A. GAIDAR

TIMUR ŞI BĂIEŢII LUI

Se împliniseră trei luni de când colonelul Aleksan-drov, comandantul unui divizion blindat, nu mai dăduse pe acasă. Fără îndoială că era pe undeva, pe front.

Pe la mijlocul verii trimise o telegramă, în care le propunea fetelor lui, Olga şi Jenia, să-şi petreacă sfârşitul vacanţei în vila lor de lângă Moscova.

Sprijinită în coada periei şi cu basmaua înflorată căzută pe ceafă, Jenia stătea bosumflată în faţa Olgăi, care-i spunea:

— Eu plec cu bagajele, iar tu rămâi să faci curat prin casă. Ai putea să nu-ţi încrunţi sprâncenele şi să nu-ţi lingi buzele. După ce termini, încui uşa şi duci cărţile la bibliotecă. Apoi vezi să nu te opreşti pe la prietene, ci să te duci de-a dreptul la gară. De acolo trimite tatii telegrama asta. După aceea urcă-te în tren şi vino la vilă... Trebuie să mă asculţi, Evghenia. Sunt sora ta...

— Şi eu sunt sora ta.

— Da... dar eu sunt mai mare... Şi pe urmă, aşa a poruncit tata.

Când se auzi în curte maşina pornind, Jenia ofti se uită în jurul ei prin odaie. Peste tot era o neo: cluială înspăimântătoare. Fetiţa se apropie de ogli prăfuită în care se răsfrângea portretul tatălui ei, a fc-nat pe perete.

Bun! Ce importanţă are că Olga e mai mare, importanţă are că deocamdată e silita s-o ascul în schimb ea, Jenia, are nasul, gura şi sprâncei exact ca ale tatii. Şi fără îndoială că o să-i sem şi la caracter.

Jenia îşi legă mai strâns basmaua pe cap, îşi's sandalele, luă o cârpă, trase de pe masă faţa de in puse căldarea sub robinet şi, înşfăcând peria, împi grămada de gunoi spre prag.

Curând se auzi bâzâitul lămpii cu gaz şi vâjâitul musului.

Podeaua era plină de apă. Într-o albie de zinc \ tru spălat rufe, se umflau şi plesneau clăbuci de pun. Iar trecătorii de pe stradă se uitau cu mirarf la fetiţa aceea desculţă, îmbrăcată într-un sarafan n care stătea cocoţată pe o fereastră larg deschisă de etajul al doilea şi ştergea de zor geamurile.

Camionul alerga pe şoseaua largă şi plină de se: e. Rezemată de o boccea moale şi cu picioarele în se pe un geamantan, Olga stătea într-un fotoliu de t ţie şi ţinea pe genunchi un motănaş roşcat, care juca cu un bucheţel de albăstrele.

La kilometrul treizeci i-a ajuns din urmă o colo motorizată din Armata Roşie. Unul lângă altul pe 1 cele de lemn, ostaşii roşii îşi ţineau puştile eu te le îndreptate spre cer şi cântau cu voie bună.

Când răsunau aceste cântece, ferestrele şi uşilei; lor se deschideau larg, iar peste garduri şi pe poi ieşeau buluc copii, cuprinşi de bucurie. îşi fluti braţele, aruncau ostaşilor mere trude, strigau „t în urma lor şi chiar acolo, pe loc, puneau la cale talii, desfăşurând şarje vijelioase de cavalerie asijra pelinului şi a urzicilor.

Camionul o luă spre staţiunea de odihnă, oprind în faţa unei vile mici, acoperită cu iederă.

Şoferul şi ajutorul lui lăsară în jos obloanele camionului şi începură să descarce bagajele, iar Olga se duse să descuie veranda.

De acolo se vedea o grădină întinsă şi părăginită. În fund se afla un şopron cu etaje, destul de dărăpă-nat, deasupra căruia, flutura un steguleţ roşu.

Olga se întoarse spre camion. Acolo o aştepta o femeie bătrână, dar sprintenă: era vecina lor, lăptăreasa. Ea se oferi să le facă curat prin casă, să spele geamurile, podelele, şi pereţii.

În timp ce vecina îşi pregătea lighenele şi cârpele, Olga luă în braţe motănaşul şi se duse în grădină.

Pe trunchiurile vişinilor, ciuguliţi de vrăbii, sclipea cleiul fierbinte. Mirosea tare a coacăze, a românită şi a pelin. Acoperişul şopronului, înverzit de muşchi, era plin de găuri. Şi prin găurile acelea porneau în sus, dispărând în frunzişul copacilor, nenumărate „cabluri” subţiri de sfoară.

Olga se strecură prin tufele de alun, ştergându-şi de pe obraz o pânză de păianjen.

Dar ce însemna asta? Steagul roşu de deasupra şopronului dispăruse şi nu rămăsese decât prăjina lui.

Deodată, Olga auzi şoapte neliniştite şi înfierbântate şi, imediat,

scara cea grea, care stătea rezemată de fereastra podului, lunecă cu zgomot de-a lungul peretelui, rupând în cădere crengi uscate, şi se prăbuşi la pământ, împrăştiind în jurul ei frunze de brusturi.

Sfoara de deasupra acoperişului începu să tremure. Speriat, motănaşul o zgârie pe Olga şi o zbughi în ur-zici. Fata se opri nedumerită, se uită împrejur şi ascultă… Dar nici în mijlocul tufişurilor verzi, nici peste gard, nici în pătratul negru al ferestrei şopronului, nu se vedea şi nu se auzea nimic.

Olga se întoarse pe verandă.

— Ăştia-s băieţii care-şi fac de cap noaptea prin grădinile oamenilor – o lămuri lăptăreasa. Ieri au scuturat doi meri la un vecin de-al meu, ba i-au rupt şi un păr. Ce copii mai sunt în ziua de azi… adevăraţi huligani! Mie, drăguţă, mi-a plecat feciorul în Armata Roșie. Şi la plecare nici vin n-a vrut să bea. Atâta mi-a spus: „Rămâi cu bine, mamă”. Şi a plecat fluierând, drăguţul de el. Spre seară m-a apucat jalea şi, duă cuviinţă, am plâns puţintel. Noaptea, când m-am tres t, mi s-a părut că umblă cineva prin curte. Ei, m-i I gândit, acum am rămas singură, n-are cine să i a apere… Că parcă mult îi trebuie unui om bătrân a mine? O cărămidă în cap, şi gata! Dar Dumnez mi-a purtat de grijă, că nu mi-au furat nimic. S-1 învârtit ei ce s-au învârtit, pe urmă au plecat. Ave; n în curte un butoi, un butoi de stejar, greu de nu 1 r ti putut urni din loc doi oameni. L-au dat de-a di a cam douăzeci de paşi spre poartă. Atâta tot. Dar cini o fi fost şi ce au vrut, nimeni nu poate să ştie…

Spre seară, după ce termină treburile casei, O I ieşi în cerdac. Apoi scoase cu băgare de seamă, dint o cutie de piele, un acordeon alb şi sclipitor, de sid E, pe care-l primise de la tata de ziua ei de naştere.

Luă acordeonul pe genunchi, îşi petrecu pe di a umăr cureaua şi începu să cânte un cântec pe cai-l auzise de curând:

„— O, ce n-aş da
Să te mai văd o dată!
Să te mai văd o dată…
De două ori… de trei…
Cum ai putea să-nfelegi.

Tu, ce ca fulgerul zbori.
Cum te aştept până-n zori?
Da!
„//” Aviatori! Mitraliere, bombe!

Plecaţi acum în lungul vostru drum. De-o să vă-ntoarceU curând. Asta eu nu pot să ştiu. Dar să vă-ntoarceţi oricând. Fie chiar şi mai târziu!”

În timp ce cânta, Olga se uită de câteva ori cu: – linişte spre un tufiş întunecat, care se înălţa în cui;, lângă gard După ce-şi termină cânteeul, se ridică repede în i-cioare şi, întorcându-se spre tufă, întrebă tare:

— Hei, dumneata de colo, ascultă! De ce te ascunzi? Şi ce cauţi aici?

Atunci, de după tufiş ieşi un bărbat îmbrăcat într-un costum alb obişnuit. îşi aplecă uşor capul şi-i răspunse politicos:

— Nu mă ascund. Dar sunt şi eu puţin artist. N-aş fi vrut să te tulbur, de aceea am stat şi te-am ascultat.

— Da, dar puteai să stai şi să asculţi şi din stradă. Dumneata, însă, cine ştie de ce, ai sărit peste gard!

— Eu, peste gard?... se supără străinul. Iartă-mă, dar nu-s pisică. Acolo, în colţ, lipsesc câteva scânduri, pe-acolo am intrat.

— Am înţeles! şi Olga zâmbi. Dar pentru a intra aveai portiţa. Şi acum fii bun şi ieşi pe portiţă...

Străinul părea ascultător. Fără să spună o vorbă, ieşi pe portiţă, trăgând zăvorul în urma lui, lucru care-i plăcu Olgăi.

— Stai! îl strigă ea, coborând treptele cerdacului. Cine eşti dumneata? Eşti artist?

— Nu – îi răspunse străinul, Sunt inginer-mecanic, dar în timpul liber cânt şi joc în trupa de operă a uzinei noastre.

— Ascultă – îi propuse Olga pe neaşteptate, simplu – hai cu mine, te rog, până la gară. O aştept pe sora mea cea mică. E întuneric, e târziu şi văd că nu mai vine. Mie nu mi-e frică de nimeni, însă nu cunosc încă străzile pe-aicl Dar stai, de ce vrei să deschizi portiţa? Poţi foarte bine să mă aştepţi şi dincolo de gard...

Fata îşi duse acordeonul în casă, îşi aruncă un şal pe umeri şi ieşi în strada învăluită în întuneric, unde mirosea a rouă şi a flori.

Olga era supărată pe Jenia, de aceea nu prea vorbi cu însoţitorul ei pe drum. Dar el îi spuse că-l chema Gheorghi Garaev şi că lucra ca inginer-mecanic la uzina de automobile.

O aşteptară pe Jenia în gară. Trecuseră deja două trenuri. În sfârşit, sosi şi al treilea, cel din urmă.

— Cu fetişcana asta afurisită n-am decât bătaie de cap! strigă Olga necăjită. Ei, dacă aş avea patruzeci de ani, sau măcar treizeci! Dar eu n-am decât optsprezece şi ea treisprezece, aşa că nu mă ascultă de loc!

— Nu trebuie să ai patruzeci de ani! zise Gheorghi hotărât. E mult mai bine să ai optsprezece… Şi nu mai i fi îngrijorată, sora dumitale o să sosească desigur mâine dimineaţă.

Peronul se golise. Gheorghi îşi scoase portţigaretul. f în clipa aceea se apropiară de el doi băieţandri zdraveni, care, în aşteptarea focului, îşi scoaseră şi ei ţigările.

— Ascultă, tinere – zise Gheorghi, aprinzând un I

chibrit şi luminând faţa celui mai mare dintre băieţi

— Înainte de a te vârî în mine cu ţigara, trebuia să-mi dai bună seara, deoarece am avut onoarea să facem cunoştinţă în parc, unde dumneata încercai, cu multă sârguinţă, să rupi o scândură din gardul cel nou. Te cheamă Mihail Kvakin. Nu-i aşa?

Băiatul începu să gâfâie şi să se tragă îndărăt, iar Gheorghi stinse chibritul, o luă pe Olga de braţ şi plecară spre casă.

După ce se depărtară, celălalt băiat îşi puse după ureche ţigara udă de scuipat şi întrebă cu nepăsare:

— Cine-o mai fi şi propagandistul ăsta? E de pe-aici?

— De-aici – îi răspunse Kvakin în silă. E unchiul lui Timkă Garaev. Ştii, ar trebui să punem mina pe

Timka şi să-i tragem o mamă de bătaie. Şi-a adunat o ceată de băieţi şi mi se pare că pun ceva la cale împotriva noastră.

Chiar atunci cei doi prieteni văzură la capătul peronului, sub un felinar, un domn cărunt şi prezentabil, care cobora scările

sprijinindu-se în baston.

Era doctorul F.G. Kolokolcikov, din staţiune. Băieţii se luară în grabă după el, întrebându-l cu glas ridicat dacă n-avea chibrituri. Dar nici înfăţişarea şi nici vorba lor nu-i plăcură bătrânului. Se întoarse spre ei, îi ameninţă cu bastonul lui cel noduros, apoi, gâav, își căută de drum.

Jenia n-avusese când să expedieze telegrama pentru tata din gara Moscova. De aceea, când coborî din trenul de centură, se gândi să caute oficiul poştal al staţiunii de odihnă.

După ce traversă parcul bătrân, unde culese clopoţei, fata se pomeni pe neaşteptate la o răscruce de uliţe, cu case înconjurate de grădini, a căror înfăţişare părăsită dovedea că nu nimerise acolo unde trebuia.

La câţiva paşi de ea, Jenia văzu o fetiţă isteaţă, care, dracuind, trăgea de coarne o capră încăpăţânată.

— Spune-mi, te rog, drăguţă – o strigă Jenia –

pe unde s-o iau ca să ies la poştă?

Însă chiar în clipa aceea capra se smuci şi, cu capul în piept, o luă la goană prin parc, iar fetiţa alergă plângând în urma ei. Jenia se uită în jur: începea să se întunece şi nu se vedea nicăieri ţipenie de om. Atunci deschise o portiţă, care dădea în grădina unei vile cenuşii, cu un etaj, şi o luă pe cărare, spre cerdac.

— Vă rog să-mi spuneţi – întrebă ea tare, însă cât se poate de politicos, fără să deschidă uşa – pe unde s-o iau ca să ajung la poştă?

Dar nu-i răspunse nimeni. Fata stătu puţin pe gânduri, apoi deschise uşa şi, trecând printr-un coridor, intră într-o odaie. Stăpânul vilei nu era acasă. Tulburată, se întoarse cu gândul să plece, când un câine, mare şi roşcat, ieşi fără zgomot de sub masă, o cercetă cu luare-aminte pe fetiţă şi, mârâind domol, se întinse lângă uşă, tăindu-i drumul. Jenia se zăpăci.

— Tare mai eşti prost! strigă ea speriată, răsfirându-şi degetele. Doar nu-s hoaţă. N-am luat nimic de la voi. Uite, asta-i cheia casei noastre, iar asta e tele grama pentru tata. Tata e comandant… înţelegi?

Câinele tăcea, dar nu se urnea din loc. Iar Jenia, înaintând

încetişor spre fereastra deschisă, vorbea înainte:

— Aşa? Prin urmare stai culcat? Foarte bine, stai cum pofteşti... Eşti un câine aşa de bun... pari a fi şi deştept, şi simpatic.

Dar abia îşi puse Jenia mâna pe pervazul ferestrei, că dulăul cel simpatic mârâi înspăimântător şi se ridică în picioare, aşa că Jenia, speriată, se urcă pe strângându-şi picioarele sub ea.

— Asta-i chiar frumos! urmă fata aproape plî: N-ai decât să prinzi hoţii şi spionii, dar eu... & om de treabă. Să ştii tu!... Şi Jenia scoase limba prostule!

Aşeză apoi cheia şi telegrama pe marginea Trebuia să aştepte să se întoarcă stăpânii...

Trecu aşa un ceas, trecură două... Se intui de tot. Pe fereastra deschisă veneau din depărtare rat de locomotive, lătrat de câini şi loviturile mingi de volei. De undeva se auzea o chitară.! mai acolo, în jurul vilei cenuşii, era pustiu şi

Jenia îşi lăsă capul pe sulul aspru al divanuţu începu să plângă domol.

Până la urmă adormi adânc.

Se trezi abia a doua zi dimineaţa.

Dincolo de ferestre se auzea freamătul frun: şi de un verde proaspăt, spălat de ploaie. Prin apr ne scârţâia roata unei fântâni, iar pe undeva se tăiau 1 nu Numai în vilă era tot atât de linişte ca şi înain

Avea acum sub cap o pernă moale de piele, i cioarele îi erau acoperite cu un cearşaf subţire (nele nu mai era acolo.

Asta însemna că fusese cineva în odaie astă-ne p

Jenia sări de pe divan, îşi aruncă părul pe pa îşi potrivi sarafanul mototolit, luă de pe masă: hi şi telegrama pe care n-o trimisese încă şi se ţfe s-o ia la goană.

Dar deodată zări pe masă o foaie de hârtie, p. e era scris cu litere de o şchioapă, cu creion ajbjrti

„Fetiţo, când pleci, să tragi uşa mai dedesubt iscălitura: „Timur”.

„Timur? Cine-o mai fi şi Timur ăsta? Ar să-l văd şi să-i mulţumesc”.

Jenia aruncă o privire în odaia de alături, văzu o masă de scris,

pe care se aflau un serviţii scris, o scrumieră şi o oglindă. La dreapta, lângă reche de jambiere de piele, descoperi un pistol şi zgâriat. Tot acolo, sprijinită de masă, era şi o sabie turcească încovoiată, cu teaca jupuită şi roasă. Jenia pute pe masă cheia şi telegrama, luă sabia în mână, o scoase din teacă, apoi o ridică deasupra capului şi se uită în oglindă.

Avea o înfăţişare fioroasă. „N-ar strica să mă fotografiez aşa şi să arăt fotografia fetelor, la şcoală! se gândi ea. Aş putea să cârpesc cine ştie ce minciună, să spun, de pildă, că m-a luat tata pe front. N-ar strica să iau fi pistolul în mâna stângă… Uite, aşa-i şi mai bine!” Apoi îşi încruntă cât putu mai mult sprâncenele, îşi strânse buzele şi, ţintind în oglindă, apăsă pe trăgaci.

— În odaie răsună o bubuitură. Fumul înceţoşa ferestrele şi oglinda se răsturnă peste călimară. Asurzită, Jenia uită pe masă şi cheia şi telegrama şi ieşi puşcă din odaie, căutând să fugă cât mai departe de casa aceea misterioasă şi plină de primejdii.

Fără să ştie cum, se pomeni pe malul unui pârâu. N-avea la ea nici cheia casei de la Moscova, nici re-cipisa telegramei, nici măcar telegrama! Acum o să fie nevoită să-i spună Olgăi tot adevărul: şi chestia cu câinele, şi că rămăsese peste noapte într-o vilă pustie, şi povestea cu sabia turcească, ba chiar şi cu focul de revolver t Nu, asta nu-i bine 1 Ei, dacă ar fi tata aici, el ar înţelege… Dar Olga n-o să înţeleagă nimic. Olga o să se supere, ba poate chiar o să plângă. Iar asta ar fi şi mai rău I Şi Jenia ştia să plângă. Dar când o vedea pe Olga plângând, îi venea să se urce pe un stâlp de telegraf, într-un copac înalt, sau pe hogeacul casei…

Ca să-şi facă curaj, se scaldă, apoi plecă încetişor să-şi caute vila.

În timp ce Jenia urca treptele verandei, Olga stătea în bucătărie şi încerca să aprindă primusul. Auzind paşi, întoarse capul şi, fără să scoată o vorbă, îşi aţinti privirea duşmănoasă asupra Jeniei.

— Bună dimineaţa, Olia! zise Jenia, oprindu-se pe treapta de sus şi încercând să zâmbească. Olia, n-ai să mă cerţi?

— Ba da! îi răspunse Olga, fără să-şi ia ochii de la ea.

— Bine, n-ai decât să mă cerţi – făcu Jenia, re semnată. Dacă ai

şti ce întâmplare ciudată, ce aven tură extraordinară am avut! Haide, Olia, nu mai ridica din sprâncene, că nu s-a întâmplat cine ştie ce… doar că am pierdut cheia de la casă şi nici telegrama pentru tata n-am dat-o…

Şi Jenia îşi închise ochii pe jumătate şi răsuflă adânc, pregătindu-se să dea drumul la toate noutăţile deodată. Dar tocmai atunci portiţa din faţă se deschise cu zgomot. O capră zbârlită, plină toată de scaieţi, năvăli în curte şi, cu capul în piept, o luă la goană spre fundul grădinii. Iar în urma ei alerga plângând fetiţa cea desculţă, pe care Jenia o mai văzuse o dată.

Profitând de acest prilej, Jenia lăsă baltă discuţia primejdioasă cu soră-sa şi se repezi să alunge capra din grădină. O ajunse din urmă tocmai când fata, gâfâind, o apucase de coarne.

— Ascultă, n-ai pierdut nimic? o întrebă fetiţa cea I străină pe Jenia, ghiontindu-şi înainte capra.

— Nu – îi răspunse Jenia nedumerită.

— Dar asta a cui e? Nu-i a ta? Şi fetiţa îi arătă cheia de la casa din Moscova.

— Ba e a mea – răspunse Jenia în şoaptă, întorcând capul, cu frică, spre veranda.

— Uite cheia, recipisa şi un bileţel. Telegrama a şi fost trimisă – zise fetiţa printre dinţi, tot aşa de încet.

Şi punând în mâna Jeniei un pacheţel, îi mai dădu un ghiont caprei.

Capra o luă la trap spre portiţă. Fetiţa cea desculţă porni după ea ca o umbră, de-a dreptul prin spini şi urzici. Şi îndată ce trecură pragul portiţei, se făcură nevăzute.

Strângând din umeri, ca şi cum ea ar fi mâncat bătaie, nu capra, Jenia desfăcu pacheţelul:

— Asta-i cheia. Asta-i recipisa de la telegramă. Prin urmare, cineva a expediat telegrama. Însă cine?… A, uite şi bileţelul! Dar ce înseamnă asta?

În bileţel scria, cu litere mari şi cu creion albastru:

„Fetiţo, să nu-ţi fie frică de cei de acasă. Totul e în ordine, iar de

la mine n-o să afle nimeni nimic”. Mai jos, semnătura: „Timur”.

Ca vrăjită, Jenia vârî încet bileţelul în buzunar. Apoi se îndreptă din umeri şi, liniştită acum, se întoarse la Olga.

Olga stătea tot acolo, lângă primusul care nu voia să se aprindă. Avea ochii plini de lacrimi.

— Olia! strigă atunci Jenia, dezolată. Am glumit.

De ce te-ai supărat pe mine? Am făcut curăţenie în casă. am spălat geamurile, mi-am dat toată silinţa să

Fie totul aşa cum trebuie, am spălat până şi podelele ţi toate elrpele! Uite cheia de la casă şi recipisa de la telegramă. Haide, lasă-mă să te sărut. Dacă ai şti cât te iubesc! Vrei să sar de pe acoperiş în urzici, de dragul tău?

Şi fără să mai aştepte răspunsul Olgăi, i se aruncă de gât.

— Da... dar eu eram îngrijorată – zise Olga cu deznădejde. Totdeauna faci glume proaste... Iar tata mi te-a dat în grijă... Lasă-mă în pace, Jenia! Nu vezi că-s plină de gaz pe mâini? Mai bine toarnă laptele în cratiţă şi pune-l pe primus!

— Eu... eu nu pot fără să glumesc 1 îngăimă Jenia, în timp ce Olga se spăla pe mâini.

Trânti cratiţa cu lapte pe primus, pipăi bileţelul din fundul buzunarului, apoi întrebă:

— Olia. oare există Dumnezeu?

— Nu – îi răspunse Olga, vârându-şi capul sub robinet.

— Dar atunci, cine există?

— I, asă-mă în pace! făcu Olga necăjită. Nu există nimeni!

Jenia tăcu puţin, apoi o întrebă din nou:

— Olia, dar cine-i acel Timur?

— În orice caz nu-i Dumnezeu! A fost un ţar în evul mediu – răspunse Olga fără tragere de inimă, săpunindu-şi faţa şi mâinile. Un ţar şchiop şi rău.

— Dar dacă nu-i ţar, şi nu-i nici rău, şi nici din evul mediu, atunci cine-i?

— Atunci nu ştiu. Lasă-mă în pace! Ce ţi-a venit, mă rog, cu Timur al tău?

— Mi-a venit aşaa, fiindcă mi se pare că-l iubesc tare mult pe Timur ăsta.

— Pe cine?... Şi, nedumerită» Olga îşi ridică faţa plină de clăbuci: Ce tot îndrugi acolo şi nu mă laşi să mă spăl în linişte? Lasă că s-o întoarce el tata, să vadă ce-i cu dragostea asta a ta!...

— Ei, şi ce-i dacă s-o întoarce tata? strigă Jenia cu t patos, dar în acelaşi timp cu tristeţe. Chiar dacă se f întoarce, se întoarce pentru puţin timp. Şi sunt sigură l că n-o să obijduiască un suflet singur şi fără apărare. I

— Nu cumva eşti tu sufletul acela singur şi fără I apărare? întrebă Olga nedumerită. Eh, Jenka, Jenka, f nu mai înţeleg ce fel de om eşti şi cu cine semeni 1

Atunci Jenia îşi lăsă capul în piept şi, cercetându-şi chipul care se răsfrângea în capacul rotund al ceainicuf lui nichelat, răspunse mândră, fără să stea la gânduri:

— Cu tata! Numai cu el! Atât. Şi cu nimeni alt cineva pe lume!

Doctorul F.G. Kolokolcikov, domnul cel în vârstă, stătea în grădina casei şi-şi repara o pendulă.

În faţa lui, în picioare, stătea Kolea, nepotu-său. Chipul băiatului părea abătut.

Ai fi zis că îl ajută pe bătrân la lucru. În realitate, însă, ţinea în mână o şurubelniţă şi aştepta de un ceas l să i-o ceară.

Dar arcul de oţel care trebuia aşezat la locul lui era grozav de încăpăţânat, iar bunicul avea o răbdare... Ai I fi zis că aşteptarea n-o să se mai sfârşească niciodată. Şi Kolea nu mai putea de necaz, cu atât mai mult, cu [cât de după gardul vecin se ivise până acum de câteva ori capul zbârlit al lui Sima Simakov, un băiat grozav de isteţ şi destoinic. Şi Sima Simakov îi făcea lui Kolea semne atât de ciudate şi de neînţeles – şi cu limba, şi cu capul, şi cu mâinile – încât până şi Tatianka, sora lui Kolea, o fetiţă de cinci ani care stătea sub tei şi se căznea să vâre un ciulin în gura câinelui lungit alene lângă ea, începu deodată să ţipe, ba chiar îl trase pe bunicu-său de pantaloni, ceea ce-l făcu pe Simka şi-makov să se ascundă după gard. În sfârşit, arcul intră la locul lui.

— Omul trebuie să muncească – zise sentenţios F.G.

Kolokolcikov, domnul cel cărunt, ridicându-şi faţa asudată către Kolea. Iar după mutra ta, s-ar zice că-ţi dau să bei unt de ricin. Dă-mi şurubelniţa şi na-ţi deştele. Munca înnobilează pe om. Şi ţie tocmai nobleţea sufletească îţi lipseşte. De pildă, ieri ai mâncat patru porţii de îngheţată, fără să-i dai şi surorii tale celei mici.

— Minte, neruşinata! strigă Kolea indignat, aruncându-i Tatianei o căutătură mânioasă. I-am dat de trei ori la şir câte două linguriţe. Cu toate astea, a venit să mă pârască, dar a uitat să spună că trecând pe lângă măsuţa mamei a şterpelit patru copeici!

— Dar tu n-ai coborât astă-noapte cu frânghia pe fereastră? i-o trânti Tatiana netulburată, fără să întoarcă măcar capul. Ba mai ţii şi o lanternă ascunsă sub pernă! Iar ieri, nu ştiu ce huligan a aruncat cu pietre în fereastra odăii noastre de dormit: zvârlea câte-o pietricică şi duiera, şi iar zvârlea, şi iar fluiera…

Auzind aceste vorbe nesocotite ale neruşinatei de Ta-tianka, lui Kolea Kolokolcikov i se opri răsuflarea. Un fior îi trecu prin tot trupul, din creştet şi până-n călcâie. Dar, spre norocul lui, adâncit în lucru, bunicul nu ţinu seama de o calomnie atât de cumplită, ori poate că nici n-o auzi. Tocmai atunci, şi tocmai la timp, intră în grădină lăptăreasa, care, turnând laptele cu măsura, începu să se plângă:

— Să vedeţi, Fedor Grigorievici, nişte hoţi erau cât pe ce să-mi fure astă-noapte butoiul de stejar din curte! Iar azi mi-au spus oamenii că au vuzut în zori, pe acoperiş la mine, doi indivizi: şedeau cică pe hogeac şi bălăbăneau din picioare…

— Adică, cum vine asta, pe hogeac? Dă-mi voie să te întreb, ce interes puteau să aibă? începu s-o descoasă, mirat, bătrânul.

Deodată, dinspre coteţul găinilor, se auzi venind mai întâi un zăngănit, apoi o bătaie ca de gong. Şurubelniţa din mâna domnului celui cărunt tremură şi, cât ai clipi, arcul încăpăţânat sări de la locul lui şi căzu cu zgomot pe acoperişul de tablă. Toată lumea – până şi îl tianka. până şi câinele cel leneş – se întoarse în ac laşi timp, fără să înţeleagă de unde venea zgomotul ce se întâmplase. Numai Kolea Kolokolcikov, fără spună un cuvânt, o zbughi, ca un iepure, de-a drept peste straturile cu morcovi, făcându-se nevăzut dinco de gard.

Nu se opri decât lângă grajdul vacilor, de unde r sunau, ca şi din coteţul găinilor, aceleaşi zgomote se dente, de parcă bătea cineva cu o greutate de cânt într-o şină de oţel. Acolo se ciocni cap în cap cu Sin Simakoy, pe care-l întrebă neliniştit:

— Ascultă… nu înţeleg. Ce înseamnă asta?… Als mă?

— Da' de unde! După instrucţiunea numărul un pare să fie semnalul de adunare generală.

Săriră apoi peste gard şi se strecurară, printr-o spî tură, în parc. Acolo dădură peste Gheika, un băiet voinic şi lat în umeri. În urma lui venea în goană Vas Ladîghin, după el alţii. Şi, sprinteni, fără să facă cel nE mic zgomot, 6 luară la fugă, pe cărări numai de i cunoscute, spre o destinaţie anumită, schimbând e i mers câte o vorbă-două:

— Nu-i alarmă?

— Da' de unde! După instrucţiunea numărului ăsta-i semnalul de adunare generală.

— Care semnal? Doar nu-i „trei-stop", trei-stop Trebuie să fie vreun dobitoc care a tras de roată zece ori la şir 1

— O să vedem!

— Da, aşa-i, o să verificăm!

— Înainte, băieţi! Ca fulgerul!

În vremea asta, un băiat de vreo treisprezece a înalt şi cu părul negru, stătea în faţa mesei din od vilei în care-şi petrecuse noaptea Jenia. Purta pantal negri, subţiri şi o cămaşă albastră fără mâneci, pe e era brodată o stea roşie.

Î.

Un bătrân cărunt şi cu părul lung se apropie de Avea o cămaşă de pânză sărăcăcioasă, iar pantalo foarte largi, erau numai petice. De genunchiul st purta, legat cu curele, un picior de lemn, cioplit f solan. Într-o mână ţinea un bileţel, în cealaltă un revolver veebi şi zgâriat.

— „Fetiţo, când pleci, să tragi uşa mai tărişor" – citi bătrânul, ironic. Totuşi, poate că până la urmă tot ai să-mi spui cine a dormit astă-noapte la noi, pe divan?

— O fetiţă pe care o cunosc – îi răspunse băiatul, fără tragere de inimă. Eu nu eram acasă şi câinele n-a lăsat-o să plece.

— Vezi că minţi? se supără bătrânul. Dac-ar fi fost o fetiţă cunoscută, i-ai fi spus pe nume colea, în bileţel.

— Când am scris bileţelul, nu ştiam cum o cheamă, dar acum ştiu.

— Nu ştiai… Şi dimineaţa ai lăsat-o singură în odaie? Nu, prietene, eşti bun de trimis la balamuc! Ticăloasa a spart oglinda şi a făcut ţăndări scrumiera. Noroc că revolverul era încărcat cu cartuşe oarbe. Dar dacă erau cartuşe adevărate?

— Bine, unchiule… dar tu n-ai cartuşe adevărate, pentru că săbiile şi puştile duşmanilor tăi sunt de… lemn curat.

Ai fi zis că bătrânul zâmbea. Totuşi, scuturându-şi pletele, zise cu asprime:

— Bagă de seamă! Ştii că mie nu-mi scapă nimic.

Şi după cât văd, treburile tale sunt cam suspecte… Tare mă tem. că din pricina asta o să te expediez acasă la maică-ta!

Bocănind cu piciorul lui de lemn, bătrânul urcă scările spre etaj. Când dispăru, băiatul sări în sus de bucurie, apucă de labe câinele, care tocmai dăduse buzna în bucătărie, şi-l sărută pe bot.

— Ei, ce zici, Rita? Am dat de dracu' amândoi!

Dar nu-i nimic, astăzi e bine dispus. Acuşi o să în ceapă a cânta!

Într-adevăr, din odaia de sus se auzi cum îşi dregea cineva glasul, apoi un tra-la-la!… După aceea, o voce plină, de bariton, începu să cânte:

— „Sunt patru nopţi de când nu dorm. Şi mi se pare Că-n linişte şi-n beznă pândesc mereu duşmanii.

2*

— Stai, turbatule! strigă Timur la câine. Ce-mi ru pantalonii? Unde vrei să mă duci?

Şi deodată, înţelegând, Timur închise cu zgomot ui care ducea sus, la unchiu-său, şi, luându-se după câin trecu prin coridor şi ieşi în verandă.

Acolo, într-un colţ, lângă un telefon, se zbătea, sări l şi se lovea de perete un clopoţel de aramă, atârnat < o sfoară.

Băiatul îl strânse în palmă şi petrecu sfoara pe du] un cui. Dar

sfoara încetă să mai zbârnâie: fără înd iată că se rupsese pe undeva. Atunci, nedumerit şi f rios, Timur înşfacă receptorul telefonului.

Cu un ceas înaintea celor povestite mai sus, Ol; stătea la masă, având în faţa ei un manual de fizic

Jenia intră în odaie şi luă sticluţa cu tinctură I iod.

— Jenia – o întrebă Olga, supărată – unde te zgâriat aşa la umăr?

— Păi, mergeam pe cărare – îi răspunse Jenia prefăcută nepăsare – şi am dat peste nu ştiu ce i cuţit, care înţepa… Şi uite, m-am zgâriat!

— Dar cum se face că eu nu dau niciodată peste i ştiu ce ascuţit, care înţeapă? O îngână Olga.

— Nu-i adevărat! Ai şi tu înaintea ta examenul i matematici, care-i şi ascuţit, şi te şi înţeapă 1 Parcă v; că ai să cazi!… Ascultă, Olecika, nu te face îngâne fă-te doctor – urmă Jenia, împingând spre Olga glinda de pe masă. Uite, ai tu mutră de inginer? I inginer trebuie să fie aşa… aşa şi aşa… (Şi Jenia strâmbă de trei ori cu energie.) Iar tu eşti aşa… aşa şi aşa… Şi Jenia făcu ochii galeşi, îşi ridică puţin spri cenele şi zâmbi dulce.

— Eşti o proastă I zise Olga, îmbrăţişând-o. Şi du după ce o sărută, o dădu uşurel la o parte: Du-Jenia, şi lasă-mă în pace. Mai bine dă o fugă până fântână şi adu nişte apă.

Jenia luă un măr dintr-o farfurie, se trase într-colţ, stătu puţin în faţa ferestrei, apoi desfăcu curelei cutiei cu acordeonul şi începu iarăşi:

În ïi ffe.5

1 1

— «s. – s *).; o;

e 7 CE

2 – T7?

= 3 =”.

„TB

7 TrTTT-TT

felinar, d K fi han mne misterioa ic-operit eu să placaj. Sus, s roată mare, ci i roţii atârna u jo spărtură. Fi ţa ei ca valuri şi fata se g]

fi pescăruşi, elinarele şi cu stirn j-i i i d-o 1

I. sor de praf. Deodată, soneria telefonului din perete începu i mai cu putei firu în întuneric n accident I O îi ocoli şopronul paté părţue cab ră o scară liârbt ar, cin ine de sfoara, a a. O I so thii.

Jeniai dinilor se porumbe vechi, cu o corabi» Cându-l vârti. Ca niind. Şi valuri v «corabia-şi mare. un soare sub lenta îşi căutau M i-i dibu lupta.

Îşi cor ducea t scârţâia e înd la mişcările cu eoni ta că r.

pălīră. a toi se st ele. cari duşmani care. i

Lupta se sfârşi.

paiaşutistul. luat de curent, estrei de la (iodul şopronului. ui de carton trebuia salvat, al cărui acoperiş găurit plecau jbţiri de sfoară. Sprijini de leiicitiră şi sari în pod. Im locuit. Pe perete aliniau steguleţe de semnataţiunii de odihnă. i se Într-un colţ era pl. Tot acolo zăcea, ub acoperişul găurit are aducea cu cuina tor.

tra

fon de i ui bogat lui ei?...

Înl>imd.

Ise mina pe roată

le întinse, tremurar! vânt. care ridici, lăru ci valurile îi i şi liniştit în larg.

ord I comandă ea în gura tare roata cea grea. pirturile acoperişului, raze de [le-au pe faţa şi pe rochia ei. Dar iectoarele vaselor duşmane, care istimentul. Şi se hotărî şi dea u energie, manevrând roata care când la stânga, şi însoţindu-şi le de autoritate.

proiectorului că nu era de: era escadra

[u palma plină jţiri şi drepte e tot. Bineînţensese după nu se ducea la fi îşi şterse frui să zbârnâie. La una ca asta Jenia nu se aştepta: era sigură că-i vorba de un telefon-jucărie. Nu se prea simţi la largul ei. Ridică receptorul şi-l duse la ureche. Un glas răsunător şi furios striga:

— Alo 1 Alo! Răspunde! Cine-i măgarul care a rupt cablurile şi a dat semnale încurcate şi tâmpite?

— Nu-i niciun măgar aici – îngăimă fata uluită. Sunt eu, Jenia.

— Nesocotită ce eşti! strigă acelaşi glas, mai aspru încă şi parcă

speriat. Lasă roata în pace şi pleacă de acolo cât mai repede! Or să vină numaidecât nişte… băieţi şi ai să mănânci o bătaie!

Jenia lăsă receptorul din mână, dar era prea târziu. În pătratul de lumină al ferestrei apăru un cap: era Cheika. În urma lui se ivi Sima Simakov, apoi Koaea Kolokolcikov şi după ei încă mulţi alţii.

— Cine sunteţi voi? îi întrebă Jenia îngrozită, trăgându-se îndărăt de la fereastră. Plecaţi de-aici!… Asta-i grădina noastră. Nu v-am chemat eu să veniţi.

Dar, umăr lângă umăr, băieţii înaintau către ea, în tăcere, ca un zid de nepătruns. Văzându-se înghesuită într-un colţ, Jenia începu să ţipe.

În aceeaşi clipă, în lumina ferestrei tresări încă o umbră. Toţi se întoarseră, trăgându-se la o parte. Şi în faţa Jeniei se ivi un băiat înalt şi cu părul negru, îmbrăcat cu o cămaşă albastră fără mâneci, care avea, brodată pe piept, o stea roşie.

— Linişteşte-te, Jenia! zise el cu hotărâre. Nu trebuie să ţipi I N-o să se atingă nimeni de tine. Noi ne cunoaştem. Eu sunt Timur.

— Tu eşti Timur? îl întrebă Jenia cu neîncredere, deschizându-şi mari ochii plini de lacrimi. Tu m-ai învelit noaptea trecută cu cearşaful? Tu mi-ai lăsat bileţelul pe masă? Tu ai expediat, pe front, telegrama pentru tata şi mi-ai trimis cheia şi recipisa? Dar de ce? De ce le-ai făcut toate astea? De unde mă cunoşti?

Atunci Timur se apropie de ea, o luă de mână şi-i răspunse:

— Ştii una? Rămâi cu noi! Stai jos, ascultă, şi atunci ai să pricepi totul.

m

Timur desfăcu în faţa lui harta staţiunii de odihnă, iar băieţii i se aşezară roată împrejur, pe paiele acoperite cu saci.

Într-o spărtură, mai sus de lucarnă, se instala într-un scrânciob de frânghie un observator. Purta la gât, atârnat de un şnur, un binoclu de teatru, turtit.

Nu departe de Timur stătea Jenia, care asculta şi urmărea cu atenţie tot ce se petrecea la consfătuirea acestui stat-major neştiut de nimeni. Timur începu:

— Mâine în zori, înainte de a se trezi lumea, Kolokolcikov şi cu mine avem să reparăm cablurile pe care le-a rupt ea. (Şi arătă spre Jenia.)

— Nu se scoală el, Kolokolcikov, la timp! îl întrerupse, ursuz, Gheika, un băiat cu capul mare, îmbrăcat cu un tricou de marinar. Ăsta nu se trezeşte decât la ora ceaiului şi a prânzului.

— Asta-i calomnie 1 strigă bâlbâindu-se Kolea Kolokolcikov, şi sări în picioare. Eu mă trezesc la prima rază de soare 1

— Eu nu ştiu care-i prima rază de soare şi care-i cea de-a doua, dar garantez că n-ai să te scoli la timp! o ţinea înainte Gheika.

În clipa aceea observatorul, care se legăna în scrân-ciobul lui de frânghii, fluieră. Băieţii săriră cu toţii de la locurile lor.

Pe drum, stârnind nori de praf, venea în galop un di vizion de artilerie. Cai voinici, înhămaţi în curele şi fier, trăgeau repede după ei chesoane verzi şi tunuri cu în veli tori cenuşii; >

Încremeniţi în şa, călăreţii, arşi de soare şi de vânt, o luară cu semeţie pe după colţ şi bateriile dispărură, una după alta, în dumbravă. În sfârşit, divizionul se făcu nevăzut.

— Se duc la gară să se îmbarce – explică Kolea Kolokolcikov cu importanţă. Eu îi cunosc după echipament dacă se duc la instrucţie, la paradă sau în altă parte.

— Îi cunoşti, nu-i cunoşti, taci din gură I îl întrerupse Gheika. Doar şi noi avem ochi. Ştiţi una, băieţi? Limbutul ăsta vrea s-o şteargă în Armata Roşie!

— Nu se poate – interveni Timur. Asta-i o prostie!

— Cum nu se poate? strigă Kolea, înroşindu-se. Dar altă dată cum fugeau băieţii pe front?

— Altă dată, da! Acum, însă, toţi şefii şi comandanţii au primit poruncă aspră să alunge toţi băieţii care sunt pe front.

— Cum să-i alunge? strigă Kolea Kolokolcikov, înfierbântându-se şi înroşindu-se şi mai amarnic. Pe cei care-s de partea lor?...

— După cum vezi! oftă Timur. Întocmai: pe cei care-s de partea lor! Şi acum, băieţi, să ne căutăm de treabă.

Toţi se întoarseră la locurile lor.

— Nişte băieţi necunoscuţi au scuturat un măr din grădina casei cu numărul treizeci şi patru de pe strada Krivaia – raportă Kolea Kolokolcikov, ursuz. Au rupt două crengi şi au călcat în picioare un strat cu flori.

— A cui o fi casa asta? Şi Timur căută într-un caiet cu scoarţe de muşama. E a lui Kriukov, ostaş roşu. Care dintre noi e „specialist în livezi străine şi în meri”?

— Eu – se auzi un glas ruşinat.

— Cine a fost în stare să facă o ispravă ca asta?

— Asta-i opera lui Mişka Kvakin şi a ajutorului său, zis şi „Mutra”. E vorba de un măr miciurinist, din specia „Zolotoi naliv” \ şi se înţelege că l-au ales anume.

— Iar Kvakin! Şi Timur rămase pe gânduri. Gheika, ai vorbit cu el?

— Am vorbit.

— Şi?...

— I-am dat doi dupaci.

— Dar el?

— Mi-a atins şi el vreo doi.

— Mereu tot aud: „l-am dat”, „m-a atins”... Dar folosul nu-l văd... Bun! De Kvakin o să ne ocupăm în mod special. Să trecem mai departe.

— Pe băiatul lăptăresei celei bătrâne, care stă la numărul douăzeci şi cinci, l-au luat la cavalerie – raportă nu ştiu cine dintr-un colţ.

— Ei, mare lucru ai mai spus şi tu! Şi Timur clătină din cap a dojana. Apoi acolo, pe poartă, e pus încă de alaltăieri semnul nostru. Cine l-a pus? Tu, Kolokolcikov?

1 Zolotoi naliv – „seva de aur”, (n.t.)

— Eu.

— Atunci de ce steaua are raza de sus, din stânga, răsucită ca o lipitoare? Dacă te-ai apucat să faci o treabă, trebuia s-o faci ca lumea. Or să ne râdă oamenii... Să trecem mai departe.

De data asta se ridică Sima Simakov şi începu să turuie repede

din gură, fără să se încurce şi cu îndrăzneală:

— Pe strada Puşkarev, la numărul cincizeci şi patru, s-a pierdut o capră. Tocmai treceam pe acolo, când văd o bătrână care bătea o fetiţă. „Mătuşica, i-am zis, ştii că după lege nu mai ai voie s-o baţi?” Ea mi-a răspuns: „Apoi mi-a pierdut capra, fire-ar afurisită să fie!” „Şi unde ţi-a pierdut-o?” „Uite, colo, în râpa aceea din spatele păduricii. A ros capra cât a ros coajă de tei şi pe urmă a intrat în pământ, de parcă a mâncat-o lupii!”

— Stai! A cui e casa?

— A lui Pavel Guriev, ostaş roşu. Fetiţa e a lui, o cheamă Niurka. Cea care o bătea era bunică-sa, nu ştiu cum îi zice. Capra e cenuşie, cu dungi negre pe spinare, îi zice Manka.

— Să cauţi capra! porunci Timur cu asprime. Să plece o echipă de patru oameni. Tu... tu, tu şi tu. Ei, mai este ceva, băieţi?

— În casa cu numărul douăzeci şi doi am văzut o fetiţă plângând – comunică Gheika, în silă parcă.

— Şi de ce plângea?

— Am întrebat-o, dar n-a vrut să-mi spună.

— Trebuia s-o descoşi mai bine. Poate că o bătuse cineva... sau o nedreptăţise.

— Am întrebat-o, nu mi-a spus.

— Cât e de mare fetiţa?

— De vreo patru ani.

— Ia te uită! Dac-ar fi un om în toată firea... dar aşa, un plod de patru ani! Stai, a cui e casa?

— A locotenentului Pavlov, care a căzut mai zilele trecute pe graniţă.

— „Am întrebat-o, dar nu mi-a spus” – îl îngână Timur, supărat, pe Gheika. Apoi se încruntă şi se gândi. Bine... O să cercetez cazul personal. Voi să nu vă amestecaţi în chestia asta.

— A apărut la orizont Mişka Kvakin! raportă observatorul, tare. Merge pe partea, cealaltă a străzii, înfulecă un măr. Timur I Trimite o echipă să-i ardă vreo câteva palme, ori să-i înfunde vreo doi dupaci 1

— Nu, nu-i nevoie. Staţi cu toţii la locurile voastre. Mă întorc

îndată.

Timur sări de pe fereastră pe scară şi dispăru în tufişuri, iar observatorul comunică din nou:

— În faţa unei portiţe din câmpul meu de vedere, o fată necunoscută, frumoasă ca înfăţişare, ţine în mână un urcior şi cumpără lapte. Fără îndoială că e stăpâna vilei.

— E soră-ta? o întrebă Kolea Kolokolcikov pe Jenia, trăgând-o de mânecă. Şi neprimind niciun răspuns, îi atrase atenţia, pe un ton grav şi supărat: Vezi să nu-ţi treacă prin minte s-o strigi de aici!

— Stai locului I Iacă cine s-a găsit să facă pe şeful CM mine!… îi răspunse Jenia în batjocură, trăgându-şi mâneca din mâna lui.

— Las-o în pace! îl necăji Gheika pe Kolea. Asta e în stare să te şi bată!

— Pe mine? se supără Kolea. Dar ea n-are decât gheare! Pe când eu, uite ce musculatură am! Şi la braţe… şi la picioare!

— Te bate ea cu toată musculatura ta de la braţe şi de la picioare! Băieţi, fiţi atenţi: Timur se apropie de Kvakin…

Fluturând în mână o crenguţă, Timur îi tăie drumul lui Kvakin. Văzându-l, Kvakin se opri. Faţa lui turtită nu arăta nici mirare, nici frică…

— Bună ziua, comisarule! zise el cu linişte, aplecându-şi capul pe umăr. Unde te duci aşa de grăbit?

— Bună ziua, atamane! îi răspunse Timur pe acelaşi ton. Ieşeam înaintea ta.

— Bucuros de oaspeţi! Numai că n-am cu ce să te cinstesc. Doar cu ăsta! Şi Kvakin îşi vârî mâna în sân şi-i întinse lui Timur un măr.

— E de furat? întrebă Timur, muşcând din măr.

— Cam aşa – îi răspunse Kvakin. Astea-s din specia „Zolotoi naliv”. Păcat însă că nu-s coapte cum se cuvine.

— Parcă-i aguridă! zise Timur, aruncând mărul. Ascultă, ai văzut pe gardul casei de la numărul treizeci şi patru un semn ca ăsta? Şi-i arătă cu degetul steaua brodată pe cămaşa lui albastră fără mâneci.

— Da, l-am văzut – şi Kvakin întinse urechea. Mie, frăţioare, nu-mi scapă nimic, fie zi, fie noapte.

— Aşa! Apoi, uite ce-i: dacă o să mai vezi pe undeva, fie zi, fie noapte, un semn ca ăsta, să fugi de acolo ca dracu' de tămâie!

— Oho, comisarule, dar iute mai eşti!… făcu Kvakin, lungind cuvintele. Ajunge cât am vorbit!

— Ehei, atamane, dar încăpăţânat mai eşti! îi răspunse Timur, fără să ridice glasul. Şi acum ţine minte ce-ţi spun şi spune-le şi celor din banda ta că de azi înainte nu mai stăm de vorbă cu voi.

Văzându-i de departe, nimeni nu şi-ar fi închipuit că stăteau de vorbă doi duşmani şi nu doi buni prieteni. De aceea, Olga, care rămăsese în poartă cu urciorul în mână, o întrebă pe lăptăreasă cine era băiatul care vorbea cu haimanaua aceea de Kvakin.

— Nu ştiu – îi răspunse cu pornire lăptăreasă. Nu mai încape vorbă că e o haimana şi un neruşinat ca şi Kvakin. Mereu se tot învârte pe lângă casa voastră. Bagă de seamă, drăguţă, să n-o ia cumva la bătaie netrebnicii ăştia pe surioara dumitale!

Olga se simţi cuprinsă de nelinişte. După ce aruncă celor doi băieţi o căutătură duşmănoasă, se duse pe terasă, lăsă acolo urciorul, apoi încuie uşa şi ieşi în stradă s-o caute pe Jenia, care nu mai dăduse pe acasă de două ceasuri încheiate.

După ce se întoarse, Timur le povesti băieţilor ce vorbise cu Kvakin. Şi hotărâră ca a doua zi să trimită întregii bande a lui Kvakin un ultimatum în scris.

Fără să facă cel mai mic zgomot, băieţii coborâră pe rând din pod şi, strecurându-se prin spărturile gardurilor, sau sărind de-a dreptul peste el, se împrăştiară care încotro pe la casele lor. După ce plecară toţi ceilalţi, Timur se apropie de Jenia.

— Ei, ce zici? o întrebă. Acum ai înţeles tot?

— Tot – îi răspunse Jenia – însă deocamdată nu* tocmai bine. Te-aş ruga să mă lămureşti, dar cât mai simplu…

— Atunci hai să coborâm şi să mergem împreună. Tot nu-i acasă soră-ta.

După ce coborâră din pod, Timur luă scara şi o culcă la pământ.

Cu toate că se înserase bine, Jenia îl urmă cu încredere.

Se opriră în dreptul casei unde stătea lăptăreasa cea bătrână.

Timur se uită împrejur. Nu era nimeni prin apropiere. Atunci băiatul scoase din buzunar un tub cu vopsea şi se apropie de poarta pe care era zugrăvită o stea. Într-adevăr, colţul de sus, din stânga, al stelei era răsucit ca o lipitoare.

Cu mână sigură, Timur îndreptă şi ascuţi razele stelei.

— Spune-mi, te rog, ce rost are steaua asta? îl întrebă Jenia. Dar spune-mi cât mai. simplu, să ştiu şi eu ce înseamnă tot ce faceţi…

Timur îşi vârî tubul în buzunar, rupse o frunză de brusture, îşi şterse degetul de vopsea, apoi, uitându-se drept în ochii Jeniei, îi răspunse:

— Steaua înseamnă că din casa asta a plecat un bărbat în Armata Roşie şi că din clipa aceea casa lui se află sub paza şi ocrotirea noastră. Tatăl tău e în armată?

— Da! făcu Jenia, mândră şi emoţionată. E comandant.

— Prin urmare, şi tu te afli sub paza şi ocrotirea noastră.

Se opriră apoi în faţa porţii altei vile. Şi acolo era zugrăvită pe gard o stea. Însă razele ei drepte şi luminoase erau încercuite cu o dungă lată şi neagră.

— Uite – zise Timur. Şi din casa asta a plecat un bărbat în Armata Roşie. Dar el nu mai este. E vila locotenentului Pavlov, care a fost ucis mai zilele trecute la graniţă. Aici stau nevasta şi fetiţa lui, fetiţa aceea mică, de la care Gheika cel bun n-a putut să afle de ce plânge aşa de des… Dacă ţi-o veni vreodată la îndemână, Jenia, fă-i vreun bine.

Toate acestea Timur le spuse firesc şi simplu, şi totuşi Jenia simţi cum o treceau fiori de-a lungul pieptului şi braţelor, cu toate că era o seară caldă, înăbuşitoare chiar.

Stătu tăcută, cu capul în piept. Şi, numai aşa, ca să spună ceva, îl întrebă:

— Cum, Gheika e un băiat bun?

— Da – îi răspunse Timur. E băiatul unui marinar, al unui matroz. Cu toate că îl ceartă mereu pe Kolokolcikov, care-i un plod lăudăros, totdeauna îi ia apărarea.

Un strigăt ascuţit, aproape furios, îi făcu să se întoarcă. Nu

departe de ei stătea Olga.

Jenia îl apucă pe Timur de mină. Ar fi vrut să i-l prezinte Olgăi, să-l cunoască şi ea.

Dar Olga o strigă din nou, cu o voce aspră şi rece, aşa că renunţă la gândul acesta.

Plecându-şi capul cu resemnare şi ridicând nedumerită din umeri, Jenia îşi luă rămas bun de la Timur şi se îndreptă spre Olga.

— Evghenia 1 zise Olga cu lacrimi în ochi şi răsuflând greu. Îţi interzic să stai de vorbă cu băiatul ăsta! M-ai înţeles?

— Dar ce-i cu tine, Olia? îngăimă Jenia.

— Îţi interzic să mai ai de-a face cu băiatul ăsta!

repetă Olga cu străşnicie. Tu ai treisprezece ani, eu am optsprezece. Sunt sora ta şi sunt mai mare decât tine. Iar tata, când a plecat, mi te-a dat în grijă…

— Bine, Olia, dar tu nu ştii şi nu înţelegi nimic! strigă Jenia cu deznădejde. Tremura toată. Ar fi vrut să-i explice totul, s-o facă să înţeleagă… Însă nu putea. N-avea dreptul. Şi, dând din mână, nu mai adăugă nimic.

Fără să mai piardă vremea, Jenia se duse să se culce. Dar somnul nu venea. Adormi târziu şi nu auzi când în toiul nopţii cineva bătu în fereastră, aducând o telegramă de la tata.

p

Se luminase de zi. Văcarul începu să sufle în cornul lui de lemn. Bătrâna lăptărească deschise portiţa şi plecă să-şi ducă vaca la cireada. Dar nici nu dădu bine colţul, şi de după tufele de salcâm răsăriră ca din pământ cinci băieţi cu câte o găleată goală în mină. Căutând să nu facă zgomot, se repeziră cu toţii spre fântână.

— Pompează!

— Dă-o încoace!

— Na-ţi-o!

— Înşfac-o!

Stropindu-se cu apă rece pe picioarele goale, băieţii alergau până în curte, răsturnau găleţile în butoiul de stejar şi, fără să piardă o clipă, fugeau îndărăt la fântână.

Sima Simakov care, năduşit tot, manevra pompa fără încetare, se pomeni cu Timur, care-l întrebă:

— Nu l-aţi văzut pe-aici pe Kolokolcikov? Nu?

Asta înseamnă că încă nu s-a sculat… Hai, grăbiţi-vă!

Bătrâna trebuie să se întoarcă dintr-un moment într-altul.

Ajungând în grădină în faţa vilei Kolokolcikovilor, Timur se opri sub un copac şi fluieră. Cum nu-i răspunse nimeni, se urcă pe o creangă şi se uită în odaie. Din copac nu se vedea decât o jumătate din patul tras lângă fereastră şi două picioare acoperite cu o pătură.

Timur aruncă pe pat o fărâmă de scoarţă de copac şi strigă încet:

— Kolea, scoală-te! Ei, Kolka!

Cel adormit nu se mişcă. Atunci Timur scoase briceagul din buzunar, tăie o nuia lungă, îi ciopli un cârlig la vârf, apoi o vârî pe fereastră şi, prinzând pătura cu cârligul, o trase spre el.

Pătura, uşoară, ajunsese acum pe pervazul ferestrei. În clipa aceea, din odaie se auzi un strigăt răguşit de nedumerire. Holbându-şi ochii somnoroşi, domnul cel cărunt sări din pat. Numai în cămaşă de noapte, apucă de un capăt pătura care luneca şi se repezi la fereastră.

Când se văzu faţă în faţă cu domnul acela bătrân şi onorabil, Timur sări din copac cât ai clipi.

Atunci domnul cel cărunt aruncă pe pat pătura recucerită, luă în grabă din perete o puşcă cu două ţevi, îşi puse la repezeală ochelarii şi, îndreptând ţeava pe fereastră, spre cer, îşi închise ochii pe jumătate şi trase…

Speriat, îi mur nu se opri decât la fântână. Greşiseră amândoi: Timur îl luase pe domnul care dormea drept Kolea, iar domnul, la rândul lui, îl luase pe Timur drept un hoţ.

Ajuns la fântână, Timur o văzu pe lăptăreasa bătrână ieşind pe portiţă. Se ducea cu cobiliţa fi cu găleţile să-şi aducă apă. Atunci Timur se ascunse în tufele de salcâm şi se uită. După. ce se întoarse de la fântână, bătrâna ridică o găleată şi o răsturnă în butoi. Dar se trase speriată înapoi, deoarece apa dăduse cu zgomot peste marginile butoiului plin deja, stropind-o şi vărsându-i-se la picioare.

Nedumerită, bătrâna se uită în jur oftând, apoi ocoli butoiul, se

opri, îşi vârî mâna în apă şi-o duse la nas. După aceea alergă în cerdac, să vadă dacă lacătul de la uşă era la locul lui. În cele din urmă, neştiind ce să mai creadă, bătu la fereastra vecinei.

Timur începu să râdă şi ieşi din ascunzătoare. Trebuia să se grăbească. Soarele era sus. Kolea Kolokolcikov nu venise încă, iar cablurile nu erau reparate nici până acum.

În timp ce se îndrepta spre şopron, Timur îşi aruncă ochii pe fereastra deschisă care dădea în grădină.

În faţa unei mese trase lângă pat, Jenia scria. Din când în când îşi dădea peste cap părul care-i cădea mereu pe frunte. Era îmbrăcată cu tricou şi pantaloni scurţi.

Văzându-l pe Timur, nici nu se sperie, nici nu se miră. îl ameninţă doar cu degetul, atrăgându-i atenţia să n-o trezească pe Olga. Vârî apoi scrisoarea neterminată în sertar şi ieşi din odaie în vârful picioarelor.

Aflând despre întâmplarea cu Kolka, Jenia uită de toate sfaturile Olgăi şi se prinse de bunăvoie să-l ajute pe Timur la reparatul cablurilor, pe care le rupsese chiar ea.

După ce terminară lucrul şi Timur stătea de partea cealaltă a gardului, fata îi spuse:

— Nu ştiu de ce, dar sora mea nu te poate suferi.

— Ei, vezi? îi răspunse Timur cu tristeţe. Iar unchiul meu nu te poate suferi pe tine!

Timur vru să plece, dar Jenia îl opri:

— Stai puţin şi piaptănă-te. Prea eşti zbârlit astăzi!

Scoase un pieptene şi i-l întinse. Dar chiar în clipa aceea Olga o strigă din spate, de la fereastră, cu indignare:

— Jenia! Ce faci acolo?...

Surorile stăteau acum pe verandă.

— Eu nu mă amestec când e vorba să-ţi alegi tu cunoştinţele – se apăra Jenia cu deznădejde. Nu mă uit dacă-s îmbrăcate modest sau cu haine albe. „O, ce minunat cântă sora dumitale 1” Minunat 1 Mai bi-ne-ar asculta ce minunat ocărăşti! Uite, despre toate astea eu i-am şi scris tatii...

— Evghenia! Băiatul ăsta e o haimana, iar tu eşti o proastă – zise Olga cu răceală, încercând să pară liniştită. Dacă vrei, n-ai decât să-i scrii tatii, treaba ta. Dar dacă te mai prind numai o singură dată cu băiatul ăsta, să ştii că în aceeaşi zi plecăm de-aici şi ne întoarcem la Moscova. Şi tu ştii că vorba mea e vorbă!

— Ştiu, tirano I îi răspunse Jenia cu glasul înecat în lacrimi. Ştiu foarte bine…

— Şi acum, uite, citeşte. Şi Olga aşează pe masă telegrama pe care o primise noaptea trecută, apoi ieşi.

Telegrama suna aşa:

„Zilele acestea trec Moscova, rămân câteva ore. Stop. Voi telegrafia data şi ora sosirii. Stop. Tata”.

Jenia îşi şterse lacrimile, apropie telegrama de buze şi murmură încet:

— Tată, vino mai repede, tată! Jenka ta e aşa de necăjită!…

3 – Timur şi băieţii lui

În curtea casei de unde dispăruse capra şi unde stătea bunicuţa care o bătea pe Niurka, fetiţa cea isteaţă, se aduseră două care cu lemne.

Blestemându-i pe cărăuşi că descărcaseră lemnele la întâmplare, bunicuţa se apucă să le aşeze ea, icnind şi gemând. Dar munca aceea era peste puterile ei. Tuşind, se lăsă pe o treaptă, răsuflă adânc, apoi îşi luă stropitoarea şi plecă spre grădina de zarzavat. În curte nu rămase decât frăţiorul Niurkăi, un băieţel de trei ani – bărbat voinic şi vrednic pe cât se pare, deoarece, îndată ce dispăru bunica, luă un băţ şi începu să bată cu el în bancă şi în albia răsturnată cu fundul în sus.

Sima Simakov alergase până mai adineauri după capra cea hoinară, care galopa prin tufişuri şi prin râpi mai ceva ca un tigru indian. Auzind semnalul băieţelului, Sima lăsă un băiat din echipa lui în marginea păduricii, iar el împreună cu ceilalţi se repeziră în curte ca o vijelie.

Sima vârî în gura băieţelului un pumn de fragi şi-i dădu o pană strălucitoare, smulsă dintr-o aripă de cioară, iar ceilalţi patru băieţi se

apucară, grăbiţi, să clădească lemnele în stivă.

Apoi Sima Simakov o luă repede de-a lungul gardului, s-o ţină pe bunicuţă în grădină, până când băieţii vor termina de aşezat lemnele. Ajungând într-un loc unde vişinii şi merii se înălţau chiar lângă gard, Sima se opri şi se uită printre scânduri.

Bunica îşi umpluse poala cu castraveţi şi se pregătea să se întoarcă în curte.

Sima Simakov bătu încet în scândura gardului.

Bătrâna trase cu urechea. Atunci Sima luă un băţ şi începu să mişte crengile unui măr.

Bătrâna îşi închipui că cineva încerca să sară gardul, ca să fure mere. Lăsă castraveţii în iarba, smulse Un smoc mare de urzici, se apropie pe furiş de gard şi rămase acolo, aşteptând.

Sima Simakov se uită iarăşi printre scânduri, dar de data aceasta n-o mai văzu pe bunicuţă. Îngrijorat, îşi făcu vânt, se prinse cu mâinile de marginea gardului şi, cu băgare de seamă, începu să se ridice.

Dar în aceeaşi clipă, bătrâna ieşi din ascunzătoarea ei cu un strigăt de biruinţă, şi-l arse cu urzicile peste mâini.

Scuturându-şi mâinile urzicate, Sima o luă la goană spre poartă. Când ajunse acolo, cei patru băieţi, care-şi terminaseră treaba, ieşeau grăbiţi în stradă.

În curte nu mai era decât băieţelul singur. Luă de jos o surcică, o aşeză pe marginea stivei, apoi începu să târască într-acolo o bucată de coajă de mesteacăn.

Aşa îl găsi bunica, atunci când se întoarse din grădină. Făcând ochii mari, bătrâna se opri în faţa stivei clădite cu grijă şi întrebă:

— Cine-o fi trebăluit aici în lipsa mea?

Aşezând coaja de mesteacăn peste lemne, băieţelul îi răspunse cu importanţă:

— Apoi, nu vezi, bunicuţo? Eu trebăluiesc aici!

Tocmai atunci intră în curte şi lăptăreasa. Şi bătrânele se aşezară la sfat, cumpănind în fel şi chip cele două întâmplări misterioase, cea cu apa şi cea cu lemnele, încercară să-l descoasă pe băieţel, dar nu aflară mare lucru de la el. Le povesti că intraseră pe

poartă mai mulţi oameni, că-i vârâseră în gură fragi dulci, că-i dăduseră o pană, ba că-i făgăduiseră să prindă şi să-i aducă chiar un iepure cu două urechi şi patru picioare! După asta se apucaseră să clădească lemnele şi pe urmă fugiseră.

În clipa aceea intră şi Niurka.

— Tu n-ai văzut, Niurka, cine a fost mai adineauri la noi în curte? o întrebă bunica.

— Nu ştiu, că eu am căutat capra – îi răspunse Niurka, amărâtă. Toată dimineaţa am alergat prin desişuri şi prin râpi.

— Ştii că mi-au furat capra? se plânse lăptăresei bunica, supărată. Şi ce capră! Parcă era o porumbiţă, nu o capră. Curat porumbiţă!

— Ce porumbiţă! se oţărî Niurka, trăgându-se mai încolo de lângă bunică-sa. Când începea să împungă cu coarnele, nu mai ştiai unde să te ascunzi! Porumbiţele n-au coarne…

— Taci, Niurka! Taci, gură-cască ce eşti! strigă bunica. E drept că era grozav de neastâmpărată. Spirt, nu alta. Tocmai voiam s-o vând, drăguţa de ea! Şi acum, uite, am rămas fără porumbiţa mea…

Fără veste, portiţa se deschise scârţâind şi capra intră în curte cu coarnele în piept şi se repezi, glonţ, la lăptăreasă. Înşfăcându-şi bidonul cu lapte, femeia se urcă ţipând pe cerdac. Izbindu-se cu coarnele de perete, capra se opri.

Abia atunci femeile văzură că de coarnele caprei era legat bine un dreptunghi de placaj, pe care scria cu litere de-o şchioapă:

„Capră, capră sunt, Pe toţi vă-nspăimânt, Pe Niurka de-o oropsiţi, Cu mine o s-o păţiţi!”

În vremea asta, de peste gard se auzeau hohotele de râs ale băieţilor.

Sima Simakov sărea în jurul unui băţ înfipt în pământ şi, bătând tactul cu piciorul, cânta grozav de mândru:

— Nu suntem nici hoţi de codru, Nici vreo şleahtă de smintiţi: Suntem vesela echipă De pionieri vestiţi. Iha-ha!

Apoi, ca un stol de lăstuni, băieţii îşi luară tălpăşiţa, fără să fată cel mai mic zgomot.

Mai aveau încă destule treburi în ziua aceea. Dar lucrul cel mai de căpetenie era să ticluiască numaidecât un ultimatum, pe care să-l trimită lui Mişka Kvakin.

Niciunul dintre băieţi nu ştia cum să scrie un ultimatum. De aceea, Timur îl întrebă pe unchiul său.

Acesta îi spuse că fiecare ţară îşi alcătuieşte ultimatumul în felul ei, dar că, din politeţe, la sfârşit se obişnuieşte să se adauge:

„Primiţi, domnule ministru, încredinţarea celei mai înalte consideraţiuni".

După aceea ultimatumul se înmânează, printr-un ambasador acreditat, conducătorului statului duşman.

Dar asta nu-i plăcu nici lui Timur şi nici băieţilor lui. Mai întâi, nici nu le trecea prin gând să-i trimită haimanalei de Kvakin vreo consideraţie oarecare, şi apoi ei n-aveau ambasador permanent, şi nici măcar un trimis plenipotenţiar, pe lângă banda lui Kvakin. După ce se sfătuiră, băieţii hotărâră să trimită ultimatumul într-un chip cât se poate de simplu, cam în felul în care trimiseseră odinioară zaporojenii epistola lor către sultanul turc, aşa cum văzuseră cu toţii în poze citind despre luptele pe care le purtaseră cazacii cei viteji cu turcii, cu tătarii şi cu leşii.

Dincolo de poarta cenuşie pe care era zugrăvită o stea roşie în chenar negru, pe aleea de nisip din grădina plină de umbră a casei de peste drum de vila Olgii şi a Jeniei, se plimba o fetiţă bălaie. Mama ei, o femeie tânără şi frumoasă, cu chipul trist şi obosit, stătea în balansoar, lângă fereastra pe care era un buchet mare de flori de câmp. Avea în faţă un teanc de scrisori şi de telegrame desfăcute, pe care le primise de la rude, de la prieteni, de la cunoscuţi şi necunoscuţi. Scrisorile şi telegramele erau pline de dragoste şi de duioşie. Ele veneau de departe şi cuvintele lor vibrau ca un ecou în pădure, care, deşi nu te cheamă nicăieri anume şi nici nu-ţi făgăduieşte nimic, totuşi îţi dă curaj, deoarece te face să simţi că oamenii sunt pe aproape şi că nu eşti singur de tot în pădurea plină de întuneric.

Fetiţa cea bălaie se opri în faţa gardului. îşi ţinea păpuşa de picioare, aşa că mâinile ei de lemn şi cozile de cânepă i se târau pe

nisip. Deodată de pe gard coborî un iepuraş de placaj vopsit, care-şi plimba lăbuţa pe strunele unei balalaici zugrăvite. Iepuraşul avea o mutrişoară grozav de tristă şi de caraghioasă.

Încântată de minunea aceea pe care nu şi-o putea explica – fără îndoială că nu i se mai întâmplase nimănui pe lume – fetiţa lăsă păpuşa din mână şi se apropie de gard. Iepuraşul, blând, i se coborî cuminte drept în braţe, iar în urma iepuraşului se ivi peste gard şi chipul fericit și zâmbitor al Jeniei.

Fetiţa ridică ochii la Jenia şi o întrebă:

— Cu mine te jucai?

— Da, cu tine. Dacă vrei, uite, sar peste gard şi vin acolo.

— Vezi că sunt urzici – îi atrase atenţia fetiţa, după ce se gândi puţin. Aici m-am urzicat şi eu la mână, ieri.

— Nu-i nimic – îi răspunse Jenia, sărind peste gard. Mie nu mi-e frică de urzici. Arată-mi în care tufă te-ai urzicat, ieri. În asta? Ei bine, uite: o smulg, o arunc, o zdrobesc cu picioarele și pe urmă o scuip!

Şi acum hai să ne jucăm: tu ţine iepuraşul şi cu o să iau păpuşa.

Olga, care stătea pe verandă, o văzu pe Jenia învârtindu-se pe lângă gardul vecinilor, dar o lăsă în pace, pentru că şi aşa surioara ei plânsese destul în dimineaţa aceea. Dar când o văzu căţărându-se pe gard şi sărind în grădina de alături, ieşi îngrijorată din casă şi se îndreptă spre portiţă.

În vremea asta, Jenia şi fetiţa cea bălaie se depărtaseră de gard şi stăteau acum în faţa ferestrei, lângă mama. Fetiţa îi arăta iepuraşul cel trist şi caraghios care cânta din balalaică, iar mama zâmbea.

După felul cum se tulbură Jenia când o văzu pe Olga intrând în grădină, mama fetiţei înţelese că noua sosită era nemulţumită.

— Nu te supăra pe ea – zise străina încet către Olga, care se apropia. Nu face niciun rău, se joacă cu fetiţa mea... Pe noi ne-a lovit o mare nenorocire... Străina tăcu. Eu măcar plâng, dar ea... – şi femeia arătă spre fetiță, adăugând în șoaptă – ea nici nu ştie că tatăl ei a fost ucis zilele trecute pe frontieră...

Olga se tulbură, iar Jenia, care stătea mai la o parte, îi aruncă o privire plină în acelaşi timp şi de amărăciune, şi de dojana.

— Sunt singură – urmă femeia. Mama mea e în munţi, în taiga, foarte departe, fraţii mei sunt în ar mată, iar surori nu am.

Străina îşi lăsă mâna pe umărul Jeniei, care se apropiase, şi, arătând spre fereastră, o întrebă:

— Fetiţo, nu cumva tu mi-ai pus astă-noapte bu chetul ăsta pe cerdac?

— Nu – îi răspunse repede Jenia. Nu l-am pus eu. Dar desigur că l-a pus vreunul dintr-ai noştri.

— Cine? Şi Olga se uită la Jenia nedumerită.

— Nu ştiu – făcu Jenia speriată. Nu l-am pus eu. Eu nu ştiu nimic… Dar uite, vine cineva.

În dreptul porţii se auzi huruit de maşină, apoi pe cărare se iviră doi comandanţi aviatori.

— La mine vin – șopti străina. Sunt sigură că vor să-mi propună iarăşi să plec în Crimeea sau în Caucaz, la vreun sanatoriu sau la vreo staţiune balneară…

Cei doi comandanţi, care se apropiau, îşi ridicară mâinile la bonete, şi auzind, se vede, ultimele ei cuvinte, cel mai mare în grad, un căpitan, zise:

— Nici în Crimeea, nici în Caucaz, nici la vreun sanatoriu şi nici la vreo staţiune balneară. Doreaţi să vă vedeţi mama, nu-i aşa? Ei bine, mama dumneavoastră pleacă chiar în cursul zilei de astăzi, cu trenul din Irkutsk. Până la Irkutsk a fost adusă cu un avion special.

— Cine a adus-o? întrebă străina, fericită şi descumpănită în acelaşi timp. Dumneavoastră?

— Nu – îi răspunse căpitanul aviator. Prietenii noştri comuni.

Fetiţa cea bălaie se apropie în fugă de noii sosiţi, uitându-se la ei cu îndrăzneală. Se vedea bine că uniforma lor albastră nu-i era străină.

— Mamă – se rugă ea – fă-mi un scrânciob, că vreau să zbor încoace şi încolo, încoace şi încolo, departe, departe… ca tata de departe!

— Nu, asta nu! strigă mama, luându-şi fetiţa în braţe şi strângând-o la piept. Nu, să nu zbori departe… ca tatăl tău I

Pe Malaia Ovrajnaia, în spatele capelei cu zugrăveli scorojite, cu

moşnegi pletoşi şi încruntaţi şi cu îngeri proaspăt bărbieriţi, mai la dreapta icoanei care înfăţişa judecata de apoi, cu cazanele ei cu smoală şi cu draci sprinteni, pe o pajişte plină de românite, câţiva băieţi din banda lui Mişka Kvakin jucau cărţi.

Jucătorii n-aveau bani, aşa că jucau pe „dupaci", pe „bobârnace" şi pe „învie mortul". Cel care pierdea era legat la ochi, apoi culcat pe iarbă cu faţa în sus, iar la urmă i se punea în mână un băţ lung în chip de luminare. Cu băţul acela, răposatul trebuia să se apere pe nevăzute de prietenii lui cu inima milostivă, care, în dorinţa de a-l învia, îl băteau cu urzici peste genunchi, peste pulpele şi peste tălpile goale.

Jocul era în toi, când, deodată, de după gardul de piatră răsună semnalul strident al unei trompete.

Erau solii lui Timur, care se apropiau.

Trompetul-major Kolea Kolokolcikov strângea în pumn o goarnă de alamă sclipitoare, iar Gheika, desculţ şi-încruntat, ţinea în mână un plic făcut din hârtie de împachetat.

— Dar ce înseamnă hărmălaia asta de circ? întrebă, aplecându-se peste zid, băiatul căruia i se spunea „Mutra". Mişka! strigă el, întorcând capul. Lasă cărţile, că a venit la tine nu ştiu ce delegaţie!

— Aici sunt! răspunse Kvakin, urcându-se pe gardul de piatră. Hei, Gheika, salutare! Dar cine-i mucosul cela care-i cu tine?

— Ţine plicul – zise Gheika, întinzându-i ultimatumul. Vi se dă un termen de gândire de douăzeci şi patru de ore. O să vin după răspuns mâine, tot la vremea asta.

Supărat că-l făcuse mucos, trompetul-major Kolea Kolokolcikov ridică goarna şi, umflându-şi obrajii, suflă retragerea mânios. Şi, fără să mai adauge un cuvânt, cei doi parlamentari se depărtară cu demnitate, petrecuţi de privirile curioase ale băieţilor înşiraţi pe muchiea zidului.

— Ce-o mai fi şi asta? întrebă Kvakin, întorcând plicul pe amândouă feţele şi uitându-se la băieţii care rămăseseră cu gurile căscate. Până acum trăiam în pace, de nimic nu ne păsa… Şi deodată goarnă, vuiet, e primejdie, păzea! Dracu' să mă ia, măi frate, dacă mai pricep ceva!

Rupse plicul şi, fără să se coboare de pe zid, începu să citească:

— „Lui Mihail Kvakin, atamanul bandei care se ocupă cu jefuirea grădinilor străine...” Mie mi-e adresată – explică Kvakin, tare. Cu titlul întreg şi după toate regulile... „şi lui Piotr Peatakov, preaticălosul ajutor al atamanului, zis şi Mutra”. Acum ţi se adresează ţie – explică Kvakin, satisfăcut, către cel poreclit Mutra. Ia te uită cum au întors-o: „preaticălosul”!... Găsesc că e o expresie mult prea aleasă pentru tine, ar fi putut să-ţi spună cumva mai simplu, „idiotule!”...” precum şi tuturor membrilor acestei ruşinoase tovărăşii, ultimatum”. Ce-o fi însemnând cuvântul ăsta, habar n-am – făcu Kvakin, batjocoritor. Trebuie să fie vreo înjurătură, sau aşa ceva.

— Ăsta-i un cuvânt internaţional. Înseamnă că voi să ne bată – îi lămuri Alioşka, un băiat ras pe cap, care stătea lângă Mutra.

— Apoi, aşa trebuia să scrie – zise Kvakin. Citesc mai departe. Punctul întâi:

„Având în vedere că atacaţi noaptea grădinile oamenilor paşnici, fără să cruţaţi nici casele însemnate cu semnul nostru, steaua roşie, şi nici măcar pe acelea unde steaua roşie are un chenar negru, de doliu – vă ordonăm, vouă, netrebnici şi laşi ce sunteţi...”

...Ia te uită cum ne insultă, câinii! urmă Kvakin, descumpănit, dar silindu-se să zâmbească. Şi ce stil, şi ce de mai virgule! într-adevăr...

„... vă ordonăm: Mihail Kvakin, împreună cu individul ticălos zis Mutra, să se prezinte cel mai târziu mâine dimineaţă, având asupra lor tabelul nominal al tuturor membrilor bandei lor ticăloase, la locul pe care îl vom comunica prin trimişii noştri.

În caz de refuz, ne considerăm liberi de a acţiona aşa cum vom crede de cuviinţă”.

...Adică, cum asta: liberi? întrebă din nou Kvakin. După cât ştiu, până acum nu i-am închis nicăieri!

— Ăsta-i un cuvânt internaţional. Asta înseamnă că vor să ne bată – îl lămuri iarăşi Alioşka, cel cu capul ras.

— Apoi aşa trebuia să spună!... zise Kvakin, cu necaz. îmi pare rău că a plecat Gheika. Se vede că n-a mai plâns de mult.

— El nu plânge – făcu cel ras pe cap – că are un frate marinar.

— Ei, și?

— Şi tată-său a fost tot marinar. De aceea nu plânge.

— Dar tu ce te amesteci?

— Mă amestec, pentru că și unchiul meu e marinar.

— Ce tot îi dai cu marinarii tăi, idiotule! se înfurie Kvakin. Când tată-său, când frate-său, când unchiu-tău… Singur nu ştii ce legătură au una cu alta. Mai lasă să-ţi crească părul, Alioşa, că ţi s-a copt creierul de soare 1 Şi tu ce tot mirii acolo, Mutro?

— Eu zic că mâine să punem mina pe trimişii lor, iar lui Timka şi băieţilor lui să le tragem o mamă de bătaie!… propuse Mutra, mohorât, adânc ofensat de ultimatum.

Această propunere a fost aprobată de toţi.

Apoi Kvakin şi Mutra se retraseră la umbra capelei şi se opriră lângă icoana în care erau înfăţişaţi dracii cei sprinteni și voinici, târând cu îndemânare în focul iadului pe păcătoşii care urlau, împotrivindu-se din răsputeri. Acolo, Kvakin îl întrebă pe tovarăşul lui:

— Ascultă, tu ai intrat în grădina vilei unde stă fetiţa al cărei tată a fost ucis?

— Eu. Şi ce-i cu asta?

— Apoi asta-i… – bombăni Kvakin cu necaz, ciocănind cu degetul în perete. Bineînţeles că puţin îmi pasă de semnele lui Timka, și totdeauna Timka o să mănânce bătaie de la mine…

— Foarte bine I încuviinţă Mutra. Dar ce tot ciocăneşti cu degetul în dracii ăştia?

— Apoi, uite – îi răspunse Kvakin, strâmbându-se – cu toate că îmi eşti rjrieten, Mutro, trebuie să-ţi spun că nu semeni de loc a om, ci mai degrabă cu diavolul ăsta burduhos şi scârbos!

…A doua zi dimineaţă, lăptăreasa nu găsi acasă trei dintre clienţii ei obişnuiţi. Cum era târziu ca să se mai ducă la piaţă, luă bidonul pe umăr și plecă pe la case.

Umblă mult degeaba, până când, la urmă, se opri io dreptul vilei unde stătea Timur.

După gard. cineva cânta încet, cu glas plin şi plăcut. Asta

însemna că stăpânii erau acasă şi că s-ar putea să-şi vândă laptele.

Bătrâna intră pe portiţă şi strigă cu glas cântător:

— Luaţi lapte, lapte?

— Două măsuri! îi răspunse cineva, cu voce groasă.

Lăptăreasa lăsă bidonul jos, se întoarse şi văzu ieşind dintr-un tufiş un bătrân şchiop, cu plete, îmbrăcat în zdrenţe şi ţinând într-o mână o sabie încovoiată, scoasă din teacă.

— Eu întrebam, taică, dacă n-ai nevoie de oleacă de lăptişor – repetă bătrâna, trăgându-se speriată îndărăt. Dar ce înfăţişare fioroasă ai! Ce faci cu sabia? Poate coseşti iarbă?

— Dă-mi două măsuri. Urciorul e pe masă – îi răspunse scurt bătrânil, înfigându-şi sabia în pământ.

— Mai bine ţi-ai cumpăra o coasă, taică – zise lăptăreasa, tunând zorită laptele în urcior şi uitându-se cu frică la bătrân. Iar sabia arunc-o mai bine, că nu de alta, dar poţi să bagi în sperieţi o biată femeie ca mine…

— Cât am de plată? o întrebă bătrânul, vârându-şi mâna în buzunarul pantalonilor largi.

— Cât plăteşte toată lumea – îi răspunse lăptăreasa. Câte o rublă patruzeci măsura, adică două ruble şi optzeci. Eu nu vreau decât ce mi se cuvine.

Bătrânul se mai scotoci prin buzunar, apoi scoase un pistol mare, zgâriat.

— Lasă, taică, mai pe urmă… – zise lăptăreasa, înşfăcând bidonul şi depărtându-se grăbită. Nu te obosi, drăguţă 1 urmă ea, mărind pasul şi întorcându-şi mereu capul îndărăt. N-am nevoie numaidecât de bani…

Se repezi în uliţă, trânti portiţa în urma ei şi apoi strigă, cu necaz:

— Eşti bun de băgat la balamuc, diavol bătrân ce eşti, nu de umblat slobod prin lume. La balamuc, cu lacăt pe uşă!

Bătrânul ridică din umeri, vârî la loc în buzunar faârtia de trei ruble şi ascunse repede revolverul la

Fetiţa ridică ochii la Jenia şi o întrebă:

— Cu mine te jjucai?

— Da, cu tine. Dacă vrei, uite, sar peste gard şi vin acolo.

— Vezi că sunt urzici – îi atrase atenţia fetiţa, după ce se gândi puţin. Aici m-am urzicat şi eu la mână, ieri.

— Nu-i nimic – îi răspunse Jenia, sărind peste gard. Mie nu mi-e frică de urzici. Arată-mi în care tufă te-ai urzicat, ieri. În asta? Ei bine, uite: o smulg, o arunc, o zdrobesc cu picioarele şi pe urmă o scuip I şi acum hai să ne jucăm: tu ţine iepuraşul şi cu o să iau păpuşa.

Olga, care stătea pe verandă, o văzu pe Jenia învârtindu-se pe lângă gardul vecinilor, dar o lăsă în pace, pentru că şi aşa surioara ei plânsese destul ia dimineaţa aceea. Dar când o văzu căţărându-se pe gard şi sărind în grădina de alături, ieşi îngrijorată din casă şi se îndreptă spre portiţă.

În vremea asta, Jenia şi fetiţa cea bălaie se depărtaseră de gard şi stăteau acum în faţa ferestrei, lângă mama. Fetiţa îi arăta iepuraşul cel trist şi caraghios care cânta din balalaică, iar mama zâmbea.

După felul cum se tulbură Jenia când o văzu pe Olga intrând în grădină, mama fetiţei înţelese că noua sosită era nemulţumită.

— Nu te supăra pe ea – zise străina încet către Olga, care se apropia. Nu face niciun rău, se joacă cu fetiţa mea… Pe noi ne-a lovit o mare nenorocire… Străina tăcu. Eu măcar plâng, dar ea… – şi femeia arătă spre fetiţă, adăugând în şoaptă – ea nici nu ştie că tatăl ei a fost ucis zilele trecute pe frontieră…

Olga se tulbură, iar Jenia, care stătea mai la o parte, îi aruncă o privire plină în acelaşi timp şi de amărăciune, şi de dojana.

— Sunt singură – urmă femeia. Mama mea e în munţi, în taiga, foarte departe, fraţii mei sunt în ar mată, iar surori nu am.

Străina îşi lăsă mâna pe umărul Jeniei, care se apropiase, şi, arătând spre fereastră, o întrebă:

— Fetiţo, nu cumva tu mi-ai pus astă-noapte buchetul ăsta pe cerdac?

— Nu – îi răspunse repede Jenia. Nu l-am pus eu. Dar desigur că l-a pus vreunul dintr-ai noştri.

— Cine? Şi Olga se uită la Jenia nedumerită.

— Nu ştiu – făcu Jenia speriată. Nu l-am pus eu. Eu nu ştiu nimic… Dar uite, vine cineva.

În dreptul porţii se auzi huruit de maşină, apoi pe cărare se iviră doi comandanţi aviatori.

— La mine vin – şopti străina. Sunt siguri că vor să-mi propună iarăşi să plec în Crimeea sau în Caucaz, la vreun sanatoriu sau la vreo staţiune balneară…

Cei doi comandanţi, care se apropiau, îşi ridicară mâinile la bonete, şi auzind, se vede, ultimele ei cuvinte, cel mai mare în grad, un căpitan, zise:

— Nici în Crimeea, nici în Caucaz, nici la vreun sanatoriu şi nici la vreo staţiune balneară. Doreaţi să vă vedeţi mama, nu-i aşa? Ei bine, mama dumneavoastră pleacă chiar în cursul zilei de astăzi, cu trenul din Irkutsk. Până la Irkutsk a fost adusă cu un avion special.

— Cine a adus-o? întrebă străina, fericită şi descumpănită în acelaşi timp. Dumneavoastră?

— Nu – îi răspunse căpitanul aviator. Prietenii noştri comuni.

Fetiţa cea bălaie se apropie în fugă de noii sosiţi, uitându-se la ei cu îndrăzneală. Se vedea bine că uniforma lor albastră nu-i era străină.

— Mamă – se rugă ea – fă-mi un scrânciob, că vreau să zbor încoace şi încolo, încoace şi încolo, departe, departe… ca tata de departe!

— Nu, asta nu! strigă mama, luându-şi fetiţa în braţe şi strângând-o la piept. Nu, să nu zbori departe… ca tatăl tău!

Pe Malaia Ovrajnaia, în spatele capelei cu zugrăveli scorojite, cu moşnegi pletoşi şi încruntaţi şi cu îngeri proaspăt bărbieriţi, mai la dreapta icoanei care înfăţişa judecata de apoi. cu cazanele ei cu smoală şi

J9

cu draci sprinteni, pe o pajişte plină de romănite, câţiva băieţi din banda lui Mişka Kvakin jucau cărţi.

Jucătorii n-aveau bani, aşa că jucau pe „dupaci”, pe „bobârnace” şi pe „învie mortul. Cel care pierdea era legat la ochi, apoi culcat pe iarbă cu faţa în sus, iar la urmă i se punea în mână un băţ lung în chip

de luminare. Cu bățul acela, răposatul trebuia să se apere pe nevăzute de prietenii lui cu inima – milostivă, care, în dorința de a-l învia, îl băteau cu urzici peste genunchi, peste pulpele și peste tălpile goale.

Jocul era în toi, când, deodată, de după gardul de piatră răsună semnalul strident al unei trompete.

Erau solii lui Timur, care se apropiau.

Trompetul-major Kolea Kolokolcikov strângea în pumn o goarnă de alamă sclipitoare, iar Gheika, desculț și încruntat, ținea în mână un plic făcut din hârtie de împachetat.

— Dar ce înseamnă hărmălaia asta de circ? întrebă, aplecându-se peste zid, băiatul căruia i se spunea „Mutra”. Mișka! strigă el, întorcând capul. Lasă cărțile, că a venit la tine nu știu ce delegație 1

— Aici sunt! răspunse Kvakin, urcându-se pe gardul de piatră. Hei, Gheika, salutare! Dar cine-i mucosul cela care-i cu tine?

— Ține plicul – zise Gheika, întinzându-i ultimatumul. Vi se dă un termen de gândire de douăzeci și patru de ore. O să vin după răspuns mâine, tot la vremea asta. O J

Supărat că-l făcuse mucos, trompetul-major Kolea Kolokolcikov ridică goarna și, umflându-și obrajii, suflă retragerea mânios. Și, fără să mai adauge un cuvânt, cei doi parlamentari se depărtară cu demnitate, petrecuți de privirile curioase ale băieților înșirați pe muchiea zidului.

— Ce-o mai fi și asta? întrebă Kvakin, întorcând plicul pe amândouă fețele și uitându-se la băieții care rămăseseră cu gurile căscate. Până acum trăiam în pace, de nimic nu ne păsa… Și deodată goarnă, vuiet, e primejdie, păzea! Dracu’ să mă ia, măi frate, dacă mai pricep ceva!

Rupse plicul și, fără să se coboare de pe zid, începu să citească:

— „Lui Mihail Kvakin, atamanul bandei care se ocupă cu jefuirea grădinilor străine…” Mie mi-e adresată – explică Kvakin, tare. Cu titlul întreg și după toate regulile… „și lui Piotr Peatakov, preaticălosul ajutor al atamanului, zis și Mutra”. Acum ți se adresează ție – explică Kvakin, satisfăcut, către cel poreclit Mutra. Ia te uită cum au întors-o: „preaticălosul”!… Găsesc că e o expresie mult prea aleasă pentru tine,

ar fi putut să-ţi spună cumva mai simplu, „idiotule!”...” precum şi tuturor membrilor acestei ruşinoase tovărăşii, a 11 i în a tu m”. Ce-o fi însemnând cuvântul ăsta, habar n-am – făcu Kvakin, batjocoritor, Trebuie să fie vreo înjurătură, sau aşa ceva.

— Ăsta-i un cuvânt internaţional. Înseamnă că vor să ne bată – îi lămuri Alioşka, un băiat ras pe cap, care stătea lângă Mutra.

— Apoi, aşa trebuia să scrie – zise Kvakin. Citesc mai departe. Punctul întâi:

„Având în vedere că atacaţi noaptea grădinile oamenilor paşnici, fără să cruţaţi nici casele însemnate cu semnul nostru, steaua roşie, şi nici măcar pe acelea unde steaua roşie are un chenar negru, de doliu – vă ordonăm, vouă, netrebnici şi laşi ce sunteţi...”

...Ia te uită cum ne insultă, câinii! urmă Kvakin, descumpănit, dar silindu-se să zâmbească. Şi ce stil, şi ce de mai virgule! într-adevăr...

„... vă ordonăm: Mihail Kvakin, împreună cu individul ticălos zis Mutra, să se prezinte cel mai târziu mâine dimineaţă, având asupra lor tabelul nominal al tuturor membrilor bandei lor ticăloase, la locul pe care îl vom comunica prin trimişii noştri.

În caz de refuz, ne considerăm liberi de a acţiona aşa cum vom crede de cuviinţă”.

...Adică, cum asta: liberi? întrebă din nou Kvakin. După cât ştiu, până acum nu i-am închis nicăieri!

— Ăsta-i un cuvânt internaţional. Asta înseamnă că vor să ne bată – îl lămuri iarăşi Alioşka, cel cu capul ras.

— Şi tată-său a fost tot marinar. De aceea nu plânge.

— Dar tu ce te amesteci?

— Mă amestec, pentru că şi unchiul meu e marinar.

— Ce tot îi dai cu marinarii tăi, idiotule! se înfurie Kvakin. Când tată-său, când frate-său, când unchiu-tău... Singur nu ştii ce legătură au una cu alta. Mai lasă să-ţi crească părul, Alioşa, că ţi s-a copt creierul de soare! Şi tu ce tot mârâi acolo, Mutro?

— Eu zic că mâine să punem mâna pe trimişii lor, iar lui Timka şi băieţilor lui să le tragem o mamă de bătaie!... propuse Mutra,

mohorât, adânc ofensat de ultimatum.

Această propunere a fost aprobată de toţi.

Apoi Kvakin şi Mutra se retraseră la umbra capelei şi se opriră lângă icoana în care erau înfăţişaţi dracii cei sprinteni şi voinici, târând cu îndemânare în focul iadului pe păcătoşii care urlau, împotrivindu-se din răsputeri. Acolo, Kvakin îl întrebă pe tovarăşul lui:

— Ascultă, tu ai intrat în grădina vilei unde stă fetiţa al cărei tată a fost ucis?

— Eu. Și ce-i cu asta?

— Apoi asta-i… – bombăni Kvakin cu necaz, ciocănind cu degetul în perete. Bineînţeles că puţiq îmi pasă de semnele lui Timka, şi totdeauna Timka o să mănânce bătaie de la mine…

— Foarte bine! încuviinţă Mutra. Dar ce tot ciocăneşti cu degetul în dracii ăştia?

— Apoi, uite – îi răspunse Kvakin, strâmbându-se – cu toate că îmi eşti prieten, Mutro, trebuie să-ţi spun că nu semeni de loc a om, ci mai degrabă cu diavolul ăsta burduhos şi scârbos!

Umblă mult degeaba, până când, la urmă, se opri în dreptul vilei unde stătea Timur.

După gard, cineva cânta încet, cu glas plin şi plăcut. Asta însemna că stăpânii erau acasă şi că s-ar putea să-şi vândă laptele.

Bătrâna intră pe portiţă şi strigă cu glas cântător:

— Luaţi lapte, lapte?

— Două măsuri 1 îi răspunse cineva, cu voce groasă.

Lăptăreasa lăsă bidonul jos, se întoarse şi văzu ieşind dintr-un tufiş un bătrân şchiop, cu plete, îmbrăcat în zdrenţe şi ţinând într-o mână o sabie încovoiată, scoasă din teacă.

— Eu întrebam, taică, dacă n-ai nevoie de oleacă de lăptişor – repetă bătrâna, trăgându-se speriată în dărăt. Dar ce înfăţişare fioroasă ai! Ce faci cu sabia?

Poate coseşti iarbă?

— Dă-mi două măsuri. Urciorul e pe masă – îi răspunse scurt bătrânul, înfigându-şi sabia în pământ.

— Mai bine ţi-ai cumpăra o coasă, taică – zise lăptăreasa,

turnând zorită laptele în urcior şi uitându-se cu frică la bătrân. Iar sabia arunc-o mai bine, că nu de alta, dar poţi să bagi în sperieţi o biată femeie ca mine…

— Gât am de plată? o întrebă bătrânul, vârându-și mâna în buzunarul pantalonilor largi.

— Cât plăteşte toată lumea – îi răspunse lăptăreasa. Câte o rublă patruzeci măsura, adică două ruble şi optzeci. Eu nu vreau decât ce mi se cuvine.

Bătrânul se mai scotoci prin buzunar, apoi scoase un pistol mare, zgâriat.

— Lasă, taică, mai pe urmă… – zise lăptăreasa, înșfăcând bidonul și depărtându-se grăbită. Nu te obosi, drăguţă 1 urmă ea, mărind pasul și întorcându-și mereu capul îndărăt. N-am nevoie numaidecât de bani…

Se repezi în uliţă, trânti portiţa în urma ei şi apoi Strigă, cu necaz:

— Ești bun de băgat la balamuc, diavol bătrân ce ești, nu de umblat slobod prin lume. La balamuc, cu lacăt pe uşă!

Bătrânul ridică din umeri, vârî la loc în buzunar hârtia de trei ruble şi ascunse repede revolverul la spate, deoarece tocmai atunci intra în grădină domnul cel în vârstă, doctorul F.G. Kolokolcikov.

Faţa lui era încruntată şi gravă. Mergea țeapăn sprijinindu-se în baston, pe aleea presărată cu nisip

Văzându-l pe bătrânul cel ciudat, domnul tuşi, îşi potrivi ochelarii, apoi întrebă:

— N-ai putea să-mi spui, stimate, unde îl pot gas pe stăpânul acestei vile?

— Stăpânul acestei vile sunt eu – îi răspunse bătrânul.

— În cazul acesta – urmă domnul, ducându-și mâna la pălăria de pai – ești bun să-mi spui dacă un oarecare băiat Timur Garaev nu e rudă cu dumneata?

— Ba mi-e rudă – îi răspunse bătrânul. Acest oarecare băiat mi-e nepot.

— Îmi pare foarte rău – făcu domnul, dregându-și glasul şi

trăgând nedumerit cu coada ochiului spre sabia înfiptă în pământ – îmi pare rău, dar nepotul dumitale a încercat ieri dimineaţă să mă jefuiască.

— Cum asta? zise uimit bătrânul. Timur al meu a încercat să vă jefuiască?

— Închipuieşte-ţi! urmă domnul. Dar aruncându-și ochii la mâna pe care bătrânul o ţinea la spate, începu să se tulbure. În timp ce dormeam, a încercat să fure pătura cu care eram învelit.

— Cine? Timur te-a jefuit? A furat o pătură? Şi bătrânul păru a-şi pierde cumpătul, iar mâna ascunsă la spate, în care ţinea revolverul, îi căzu fără voie în jos.

Domnul cel onorabil se tulbură şi, trăgându-se cu demnitate de-a-ndărătelea spre ieşire, zise:

— Se înţelege, eu nu susţin că… însă faptele… faptele nu mint. Te rog nu te apropia de mine, stimate domn! Se înţelege, nu ştiu cărui fapt să atribui, însă… însă înfăţişarea dumitale, atitudinea dumitale ciudată…

— Ascultă – zise bătrânul, făcând un pas spre străin – eu cred că trebuie să fie o neînţelegere.

— Stimate domn! strigă doctorul, trăgându-se mereu îndărăt, fără să-şi ia ochii de la revolver. Discuţia noastră ia o întorsătură nedorită, aş putea spune chiar nedemnă de vârsta noastră… Zicând aşa, ieşi repede pe portiţă şi plecă, repetând:

— Da, într-adevăr, o întorsătură nedorită şi ne demnă…

Bătrânul ajunse la portiţă tocmai atunci când Olga, care se ducea la scăldat, trecea pe lângă domnul cel speriat.

Cum o văzu, bătrânul începu să dea din mâini, strigându-i să se oprească. Dar domnul, sprinten ca o capră, sări peste şanţ, o apucă pe Olga de mână şi, cât ai clipi, dispărură amândoi după colţ.

Bătrânul izbucni în hohote de râs. Bocănind vioi cu piciorul lui de lemn, începu să cânte, emoţionat şi fericit:

— Cum ai putea să-nţelegi.
Tu ce ca fulgerul zbori.
Cum te aştept nopţi întregi.

Cum te aştept până-n zori?

Da!

Desfăcu în grabă cureaua de la genunchi, îşi aruncă piciorul de lemn în iarbă şi, smulgându-şi din mers peruca şi barba, o luă la fugă spre casă.

Peste zece minute, tânărul şi veselul inginer Gheorghi Garaev cobora repede cerdacul. îşi scoase apoi motocicleta din şopron, îi porunci căţelului Bâta să aibă grijă de casă, apăsă pe demaror şi, sărind în şa, o luă la goană spre râu, s-o caute pe Olga, care se speriase de el…

La ora unsprezece, Gheika şi Kolea Kolokolcikov se duseră să ia răspunsul la ultimatumul lui Timur.

— Ţine-te drept! se răstea Gheika la Kolea. Calcă uşor şi apăsat. Nu vezi că mergi ca un pui de găină care caută viermi? Tot ce ai pe tine e bine făcut: şi pantalonii, şi cămaşa, toată uniforma. Dar degeaba, că tot ca dracu' arăţi! Nu te supăra, măi frate, vorbesc serios! De pildă, spune-mi, te rog, de ce-ţi lingi buzele când mergi? Bagă-ţi limba în gură şi las-o acolo, la locul ei… Hei, dar tu ce cauţi pe-aici? îl întrebi Gheika pe Sima Simakov, care le ieşise în cale.

— M-a trimis Timur să fac legătura – începu şi turuie din gură Sfmakov. Aşa trebuie, tu nu te prin cepi la nimic! Voi aveţi misiunea voastră, eu o an pe a mea… Kolea, dă-mi goarna, să suflu şi eu o dată la te uită la el ce grozav e astăzi! Gheika, eşti un prost! Când ştiai că o să fii trimis cu o însărcinare ca asta, trebuia să-ţi pui cizmele sau bocancii. Cum. crezi că solii umblă desculţi? Dar să lăsăm asta. Voi o luaţi într-acolo, eu într-acoace. Hei-hop, la revedere!

— Ce gură spartă! zise Gheika, clătinând din cap. l Ceea ce altul ar spune în patru vorbe, el îţi spune I într-o sută. Haide, Nikolai, suflă, că ne apropiem…

— Ia mână-l încoace pe Mihail Kvakin! îi porunci Gheika unui băiat care se ivise sus, pe gardul de piatră.

— Luaţi-o la dreapta! le strigă Kvakin de după zid. Am lăsat poarta deschisă anume pentru voi.

— Nu te duce! îi şopti Kolea lui Gheika, trăgându-l – tte mână. Or să ne prindă şi or să ne bată!

— Anume pentru noi amândoi? întrebă Gheika, cutezător, pe Kvakin. Suflă mai tare, Nikolai! Pentru noi toate drumurile sunt deschise! Trecură prin portiţa de fier ruginită, şi se pomeniră în faţa unui grup de băieţi, în fruntea cărora erau Mutra şi Kvakin.

— Daţi-ne răspunsul La scrisoare! zise Gheika cu hotărâre. JS

Kvakin zâmbi, iar Mutra se încruntă.

— Să mai discutăm – îi propuse Kvakin. Stai, aşază-te, de ce te grăbeşti?

— Am venit după răspuns – stărui Gheika, fără prietenie. Cât despre vorbit, o să vorbim noi mai târziu.

Şi n-ai fi putut să-ţi dai seama dacă băiatul acela voinic şi cu privirea deschisă, în tricou de marinar, lângă care stătea gornistul cel mititel şi palid, se juca ori glumea; sau, simţind că dreptatea şi puterea erau de partea lui, el, voinicul lat în umeri şi totdeauna desculţ, îşi mijea ochii cenuşii şi neînduplecaţi, hotărât să le smulgă un răspuns…

— Ţine – îi zise Kvakin, întinzându-i o hârtie.

Gheika o desfăcu. Pe partea dinăuntru a hârtiei era desenată, grosolan, o tiflă, sub care mai era scrisă şi o înjurătură.

Liniştit, fără să se schimbe la faţă, Gheika rupse hârtia bucăţele. Deodată se simţiră amândoi, şi el, şi Kolea, înşfăcaţi de umeri şi de braţe.

Nu se împotriviră.

— Pentru un ultimatum ca al vostru s-ar cuveni să vă dăm o scărmăneală zdravănă – zise Kvakin apropiindu-se de Gheika. Însă noi suntem oameni cumsecade. O să vă închidem până mâine dimineaţă colea – şi el arătă spre capelă – iar la noapte o să curăţăm de fructe toată grădina de la numărul douăzeci şi patru.

— Asta n-o să se întâmple – îi răspunse Gheika liniştit.

— Ba o să se întâmple! strigă Mutra, dându-i o palmă peste obraz.

— N-ai decât să-mi dai şi o sută de palme! zise

Gheika, închizând o clipă ochii şi deschizându-i apoi din nou. Kolea, să nu-ţi fie frică – îşi îmbărbăta tovarăşul. Simt că astăzi o să se dea semnalul de adu n-are generală după instrucţiunea numărul unu 1

După ce prizonierii au fost împinşi în capela cea mică cu obloane ferecate, cele două uşi s-au închis, iar zăvorul a fost tras şi înţepenit cu o până de lemn.

— Ei, cum îi? strigă Mutra, apropiindu-se de uşă şi ducându-şi mâinile pâlnie la gură. Cum credeţi că o să fie: cum vrem noi, sau cum vreţi voi?

— Nu, haimanalelor, de azi înainte nimic n-o să mai fie cum vreţi voi. Niciodată I

Mutra scuipă.

— Frate-său e marinar – zise întunecat Alioşka, cel cu capul ras. E pe acelaşi vapor cu unchiu-meu.

— R Dar tu ce eşti? îl întrebă Mutra, ameninţător. Căpitanul lor?

— Era cu mâinile legate şi tu l-ai bătut. Frumos îţi şade!

ŢNa-ţi şi ţie! se înfurie Mutra, plesnindu-l pe Alioşka cu dosul palmei.

Sima coborî în spirală la pământ şi, luând-o de-a dreptul peste grădini, alergă într-un suflet spre pârâu, la ai lui, la Timur.

După ce-şi înfăşură capul cu un prosop, Olga se întinse pe nisipul fierbinte al plajei şi începu să citească.

Jenia se scălda. Fără veste, simţi că cineva o ia în braţe pe la spate.

Întoarse capul.

— Bună ziua – îi zise o fetiţă înaltă şi cu ochi negri. Am venit înot din partea lui Timur. Mă cheamă Tania şi fac şi eu parte din detaşament… îi pare rău că te-a certat soră-ta din pricina lui. Trebuie să fie o fiinţă grozav de rea!

— Spune-i să nu-i pară rău – îngână Jenia, înroşindu-se. Olga nu e rea de loc, dar aşa-i firea ei… Şi bătând din palme, adăugă cu descurajare: O, veşnic sora, sora şi iar sora! Aşteptaţi, că vine el tata!…

Cele două fete ieşiră din apă şi se urcară pe malul înalt, mai spre stânga plajei. Acolo dădură” peste Niurka.

— Mă mai cunoşti? o întrebă ea pe Jenia repede şi printre dinţi, ca de obicei. Eu te-am recunoscut dintr-odată. Uite că vine şi Timur! Şi în timp ce-şi scotea rochiţa, arătă spre malul celălalt, unde erau o

mulţime de băieţi. Ştiu acum şi cine a prins capra, şi cine ne-a aşezat lemnele, şi cine a dat fragi frăţiorului meu! Şi pe tine te ştiu – se întoarse ea către

Tania. Te-am văzut odată cum stăteai pe un strat cu flori şi plângeai. Să nu mai plângi. Ce folos ai din asta?… Hei! Stai acolo, drace, că de nu, te zvârl în pârâu! strigă ea către capra legată de un tufiş. Hai să sărim în apă, fetelor!

Jenia şi Tania se uitară una la alta. Avea haz Niurka, fetiţa cea arsă de soare ca o ţigancă!

Luându-se de mâini, fetele se apropiară de malul sub care plescăia apa limpede şi albastră ca cerul.

— Ei, sărim?

— Sărim!

Şi tustrele, deodată, se aruncară în apă.

Dar nici n-apucară să iasă la lumină, şi în urma lor mai sări cineva.

Era Sima Simakov, care se repezise în apă din goană, îmbrăcat cum era: cu şorţul, cu tricoul şi cu sandalele în picioare. Scuturându-şi şuviţele de păr ud, scuipând şi sforăind, înota în salturi lungi spre celălalt mal.

— Bucluc, Jenia, mare bucluc! strigă el, întorcând capul. Gheika şi Kolea au căzut în capcană!

Olga urca malul citind. Când ajunse sus, acolo unde cărarea dădea în drum, se pomeni cu Gheorghi, care stătea lângă motocicletă. îşi dădură bună ziua.

— Tocmai treceam cu motocicleta – începu el să-i explice – când te-am văzut venind. Hai s-o aştept, mi-am zis, şi s-o duc unde are de mers, dacă s-o întâmpla să fie în drumul meu…

— Nu-i adevărat! zise Olga neîncrezătoare. Ai stat şi m-ai aşteptat anume.

— Ai dreptate – recunoscu Gheorghi. Am încercat să spun o minciună, dar nu mi-a mers. Eram dator să-ţi cer iertare pentru că te-am speriat azi-dimineaţă. Ştii, bătrânul acela şchiop de lângă portiţă eu eram. Mă pregăteam de repetiţie şi mă grimasem… Urcă-te, să te

duc cu motocicleta.

Olga clătină din cap.

Gheorghi îi puse pe carte un mănunchi de flori. Florile erau frumoase. Fata se înroşi, se zăpăci… apoi le aruncă în drum. La una ca asta Gheorghi nu se aşteptase.

— Ascultă! îi zise el amărât. Dumneata cânţi frumos şi din acordeon, şi din gură, ai privirea deschisă şi luminoasă. Nu te-am supărat cu nimic… Dă-mi voie

* 49

să cred că oamenii nu fac ce ai făcut dumneata… nici chiar când au drept specialitate betonul armat I

— N-am nevoie de flori I îi răspunse Olga cu un aer vinovat, speriindu-se singură de gestul ei. Eu… eu merg cu dumneata şi fără flori!

Se aşeză pe perna de piele, şi motocicleta porni ca vântul.

La un moment dat, drumul se desfăcea în două. Părăsindu-l pe cel care ducea la staţiune, motocicleta o luă spre câmp.

— N-ai apucat pe unde trebuia – strigă Olga. Trebuia s-o luăm la dreapta 1

— Pe aici drumul e mai bun – îi răspunse Gheorghi – şi e şi mai plăcut.

Mai făcură un cot. Zburau acum printr-o dumbravă plină de umbră şi de foşnet. Pe lângă o turmă sări un câine, lătrând şi încercând să ajungă motocicleta. Dar cum ar fi putut s-o ajungă? rămase în urmă, cine ştie unde.

Un camion greu trecu vâjâind, ca un proiectil, pe lângă ei. Iar când Gheorghi şi Olga ieşiră din norii de praf, văzură la poalele dealului fumurile, coşurile, turnurile, geamurile şi acoperişurile de tablă ale unui oraş necunoscut.

— Asta-i uzina noastră! strigă Gheorghi. Acum trei ani veneam aici şi culegeam ciuperci şi fragi!

Motocicleta vira brusc, aproape fără să-şi micşoreze viteza.

— Drept înainte! îl preveni Olga. Înainte, şi de-a dreptul acasă!

Deodată, motorul amuţi. Se opriră.

— Puţină răbdare – zise Gheorghi, sărind jos. Avem o mică pană…

Culcă motocicleta pe iarbă, sub un mesteacăn, scoase din trusă o cheie şi se apucă să înşurubeze şi să strângă nu ştiu ce.

— Ce rol ai în opera voastră? îl întrebă Olga, aşezându-se pe iarbă. De ce ţi-ai ales o mască aşa de fioroasă şi de înspăimântătoare?

— Am un rol de bătrân invalid – îi răspunse Gheorghi, umblând mereu la motocicletă. E vorba de an fost partizan puţin cam… într-o ureche. Stă în apropiere de graniţă şi mereu i se pare că duşmanul e mai viclean decât noi şi că e gata să ne surprindă. E bătrân, dar e prevăzător. Însă ostaşii roşii sunt tineri, râd, şi îndată ce ies din posturi, încep să joace volei. Ba mai au şi tot soiul de fetiţe… de Katiuşe. Gheorghi se încruntă şi începu să cânte încet:

Se-ascunde iarăşi luna-n nori. Şi pe coline, De patru nopţi, departe, tot patrulez mereu. Duşmanii stau la pândă… Fii treaz, poporul meu! Eu sunt bătrân şi slab… Sărman, sărman de mine!

Apoi îşi schimbă fără veste glasul şi, imitând corul, urmă:

O, linişte, bătrâne, linişte I

— Ce înseamnă asta „linişte”? îl întrebă Olga, ştergându-şi buzele de praf cu basmaua.

— Asta înseamnă – îi explică Gheorghi, ciocănind mereu cu cheia în bucşă – asta înseamnă: dormi liniştit, dobitoc bătrân ce eşti! Toţi luptătorii şi toţi comandanţii sunt de mult la posturile lor… Olia, surioara dumitale ţi-a spus că ne-am întâlnit?

— Mi-a spus şi am certat-o.

— Păcat, nu trebuia s-o cerţi. E o fetiţă foarte nostimă. Eu îi spun „a”, ea îmi răspunde „be”!

— Cu fetiţa asta nostimă am eu destulă bătaie de cap! zise Olga. S-a împrietenit cu un băiat, cu unul Timur, din banda huliganului de Kvakin. Şi orice aş face, nu izbutesc să-l alung din jurul casei noastre.

— Timur?… Hm!… Şi Gheorghi tuşi încurcat. Cum adică: face parte din banda lui Kvakin? După câte ştiu eu, Timur nu prea… nu tocmai… În sfârşit, să n-ai nicio grijă, că-l vindec eu de năravul ăsta!… Olia, de ce nu urmezi dumneata conservatorul? Parcă mare lucru e să

fii inginer? Şi eu sunt inginer, şi ce folos?

— Cum, nu eşti un inginer bun?

— De ce să nu fiu bun? îi răspunse Gheorghi, apropiindu-se de ea şi începând să ciocănească în

4.

bucşa roţii din faţă. Nu-s de loc un inginer rău, însă I dumneata cânţi aşa de frumos, şi din acordeon, şi din I gură!

— Ascultă, Gheorghi – zise Olga tulburată, trăgân-I
du-se mai la o parte – eu nu ştiu ce fel de inginer I
eşti, însă… însă îţi repari motocicleta într-un chip I
foarte ciudat 1

Şi Olga îi arătă cu mâna cum ciocănea cu cheia I când în bucşă, când în geanta roţii.

— Dar nu-i de loc ciudat! Totul e aşa cum trebuie I să fie. Sări în picioare şi mai ciocăni odată cu cheia I în cadru: Uite că e gata… Olia, tatăl dumitale e ce-l mandant?

— Da.

— Asta-mi place. Şi eu sunt comandant.

— Cine să te mai înţeleagă?! zise Olga, ridicând I din umeri. Când eşti inginer, când actor, când coman-I dant… Poate că eşti şi aviator?

— Nu – şi Gheorghi zâmbi. Aviatorii te asurzesc I de sus cu bombele lor, pe când noi, ăştia de pe pământ, I pătrundem de-a dreptul în inimă, chiar şi prin beton I armat!

Şi iarăşi începură să defileze prin faţa lor lanurile I de secară, câmpiile, dumbrăvile şi pârâul. În sfârşit, iată I şi vila.

Când auzi motocicleta, Jenia coborî în goană de pe I verandă. Văzându-l pe Gheorghi, se tulbură, iar când I inginerul plecă, se apropie de Olga, o îmbrăţişa şi-i I şopti cu invidie uitându-se în urma lui:

— Ce fericită eşti pe ziua de azi!

După ce se înţeleseră să se întâlneascăpe aproape I de grădina casei cu numărul douăzeci şi patru, băieţii din curtea capelei se împrăştiară care încotro.

Nu rămase acolo decât Mutra. Tăcerea din capelă I începea să-l neliniştească şi să-l supere. Prizonierii nici nu strigau, nici nu băteau în uşă şi nici nu răspundeau I la întrebările şi la provocările lui.

Atunci Mutra se folosi de un vicleşug. Deschise uşa din faţă, intră în pridvor şi rămase nemişcat, ca şi cum n-ar fi fost nimeni acolo.

Stătea aşa, cu urechea lipită de gaura cheii, când deodată uşa cea mare de fier se închise cu un zgomot atât de cumplit, de parcă o izbise cineva cu un drug.

— Care-i acolo? se înfurie Mutra, repezindu-se spre uşă. Haide, nu face glume proaste, că altfel o păţeşti cu mine!

Dar nu-i răspunse nimeni. De afară se auzeau glasuri necunoscute. Apoi balamalele obloanelor scârţâiră. Cineva vorbea printre gratii cu prizonierii.

Nu mult după aceea, în capelă se auziră râsete. Şi lisetele* acelea îl scoaseră din sărite pe Mutra.

În sfârşit, uşa de afară se dădu de perete şi în faţa Mutrei ieşiră ca din pământ Timur, Simakov şi Ladîghin.

— Trage zăvorul de la cealaltă uşă! îi porunci Timur, fără să se clintească. Deschide de bunăvoie, că de nu, o să fie şi mai rău.

Mutra trase zăvorul, fără niciun chef. Kolea şi Gheika ieşiră din capelă.

— Intră în locul lor! îi porunci Timur Mutrei. În tră mai repede, ticălosule! strigă el, strângându-şi pumnii.

N-am timp să stau de vorbă cu tine!

Cele două uşi se închiseră cu zgomot în urma Mutrei. Apoi băieţii prinseră de uşă un drug greu şi atârnară de capătul lui un lacăt.

După aceea Timur luă o foaie de hârtie şi, cu un creion albastru, scrise cu litere strâmbe:

„Kvakin, nu mai este nevoie să-i păzim. I-am încuiat şi cheia e la mine. Vin deseară de-a dreptul acolo unde trebuie să ne întâlnim, în apropierea grădinii”.

Apoi Timur şi băieţii. lui se făcură nevăzuţi. Peste vreo cinci minute, în curtea capelei intră Kvakin.

El citi bileţelul, încercă lacătul, zâmbi şi se întoarse spre portiţă,

în timp ce Mutra, prizonier, bătea deznădăjduit cu pumnii şi cu picioarele în uşa de fier.

Ajungând la portiţă, Kvakin se întoarse şi mormăi cu nepăsare:

— Bate, Gheika, bate! Că până deseară, măi frate, ai când te sătura bătând 1

După aceea, evenimentele se desfăşurară cam aşa:

Înainte de asfinţitul soarelui, Timur şi Simakov traseră o fugă până la piaţă. La capătul unui şir de barăci aşezate la voia întâmplării, barăci în care se vindea cvas, sifon, zarzavaturi, ţigări, articole de băcănie, îngheţată şi altele, era o gheretă goală, ca vai de ea, care în zilele de târg servea de atelier de cizmărie.

Timur şi Simakov intrară în gheretă, dar nu rămaseră mult acolo.

Pe înserat, roata de comandă din podul șopronului începu să se învârtească. Unul după altul cablurile tari de sfoară se întinseră, trimiţând peste tot unde era nevoie semnalul cuvenit.

Începură să sosească întăriri. Se adunară vreo i douăzeci-treizeci de băieţi. Iar prin spărturile gardurilor se mai furișau încă mulţi, domol şi fără zgomot.

Pe Tania și pe Niurka le trimiseră îndărăt. Jenia rămăsese acasă: trebuia să facă ce-o şti, numai să n-o lase pe Olga să iasă în grădină.

În pod, la roată, stătea Timur.

— Repetă semnalul pe cablul numărul şase –! rugă Simakov îngrijorat, vârându-şi capul pe fereastră. J

Nu ştiu de ce nu răspund cei de-acolo.

Doi băieţi scriau o placardă. Veni şi grupa lui Ladîghin.

În sfârşit, cercetaşii se înapoiară. Banda lui Kvakint se aduna pe maidanul din apropierea grădinii casei cui numărul douăzeci şi patru.

— Acum! porunci Timur. Toată lumea să fie gata!

Spunând acestea, lăsă roata din mână şi apucă o frân-l ghie. Şi deasupra şopronului vechi, în lumina nestator-l nică a lunii care alerga printre nori, se înălţă încet, I fluturând în vânt, drapelul detaşamentului lui, semnalul I de luptă.

De-a lungul gardului casei cu numărul douăzeci şi patru înainta

un lanţ de vreo zece băieţi. Oprindu-se I în umbră, Kvakin zise:

— Toţi au venit, afară de Mutra.

— El e şmecher – răspunse nu ştiu cine. Nici vorbă că a şi intrat în grădină. Aşa-i el, totdeauna se bagă înainte.

Kvaldn dădu la o parte două scânduri, desţepenite de cu vreme, şi trecu prin gaură. După el se strecurară şi ceilalţi. Ia uliţă, lângă spărtură, rămase de pază numai Alioşa.

Din şanţul năpădit de urzici şi de buruieni de pe cealaltă parte a uliţei, se iviră cinci capete. Patru se ascunseră numaidecât. Al cincilea, al lui Kolea Kolokol-cikov, mai întârzie puţin, dar o palmă pe care o primi în creştet îl făcu să dispară şi el.

Santinela Alioşka se întoarse. De jur-împrejur era linişte. Atunci îşi vârî capul prin spărtură să vadă ce se petrecea în grădină.

Trei umbre ieşiră din şanţ. În clipa următoare, santinela se simţi apucată zdravăn de mâini şi de picioare. Şi, fără să aibă când scoate un strigăt, zbură de lângă gard.

— Gheika! îngână el, ridicând capul. De unde-ai ieșit?…

— De acolo – îi răspunse Gheika printre dinţi. Bagă de seamă, nu cumva să deschizi gura! Că de nu, nu mă mai uit că mi-ai luat apărarea!

— Bine – încuviinţă Alioşka – uite, tac! Dar, pe neaşteptate, slobozi un fluierat ascuţit.

Cât ai clipi, palma lată a lui Gheica îi astupă gura. Apoi se simţi înşfăcat de umeri şi de picioare şi dus cine ştie unde.

Cei din grădină auziră semnalul. Kvakin întoarse capul. Dar semnalul nu se mai repetă. Atunci Kvakin, se uită cu atenţie împrejur. De data aceasta i se păru că tufele din fundul grădinii se mişcau.

— Asta e Mutra! zise el încet. Tu te-ai ascuns acolo, dobitocule?

— Mişka! Lumină! strigă deodată unul din băieţi. Vin stăpânii!

Dar nu erau stăpânii grădinii. i Din spatele lor, din frunziş, izbucni lumina a cel puţin zece lanterne, care, orbindu-i, înaintau fulgerător asupra tâlharilor năuciţi.

— Bateţi-i, nu fugiţi! strigă Kvakin, scoţând un măr din buzunar şi aruncându-l în direcţia luminilor. Smulgeţi-le lanternele din mână! Ăsta-i Timka.

— Dintr-acolo vine Timka, de dincoace vine Simkă strigă Simakov, ieşind de după un tufiş.

Şi încă vreo zece băieţi se iviră din spate şi dii flancuri.

— Ehei! urlă Kvakin. Ăştia au putere, nu glumă îndărăt peste gard, băieţi 1

Văzându-se căzută în cursă, banda se năpusti spre gard, cuprinsă de panică.

Îmbrâncindu-se şi lovindu-se la frunte, băieţii săreai în uliţă, căzând de-a dreptul în mâinile lui Ladîghin § Gheika. Luna se ascunsese în nori. Nu se auzea decât

— Dă-mi drumul 1

— Lasă-mă 1

— Nu mă îmbrânci! Să nu te-atingi de mine!

— Linişte! răsună din întuneric glasul lui Timui Nu bateţi prizonierii 1 Unde-i Gheika?

— Aici.

— Du-i pe toţi la locul hotărât.

— Dar dacă vreunul nu vrea să meargă?

— Atunci luaţi-l de mâini şi de picioare şi duceţi cu alai, ca pe icoana Maicii Domnului.

— Daţi-mi drumul, diavolilor! se auzi un gla plângător.

— Care ţipă? întrebă Timur, înfuriat. La blestemi; ţii sunteţi meşteri, dar când e vorba să daţi socoteali n-aveţi curaj! Gheika, dă comanda şi ia-o din loc!

Prizonierii au fost duşi până la ghereta cea pustii din capătul pieţei şi, unul câte unul, împinşi de la spat înăuntru.

— Mihail Kvakin să poftească la mine – porunc

Timur.

Kvakin a fost adus înaintea lui.

— Gata? întrebă Timur.

— Gata.

Cel din urmă prizonier fusese împins în ghereti Traseră zăvorul şi puseră în urechile lui un lacăt grei

— Pleacă 1 strigă atunci Timur către Kvakin. Ieşi un caraghios.

Nimănui nu-i e frică de tine şi nimeil n-are nevoie de tine.

Kvakin, care/se aştepta să-l bată, stătea cu capul îl piept şi nu înţelegea nimic.

— Pleacă! repetă Timur. Ţine cheia asta şi du-te de deschide capela, unde stă închis prietenul tău fo' Mutra...

Dar Evakin nu se mişcă din loc.

— Dă drumul băieţilor – se rugă el, întunecat. Sau

Închide-mă şi pe mine la un loc cu ei.

pw t – Nu – îi răspunse Timur. De-acum înainte s-a sfârşit. Nu mai aveţi nimic comun, nici tu cu ei, nici ei

I cu tine.

— Ş Petrecut cu fluierături şi huiduieli, Kvakin plecă în

& I 1 cel, cu capul vârât între umeri. Făcu aşa vreo zece paşi, 1 apoi se opri şi se îndreptă din mijloc.

— Am să te bat! strigă el cu mânie, întorcându-se spre Timur. Numai pe tine am să te bat I O să ne batem toi numai noi amândoi, până la cea din urmă picătură de sânge! Şi dintr-o săritură se mistui în întuneric.

— Ladîghin şi grupa ta de cinci, sunteţi liberi – zise Timur. Ce aveţi de făcut acum?

— Trebuie să mutăm butucii la numărul douăzeci $şi doi de pe Bolşaia Vasilkovskaia.

— Bine. Dă-i drumul!

şi-a Deodată se auzi fluierând o locomotivă. Sosise trenul de centură şi călătorii începeau să coboare. Timur să mă grăbi să plece. aii – Simakov şi grupa ta de cinci, voi ce aveţi de făcut?

ştii – Casa cu numărul douăzeci şi opt de pe Malaia gn Petrakovskaia. Băiatul începu să râdă şi adăugă: Treaba ne-o cunoaştem noi: căldări, apă şi-un butoi. Hep! mei Hep! La revedere!

— Bine, daţi-i drumul îşi acum... – dar deodată

Timur schimbă vorba: Vine nu ştiu cine spre noi. Cei care au mai rămas să se împrăştie pe la casele lor...

Haide, repede!

etaj Fără veste se auziră cinspre piaţă bocănituri şi larmă. reis

Călătorii care veneau de.la gară se opriră și se traseră Ea îndărăt. Bocăniturile și larma se repetară. Ferestrele ier» vilelor din jurul pieței se luminară. Cineva aprinse becul de deasupra gheretei și oamenii care se adunaseră vă-l îi zură atârnată de ușă o placardă cu următoarele rânduri: „Trecătorule, să nu te înduioșezi 1

Aici sunt închiși indivizii care jefuiesc cu lașitate, noaptea, grădinile cetățenilor pașnici. Cheia lacătului e atârnată după această placardă. Cel care va da drurul arestaților să se uite mai întâi dacă n-are printre ei VD rudă sau vreun prieten”.

E noapte, târziu. Steaua cea roșie încadrată în cheiâr negru nu se vede, dar e la locul ei.

Asta-i grădina vilei în care stă fetița cea mică. El-tr-un copac stufos coboară câteva frânghii. După ele, le trunchiul aspru lunecă un băiat. Leagă o scândurică le frânghii, apoi se așază și încearcă dacă scrânciobul ei nou e trainic. Creanga groasă scârțâie ușor, frunziil freamătă și se cutremură. O pasăre speriată țipă și pl ia zborul. E târziu... Olga doarme de mult. Doarme și Jenia. Dorm și tovarășii lui: Simakov cel plin de viața, Ladîghin cel tăcut, Kolea cel poznaș. Doarme și Gheb cel îndrăzneț și, ca de obicei, se agită și mormie prin somn.

Orologiul din foișor bate un sfert! „A trecut o ții – o zi grea! Bing-bang... un-doi!...” E târziu, întâl-devăr...

Băiatul se scoală, caută cu mâinile prin iarbă și rid» un mănunchi mare de flori de câmp, culese de Jenia. I

Încetișor, ca să nu-i trezească și să-i sperie pe cei cife dorm, băiatul se urcă pe cerdacul luminat de lună și așază cu băgare de seamă buchetul pe treapta de h a scării. E Timur.

Dimineața unei zile de odihnă. În cinstea aniversâl unui an de la victoria roșilor la Hasan, comsomoli: îi stațiunii organizaseră în parc o mare petrecere cu muzi 1 urmată de chermesă.

Încă de dimineață fetele se duseseră în dumbral Olga se grăbea să-și calce o bluză. Umblând print rochii, atinse sarafanul Teniei. Din buzunarul lui că un bilețel.

Olga îl ridică și-l citi:

„Fetițo, să nu-ți fie frică de cei de acasă. Totul e n ordine, iar de

la mine n-o să afle nimeni nimic. Timuş

„Ce anume n-o să afle? Pentru ce să nu-i fie frică? Ce taină are fetişcana asta ascunsă şi vicleană? Destul! Ar fi timpul să pun capăt la toate prostiile astea. La plecare, tata mi-a dat-o în seamă... Nu, trebuie să fac ceva, repede şi cu hotărâre”.

Tocmai atunci Gheorghi îi bătu în geam:

— Olia, scoate-mă din încurcătură! A venit la mine o delegaţie şi m-a rugat să cânt ceva pe estradă. Azi e o zi aşa de mare, încât n-am putut să nu primesc. Acom-paniază-mă, te rog, cu acordeonul.

— Da... Bine, însă lucrul ăsta poate să-l facă şi pianista 1 se miră Olga. De ce numaidecât eu, cu acordeonul?

— Da, Olia, dar eu vreau să mă acompaniezi dumneata, nu pianista! O să cântăm aşa de frumos amândoi! Pot să intru la dumneata pe fereastră? Lasă fierul de călcat şi scoate-ţi acordeonul. Uite, l-am şi scos eu. Nu-ţi rămâne alta decât să apeşi pe clape, iar eu o să cânt.

— Ascultă, Gheorghi – se supără Olga – la urma urmei, o dată ce este uşa, puteai să nu intri pe fereastră 1

Parcul vuia de zgomot. Soseau în şiruri nesfârşite maşini cu vilegiaturişti. Camioane grele, încărcate cu sandvişuri, cu franzele, cu sticle, cu salam, cu bomboane şi cu turtă dulce, intrau încet pe poartă. Echipele albastre ale vânzătorilor de îngheţată, unii cu cărucioare, alţii cu bidoane, se apropiau în ordine.

În poieni cântau pe glasuri felurite patefoane, în jurul cărora se instalau şi vilegiaturiştii din staţiune, şi cei veniţi de prin alte părţi, cu băutură şi cu mâncare.

Fanfara cânta. La poarta teatrului de estradă stătea (pe pază un bătrânel şi certa pe un electrician, care voia să intre înăuntru cu toate cheile, curelele şi crampoanele lui.

— Pe-aici nu-i voie cu unelte, drăguţă. Azi e sărbătoare. Du-te întâi acasă, spală-te şi îmbracă-te mai curăţel şi vino pe urmă.

— Dar bine, tăţucă, intrarea e gratuită, fără bilete.

— Nu-i nimic. Nici aşa nu se poate. Aici se cântă.

Mă mir că n-ai adus încalţe şi un stâlp de telegraf 1 Şi Pe tine, cetăţene, te rog să pleci – opri el pe un altul.

I. i i-i

Aici se cântă… e muzică. Iar ţie îţi iese din buzunir gâtul unei sticle.

— Stai puţin, tătucă dragă – se bâlbâi omul, încttcând să se împotrivească. Eu am nevoie… că sunt tentl

— Hai, vezi-ţi de drum, tenorule, vezi-ţi de drun! îi răspunse bătrânul. Apoi, arătând spre electricial Uite, basul nici nu crâcneşte, aşa că nu crâcni nici <L tenorule.

Jenia, căreia băieţii îi spuseseră că Olga trecuse k acordeonul spre scenă se frământa nerăbdătoare îi banca ei.

În sfârşit, iată-i – Gheorghi şi Olga! Jenia se tulburis îi era frică să nu râdă lumea de sora ei.

Dar nimeni nu râse.

Pe scenă, Gheorghi şi Olga erau atât de veseli, ai de tineri şi atât de la largul lor, încât Jeniei îi venea şi a sărute pe amândoi.

În sfârşit, Olga îşi petrecu pe după umăr curea a acordeonului.

O brazdă adâncă tăie fruntea lui Gheorghi, care 1 gârbovi dintr-odată şi-şi lăsă capul în piept. Părea acul un moşneag. Şi, cu glas sonor şi plin, începu să chiti:

— …Sunt patru nopţi de când nu dorm. Şi mi se parei
Că-n linişte şi-n beznă pândesc mereu duşmanii.
Mă frige puşca… Inima-mi tresare
Ca-n nopţile războiului de-acuma douăzeci de ani.
O, dacă astăzi ai ieşi în calea mea.
Soldat duşman din oastea mercenară.
Să ştii c-aşa cărunt cum sunt, eu aş lupta
Tot liniştit şi dârz, ca şi-odinioară f

— O, ce frumos! Şi ce milă îţi face bătrânul acest curajos şi şchiop! Bravo, bravo!… şoptea Jenia. Când

Olfa, cântă! Ce păcat că nu te aude şi tata!…

După concert, Gheorghi şi Olga se luară de mână I doi prieteni şi plecară împreună pe alee.

— Toate ar fi bune – zicea Olga – numai nu şti unde a dispărut Jenia.

— Am văzut-o – îi răspunse Gheorghţ – stătea pe

O bancă şi striga mereu: „Bravo, bravo!” Pe urmă s-a apropiat de ea... – aici Gheorghi se încurcă – un băiat şi s-au dus amândoi.

— Ce fel de băiat? se sperie Olga. Gheorghi, dum neata eşti mai mare decât mine, învaţă-mă ce să mă fac cu fata asta? Uite, azi-dimineaţă am găsit la ea bileţelul ăsta.

Gheorghi citi bileţelul. De data aceasta rămase şi el pe gânduri, încruntat.

— „Să nu-ţi fie frică”, înseamnă să nu mă asculte.

Eh, de mi-ar cădea băieţaşul ăsta în mână, aş sta eu de vorbă cu el!

Zicând aşa, Olga îşi vârî bileţelul în buzunar. O vreme rămaseră tăcuţi amândoi. Dar orchestra cânta o melodie veselă, de jur-împrejur nu se auzeau decât râsete. Aşa că, prinzându-se iarăşi de mână, Gheorghi şi Olga o luară înainte pe alee.

Deodată, – la o răscruce, se întâlniră faţă în faţă cu altă pereche, care se ţinea tot atât de prieteneşte de mână, venind în întâmpinarea lor. Erau Timur şi Jeiua.

Zăpăcindu-se, cele două perechi se salutară politicos, fără să se oprească.

— Ăsta-i! strigă Olga cu deznădejde, trăgându-l pe

Gheorghi de mânecă. Ăsta-i băiatul.

— Da – răspunse Gheorghi încurcat. Dar partea e proastă e că băiatul e Timur, nepotul meu cel neastăm părat!

— Şi tu... şi dumneata ştiai!... se supără Olga. Ştiai şi nu-mi spuneai nimic!

Trăgându-şi mâna dintr-a lui, o luă la fugă pe alee. Linsă Timur şi Jenia nu se mai vedeau. Atunci Olga coti pe o cărare îngustă şi şerpuită şi abia acolo dădu peste Timur, care stătea în faţa Mutrei şi a lui Kvakin.

1 – Ascultă – îi zise Olga, apropiindu-se de el – nu ţi-e destul că ai jefuit toate livezile, chiar şi pe ale

femeilor bătrâne şi pe a fetiţei celei orfane, nu-i destul Itik fug de tine şi câinii, mai vrei s-o strici şi pe soră-mea şi s-o stârneşti

împotrivă-mi? Porţi cravată de pionier, dar nu eşti. decât un... decât un ticălos!

Tiniur se îngălbeni.

— Nu-i adevărat! zise el. Dumneata nu ştii nirre.

Olga dădu din mină şi plecă în goană s-o caute le

Jenia.

Timur rămase nemişcat şi mut.

Mutra şi Kvakin tăceau şi ei, nedumeriţi.

— Ei, cum e, comisare? întrebă Kvakin. După cm văd, ţi se întâmplă şi ţie să ai neplăceri.

— Aşa e, atamane – îi răspunse Timur, ridicându-i încet ochii. Mi-e inima grea, sunt amari t. Mai bine m-ş fi prins şi mi-aţi fi tras o mamă de bătaie, decât să ai asemenea vorbe din pricina voastră!

— Apoi de ce-ai tăcut? zise Kvakin râzând. Trebuia să-i spui că noi suntem vinovaţi, nu tu. Doar eram colet lângă tine.

— Ehei! Ia să-i fi spus, că-ţi arătam noi ţie! adăugă Mutra, bucurându-se.

Dar Kvakin, care nu se aştepta la un astfel de spripl se uită la el în tăcere şi fără prietenie, în timp ce Timr se depărta încet, atingând cu mâna, din mers, trunchi Irite copacilor.

— E mândru – şopti Kvakin. îi vine să plângă, dr se stăpâneşte.

— Ia hai să-i ardem câte una, să vezi cum plângi! zise Mutra, aruncând după Timur cu un cucuruz a brad.

— El e mândru... – repetă Kvakin răguşit – iar tu. tu eşti un ticălos! Şi, făcându-şi vânt, îi trânti Mutri un pumn drept în frunte.

Mutra înlemni, apoi începu să urle şi o luă la goan. Kvakin alergă după el şi, ajungându-l din urmă, îi în trase de două ori câte un ghiont în spate.

În cele din urmă, Kvakin se opri, îşi ridică şapca (I jos şi şi-o scutură de genunchi. Apoi se apropie de îi vânzător de îngheţată, luă o porţie, se rezemă de ţi copac şi, răsuflând greu, începu s-o mănânce cu lăcomii

În poiană, lângă poligonul de tir, Timur dădu peste Gheika şi Sima.

— Timur! Te caută unchiul tău. Părea grozav e supărat – îl preveni Sima.

— Da. mă duc, ştiu…

— Te întorci îndărăt?

— Nu ştiu.

— Tima! îi vorbi Gheika, cu glas neaşteptat de blând. luându-l de mină. Ce înseamnă asta? Doar noi n-am făcut nimănui niciun rău. Şi tu ştii că dacă omul are dreptate…

— Da, ştiu… atunci nu se teme de nimic în lume! Cu toate astea, îl doare…

Şi Timur se depărta.

În vremea asta, Jenia se apropia de Olga, care-şi ducea acasă acordeonul.

— Olia!

— Pleacă de-aici! îi răspunse Olga, fără să se uite la ea. Eu nu mai vorbesc cu tine. Plec imediat la Moscova, şi în lipsa mea poţi să te plimbi cu cine pofteşti, chiar şi până-n zori!

— Bine, Olia, dar…

— Ţi-am spus că nu mai vorbesc cu tine. Poimâine ne întoarcem la Moscova. O să-l aşteptăm pe tata acolo.

— Da! Tatii am să-i spun tot, ţie însă nu! strigă cu lacrimi în glas Jenia, înfuriată, apoi plecă în goană să-l caute pe Timur.

Curând dădu peste Gheika şi Simakov şi-i întrebă unde era Timur.

— L-a chemat acasă – îi răspunse Gheika. Nu ştiu de ce, dar unchiu-său e grozav de supărat pe el din prin cina tal înfuriată, Jenia bătu din picior şi, strângându-şi pumnii, strigă:

— Uite-aşa se prăpădesc oamenii… pentru nimica toată!

Şi prinse în braţe trunchiul unui mesteacăn. Dar chiar atunci se apropiară de ea, în goană, Tania şi Niurka.

— Jenka! îi zise Tania. Ce-i cu tine? Hai repede cu noi I A venit un acordeonist şi a început dansul.

Toate fetele dansează!

O apucară de braţe, o scuturară bine şi o duseră pe sus spre

cercul dansatorilor, în mijlocul căruia fluturau bluze, rochii şi sarafane în culori vii, ca florile.

— Haide, Jenia, nu mai plânge! zise Niurka repez şi printre dinţi, ca de obicei. Eu nu plâng nici când ni bate bunica! Fetelor, hai să intrăm în cerc! Să r repezim!

— „Să ne r-repezim!” o îngână Jenia.

Şi, trecând prin lanţ, fetele se răsuciră şi se învârtii; vesele şi nebunatice.

Cum ajunse Timur acasă, unchiu-său îl şi chemă la e

— M-am săturat de hoinărelile tale nocturne – îi I cepu Gheorghi. M-am săturat de semnale, de sonerii I de frânghii. Ce înseamnă povestea aceea cu pătura?

— A fost o eroare.

— Frumoasă eroare, n-am ce zice! Să nu te m; f ţii de Jenia. Sora ei nu te iubeşte.

— De ce?

— Nu ştiu. Se vede că nu meriţi. Ce-i cu bileţele]! acelea? Ce-i cu întâlnirile voastre misterioase din griji dină, în zorii zilei? Olga pretinde că o înveţi pe fatl tot soiul de blestemăţii!”

— Minte! se indignă Timur. Şi mai zice că e eoni somolistă! Dacă avea vreo îndoială, putea să mi cheme şi să mă întrebe. Iar eu i-aş fi răspuns la thati întrebările.

— Bine. Dar până când ai să-i răspunzi, îţi interzij să te mai apropii de vila lor. Şi, în general, dacă! mai faci de cap, să ştii că te trimit acasă, la maică-ta I

Şi Gheorghi dădu să plece.

— Unchiule – îl opri Timur – când erai şi dual neata ca mine, ce făceai? Cum vă jucaţi?

— Noi?... Alergam, săream, ne urcam pe acoper J şuri... Se întâmpla să ne şi batem... Dar jocurile noastr erau simple şi pe înţelesul tuturor...

Ca s-o pedepsească pe Jenia, Olga plecă spre searl la Moscova, fără să-i spună niciun cuvânt.

N-avea nicio treabă la Moscova. De aceea se dus de-a dreptul la

o prietenă de-a ei, unde rămase pân’ se înnopta şi abia pe la orele zece se îndreptă spre casă. Deschise uşa, aprinse lumina şi deodată tresări: pe uşă era înfiptă o telegramă. Olga smulse telegrama şi o citi. Era de la tata.

Spre seară, când camioanele plecau din parc, Jenia şi Tania alergară la vilă. Se înţeleseră să joace volei, şi Jenia trebuia să-şi schimbe pantofii cu alţii de sport.

Tocmai îşi lega şireturile când se pomeni cu mama fetiţei celei blonde. Fetiţa dormea în braţele ei.

Aflând că Olga nu era acasă, străina se întrista.

— Voiam să-mi las fetiţa la voi – zise ea. Nu ştiam că sora ta nu-i acasă… Trebuie să mă duc la Moscova, s-o primesc pe mama, care soseşte cu trenul de noapte.

— Las-o – zise Jehia. De ce numaidecât Olga… ce, eu nu-s om? Culc-o în patul meu, eu o să mă cule în altă parte.

— Fetiţa mea doarme liniştit, n-o să se trezească decât mâine dimineaţă – se bucură mama. Atâta doar că din când în când trebuie să-i potriveşti perna sub cap.

Dezbrăcară fetiţa şi o culcară în pat. Apoi străina plecă. Jenia dădu perdeaua la o parte, ca să se vadă patul de afară, închise uşa la verandă şi, împreună cu Tania, alergă la volei, învoindu-se ca după fiecare joc să vină să vadă cum doarme fetiţa.

Îndată după plecarea ei, poştaşul urcă treptele cerdacului. Bătu mult timp la uşă, dar cum nu-i răspundea nimeni, se întoarse la portiţă şi întrebă pe un vecin dacă nu cumva stăpânii plecaseră în oraş.

— Nu – îi răspunse vecinul – chiar adineauri am văzut-o pe fetiţă. Lasă telegrama la mine.

Vecinul iscăli, vârî telegrama în buzunar, se aşeză pe bancă şi-şi aprinse luleaua. Şi stătu acolo mult, aşteptând-o pe Jenia.

I Trecu aşa vreo oră şi jumătate. Poştaşul se apropie din nou de vecin.

— Ce-o fi zorul şi focul ăsta? se miră el. Uite, am mai adus o telegramă!

Vecinul iscăli. În vremea asta se întunecase de-binelea. Atunci vecinul deschise portiţa, urcă treptei cerdacului şi se uită pe fereastră. Fetiţa cea străin dormea. Pe pernă, lângă obrazul ei, se culcase moţă naşul cel roşcat. Prin urmare, stăpânii vilei erau p undeva, pe aproape. Vecinul deschise gemuleţul e dădu drumul în casă celor două telegrame, care se aşezară lin pe pervazul ferestrei, aşa că Jenia trebuia să i vadă numaidecât la întoarcere.

Dar Jenia nu le văzu. Venind acasă, ea potrivi perni fetiţei la lumina lunii, goni motănaşul, se dezbrăcă şi se culcă.

Rămase aşa mult timp gândindu-se la ciudăţenul vieţii De pildă, acum: nici ea nu era vinovată, şi poate că nici Olga. Şi totuşi pentru întâia oară se ceri taseră, şi încă destul de serios.

Îi părea nespus de rău. Nu-i era somn. Şi deodat; îi veni gust să mănânce pâine cu dulceaţă. Sări din pat se duse la dulap, aprinse lumina – şi deodată văzu telegramele de pe pervazul ferestrei.

Se sperie. Cu mâini tremurătoare, le deschise şi 1 citi.

În cea dintâi scria:

„Astăzi trec prin Moscova. Stop. Voi sta de la douăsprezece noaptea până la trei dimineaţa. Aşteptaţim; acasă. Tata”.

În cea de-a doua:

„Vino imediat, tata soseşte noaptea asta la Moscova Olga”.

Jenia se uită îngrozită la ceas. Era ora unsprezece şi patruzeci şi cinci. Se îmbrăcă la repezeală, luă îl braţe fetiţa adormită şi se repezi, ca ieşită din minţii spre ieşire. Dar se răzgândi. Aşeză fetiţa la loc, apo: ieşi în uliţă şi o luă la goană spre casa lăptăresei. Acele începu să bată în uşă cu pumnii şi cu picioarele, pâns când ieşi vecina la fereastră.

— De ce baţi? întrebă femeia, somnoroasă. Astajoacă?

— Dar nu mă joc! se rugă Jenia. Am treaba cu lăptăreasa, cu mătuşa Masa. Aş vrea să-i las în grija fetiţa…

— Ce tot baţi câmpii? Gospodina a plecat de di mineaţă în sat, la frate-său – se răsti la ea femeia şi închise fereastra cu zgomot.

Dinspre gară se auzi fluierând un tren. Jenia se repezi în stradă, unde dădu peste domnul cel cărunt, doctorul.

— Iertaţi-mă! îngăimă ea. Nu ştiţi ce tren aflu ierat?

Domnul îşi scoase ceasul.

— Douăzeci şi trei şi cincizeci şi cinci de minute – îi răspunse. E ultimul tren spre Moscova.

— Cum, ultimul? şopti Jenia, înghiţindu-şi lacrimile. Şi când mai pleacă altul?

— Dimineaţa la ora trei şi patruzeci. Dar ce-i cu tine, fetiţo? o întrebă speriat bătrânul, văzând-o că se clatină. O apucă de umăr: De ce plângi? Poate că pot să te ajut cu ceva?

[– O, nu 1 îi răspunse Jenia, stăpânindu-şi plânsul şi luând-o la goană. Nimeni pe lume nu mă mai poate ajuta acum.

Ajungând acasă, Jenia îşi înfundă capul în pernă. Dar imediat sări în picioare şi se uită cu necaz la fetiţa adormită. Apoi, venindu-şi în fire, îi potrivi pătura şi alungă iarăşi de pe pernă motănaşul cel roşcat.

După aceea aprinse lumina în verandă, în bucătărie şi în odaie, se aşeză pe divan şi începu să dea din cap. Rămase aşa mult timp, fără să se gândească la nimic, pe cât se pare. Din întâmplare, atinse cu piciorul acordeonul, care era jos, lângă ea. îl ridică fără să-şi dea seama, şi-şi trecu degetele pe clape. În odaie răsună o melodie gravă şi tristă. Deodată îşi întrerupse cântecul şi se apropie de fereastră. I se scuturau umerii de plâns.

Nu, nu mai avea putere să îndure singură un chin atât de cumplit 1 Aprinse o luminare şi, împiedicându-se la fiecare pas, o luă prin grădină spre şopron.

Iată podul. Iată şi frânghiile, harta, sacii, steagurile. Jenia aprinse felinarul, se apropie de roata de comandă, găsi cablul de care avea nevoie, îl agaţă de cârlijj şi învârti roata cu putere.

Timur dormea, când Rita îl atinse cu laba pe umăr Dar băiatul nu simţi nimic. Atunci Rita îi apucă păi tura cu dinţii şi i-o trase în jos.

Timur sări ca ars.

— Ce-i cu tine? întrebă el nedumerit. Ce s-a în tâmplat?

Căţeaua se uita în ochii lui, dădea din coadă şi-şi: I scutura capul. Deodată Timur auzi clinchetul clopoţelului de bronz.

Fără să priceapă, cine ar putea să aibă nevoie de el la miezul nopţii, ieşi pe terasă, şi ridică receptorul telefonului.

— Da, eu sunt. Cine-i acolo? Tu eşti?… Tu, Jeniat

La început, Timur ascultă liniştit. Dar îndată prin seră să-i tremure buzele şi faţa i se acoperi cu petei roşii. Respira des şi cu întreruperi.

— Numai pentru trei ore? întrebă el, tulburat

Plângi, Jenia? Te aud eu, plângi… Lasă, nu trebuie I

Vin îndată!

Timur agăţă receptorul, apoi luă de pe poliţă mersul trenurilor.

— Da, aşa-i, cel din urmă pleacă la ora douăzeci şi trei şi cincizeci şi cinci de minute, iar următorul abia mâine la trei şi patruzeci. îşi muşcă buzele: Prea târziu! Oare, într-adevăr, nu se mai poate face nimic?

Nu! E prea târziu.

Însă steluţa roşie ardea ziua şi noaptea pe poarta casei în care stătea Jenia. Chiar el o zugrăvise, el, cu mâna lui, şi razele ei drepte şi ascuţite păreau că-i, strălucesc şi-i sclipesc şi acum în faţa ochilor.

Fata comandantului era în mare nevoie! Fata comandantului căzuse, din întâmplare, în cursă…

Timur se îmbrăcă repede, ieşi alergând în stradă şi peste câteva minute era dinaintea cerdacului domnului celui cărunt. În cabinetul doctorului era încă lumină. Timur bătu la uşă. I se deschise.

— Pe cine cauţi? îl întrebă domnul mirat, fără prietenie.

— Pe dumneavoastră – îi spuse Timur.

— Pe mine? Doctorul se gândi puţin, apoi, cu un gest larg, deschise uşa şi zise: Atunci intră, te rog!…

N-au stat prea mult de vorbă.

— Asta e tot ce facem – îşi încheie povestirea Timur, cu ochi strălucitori. Asta e tot ce facem. Aşa ne jucăm noi şi iată de ce am nevoie acum de nepotul

dumneavoastră, Kolea.

Bătrânul se ridică în tăcere. Apoi, cu o mişcare grăbită, îl apucă pe Timur de bărbie, îi înălţă capul, i se uită drept în ochi şi ieşi.

Trecu în odaia unde dormea Kolea şi-l scutură de măr.

— Scoală-te – zise el – te cheamă…

— Dar eu nu ştiu nimic! se apără Kolea, holbând ochii speriat. Crede-mă că nu ştiu nimic, bunicule 1

— Scoală-te! repetă doctorul cu asprime. A venit să

[te ia un tovarăş de-al tău.

Jenia şedea în podul şopronului pe o grămadă de paie, strângându-şi genunchii cu braţele. îl aştepta pe Timur. Dar în locul lui, în spaţiul gol al ferestrei se arătă capul zbârlit al lui Kolea Kolokolcikov.

I-Tu eşti?! se miră Jenia. Ce cauţi aici?

— Nici eu nu ştiu – îi răspunse în şoaptă Kolea, speriat. Dormeam; când a venit Timur, m-a sculat şi m-a trimis aici, poruncindu-mi să coborâm amândoi şi să-l aşteptăm lângă portiţă.

— Dar de ce?

— Nu ştiu. Şi pe urmă, aşa de tare îmi vâjâie şi-mi vuieşte capul, încât crede-mă, Jenia, că nu mai pricep nimic!

În noaptea aceea unchiul Gheorghi era la Moscova.

Aşa că, neputând. să-i ceară motocicleta, Timur aprinse felinarul, luă toporul, o strigă pe Rita şi ieşi în grădină.

Se opri în faţa uşii încuiate şi se uită când la topor, când la lacăt. Da, îşi dădea seama că nu se cuvenea să facă aşa ceva, dar n-avea altă ieşire. Cu o lovitură puterni îi de topor, sfărâmă lacătul şi scoase motocicleta din şoprel

— Rita I şopti el cu amărăciune, lăsându-se într-il genunchi şi sărutând căţeaua pe bot. Nu te supăra! Df nu se putea altfel…

Jenia şi Kolea stăteau lângă portiţă. Fără veste, în dl părtare se ivi o lumină care se apropia fulgerător. Li mina venea drept asupra lor. Se auzi vâjâit de motel Orbiţi, îşi închiseră ochii şi se tras eră lângă gard, câne deodată, lumina se stinse, motorul amuţi şi în faţa lor îi ivi Timur.

— Kolea – zise el, fără să-l mai întrebe nimic – 1

rămâi aici, să păzeşti fetiţa care doarme. Răspunzi pal tru ea în faţa întregului detaşament! Jenia, urcă-tel înainte! La Moscova!

Fetiţa ţipă de bucurie, se repezi la Timur, îl îmbrăţiţ cât putu de tare şi-l sărută.

— Urcă-te, Jenia, urcă-te! strigă Timur, încercând's
pară autoritar. Ţine-te mai bine 1 Haide, pornim 1;
dăm drumul!

Motorul începu să pârâie, claxonul urlă şi în cur în] luminiţa roşie de la spatele motocicletei dispăru di ochii lui Kolea, care se uita după ea buimăcit.

Băiatul mai rămase puţin locului, apoi ridică de je un băţ şi, ţinându-l în cumpănire ca pe o puşcă, fac înconjurul vilei cu ferestrele luminate.

— Într-adevăr – mormăi el, călcând cu important I

— E grea slujba de ostaş! N-ai linişte nici zi, nic noapte…

…Era aproape ora trei. Colonelul Aleksandrov statei lângă masa pe care era un ceainic, rece acum, felii d salam, de brânză şi de franzelă.

— Peste o jumătate de oră trebuie să plec – îi zişi el Olgăi. îmi pare rău că n-am putut-o vedea pe Jenka… I Olia, plângi?

— Nu înţeleg de ce n-a venit. Mi-e aşa de milă de ea, cu atâta nerăbdare te aştepta! Acum o să-şi Iaşi din minţi de-a binelea. Iar ea şi aşa era cam între ureche.

— Olia – zise colonelul, ridicându-se – eu nu ştiu nimic. Totuşi nu cred că Jenka a nimerit într-un cerc de băieţi răi, care să-i strice caracterul şi să pună stăpânire pe ea. Nu e în firea ei.

— Atât mai lipseşte – şi Olga se îmbufna – să i-o mai spui şi pe-asla 1 Că şi aşa i-a intrat în cap că seamănă la caracter cu tine! în ce-o fi semănând, nu ştiu. Odată, s-a urcat pe acoperiş şi a dat drumul unei frânghii pe hogeac. Când să pun mâna pe fierul de călcat, fierul a sărit în sus 1 Acum, altceva. La plecarea ta, avea patru rochii. Pe două le-a făcut ferfeniţă, a treia i-a rămas scurtă, iar pe a patra, deocamdată, nu i-o dau s-o p oarte. În vremea asta i-am cusut eu, cu imâna mea, încă trei rochii, noi-nouţe. Dar tot ce îmbracă face praf imediat. Când o cauţi, e zgâriată şi plină de vânătăi. Şi când o vezi făcându-şi guriţa mică, cu ochii ei mari şi albaştri, îţi vine a crede că e o floare, nu un drac de fată I Dar întreabă-mă pe mine ce fel de floare-i! Oho! Cum o atingi, te frigi. Aşa că nici prin gând să nu-ţi treacă, tată, că seamănă la

fire cu tine. Şi lucrul acesta te rog să i-l spui şi ei, că de nu, e în stare să ţupăie trei zile pe hogeac!

— Bine, bine – încuviinţă colonelul, îmbrăţişând-o.

O să-i spun. O să-i scriu. Dar şi tu, Olia, las-o mai de mol, n-o mai ţine atâta din scurt! Să-i spui că mi-e dragă şi că n-am uitat că trebuie să mă întorc curând. Şi să-i mai spui că n-are voie să plângă după mine, pentru că e fată de comandant!

— Degeaba, că tot o să plângă! zise Olga, strângându-se lângă el. Şi eu sunt fată de comandant, şi uite, plâng 1 mm

Tata se uită la ceas, se apropie de oglindă, se încinse cu centironul şi începu să-şi aşeze bluza. Deodată, uşa din faţă se izbi cu zgomot, draperia se dădu la o parte şi, cu umerii ridicaţi, de parcă stătea gatasă se repeadă.

I Jenia se ivi în prag.

1 Dar în loc să strige de bucurie, să sară şi să se re peadă, Jenia se apropie încetişor şi fără zgomot de tatăl ei şi-şi sprijini obrazul, în tăcere, de pieptul lui. Fruntea-i era stropită cu noroi, rochia mototolită şi plină de pete. Văzând-o aşa, Olga o întrebă, speriată:

— De unde vii, Jenia? Cum de-ai ajuns aici?

Fără să se întoarcă, Jenia dădu numai din mână, ceea ce însemna: „Stai puţin!... Lasă-mă în pace!... Nu mă întreba!...”

Tata o strânse în braţe, se aşeză pe divan şi o luă pe genunchi. Apoi se uită la faţa ei şi-i şterse cu palma fruntea stropită cu noroi.

— Da, foarte bine! Eşti un om şi jumătate, Jenia I

— Dar uită-te, eşti plină de noroi, ţi-s obrajii negri de murdari ce-s! Cum ai ajuns aici? o întrebă din nou oiga. un

Jenia arătă spre draperia uşii, şi atunci Olga îl văzu pe Timur.

Băiatul îşi scotea jambierele de piele. Pe o tâmplă avea o pată mare de ulei galben, iar faţa-i era asudată şi obosită, ca a omului care şi-a îndeplinit cu cinste munca zilei. Salută, aplecându-şi capul.

— Tată! strigă Jenia, sărind de pe genunchii lui şi alergând spre Timur. Să nu crezi pe nimeni! Ceilalţi nu ştiu nimic! Acesta e Timur, cel mai bun tovarăş al meu!

Tata se ridicăşi, fără să stea la gânduri, se apropie de Timur şi-i

strânse mâna. Un zâmbet fugar de biruinţă lunecă pe faţa Jeniei: aruncă o privire iscoditoare spre Olga, care, descumpănită şi încă nedumerită, se apropie de Timur:

— Ei… atunci… bine-ai venit!

Atunci pendula bătu ora trei.

„Tată jse sperie Jenia – te şi duci? Ceasul nostru Tiierge înainte… Înri Nu, Jenia, e ora trei.

— Tată, să ştii că şi ceasul tău merge înainte. Şi fata se repezi la telefon şi ceru „ora exactă”. În receptor se auzi un glas metalic şi monoton:

— E ora trei şi patru minute!

Jenia aruncă o privire la ceas şi oftă:

— Nu merge înainte decât cu un minut… Tată, ia-ne şi pe noi la gară, să te conducem până la tren I

— Nu se poate, Jenia. Acolo n-o să am timp pentru voi.

De ce? Doar ai bilet, nu-i aşa?

— Desigur.

— Într-un vagon capitonat?

— Fără îndoială.

— O, cum aş vrea să călătoresc cu tine într-un va. I gen capitonat… să ne ducem departe, departe de tot!…

…O gară? Nu, mai curând o staţie de mărfuri, ca acelea de la periferiile Moscovei, cum ar fi Triajul, să zicem. Numai linii, numai macazuri, trenuri de marfă şi vagoane. Oameni, nici pomeneală. Pe una din linii staţionează un tren blindat. Iată, s-a deschis puţin ferestruia de fier şi o clipă s-a arătat faţa luminată de flăcări a mecanicului. Pe peron stă tatăl Jeniei, colonelul Alek-sandrov, îmbrăcat cu o haină de piele. Deodată, un locotenent se apropie de el, salută şi-l întreabă:

— Tovarăşe comandant, putem pleca?

— Da! Colonelul se uită la ceas: trei şi cincizeci şi trei de minute. Ordinul e să plecăm la ora trei şi cincizeci şi trei de minute.

Apoi colonelul Aleksandrov se îndreptă spre un va-gon. Se uită în sus: se luminează de zi, însă cerul e în[norat. Se prinde de barele pline de rouă. În faţa lui se deschide o uşă grea. Şi în clipa când pune

piciorul pe scară, se întreabă zâmbind:

— Călătoreşti într-un vagon capitonat, nu-i aşa? HI

— Desigur, într-un vagon capitonat…

Uşa grea de oţel se închide cu zgomot în urma lui. Apoi, uriaşa namilă blindată se urneşte din loc, uşor, fără smucituri nici zăngănit de fier și, treptat-treptat, ia viteză. Trece locomotiva, defilează turelele tunurilor. Moscova rămâne în urmă. E ceaţă. Stelele se sting una câte una. Se luminează de zi.

În dimineaţa următoare, când Gheorghi se întoarse de la muncă, și nu-l găsi nici pe Timur, nici motocicleta, se hotărî pe loc să-l trimită pe Timur acasă la maică-sa. Se aşeză să scrie o scrisoare cumnatei sale, dar deodată văzu pe cărare un ostaş roşu.

Ostaşul se apropie de fereastră, scoase un plic și întrebă:

— Tovarăşul Gâraev?

— Eu sunt.

— Gheorghi Alekseevici?

— Da.

— Luaţi plicul și semnaţi de primire.

Ostaşul plecă. Gheorghi se uită la plic și fluieră cu înţeles. În sfârșit – iată că sosise ceea ce aştepta de atâta timp! Deschise plicul, citi hârtia, apoi mototoli scrisoarea începută. Nu mai avea niciun rost acum să-l trimită pe Timur la maică-sa. Dimpotrivă, trebuia s-o cheme telegrafic, să vină ea aici, la el.

Când Timur intră în odaie, Gheorghi, înfuriat, bătu cu pumnul în masă. Dar în urma lui Timur veneau Olga și Jenia.

— Domol! zise Olga. Nu trebuie nici să strigi, nici să baţi cu pumnul în masă. Timur n-are nicio vină. Dumneata și cu mine suntem vinovaţi 1

— Aşa-i – se amestecă în vorbă Jenia – nu mai ţipa la el! Şi tu, Olga, nu te apropia de masă, că pistolul cela pocneşte grozav!

Gheorghi se uită la Jenia, apoi la pistol și la toarta ruptă a scrumierei de ceramică. În mintea lui încolţi o bănuială. Misterul începea să se dezlege. Întrebă:

— Prin urmare, tu ai fost în noaptea aceea aici, Jenia?

— Da, eu. Olia, spune-i tu toată întâmplarea, să priceapă omul. În vremea asta, noi luăm puţin gaz şi o elrpă şi ne ducem să curăţăm motocicleta…

A doua zi, în timp ce Olga era pe verandă, intră pe portiţă un ofiţer. Călca apăsat şi sigur, ca omul care vine la el acasă, şi Olga, mirată, se ridică să-l întâmpine. În faţa ei stătea Gheorghi, în uniformă de căpitan de tancuri.

— Ce înseamnă asta? îl întrebă Olga, încet. E un… rol nou, într-o nouă operă?

— Nu. – îi răspunse Gheorghi. Nu e un rol nou, ci doar o nouă uniformă. Am venit numai pentru o clipă, să-mi iau rămas bun.

— Şi astea – întrebă Olga, arătând petliţele şi înroşindu-se uşor – şi astea înseamnă ceea ce mi-ai spus atunci?… „Noi pătrundem de-a dreptul în inimă, chiar şi prin betonul armat”?

— Da, întocmai… Olia, cântă-mi ceva înaintea plecarii la drum lung!

Gheorghi se aşeză. Olga îşi luă acordeonul:

— …Aviatori! Mitraliere, tunuri!
Plecaţi acum
În lungul vostru drum.
De-o să vă-ntoarceţi curând.
Asta eu nu pot să ştiu.
Dar să vă-ntoarceţi oricând.
Fie chiar şi mai târziu!

Hei! Dar pe unde-aţi fi – Sus în văzduh, sau pe mări, Sau peste duşmane ţări – Voi, aripi dragi, veţi zbura, Cu câte-o roşie stea, Necruţătoare, Iar eu vă voi aştepta cu nerăbdare I

— Vezi, ţi-am cântat – zise Olga. Numai că ăsta-i un cântec cu aviatori. Cu tanchişti nu cunosc nici unul aşa de frumos.

— Nu-i nimic – răspunse Gheorghi. O să găseşti un cuvânt bun pentru mine şi fără cântec.

Olga rămase pe gânduri şi, în timp ce căuta cuvântul acela bun şi potrivit, tăcută, se uită ţintă în ochii lui, cenuşii, care acum nu mai râdeau.

...Jenia, Timur şi Tania erau în grădină.

— Ascultaţi – le propuse Jenia – Gheorghi trebuie»

să plece dintr-o clipă în alta. Ce-ar fi să adunăm tot detaşamentul şi să-l petrecem? Hai să dăm semnalul de adunare generală, după instrucţiunea numărul unu.

Să vedeţi ce zarvă o să stârnim!

— Nu se poate – zise Timur. – De ce?

— Nu se poate 1 N-am mai petrecut aşa pe nimeni.

— Ei, dacă nu se poate, nu se poate! încuviinţă

Jenia. Aşteptaţi-mă aici, că mă duc să beau puţină apă.

După ce plecă Jenia, Tania începu să râdă.

— De ce râzi? o întrebă Timur, nedumerit.

Tania râse şi mai tare.

— Bravo, Jenia, deşteaptă fată! „Mă duc să beau puţină apă”!

— Atenţiune! se auzi din podul şopronului glasul limpede şi victorios al Jeniei. Dau semnalul de adunare generală, după instrucţiunea numărul unu!

— Ce faci, nebuno? strigă Timur, sărind ca ars. Acuşi or să se adune o sută de băieţi!

Însă era prea târziu. Roata cea grea scârţâi şi începu să se învârtească. Cablurile tresăriră: „Trei-stop”, „trei-stop”, oprire! Şi pretutindeni – pe sub acoperişurile şoproanelor, prin cămări, prin coteţele găinilor – începură să sune clopoţeii, pârâitoarele, sticlele şi tinichelele de semnalizare. Şi dacă nu o sută, dar cel puţin cincizeci de băieţi alergară la semnalul cunoscut.

— Olia – strigă Jenia, urcându-se pe terasă ca o furtună – mergem şi noi să-l petrecem! Suntem mulţi. Ia te uită pe fereastră!

— Oho! se minună Gheorghi, dând perdeaua la o parte. Dar sunteţi un detaşament întreg, bun de îmbarcat în tren şi de trimis pe front!

— Nu se poate! repetă Jenia, oftând, vorbele lui Timur. Toţi şefii şi toţi comandanţii au primit poruncă să alunge de pe front pe toţi băieţii. Şi-mi pare aşa de rău! Eu, că-s fată, şi încă m-aş încumeta la luptă, la atac. Mitralierele în linia de foc!... Aş fi cea dintâi!

— Cea dintâi?… o îngână Olga. Da, cea dintâi lăudăroasă şi capul răutăţilor! Apoi, petrecându-şi cureaua acordeonului pe după umăr, adăugă: Dacă-i vorba să-l petrecem, atunci să-l petrecem cu muzică.

Coborâră în stradă. Olga începu să cânte la acordeon. Deodată izbucni fanfara de amatori din fruntea coloanei: un amestec de tinichele, de sticle şi borcane lovite cu beţele. Şi toată lumea se porni să cânte.

Alaiul o luă pe străzile înverzite, îngroşându-se mereu. La început, oamenii nu înţelegeau ce însemnau zgomotul şi gălăgia aceea. De ce şi cu ce prilej cânta atâta lume? Dar după ce aflau, zâmbeau şi, unii numai în gând, alţii în gura mare, îi urau lui Gheorghi

— 77

drum bun. În timp ce mulţimea se apropia de peron, trecu prin gară, fără să se oprească, un tren militar.

În primele vagoane erau ostaşi roşii. Toată lumea le făcu semne cu mâna, strigând „ura” 1 Trecură apoi platforme deschise, încărcate cu căruţe, deasupra cărora se înălţa o întreagă pădure de oişti verzi. Urmară vagoane încărcate cu cai. Caii dădeau din cap, meştecându-şi fânul. Oamenii îi petrecură şi pe ei cu urale. În sfârşit, trecu o platformă pe care era ceva mare şi colţuros, acoperit cu grijă cu o prelată cenuşie. Alături stătea o santinelă, legănându-se în ritmul vagonului. Eşalonul dispăru în depărtare, iar în faţa peronului se opri un tren de pasageri. Şi Timur îşi luă rămas bun de la unchiul său.

Olga se apropie de Gheorghi.

— La revedere 1 îi zise ea. Cine ştie pentru cât timp ne despărţim…

El clătină din cap şi-i strânse mâna:

— Ştiu eu?… Cum o vrea soarta I

Deodată răsună fluieratul locomotivei, urmat de larma şi de tunetele asurzitoare ale fanfarei. Trenul plecă. Olga rămase gânditoare. Iar în ochii Jeniei se citea o fericire nesfârşită, pe care nici ea singură n-o înțelegea.

Timur era tulburat, dar se stăpânea»

— Vezi, acum am rămas şi eu singur – zise el cu glas schimbat.

Şi, îndreptându-se imediat din mijloc, adăugă: Adică nu, mâine soseşte mama.

— Dar eu? strigă Jenia… Dar ei? Şi arătă spre tovarăşi. Dar asta? şi bătu cu degetul în steaua roşie.

— Fii liniştit! îi zise Olga lui Timur, trezindu-se din gândurile ei. Totdeauna te-ai gândit la cei din jurul tău. Acum te vor răsplăti şi ei la fel.

Timur înălţă capul. Şi nici atunci, nici chiar atunci, el, băiatul neprefăcut şi de ispravă, nu putu să răspundă altfel.

Îmbrăţişându-şi cu privirea tovarăşii, zâmbi şi zise:

— Stau şi mă uit… Toată lumea e mulţumită. Toată lumea e liniştită… Prin urmare sunt şi eu liniştit!

Anul 1940

GIUK ŞI GHEK

Era odată un om care trăia într-o pădure din apropierea Munţilor Albaştri. Muncea mult, şi cum lucrul lui nu mai avea sfârşit, nu era chip să se ducă şi el acasă, în concediu.

Şi aşa veni iarna şi omul nostru nu mai putea de dorul casei. Atunci, cu învoirea mai-marilor lui, îi trimise soţiei sale o scrisoare, rugând-o să vină împreună cu copiii la el, în pădure.

Omul acela avea doi băieţi – pe Ciuk şi pe Ghek.

Amândoi stăteau, împreună cu mama lor, foarte departe, într-un oraş mare, în cel mai frumos oraş din lume.

Stele roşii scânteiau ziua şi noaptea deasupra turnurilor lui. Oraşul acesta – aţi ghicit, desigur – era Moscova.

În momentul când poştaşul urca scara, Ciuk şi Ghek se ciorovăiau, sau mai bine zis se băteau în toată legea, urlând cât îi ţinea gura. N-aş putea să spun de la ce se luaseră. Mi se pare că Ciuk şterpelise o cutie de chibrituri de la Ghek sau, dimpotrivă, Ghek ciordise de la Ciuk o cutie de cremă de ghete goală.

seră câte un pumn şi se e unul, când se auzi sonerâaTT3 ăic\îi altul, îngrijoraţi. Credeau ci se înmama lor era tare ciudată. Nu-i certa nici nu striga la ei, ci îi despărţea frua pe fiecare în altă odaie. Şi pe urmă în chiar şi două, nu le mai dădea voie

ună. Şi într-un ceas – tic-tac – nu-s de şaizeci de minute, iar

]

fi şterseră repede lacrimile a mamei.

tasul cu o scrisoare. r-un glas:

are de la tata 1 De la tata, n „l.i. că vine curând acasă, ră să bată din picioare, să a pe divan. Pentru că, deşi bras, când lipseşte tata de le zile, chiar şi la Moscova ericiţi, încât nici nu băgară casă.

mirată când văzu cum ngiţi pe spate şi, urlând cât iiele în perete cu atâta puupra divanului se clătinau, stătea îi cu de tremura.

Dar când mama află motivul bucuriei doar vânt de pe divan, scoase şuba la repezeală fi îai scuture din păr fulgii, care îi şi sclipeau acum deasupra şi nu-i mai scrisoarea, emea asta cenelor ei

Toată lumea ştie că scrisorile aduc ori veşti bune, ori veşti rele. De aceea, cât timp mama citi scrisoarea, Ciuk şi Chek urmăriră cu atenţie expresia feţei sale.

La început, mama se încruntă, şi atunci se încruntară şi ei. Dar în purind mama începu să zâmbească şi băieţii înţeleseră că scrisoarea aducea veşti bune.

— Tata nu poate veni – le spuse marna, punând scrisoarea la o parte. Mai are încă mult de lucru şi cei mari nu-l lasă să plece la Moscova.

Dezamăgiţi, Giuk şi Ghek se uitară buimaci unul la altul. Va să zică, scrisoarea – era cât se poate de rea…

Bosumflaţi, pufniră pe nas, uitându-se cu ciudă la mama, care, cine ştie de ce, zâmbea.

— Nu vine el – urmă mama – dar în schimb ne cheamă pe noi la el.

Ciuk şi Ghek săriră în sus de pe divan.

— Ciudat om mai e şi tatăl vostru! oftă mama. Uşor de zis, să mergem la el! Ca şi cum ar fi la doi paşi: te urci în tramvai, şi gata…

— Ba nu – zise Ciuk. O dată ce ne cheamă, trebuie să ne ducem.

— Prost mai eşti! făcu mama. Ca să ajungem acolo, trebuie să mergem mai întâi cu trenul mii şi mii de kilometri, pe urmă cu sania prin taiga. Iar în taiga te pomeneşti că dăm peste lupi şi urşi… Ce i-a

mai venit în minte! Numai gândiţi-vă!

— I-ha! chiuiră Ciuk şi Ghek într-un glas. Şi, fără să mai stea la gânduri, îi declarară mamei că erau gata să meargă nu o mie, dar şi o sută de mii de kilometri. Lor nu le era frică de nimic, amândoi erau curajoşi: nu goniseră ei cu pietre, ieri, câinele cela străin care intrase în curte?

Şi mult timp au vorbit aşa, dând din mâini, sărind şi bătând din picioare. Iar mama stătea şi-i asculta în tăcere, în sfârşit, izbucni în râs, îi luă pe amândoi în braţe, îi învârti şi-i trânti pe divan.

Să ştiţi că de mult aştepta ea scrisoarea aceea şi acum doar îi necăjea pe Ciuk şi pe Ghek, aşa, anume, fiindcă era tare poznaşă.

Trecu o săptămână întreagă până când mama îşi termină pregătirile de plecare. Dar nici Ciuk şi Ghek nu statură cu mâinile în sân.

Ciuk îşi meşteri un pumnal dintr-un cuţit de bucătărie, iar Ghek căută un băţ neted, îi bătu un cui la unul din capete şi în felul acesta îşi făcu o suliţă aşa de trainică, încât, dacă ar găuri pielea vreunui urs şi apoi i-ar înfige suliţa aceea în inimă, nu mai încape îndoială că ursul ar muri pe loc.

În sfârşit, toate treburile erau gata şi bagajele făcute. Au pus la uşă încă un lacăt, ca nu cumva să-i prade hoţii. Dulapul fusese scuturat de resturile de pâine, de făină şi de arpacaş, ca să nu se încuibeze şoarecii în casă. După aceea, mama se duse la gară să cumpere bilete pentru trenul din seara următoare.

Dar în lipsa ei, Ciuk şi Ghek se luară la ceartă. O, dacă ar fi ştiut ei câte necazuri avea să le aducă ciondăneala aceea, nu s-ar fi certat pentru nimic în lume 1

Strângător de felul lui, Ciuk avea o cutiuţă lată de metal, în care păstra foiţe de staniol de la pachetele cu ceai, hârtiuţe poleite în care fuseseră învelite bomboane (dacă aveau pe ele un tanc, un avion sau un soldat roşu), pene de cioară pentru săgeţi, păr de cal pentru unele scamatorii de-ale lui şi multe alte lucruri grozav de trebuincioase. Ghek n-avea asemenea cutie. De altfel, Ghek era mai gură-cască, dar în schimb ştia să cânte frumos.

Şi iată că, tocmai când Ciuk se ducea să-şi ia din ascunzătoare cutiuţa lui nepreţuită, iar Ghek cânta în odaie, intră poştaşul şi-i dădu lui Ciuk o telegramă pentru mama.

Ciuk vârî telegrama în cutiuţă şi se duse să vadă de ce Ghek nu mai cânta, ci zbiera cât îl ţinea gura:

— ra! R-ra! Ura, măi! Haide, dă-i, ţi dă-i, şi dă-i!

Curios, Ciuk deschise puţin uşa. Şi ce văzu îl înfurie aşa de grozav, încât începură să-i tremure mâinile.

De speteaza unui scaun aşezat în mijlocul odăii atârna. un ziar zdrenţuit de împunsături de suliţă. Şi dacă ar fi fost numai atât 1 Dar blestematul de Ghek, închipuindu-şi, se vede, că avea de-a face cu un urs adevărat, împungea furios o cutie galbenă de pantofi, de-a mamei, în care Ciuk îşi păstra o trompetă de tinichea, trei insigne colorate de la sărbătoarea lui Octombrie, şi banii: patruzeci şi şase de copeici – pe care, în loc să-i cheltuiască pe fleacuri cum făcuse frate-său Ghek, îi păstra cu grijă pentru călătoria lor cea lungă.

Văzând cutia găurită, Ciuk luă suliţa din mâinile lui Ghek, o rupse pe genunchi şi o aruncă pe podele.

Atunci Ghek se repezi ca un hultan la Ciuk, îi smulse jdih mâini cutia de metal şi, urcându-se dintr-o săritură pe fereastră, o aruncă afară, prin geamul deschis.

Necăjit, Ciuk începu să se vaiete şi să strige cât îl ţinea gura: „Telegrama 1 Telegrama!” Şi se repezi în stradă aşa cum era, numai cu paltonul, fără căciulă şi fără galoşi. Simţind că gluma se îngroaşă, Ghek se luă după el.

Dar în zadar căutară amândoi cutiuţa de metal, cu telegrama pe care n-o citise încă nimeni!

Căzuse, pesemne, în vreun troian şi zăcea acum adânc sub zăpadă, sau pe cărare, de unde o ridicase vreun trecător. În orice caz, într-un fel sau altul, cutia era pierdută pentru totdeauna, împreună cu toate comorile din ea şi cu telegrama nedesfăcută.

Întorşi în casă, Ciuk şi Ghek rămaseră multă vreme fără să spună un cuvânt. Se împăcaseră, deoarece ştiau de mai 'nainte că amândoi aveau s-o păţească urât cu mama. Dar cum Ciuk era cu un an

mai mare decât Ghek şi se temea să nu încaseze el mai mult, îi propuse celuilalt:

— Ştii una, Ghek? Adică ce-ar fi să nu-i spunem nimic mamei despre telegramă? Mare lucru, o tele gramă! Ce nevoie avem noi acum de telegramă? Parcă nu-i bine şi aşa?

— Nu-i frumos să minţim – oftă Ghek. Mama se supără grozav când spunem minciuni.

— Dar nu spunem nicio minciună! se bucură Ciuk. Dacă ne întreabă unde-i telegrama, atunci o să-i spunem. Dar dacă nu ne întreabă, de ce să ne repezim? De ce să facem pe grozavii?

— Fie şi aşa – se învoi Ghek. Dacă nu-i nevoie să minţim, facem cum zici tu. Ştii că ai avut o idee bună?

Abia căzuseră la învoială, când intră şi mama. Era mulţumită că găsise locuri bune în tren. Totuşi observă numaidecât că scumpii ei băieţaşi erau trişti şi aveau ochii plânşi.

— Ia să-mi spuneţi, cetăţeni – îi întrebă ea, scuturându-şi zăpada de pe haină – de la ce v-aţi bătut în lipsa mea?

— Nu ne-am bătut – tăgădui Ciuk.

— Nu ne-am bătut – întări şi Ghek. Am vrut să ne batem, dar ne-am răzgândit repede.

— Grozav îmi place când vă răzgândiţi – zise mama.

Se dezbrăcă, se aşeză pe divan şi le arătă biletele de tren. Erau verzi: unul mai mare şi două mai mici. Mâncară devreme, apoi zgomotele se potoliră, lumina se stinse şi toţi trei adormiră.

În ce piveşte telegrama, mama nu ştia nimic şi de aceea, bineînţeles, nu întrebă nimic.

A doua zi. porniră la drum. Dar cum trenul pleca din gară foarte târziu, la început Ciuk şi Ghek nu văzură nimic interesant prin ferestrele întunecate.

Peste noapte, Ghek se trezi să bea puţină apă. Becul din tavan era stins. Cu toate astea, tot ce-l înconjura era învăluit într-o lumină albăstruie: şi paharul care tremura pe măsuța acoperită cu un șervețel alb, și portocala aurie, care părea acum verzuie, și fața mamei care, legănată de vagon, dormea dusă. Prin geamul înflorit cu flori de gheaţă,

Ghek zări luna, însă o lună aşa de mare, cum nu mai văzuse niciodată la Moscova. Şi atunci băiatul se gândi că, fără îndoială, trenul alerga peste munţi înalţi, aşa că erau mai aproape de lună.

Ghek o trezi pe marna şi-i ceru apă. Dar, pentru un anumit motiv, mama nu-i dădu apă, ci îi spuse să mă-nânce o felie de portocală, Ghek se bosumflă, mâncă o felie de portocală, dar somnul îi pierise. Dădu cu cotul în Ciuk, cu gând să-l trezească şi pe el. Ciuk mormăi înciudat, dar nu se trezi.

Atunci Ghek îşi puse pâslarii, deschise încet uşa şi ieşi pe culoar.

Culoarul era lung şi îngust. De-a lungul peretelui din] afară se înşirau câteva strapontine, care se ridicau cu zgomot când te sculai de pe ele. Tot în culoarul acela mai dădeau încă zece uşi. Şi toate uşile erau roşii şi strălucitoare şi aveau mânere galbene, aurite.

Ghek se aşeză pe o strapontină, apoi pe alta şi tot aşa până aproape de capătul vagonului. Însă tocmai atunci

trecu însoţitorul cu un felinar în mână şi-l făcu de ocară că trântea strapontinele în timp ce călătorii dormeau.

Însoţitorul plecă, iar Chek se grăbi să se întoarcă în compartiment. Abia izbuti să deschidă uşa. O închise la loc încetişor, ca să nu se trezească mama, şi se trânti pe canapeaua moale. Dar cum buftea de Ciuk se lăţise ca o broască, fără să mai stea pe gânduri, Ghek îi repezi un pumn în coastă, să se dea mai încolo.

Şi atunci se petrecu un lucru înspăimântător: în locul feţei bălaie şi rotunde a lui Ciuk, se ridică chipul mustăcios şi ursuz al unui moş, care îl întrebă cu mânie:

— Care mă împinge?…

Văzând aşa ceva, Ghek începu să urle cât îl ţinea gura. Speriaţi, călătorii săriră de pe băncile lor şi aprinseră lumina. Iar Ghek, înţelegând că nimerise într-un compartiment străin, se porni să urle şi mai cumplit.

Dar călătorii îşi dădură seama ce se întâmplase şi începură să râdă. Moşul cel mustăcios îşi puse pantalonii şi bluza militară şi-l duse pe Ghek în compartimţentul lui.

Băiatul se strecură sub pătură şi se linişti numaidecât, în

legănatul vagonului şi în şuieratul vântului de afară.

Luna uriaşă, nemaipomenit de mare, învăluia din nou în lumina ei albăstruie paharul care tremura, portocala aurie de pe şerveţelul alb şi chipul mamei, care zâmbea prin somn cine ştie cărei vedenii, şi habar n-avea de aventurile băiatului ei.

În cele din urmă adormi şi Ghek.

…Şi Ghek visează-un vis ciudat:

Vagonul, iată, a-nviat! S-aude-un zvon – şi dintr-odată, Vorbeşte fiecare roată / Gonind, vagoanele-ntr-un glas Stau cu maşina la taifas.

Întâiul vagon

— Grăbeşte-n noapte, draga mea, Că drumu-i lung în faţa ta!

Al doilea:

— Voi, faruri, daţi din plin lumină.

Fină s-o face zi deplină 1

Al treilea.

— Să ardă focul duduind.

Mereu spre răsărit gonind!

Al patrulea:

— Iar noi, zorind pe fiecărei să stăm de vorbă, surioare, Pân' la Albaştrii Munţi din zare!

Când se trezi Ghek, roţile nu mai stăteau de vorbă între ele, ci bocăneau uniform sub podeaua vagonului. Prin geamurile îngheţate intra soarele. Paturile erau făcute. Ciuk, care se şi spălase, ronţăia un măr. Iar mama şi militarul cel mustăcios stăteau în faţa uşii deschise şi se prăpădeau de râs de păţania lui Ghek. Cum îl văzu că deschide ochii, Ciuk îi arătă lui Ghek un creion, având în vârf o apărătoare făcută dintr-un cartuş galben, pe care-l primise în dar de la militarul cel mustăcios.

Dar Ghek nu era nici invidios şi nici lacom. E drept că umbla cu capul în nori şi că era gură-cască. Nu numai că intrase astă-noapte într-un compartiment străin, dar uite că chiar acum nu-şi putea aduce aminte cu niciun chip unde-şi pusese pantalonii. În schimb, cânta frumos.

După ce se spălă şi-i spuse bună dimineaţa mamei, Ghek îşi lipi

fruntea de geamul rece şi începu să cerceteze cu ochii ţinutul prin care treceau, ce făceau şi cum trăiau oamenii de pe acolo. Şi în timp ce Ciuk umbla de la o uşă la alta şi făcea cunoştinţă cu călătorii, care-i ofereau cu plăcere fel de fel de nimicuri – unul un dop de cauciuc, altul un cui, al treilea o bucată de sfoară – Ghek vedea pe fereastră o mulţime de lucruri interesante.

Iată o căsuţă de pădurar. Deodată, un băieţaş încălţat cu pâslari uriaşi, dar numai în cămaşă, iese în cerdac cu o pisică în braţe. Buf! şi pisica se duce de-a tumba în troianul moale, de unde iese cu mare greutate, şi începe să fugă în salturi pe zăpada afinată. Ar fi interesant să ştii pentru ce o aruncase. Fără îndoială că şterpelise ceva de pe masă…

Dar iată că nu se mai vede nici căsuţa, nici băieţaş şi nici pisică. Acum, în mijlocul câmpiei se înalţă o uzină. Câmpia e albă, coşurile sunt roşii, fumul e negru, iar lumina dinăuntru e galbenă. Ar fi interesant să ştii ce se lucrează în această uzină! Iată o gheretă în care stă o santinelă cu cojoc. Din pricina cojocului ostaşul pare atât de înalt şi de gros, încât puşca lui e subţire ca un fir de pai. Totuşi, numai încearcă să te apropii!

Prin faţa ferestrei începu apoi să dănţuiască o pădure. Copacii mari din faţă săreau repede, dar cei mai din fund se mişcau încet, de parcă-i mâna, domol, un râu de zăpadă.

I Ghek îl strigă pe Ciule, care tocmai intra în compartiment încărcat cu daruri, şi începură să se uite împreună.

Trecură în drumul lor prin gări mari şi luminoase, în care pufăiau şi gâfâiau câte o sută de locomotive deodată. Trecură şi prin gări mici, aşa de mici, încât, pe cinstea mea, nu erau mai mari decât prăvălioara din colţ, de lângă casa lor din Moscova, în care se vindeau fel de fel de mărunţişuri. Întâlniră în drum trenuri încărcate cu minereuri, cu cărbuni şi cu grinzi uriaşe, aproape cât o jumătate de vagon de groase.

Ajunseră din urmă şi un tren care transporta boi şi vaci. Locomotiva trenului aceluia nu părea bună de nimic, iar fluieratul ei era subţire şi ascuţit. Şi tocmai atunci prinse să ragă un bou: mu-u!…

Până şi mecanicul întoarse capul, închipuindu-şi, fără îndoială, că venea din urmă o locomotivă mai mare.

Într-o haltă, trenul lor se opri paralel cu un tren greu, blindat. Ţevile tunurilor, acoperite cu huse, ieşeau la iveală din turele. Veseli, ostaşii roşii tropăiau din picioare, râdeau şi-şi încălzeau mâinile bătându-şi-le una de alta.

Iar lângă trenul blindat stătea tăcut şi gânditor un bărbat îmbrăcat cu o haină de piele. „Ăsta trebuie să fie comandantul – îşi ziseră Ciuk şi Ghek. Nu aşteaptă, nici vorbă, decât un ordin de la Voroşilov, ca să deschidă focul asupra duşmanului...”

Într-adevăr, multe lucruri văzură de-a lungul călăreoriei lor. Păcat doar că afară viscolea aproape tot timpul, aşa că ferestrele vagonului erau de multe ori astupate cu zăpadă.: şpi ve «!

În sfârşit, într-o dimineaţă trenul se opri într-o gară mică. Mama abia avu când să-i dea jos pe Ciuk şi pe Ghek şi să-şi primească bagajele din mâinile militarului, că trenul o şi luă din loc.

Geamantanele fură aşezate în zăpadă. Curând, peronul de scânduri se goli: tata nu venise să-i aştepte... Atunci mama se supără pe tata şi, lăsând copiii să păzească bagajele, se duse să-i întrebe pe cei cu săniile pe care dintre ei îl trimisese tata să-i ia de la gară, deoarece-mai aveau de făcut încă o sută de kilometri în plină taiga, până la locul unde era tata.

Mama lipsi multă vreme şi, colac peste pupăză, nu departe de ei răsări ca din pământ un ţap înspăimântător. Mai întâi, ţapul se apucă să roadă coaja de pe un buştean îngheţat, dar deodată behăi groaznic, şi-şi aţinti ochii asupra lui Ciuk şi Ghek. Atunci băieţii se ascunseră repede după geamantane: pentru că, oricum, parcă poţi să ştii ce e în mintea ţapilor de prin ţinuturile acelea!

Dar iată că se întoarse şi mama. Era grozav de abătută şi le spuse că, mai mult decât sigur, tata nu primise telegrama prin care îşi anunţau sosirea şi de aceea nu trimisese sania să-i ia.

Chemară atunci pe unul din surugii, care goni ţapul cu o lovitură zdravănă de bici, apoi luă bagajele şi le cară în bufetul gării.

Bufetul era mic. În spatele tejghelei pufăia un samovar pântecos,

înalt aproape cât Ciuk. Samovarul se cutremura şi bubuia, iar aburii pe care-i scotea, deşi ca norii, se înălţau spre tavanul de bârne, unde ciripeau câteva vrăbiuţe intrate să se încălzească.

În timp ce Ciuk şi Ghek beau ceai, mama se tocmea cu surugiul asupra preţului călătoriei până la locul unde trebuia să ajungă. El cerea o sumă respectabilă: nici mai mult nici mai puţin decât o sută de ruble. Ce e drept, aveau de făcut un drum lung. În sfârşit, se înţeleseră din preţ şi omul trase o fugă până acasă, să aducă pâine, fân şi cojoace călduroase.

— Tata nici nu bănuieşte că am şi venit – zise mama. Ce-o să se mai mire şi ce-o să se mai bucure!

— Da, o să se bucure – întări grav Ciuk, sorbindu-şi ceaiul. Şi eu o să mă mir şi o să mă bucur.

— Şi eu la fel – adăugă şi Ghek. O să ne apropiem încetişor, şi dacă tata n-o să fie în casă, o să ascundem geamantanele şi noi o să ne vârâm sub pat… Parcă-l văd cum vine, se aşază şi rămâne pe gânduri. Iar noi tăcem cât tăcem, şi deodată scoatem un ţipăt!…

— Ba eu – se împotrivi mama – nici n-o să mă bag sub pat, nici n-o să ţip! N-aveţi decât să vă băgaţi

voi sub pat şi să ţipaţi… Ascultă, Ciuk, de ce vâri zahăr în buzunar? Nu vezi că şi aşa ţi-s buzunarele pline ca „nişte lăzi de gunoi?

— O să-l dau la cai – îi răspunse Ciuk, liniştit.

Ghek, ia şi tu o bucată de plăcintă, că niciodată n-ai nimic-ş-apoi vii şi ceri de la mine! Curând, omul se întoarse. Aşezară geamantanele în sania lui largă, desfăcură fânul ca să fie înfoaat şi se înveliră în pături şi cojoace. De acum rămâneţi cu bine oraşe mari, uzine, gări, sate şi târguşoare! De aci încolo nu ne aşteaptă decât pădurea, dealurile şi iar pădurea deasă, învăluită în întuneric…

Călătoriră aşa toată ziua, fără să bage de seamă că se însera”, minunându-se la fiecare pas de frumuseţea! codrilor din taigaua pustie. Dar iată că Ciuk, care nu vedea bine drumul de după spinarea vizitiului, începu să se plictisească. îi ceru mamei plăcintă sau franzelă. Dar mama, bineînţeles, nu-i dădu nici plăcintă, nici franzelă. Atunci, Ciuk se îmbufna şi, neavând ce face, începu să-l împingă pe Ghek spre

marginea săniei.

La început, Ghek doar se apără. Dar în curând își ieși din sărite și-l scuipă. Ciuk se înfurie şi sări la bătaie, însă, cum mâinile lor erau încotoşmănite în cojoacele grele, nu le rămânea decât să se bată cap în cap, ciocnindu-şi frunţile acoperite cu glugi.

Mama se uită la ei şi o bufni râsul. Dar chiar în clipa aceea surugiul pocni caii cu biciul, şi caii o luară la galop. Doi iepuri albi şi pufoşi săriseră în drum şi începuseră să se joace.

— Ehei-hei! Oho-ho! Păzea, că vă strivim! strigă vizitiul.

Şi cei doi iepuri poznaşi o. luară la sănătoasa, sprinteni, spre pădure. Vântul proaspăt îi bătea în obraz. Şi, înghesuindu-se fără voie unul într-altul, Ciuk şi Ghek zburau cu sania la deal în întâmpinarea taigalei şi în întâmpinarea lunii, care se înălţa încet de după Munţii Albaştri, mult mai apropiaţi acum. Însă iată: fără să aştepte vreun îndemn, caii se opriră lângă o izbă mică, aproape îngropată în nămeţi.

— O să rămânem peste noapte aici – zise surugiul, sărind în zăpadă. Aici e popasul nostru.

Izba era mică, dar solidă. Iar înăuntru nu era nimeni.

Omul puse numaidecât ceainicul la fiert, apoi aduseră cu toţii din sanie sacul cu merinde.

Cârnatul îngheţase şi era aşa de tare, încât puteai să baţi cuie cu el. îl opăriră cu apă clocotită, iar pâinea o puseră pe vatra fierbinte.

După cuptor, Ciuk găsi un arc strâmb, care, după cum îi explică vizitiul, rămăsese de la o capcană pentru prins sălbăticiuni. Arcul era ruginit şi stătea acolo fără niciun rost, lucrul de care Ciuk îşi dădu seama imediat.

După ce băură ceai şi mâncară, se culcară pe patul lat de lemn aşezat lângă perete. În loc de saltea, aveau sub ei un maldăr de frunze uscate.

Lui Ghek nu-i plăcea să doarmă nici la perete şi nici la mijloc, ci la margine. Şi cu toate că ştia încă de când era mic cântecul: „Hai nani-nani, nani-na, la margine nu te culca”, totdeauna se culca la margine.

Dacă se întâmpla să-l oulce la mijloc, dezvelea prin somn pe

toată lumea, dădea din coate şi-l izbea pe Ciuk cu genunchii în burtă.

Fără să se dezbrace, se culcară şi se înveliră cu cojoacele: Ciuk la perete, mama la mijloc şi Ghek la margine.

Surugiul stinse luminarea şi se urcă pe cuptor. Adormiră cu toţii. Dar; ca de obicei, în timpul nopţii lui Ghek i se făcu sete. Se trezi. Pe jumătate adormit, îşi trase pâslarii, se apropie de masă, bău apă din ceainic şi se aşeză pe un scăunel în faţa ferestrei.

Luna era învăluită în nori; văzuţi pe geam, nămeţii păreau de un albastru întunecat.

„Ia te uită tocmai unde l-a aruncat soarta pe tata!" se miră Ghek şi se gândi că, fără îndoială, de acolo nu mai era mult până la capătul pământului.

Deodată, Ghek întinse urechea. I se părea că bocăneşte cineva pe-afară. Şi parcă nu era un bocănit, ci mai degrabă scârţâia zăpada sub paşii grei ai nu ştiu cui. Şi, într-adevăr, aşa era! În întuneric se auzi un oftat adânc, apoi cum se mişcă cineva şi se întoarce… Şi Ghek înţelese că trecuse un urs pe sub fereastră.

— Urs rău ce eşti, ce cauţi tu aici? De atâta timp mergem ca să ajungem la tata, şi tu vrei să ne mănânci şi să nu-l mai vedem niciodată?… Haide, şterge-o repede, până nu te ucid oamenii cu o descărcătură de puşcă bine ochită, sau cu sabia ascuţită!

Aşa îşi zicea Ghek, mormăind şi lipindu-şi tot mai tare fruntea de geamul îngheţat al ferestruii înguste, cu toate că-i era grozav de frică. Dar iată că luna se ivi, grăbită, dintre nori. Troienele de un albastru întunecat sclipiră uşor şi dulce, şi Ghek văzu că ursul nu era urs, ci unul din cai, care fusese priponit şi scăpase, iar acum umbla în jurul săniei, ronţăind la fin.

Înciudat, Ghek se urcă în pat şi se strecură sub cojoc şi, cum se gândise la lucruri urâte, visă un vis rău.

„Şt Ghek visă un vis ciudat: Venea un Căpcăun turbat, Ce apă-n clocot tot scuipa, Cu pumn de fier ameninţa. Sclipiri de baionetei foc… Şi regjimente, multe la un loc, Bătând din tobe de aramă ferecate, Vin cu război din ţări îndepărtate…1".

„Staţi! le strigă Ghek. Aţi greşit drumul! Pe aici nu se trece!" Dar

nimeni nu voia să-l asculte şi să se oprească.

Atunci, înfuriat, Ghek înşfacă trompeta lui de tinichea, care era în cutia de pantofi a lui Ciuk, şi suflă în ea atât de tare, încât comandantul cel care stătea pe gânduri lângă trenul blindat ridică repede capul şi făcu un semn poruncitor cu mâna. Atunci tunurile cele grele slobozіră o salvă asurzitoare. „Bravo! le lăudă Ghek. Însă mai trageţi o dată, că nu cred c-o să le ajungă o singură salvă...”

Mama se trezi, deoarece scumpii ei băieţaşi se învârteau mereu şi o împingeau, unul de o parte, celălalt de alta. Se întoarse spre Ciuk, dar simţi că o împunge în coastă ceva tare şi ascuţit. Pipăi cu mâna şi scoase de sub pătură arcul de capcană pe care băiatul, strângătorca totdeauna, îl luase cu el în pat.

Îl aruncă jos. La lumina lunii văzu faţa lui Ghek şi înţelese că visa urât. Însă visul nu e un arc, pe care să-l poţi arunca jos. Totuşi îl poţi alunga. Şi mama îl întoarse pe băiat de pe spate pe o parte şi, legănându-l, suflă uşor peste fruntea lui înfierbântată.

Îndată după aceea, Ghek sforăia pe nas, zâmbind: asta însemna că visul cel rău zburase. Atunci mama se ridică şi se apropie de fereastră numai în ciorapi, fără să-şi mai pună pâslarii.

Încă nu se luminase de ziuă şi cerul era bătut cu stele. Unele străluceau sus, altele atât de jos, încât păreau că ard chiar deasupra taigalei întunecate.

Şi, ciudat lucru I întocmai ca şi micul ei Ghek, mama se gândi că de acolo, de unde fusese aruncat de soartă bărbatul ei cel fără astâmpăr, nu mai era mult, fără îndoială, până la capătul pământului.

Toată ziua următoare călătoriră numai prin păduri şi peste dealuri. La urcuşuri, surugiul se dădea jos din sanie şi mergea pe alături, prin zăpadă. În schimb, la coborâşuri, sania zbura atât de repede, încât lui Ciuk şi lui Ghek li se părea că se prăbuşeau, cu sanie şi cai cu tot, de-a dreptul din cer.

Ia sfârşit, spre seară, când şi caii, şi călătorii nu mai puteau de oboseală, surugiul opri şi zise:

— Iată că am ajuns! Peste dâmbul cela e o cotitură, şi acolo, într-o poiană, e baza lor... Ei, hai, băieţi!...

Hai, căluţii tatii I

Ciuk şi Ghek se ridicară în picioare cu strigăte de bucurie, dar sania se urni din loc şi ei căzură unul peste altul în fân.

Zâmbind, mama îşi scoase şalul de lână şi rămase numai cu căciuliţă ei pufoasă.

I Iată şi cotitura. Sania întoarse din viteză şi se opri în faţa câtorva căsuţe, trei la număr, aşezate în marginea pădurii, la loc ferit de vânturi.

I însă, ciudat! Nu se auzea niciun lătrat de câine şi nu se vedea picior de om. Nici fum nu ieşea pe ho-geacuri. Toate cărările erau astupate cu nămeţi de zăpadă şi de jur-împrejur stăpânea o linişte ca iarna în cimitir. Numai câteva coţofene tărcate săreau fără rost de pe un copac pe altul…

— Unde ne-ai adus? îl întrebă mama, speriată, pe surugiu? Nu cumva ai greşit?

— V-am adus unde ne-am înţeles să vă aduc – îi răspunse omul. La „Baza de cercetări geologice numărul trei”. Aşa li se zice caselor ăstora. Uite şi tăbliţa colo, pe stâlp… Citeşte. Poate că voiaţi să mergeţi la baza numărul patru? Aceea e în altă parte, cam la vreo două sute de kilometri de aici.

— Nu, nu! îi răspunse mama, uitându-se la tăbliţă. De asta avem nevoie, de a treia. Numai că, vezi: lacăte la uşi, cerdacul plin de zăpadă. Unde or fi oamenii?

— Nici eu nu ştiu unde ar putea să fie – se miră şi omul. Nu mai departe decât săptămâna trecută, am adus un transport de alimente: făină, ceapă şi cartofi. Şi toţi erau aici: opt oameni, cu şeful nouă şi cu paznicul zece… Ia te uită, buclucul dracului 1 Că doar nu i-o fi mâncat lupii pe toţi!… Dar staţi puţin colea, că eu mă duc până la căsuţa paznicului.

Şi, dezbrăcându-se de cojoc, omul o luă prin troiene spre izba din margine. Se întoarse curând.

I

— Izba e goală, dar cuptorul e cald. Asta înseamnă! ca paznicul e pe-aproape, se vede că s-a dus la vânătoare. Dar trebuie să se întoarcă

până se înnoptează şi atunci v-o spune el cum stă treaba.

— Ce să-mi mai spună? oftă mama. Parcă nu vădi şi eu singură că nu mai sunt de mult pe aici?

— Nu pot să ştiu ce-o să vă spună – îi răspunsei omul. Dar de spus, trebuie să vă spună ceva, că doar de aceea e paznic.

Ajunseră cu greu până la cerdacul căsuţei paznicului! de unde o cărăruie îngustă ducea spre pădure. Trecură prin tinda plină de lopeţi, de măturoaie, de topoare şi de vreascuri şi, ocolind o blană de urs îngheţată, atârnată într-un cui de fier, intrară în izbă. În urma lor venea omul cu bagajele.

În odaie era cald. Omul se duse să dea demâncar* la cai, iar mama, în tăcere, începu să-şi dezbrace băieţii încremeniţi de frică.

— Cât drum am făcut ca să venim la tata, şi când

„Colo, uite 1

Se aşeză pe laviţă şi rămase pe gânduri. Ce se întâmplase, de ce nu mai era nimeni la bază şi ce era de făcut? Să se întoarcă înapoi? Dar n-avea bani decât atât cât să-i plătească surugiului. Aşa că trebuia să aştepte până o veni paznicul. Însă omul urma să plece îndărăt peste trei ceasuri... Şi dacă paznicul nu se întorcea până atunci, ce-i de făcut? Gara cea mai apropiată şi telegraful cel mai apropiat sunt la o sută de kilometri...

Veni şi surugiul. Se uită de jur-împrejur prin izbă, adulmecă pe nas şi, apropiindu-se de cuptor, dădu capacul la o parte.

— Hotărât că până se întunecă se întoarce şi paznicul – îi linişti el. Uitaţi-vă, a lăsat oala cu ciorbă în cuptor. Dacă ar fi plecat pentru mai mult timp, punea ciorba să stea la rece... Sau, cum vreţi – le propuse el. Dacă s-a întâmplat aşa, eu vă duc îndărăt la gară fără să vă mai iau un ban, că doar om sunt şi eu!

— Nu – îi răspunse mama. N-avem ce căuta la gară.

I

Puseră iarăşi ceainicul pe foc, încălziră din nou câr-tutul, apoi mâncară ţi băură ceai. În timp ce mama, desfăcea bagajele, Ciuk şi Ghek se urcară pe cuptorul cald, unde mirosea a mături de mesteacăn, a blană I Înfierbântată de oaie şi a surcele de pin. Şi cum mama i tăcea,

îngrijorată, Ciuk şi Ghek tăcură şi ei. Dar parcă I poţi să stai cine ştie cât fără să vorbeşti? De aceea.

!

negăsindu-şi nimic de făcut, băieţii adormiră repede şi adânc. Nu auziră nici când plecă surugiul, nici când mama se urcă pe cuptor şi se culcă lângă ei. Când Ciuk şi Ghek se treziră, era întuneric beznă. Se treziră toţi trei în acelaşi timp, deşteptaţi de tropăitul care se auzea pe r cerdac şi de bufnitura din tindă: căzuse, pesemne, o I lopată. Uşa se deschise larg şi în izbă intră paznicul [cu felinarul în mână şi, odată cu el, un câine mare şi I lăţos. Omul îşi scoase puşca de pe umăr, aruncă pe laviţă un iepure împuşcat şi, ridicând felinarul în dreptul cuptorului, întrebă: F – Cine-s, mă rog, oaspeţii care au venit aici?

— Eu sunt Sereghina, soţia şefului echipei geologice

— Îi răspunse mama sărind de pe cuptor – iar aceştia sunt copiii lui. Dacă e nevoie, uite şi actele.

— Actele îs de faţă colea, pe cuptor – făcu paznicul, apropiind felinarul de chipurile îngrijorate ale lui Ciuk şi Ghek. Seamănă leit cu tatăl lor, bucăţică ruptă 1 Mai ales buftea ăsta. Şi-l arăta cu degetul pe Ciuk.

Băieţii se supărară foc pe paznic: Ciuk pentru că-l făcuse „buftea”, iar Ghek pentru că era convins că seamănă cu tata mai mult decât Ciuk.

— Şi ce căutaţi aici, mă rog dumneavoastră? întrebă paznicul, aruncându-şi căutătura spre mama. Doar vi s-a poruncit să nu veniţi.

— Cum asta, „mi s-a poruncit”? Cine ne-a poruncit că nu venim?

— Vi s-a poruncit şi gata! Că doar eu am dus la gară telegrama lui Sereghin, iar în telegramă era scris cât se poate de lămurit: „Amână plecarea cu două săptămâni. Echipa noastră trebuie să iasă numaidecât în taiga”. Şi o dată ce Sereghin a scris „amână”, trebuia să amânaţi, nu să faceţi cum v-a tăiat capul!

— Ce telegramă? întrebă mama. N-am primit niciun fel de telegramă. Şi, ca şi cum ar fi căutat un sprijin, se întoarse buimăcită spre Ciuk şi Chek.

Însă sub privirea ei stăruitoare, Ciuk şi Chek holbară ochii unul

la altul, speriaţi, şi se traseră în grabă mai spre fund.

— Copii – îi întrebă mama, uitându-se la ei cu bănuială – nu cumva aţi primit voi în lipsa mea vreotelegramă?

De pe cuptor se auziră foşnind surcele şi mături, dar nu veni niciun răspuns.

— Răspundeţi, barbarilor! strigă mama. Nu mai în cape vorbă, aţi primit telegrama în lipsa mea şi nu mi-aţi dat-o! Nu-i aşa?

Se scurseră câteva clipe de tăcere, după care, de pe cuptor izbucni un urlet egal şi bine susţinut: Ciuk urla gros şi uniform, Ghek mai subţire şi cu modulaţii.

— De la voi o să mi se tragă sfârşitul! oftă mama.

Voi o să mă băgaţi în mormânt!… Ei, dar isprăviţi odată şi spuneţi-mi omeneşte cum s-a întâmplat.

Auzind însă că mama era gata să intre în mormânt, Ciuk şi Ghek începură să urle şi mai cumplit, aşa că trebui să treacă destul timp până ce, întrerupându-se şi aruncând cu neruşinare vina unul asupra celuilalt, îi mărturisiră jalnica poveste.

Ce poţi să faci cu asemenea oameni? Să le tragi câte o mamă de bătaie? Să-i bagi la puşcărie? Să le pui cătuşe şi să-i trimiţi la ocnă?… Nu, mama nu făcu nimic din toate acestea. Oftă numai şi le porunci să se dea jos de pe cuptor, să-şi şteargă nasul şi să se spele, iar ea îl întrebă pe paznic ce crede el că ar trebui să facă în împrejurarea de faţă.

Omul îi spuse că echipa de cercetări geologice primise ordin să plece de urgenţă spre trecătoarea Alkaraş, de unde urma să se întoarcă cel mai curând peste zece zile.

— Dar noi cu ce-o să trăim în aceste zece zile? îl întrebă mama. N-avem nimic demâncare.

— Uite aşa, o să trăiţi – îi răspunse paznicul. Pâine vă dau eu şi vă mai dau şi iepurele ăsta. îl jupuiţi şi-l puneţi la fiert. Iar mâine o să plec pentru două zile în taiga, să cercetez capcanele.

— Asta nu-mi place – zise mama. Cum o să rămânem noi singuri? Că nu cunoaştem rosturile pe-aici. Şi pe urmă… suntem în pădure, în jurul nostru sunt numai sălbăticiuni…

— Vă las eu cealaltă puşcă – o linişti paznicul. Cât despre rosturi, uite, lemnele sunt în şopron şi apa la izvorul de după dâmb. În sacul de colo aveţi arpacaş, iar sarea e în borcan. Şi pe urmă, să vă spun drept, nici nu prea am vreme să vă dădăcesc…

— Ia te uită ce moşneag rău 1 zise Ghek în şoaptă. Ia haide, Ciuk, să-i spunem amândoi o vorbă, colea…

— Nici gând! se împotrivi Ciuk. Ar fi în stare să ne dea afară din casă. Lasă până s-o întoarce tata, şi pe urmă i-om spune noi!

— Eh, tata! mai avem de aşteptat până s-o întoarce!…

Şi Ghek se apropie de mama, i se urcă pe genunchi şi, încruntându-şi sprâncenele, se uită fără prietenie în ochii bădăranului aceluia de paznic.

I

— Ai auzit, Ghek? făcu Ciuk, când paznicul ieşi în tindă. S-a bătut cu ursul, de aceea e aşa de cătrănit 1

Ghek auzise şi el, dar nu-i făcea plăcere s-o vadă pe mama năpăstuită chiar şi de un om care era în stare să se sfădească şi să se bată cu urşii…

A doua zi, în zori, paznicul îşi luă sacul, puşca şi câinele, îşi legă schiurile şi plecă în pădure. De aci înainte trebuia să se gospodărească singuri. Se duseri tustrei după apă, dincolo de dâmb. Izvorul ţâşnea în mijlocul nămeţilor dintr-o stâncă prăvălită. Un abur gros ieşea din apă, ca dintr-un ceainic în clocot. Dar când Ghek îşi puse degetul sub şuviţa străvezie, văzu că apa era mai rece chiar decât gerul.

Se apucară apoi să care lemne. Mama nu se pricepea să facă focul într-un cuptor rusesc, de aceea lemnele se aprindeau grozav de greu. Dar când se aprinseră, se făcu aşa de cald, încât gheaţa groasă de pe fereastra din faţa cuptorului se topi numaidecât. Acum se vedea bine pe geam toată marginea pădurii, copacii în care săreau coţofenele şi piscurile stâncoase ale Munţilor Albaştri.

Mama se pricepea să jumulească o găină, dar nu jupuise niciodată un iepure, aşa că-şi pierdu cu el atâta: timp cât i-ar fi trebuit cuiva să jupoaie şi să desfacă un bou sau o vacă.

Lui Ghek nu-i plăcu de loc treaba asta. În schimb, a Ciuk o ajută

cu plăcere şi, drept răsplată, căpătă codiţa % iepurelui, care era atât de uşoară şi de pufoasă, încât, când o arunca de sus, de pe cuptor, cădea lin ca o parai şută.

După ce mâncară, ieşiră tustrei să se plimbe. Ciuk stărui pe lângă mama să ia puşca, sau măcar câteva; cartuşe. Dar mama nici nu voi să audă de așa ceva.

Dimpotrivă, agăţă puşca de cârligul cel mai înalt, apoi se urcă pe un scaun, puse cartuşele pe poliţa cea mai de sus, şi-i atrase atenţia lui Ciuk că dacă o să § încerce să şterpelească un singur cartuş, să-şi ia nădejdea că mai duc amândoi casă bună. Ciuk se înroşi şi se depărta în grabă, pentru că avea deja un cartuş în buzunar.

t Ce plimbare minunată! Mergeau unul după altul pe «ararea îngustă care ducea la izvor. Deasupra lor strălucea văzduhul albastru şi rece, iar stâncile zimţuite ale Munţilor Albaştri se înălţau spre cer ca turnurile unor castele din povești. În liniştea îngheţată, coţofenele furioase flecăreau cu glasurile lor ascuţite. Veveriţe cenuşii săreau sprintene printre crengile dese ale cedrilor. Sub copaci, în zăpada albă și înfoiată, se vedeau urme ciudate de dihănii și păsări necunoscute. Deodată, în taiga se auzi un suspin adânc, apoi un zgomot neînţeles, urmat de o trosnitură. Se vede că se prăbuşise un morman de zăpadă îngheţată din vârful unui copac, rupându-i crengile.

Când era la Moscova, lui Ghek i se părea că peste tot pământul trebuia să fie întocmai ca la Moscova, adică străzi, case, tramvaie şi autobuze.

[Acum i se părea că tot pământul era numai codru înalt şi neumblat.

De asemeni, când soarele strălucea deasupra lui, Ghek era încredinţat că nicăieri în lume nu plouă şi nu era nici urmă de nor. Iar dacă era mulţumit şi vesel, îşi închipuia că toţi oamenii de pe pământ erau şi ei veseli şi mulţumiţi.

Trecură două zile, veni şi a treia, şi paznicul nu se mai întorcea din pădure. Îngrijorarea începu să apese peste căsuţa acoperită de troiene.

Le era frică mai cu seamă seara şi noaptea. Atunci zăvoreau bine

şi uşa de la tindă, şi pe cea de la odaie şi, temându-se ca nu cumva lumina să atragă fiarele sălbatice, astupau ferestrele cu lăicere, cu toate că altfel ar fi trebui să facă, deoarece fiara nu e ca omul, ea fuge de lumină. Vântul urla în horn, aşa cum se şi cuvenea de altfel, iar când viscolul biciuia ferestrele şi zidurile cu fulgi îngheţaţi şi ţepoşi, li se părea că cineva se freacă ori se caţără afară pe pereţi.

Se urcau pe cuptor să se culce şi mama le povestea fel – de fel de istorioare şi de basme. Până la urmă, aţipeau.

— Ciuk – întrebă odată Ghek – oare de ce nu există vrăjitori decât în poveşti? Ce-ar fi să fie cu adevărat?

— Să fie şi muma-pădurii, şi draci? se interesă Ciuk.

— Nu!... făcu Ghek cu necaz. Ce ne trebuie nouă draci? La ce ne-ar folosi? Dar dacă ar fi un vrăjitor, l-am ruga să zboare până la tata şi să-i spună că suntem de mult aici...

— Dar ou ce vrei să zboare, Ghek?

— Ei, cu ce!... Ar da din mâini, sau mai ştiu eu ce-ar face. S-ar pricepe el I

— Vezi că acum e prea frig ca să dea din mâini – 1 zise Ciuk. Tu ştii ce mănuşi călduroase am eu, ba încă pun şi câte două perechi una peste alta. Cu toate astea), când aduc câte un butuc, tot îmi îngheaţă degetele!

— Totuşi, Ciuk, n-ar fi rău. Ce zici?

— Ştiu eu?... şi Ciuk stătu la îndoială. îţi mai aduci aminte de şchiopul acela care stătea la noi în curte, în subsolul unde stă acum Mişka Kriukov? Când vindea covrigi, când ghicea în cărţi la tot felul de femei şi de babe, spunându-le ba că or să aibă parte de o viaţă fericită, ba că le aşteaptă numai necazuri...

— Şi le ghicea bine?

— Asta nu ştiu. Ştiu numai că într-o zi a venit miliţia şi l-a arestat, iar de la el din odaie a ridicat o mulţime de lucruri care nu erau ale lui.

— Apoi nici vorbă că acela nu era vrăjitor, ci şarlatan. Tu ce zici?

— Nici vorbă că era şarlatan – încuviinţă Ciuk. De altfel, eu cred că toţi vrăjitorii nu-s decât nişte şarlatani. Spune şi tu –, de ce ar mai

munci, dacă pot să intre ori unde, prin orice deschizătură? N-au altceva de făcut decât să-şi ia singuri tot ce le trebuie… Şi acum, Ghek, lasă-mă în pace şi dormi, că nu mai vreau să stau de vorbă cu tine.

— De ce? sr

— Fiindcă spui tot soiul de bazaconii, pe urmă visezi urât şi începi să dai din mâini şi din picioare. Crezi că tare mi-a plăcut când mi-ai tras noaptea trecută un ghiont în burtă? Ia să-ţi trag şi eu unul…

…În dimineaţa celei de-a patra zi. mama trebui să i despice singură lemnele. Mâncaseră de mult iepurele, iar coţofenele căraseră de mult toate osişoarele. La prânz nu-şi făcură decât casă cu untdelemn şi cu ceapă.» râmea era pe sfârşite, însă mama găsi făină şi le făcu plăcinte.

După un prânz ca acela, Ghek se întrista, iar mamei fi se păru că băiatul avea fierbinţeală şi-i porunci să [stea în casă. îl îmbrăcă apoi pe Ciuk, luă căldarea şi săniuţa şi plecară amândoi să aducă apă şi-n acelaşi timp să adune crengi din pădure, ca să aprindă mai uşor focul dimineaţa. Ghek rămase singur. Aşteptă multă vreme. Dar până la urmă i se urî şi se gândi să pună la cale o năzdrăvănie.

Mama şi Ciuk întârziaseră. În timp ce se întorceau [spre casă, săniuţa se răsturnase cu găleată cu tot şi ei puseseră nevoiţi să se întoarcă din nou la izvor. Apoi, la mijlocul drumului, Ciuk băgă de seamă că-şi uitase [o mănuşă în marginea pădurii şi se mai întoarseră o pată. Până s-o caute, până s-o găsească, se înserase.

Când se întoarseră acasă, Ghek nu era în odaie. La început crezură că Ghek se ascunsese pe cuptor, sub planurile de oaie. Dar nu era acolo.

Atunci Ciuk zâmbi cu viclenie şi-i şopti mamei că, fără îndoială, Ghek se vârâse sub cuptor.

Mama se făcu foc şi-i porunci lui Ghek să iasă numaidecât de acolo. Ghek însă nu-i răspunse. Atunci Ciuk luă vătraiul cel lung şi începu să scotocească pe sub cuptor. Dar Ghek nu era nici acolo „îngrijorată, mama aruncă o privire la cuiul din uşă. Căciula şi cojocul lui Ghek nu mai erau la locul lor.

Atunci mama ieşi afară şi făcu ocolul izbei. Apoi se întoarseră în

tindă, aprinse felinarul şi cercetă cămara cea întunecoasă şi şopronul cu lemne… îl strigă pe Ghek, reertându-l şi rugându-l, rând pe rând, dar nu-i răspunse nimeni. Afară, întunericul se lăsa repede peste nămeţi.

Speriată, mamă intră în casă, coborî puşca din perete, luă cartuşe, înşfacă felinarul şi, strigând la Ciuk să nu se urnească din loc, ieşi în goană din izbă.

În cele patru zile se făcuseră în zăpadă nenumărate urme de paşi.

Mama nu ştia unde să-l mai caute pe Ghek, totuşi 6 luă spre drum, deoarece nu putea să-şi închipuie că băiatul ar fi avut curajul să se ducă singur în pădure.

Drumul era pustiu.

Atunci mama încarcă puşca şi trase. Ascultă cu atenţie, apoi mai trase o dată, şi încă o dată.

Fără veste, de undeva, din apropiere, bubui, drept răspuns, o împuşcătură. Cineva îi venea grabnic în ajutor. Mama ar fi vrut să se ducă într-acolo, dar tocmai atunci nimeri în nişte troiene, felinarul îi căzu în zăpadă, sticla plesni şi lumina se stinse.

De pe cerdacul casei paznicului se auzi strigătul deznădăjduit al lui Ciuk: auzind împuşcăturile, băiatul îşi închipui că pe Ghek îl mâncaseră lupii şi că dihăniile o atacau acum şi pe mama.

În vremea asta, mama aruncase felinarul şi, gâfâind, alerga spre izbă. Îl împinse în casă pe Ciuk, care ieşise dezbrăcat, trânti puşca într-un colţ şi, repezindu-se la căldare, bău pe nerăsuflate câteva înghiţituri de apă rece.

Deodată, lângă cerdac, se auzi tropăit de picioare, apoi uşa se deschise şi în izbă se năpusti câinele, iar după el intră şi paznicul, învăluit în aburi.

— Ce s-a întâmplat? Ce înseamnă împuşcăturile astea? întrebăel, fără să le dea bună seară şi fără să se dezbrace.

— A dispărut băiatul I îi răspunse mama. Şiruri de lacrimi i se prelingeau pe obraji şi nu mai putu adăuga un cuvânt

— Stai, nu plânge! strigă paznicul. Când a dispărut? Mai demult? Mai de curând?… îndărăt, Smelâi! strigă el la câine. Haide, spune odată,

că de nu, îmi iau lumea în cap!

— Acum un ceas – îi răspunse mama. M-am dus cu Ciuk după apă, şi când ne-am întors, nu l-am mai găsit. S-a îmbrăcat şi a plecat.

— Bun. Într-un ceas nu putea să ajungă cine ştie ce departe şi nici să îngheţe: că doar e îmbrăcat şi are şi pâslari în picioare... Vino încoace, Smelâi I la miroase colea!

Şi omul luă din cui gluga lui Ghek şi o apropie de botul câinelui. Acelaşi lucru îl făcu şi cu galoşii băia-[itelui.

Câinele adulmecă gluga şi galoşii, apoi, cu ochii lui inteligenţi, se uită la stăpână-său.

— După mine! îi porunci paznicul, deschizând uşa.

Du-te, Smelâi, şi caută!

Câinele dădu din coadă, dar nu se urni din loc.

— Ieşi! repetă paznicul, cu glas poruncitor. Caută.

Smelâi, caută!

I Câinele îşi învârti botul cu nelinişte, frământă din picioare, dar tot nu se urni din loc.

— Ce tot ţopăi aşa? se înfurie paznicul. Şi după ce-i vârî din nou sub nas gluga şi galoşii lui Ghek, îl smuci de zgardă.

Dar Smelâi nu se luă după el; se suci, se învârti, apoi se duse spre celălalt capăt al odăii. ** Acolo se opri lângă un cufăr mare de lemn, îşi trecu laba miţoasă peste capac şi, întorcându-şi capul spre stăpân, latră de trei ori, rar şi tare.

Atunci paznicul aruncă puşca în mâinile mamei, care rămăsese uluită, şi după ce se apropie de cufăr, îi ridică capacul. Acolo, pe o grămadă de fel de fel de cârpe, de piei de oaie şi de saci, dormea adânc şi liniştit Ghek, învelit cu cojocelul şi cu căciuliţă sub cap.

Când îl treziră şi-l scoaseră din cufăr, clipind din ochii somnoroşi, Ghek nu putea să înţeleagă cu niciun preţ de ce era atâta zgomot şi veselie în jurul lui. Mama îl săruta şi plângea, iar Ciuk, trăgându-l de mâini şi de picioare, sărea şi striga:

— Ei-lea I Ei-li-lea!...

I Smelâi, dulăul cel miţos, pe care Ciuk îl sărutase în bot, se întoarse ruşinat. Nici el nu pricepea nimic. Începu să dea încet din

coada lui cenuşie, aruncând din când în când priviri galeşe la bucata de pâine de pe masă.

Iată ce se întâmplase: în timp ce mama şi Ciuk erau plecaţi după apă, Ghek, care se plictisea, se gândi să le facă o farsă. îşi luă din cui cojocul şi căciula şi se ascunse în cufăr. îşi făcuse următorul plan: când se vor întoarce ceilalţi şi vor începe să-l caute, să urle cât mai înfiorător din fundul cufărului, ca să-i sperie… Aşteptă el cât aşteptă, dar cum mama şi Ciuk întârziau, adormi pe nesimţite.

Deodată, paznicul se ridică şi aruncă pe masă o cheie grea şi un plic albastru mototolit.

— Uite – zise el. Aveţi aici o scrisoare de la Se-reghin şi cheia de la odaia şi de la cămara lui. Peste patru zile o să fie şi el aici, împreună cu toţi oamenii I săi… adică numai bine în ajunul Anului nou!

Prin urmare, iată unde fusese bătrânul acesta ursuz şi morocănos 1 Le spusese că se duce la vânătoare, şi I când colo alergase cu schiurile tocmai până la trecătoarea Alkaraş! Mama se ridică şi, înainte chiar de a deschide scrisoarea, îşi lăsă mâna cu recunoştinţă pe umărul moşneagului.

Bătrânul nu-i răspunse nimic şi începu să-l bodogănească pe Ghek, care răsturnase în cufăr o cutie cu tot felul de lucruri, şi-n acelaşi timp şi pe mama, pentru că spărsese sticla felinarului. Şi bodogăni aşa mult timp, dar nimănui nu-i mai era acum frică de moş-neagul acela ciudat, dar bun. Cât despre mama, nu se mai dezlipi toată seara de Ghek. La cea mai mică mişcare a băiatului îl apucă de mână, de parcă se temea să nu-l piardă din nou. Şi avea atâta grijă de el, încât până la urmă Ciuk se supără şi-i fu ciudă că nu se ascunsese şi el în cufăr…

Acum, casa era plină de veselie. A doua zi dimineaţă, paznicul le deschise odaia în care stătea tata. Făcu în sobă un foc zdravăn şi le mută bagajele acolo. Odaia era încăpătoare şi luminoasă, dar într-o cumplită neorânduială.

Mama se apucă imediat să deretice. Toată ziua spălă, frecă şi şterse, mutând mereu lucrurile din loc în loc. Iar când paznicul veni, spre seară, cu un braţ de lemne, nu mai îndrăzni să treacă pragul, surprins de schimbarea şi de curăţenia de acolo.

Dar Smelâi intră. Călca de-a dreptul pe podeaua proaspăt spălată, se apropie de Ghek şi-l împinse cu botul lui rece, ca şi cum ar fi vrut să-i spună: „Măi prostule, eu te-am găsit! Şi pentru asta ar trebui să-mi Bai ceva demâncare...”

K înduioşată, mama îi aruncă o bucată de cârnat. Atunci paznicul bombăni din nou: „Auzi, să hrăneşti în taiga câinii cu cârnaţi! apoi să nu te râdă şi coţo-fenele?”

f. Mama îi tăie şi lui o bucată. Bătrânul îi mulţumi şi plecă mirat, clătinând din cap.

A doua zi, copiii se hotărâră să pregătească un pom pentru Anul nou.

6 începură să meşterească jucării din tot ce le ieşea în cale.

I Tăiară poze colorate din reviste vechi. Din vată şi din cârpe făcură tot soiul de animale şi de păpuşi. Răsuciră flori minunate din hârtia de ţigări a tatii, pe are o şterpeliră dintr-un sertar. Până şi paznicul, aşa de ursuz şi de neprietenos de felul lui, de câte ori aducea lemne rămânea în prag, cu gura căscată, în faţa nimicu-Irilor pe care le născoceau copiii. În cele din urmă nu se mai putu stăpâni şi le aduse o foaie de cositor de la un pachet de ceai şi o bucată de ceară, rămasă de la cârpă-citul cizmelor.

Ceara picase cum nu se poate mai bine! Fabrica de jucării se transformă, cât ai clipi, în fabrică de lumî-jnări. Nu erau tocmai drepte şi arătoase, însă ardeau tot aşa de bine ca şi cele de târg.

Nu le rămânea decât să-şi facă rost de un brad. Mama îl rugă pe paznic să-i împrumute un topor. Dar în loc să-i răspundă, bătrânul îşi luă schiurile şi dispăru în pădure; Peste vreo jumătate de ceas se întoarse.

L şi ce dacă jucăriile nu erau tocmai frumoase, dacă iepurii de cârpă semănau a pisici, dacă păpuşile erau toate la fel, cu nasuri drepte şi cu ochii holbaţi şi dacă, în sfârşit, cucuruzii de brad înveliţi în foiţă de /cositor n-aveau strălucirea jucăriilor uşoare de sticlă? în schimb, bradul – mândria copacilor din taiga – era frumos, aşa cum, fără îndoială, nu era altul în

I

toată Moscova I înalt şi stufos, avea trunchiul drept şi crengi care se desfăceau la vârfuri ca nişte steluţei

Prinşi de treburi, cele patru zile trecură pentru toţi; pe nesimţite. Şi iată că sosi şi ajunul Anului nou.

De cum se lumină de ziuă, Ciuk şi Ghek ieşiră din casă. Unde mai era chip să-i aducă înăuntru. Stăteau în ger, cu nasurile învineţite, aşteptând să se ivească din pădure tata şi oamenii lui. Dar paznicul, care fă-o cea foc la baie, îi sfătui să nu îngheţe degeaba, deoarece echipa n-o să sosească înainte de prânz.

Şi, într-adevăr, abia se aşezaseră la masă, când paznicul bătu în geam. Se îmbrăcară la repezeală şi ieşiră toţi trei pe cerdac.

— Uitaţi-vă bine acum – îi sfătui paznicul. Din clipă în clipă trebuie să se arate pe povârnişul de colo, din dreapta crestei celei înalte. După aceea or să coboare în taiga şi după vreo jumătate de ceas or să fie aici.

Aşa se şi întâmplă. De după creastă se ivi întâi unu atelaj de câini care trăgeau o sanie încărcată, apoi un şir de schiori. Pe lângă munţii înalţi oamenii păreau-ridicol de mici, deşi pe albul zăpezii li se desluşeau] bine braţele, picioarele şi capetele.

Trecură ca vântul peste povârnişul gol şi se făcură; nevăzuţi în pădure. Exact peste o jumătate de oră sa auzi larmă, scârţâit de schiuri, strigăte omeneşti şi lătrat de câini.

Simţind apropierea casei, câinii, flămânzi, ieşiră din pădure în goană nebună. În urma lor, la distanţă mică} veneau nouă schiori.

Şi zărindu-i pe cerdac pe mama, pe Ciuk şi pe Ghek! drumeţii ridicară din goană bastoanele de schi, strigând din răsputeri: „Ura 1”.

Atunci, fără să se mai poată stăpâni, Ghek sări peste cerdac şi, înotând prin zăpadă, se repezi în întâmpinarea unui bărbat înalt, cu barba crescută, care alerga* înaintea celorlalţi şi striga mai tare decât toţi.

Tot restul zilei, bărbaţii îşi curăţară hainele, se spălară şi se bărbieriră.

Iar seara, adunaţi. toţi în jurul pomului, întâmpinară cu veselie Anul nou.

După ce se puse masa, stinseră lampa şi aprinseră luminările. Dar cum afară de Ciuk şi Ghek toţi ceilalţi erau oameni în toată firea, nu prea ştiau ce trebuie să facă. Din fericire, unul din ei avea un acordeon şi începu să cânte un cântec de joc. Atunci toţi se ridicară de la locurile lor şi începură să dănţuiască. Şi toţi jucau bine, mai ales când o invitau la dans pe mama.

Tata nu ştia să danseze. Era un bărbat blând şi voinic, iar când păşea prin odaie, chiar şi fără să danseze, toate lucrurile din dulap zăngăneau.

Tata îi luă pe genunchi pe Ciuk şi pe Ghek, care aplaudau pe toată lumea. Când jocul se sfârşi şi toţi îl rugară pe Ghek să cânte ceva, băiatul nu făcu mofturi, deoarece îşi dădea seama că ştie să cânte frumos şi era mândru de asta.

Şi Ghek începu să cânte, acompaniat în surdină de acordeonist. Ce cântec a cântat, nu mai ştiu. Oricum, îmi aduc aminte că era un cântec frumos, deoarece toată lumea se linişti şi-l ascultă în tăcere. Iar când Ghek se oprea ca să respire, se auzeau cum sfârâie luminările şi cum bate vântul afară…

După ce Ghek îşi termină cântecul, toţi îl luară Şi braţe şi începură să-l arunce în sus, chiuind şi strigând. Dar mama se repezi şi-l luă, de frică să nu-l lovească vreunul de tavanul de lemn.

— Acum, să stăm jos – zise tata, uitându-se la ceas. Îndată începe partea cea mai interesantă.

Şi deschise aparatul de radio. Toţi se aşezară în tăcere. La început nu se auzi nimic. Apoi aparatul începu să şuiere, să vuiască şi să pârâie. După aceea, parcă foşni – şi deodată se auzi de undeva, de departe, un dangăt melodios. Clopotele, mici şi mari, începură să cânte aşa:

Tir-lil-M-don! Tir-lil-lili-don!

Ciuk şi Ghek, se uitară unul la altul zâmbind. Ghiciseră că dangătul acela venea tocmai din Moscova cea depărtată, de la Kremlin, că erau bătăile orologiului de aur de sub steaua roşie a turnului Spasski.

Iar dangătul acela, care vestea sosirea Anului nou, era ascultat

acum şi în oraşe, şi în munţi, şi în stepe, şi în taiga, şi pe mările albastre.

Fără îndoială că şi comandantul cel care stătea pe gânduri lângă trenul blindat, aşteptând neobosit ordinul lui Voroşilov de a deschide focul asupra duşmanului, îl asculta şi el…

Şi atunci toţi se ridicară în picioare, urându-şi fericire pentru Anul nou.

Ce era fericirea, asta fiecare o înţelegea în felul lui. Însă toţi îşi dădeau seama şi erau încredinţaţi că pentru a o merita, erau datori să ducă o viaţă cinstită, să muncească cu tragere de inimă şi să iubească şi să păzească acest necuprins pământ fericit, care se numeşte Ţara Sovietelor.

Anul 1939

COMANDANTUL CETĂŢII DE ZĂPADĂ Scenariu

Deasupra cetăţii înalte de zăpadă, cu forturile, cu turnurile şi cu zidurile ei crenelate, fâlfâie un steag având pe el o stea. În faţa porţilor larg deschise stă aliniată garnizoana cetăţii.

Pe poartă iese Timur, comandantul cetăţii de zăpadă. Se întoarce către Kolea Kolokolcikov şi-i spune apăsat;

— Cu începere de azi, santinelele din posturile cetăţii să se schimbe din oră în oră, atât ziua, cât şi noaptea!

— Dar dacă… pe unii băieţi n-or să-i lase cei de-acasă?

— O să alegem dintre cei pe care ştim c-or să-i lase.

*

”.

În faţa uşii de la biroul statului-major al unei unw taţi militare, stă şoferul Nikolai Başmakov.

Căpitanul de artilerie Maksimov lasă receptorul telefonului pe furcă. Apoi se ridică şi-şi potriveşte ce nu-i ronul. Şoferul face stânga-mprejur. Dar în aceeaşi clipă telefonul zbârnâie şi telefonistul de serviciu îl opreşte pe căpitan:

— Tovarăşe căpitan, vă cheamă cineva la aparat.

Căpitanul ia receptorul, ascultă, apoi răspunde:

— Prin urmare, iar v-aţi retras? E regretabil… Tovarăşe

comandant de divizie, dumneavoastră sunteţi general, iar eu nu sunt decât un căpitan. Totuşi îndrăznesc să vă reamintesc ceea ce v-am mai spus de ne numărate ori: disciplina în unităţile dumneavoastră

Jasă foarte mult de dorit…

Telefonistul de serviciu se uită, surprins, la căpitan. Maksimov urmează:

— Subunităţile dumneavoastră înaintează prin nă meţi fără schiuri, căutând să înfrângă duşmanul numai cu chiote, cu strigăte şi cu urlete sălbatice. Afară de asta, asaltaţi cetatea fără un plan dinainte stabilit, fără pregătire, şi atacaţi numai cu pumnii, cu baionetele şi cu săbiile. Şi, bineînţeles, duşmanul vă învinge cu tehnica cea mai modernă. Generale, preţuiesc bărbăţia şi bra vura dumneavoastră, însă, cu tot regretul, trebuie să vă spun că aceste calităţi nu sunt nici pe departe suficiente pentru a obţine victoria în războiul modern…

Vă rog să mă iertaţi că v-o spun deschis… Peste o oră voi fi acasă. Şi căpitanul pune la loc receptorul în furcă.

*

Aproape în aceeaşi clipă, Maksimov Saşa, fiul căpitanului, aşeză şi el receptorul pe furcă la el acasă, apoi puse mâna pe goarnă. În faţa lui, pe masa aco-iperită cu o muşama cu flori, stau înşiraţi soldaţii de plumb.

Un semnal strident de goarnă de tinichea… A suflat Saşa. Deodată îl apucă tusea şi-şi duce mâinile la piept. Dădaca îi întinde repede o batistă.

Un bulgăre de zăpadă loveşte geamul întunecat al ferestrei. Dădaca şi Jenia, sora lui Saşa, se întorc în acelaşi timp. Saşa aruncă batista şi se repede la fereastră. Alt bulgăre de zăpadă loveşte în geam.

— Ce înseamnă asta? se înfurie dădaca. Mă duc să chem portarul… Saşa, pleacă de lângă fereastră!

Uşa se deschide larg şi în prag se iveşte făptura firavă şi cu părul răvăşit a lui Vovka. Băiatul gâfâie rj

— Uf 1 Ne-am bătut ca leii, ca tigrii… Ai auzit;

Saşa, cum strigam „ura”?

Dădaca sare cu gura:

— Ai înnebunit, Vovka? Scoate-ţi paltonul! Saşa e bolnav, are fierbinţeală şi…

— Tu nu eşti nici leu, nici tigru, ci un biet iepure de casă urecheat! îi spune foarte calm Jenia.

— Ascultă, pisică leşinată! Am fost rănit ieri de două ori, iar astăzi de patru ori! Ştii că am înaintat până aproape de zidurile cetăţii?

— Pe mine nu mă interesează cum aţi înaintat şi până unde – îl întrerupse Saşa, furios. Pe mine mă interesează de ce aţi bătut în retragere?

— Cine a bătut în retragere? Noi? îşi iese din fire Vovka. Dar imediat schimbă tonul: Bineînţeles că am bătut în retragere… Plecasem la atac fără schiuri. Troienele ne ajungeau până la brâu… Şi pe deasupra, comandantul cela al cetăţii întinsese peste noapte sârmă pe sub zăpadă.

— Sârmă?

— Da, sârmă. Mereu ni se agăţa, când de pantaloni", când de pâslari… Dar lasă, le arătăm noi 1 La noapte, Iurka şi cu mine ne-am hotărât să intrăm cu orice preţ în cetate!

— Tu?… în cetate? zice Jenia în batjocură. A fost odat-un iepuraş, un iepuraş, un iepuraş…

— Eu, iepuraş? Dar eu sunt… vultur 1 Uite, îmi iau zborul I strigă Vovka şi, fluturând din mâini, iese din, odaie alergând.

Doi bulgări de zăpadă lovesc din nou în geam. Je-l mă îi spune lui Saşa:

— A venit un băiat străin în fruntea unui detaşament şi a ridicat aici, sub ochii noştri, o cetate… Şi iată, sunt două săptămâni de când vă luptaţi şi nu sunteţi în stare s-o cuceriţi!

Din uşa care dă în odaia de alături scoate capul Nina, vecina lor, o studentă:

— Saşa, ai vorbit cu tata la telefon?

— Am vorbit. Trebuie să vină numaidecât… Ai nevoie de el, Nina?

— Totdeauna am nevoie de el. Vreau să-i arăt tabloul meu.

Şi Nina intră în odaie cu un tablou, pe care-l aşază pe masă,

rezemat de perete. Saşa tuşeşte. Nina îi spune:

— Pleacă de lângă fereastră, Saşa. Auzi?

Saşa se depărtează în silă. Dădaca se supără:

— Când i-am spus eu, n-a vrut, dar îndată ce i-a spus ea, a plecat… Şi doar eu sunt dădaca lui, ea nu e decât o străină… o vecină, acolo…

— Anna Egorovna, asta s-o spui de faţă cu Stepan – şi Nina zâmbeşte blând.

— Să ştii c-o să-i spun! Pentru tine o fi el căpitan, dar pentru mine e tot un băiat, că doar eu l-am dădăcit…

— Şi pentru mine e tot un băiat – îi taie vorba Nina. Mai cu seamă când lasă buza în jos, şi-şi ridică sprâncenele, uite aşa… Dădăcuţă dragă, cu cine seamănă Stepan Petrovici?

— Cu maică-sa – îi răspunse dădaca, îmblânzindu-se. Maică-sa era de felul ei din Reîzan, o femeie muncitoare şi liniştită… Şi taică-său era om de treabă, dar prea aspru, ca pe vremea de demult…

— Dacă seamănă cu mamă-sa, e semn bun. Şi eu sunt fată muncitoare… Şi tot din ţinutul Reazanului sunt. Sunt ţărancă, ştiu să cânt, ştiu să joc…

— Ei, de-acuma gata, te-ai pornit! Ai întors-o cum ai vrut… Orice comandant trebuie să aibă o nevastă, iar copiii lui, o mamă. Iacă, îs trei ani de când îi tot bat capul să se însoare. Dar ţi-ai găsit!… Pe cine o fi aşteptând? Dădaca se uită drept în ochii Ninei şi întreabă cu ironie: Nu cumva pe tine?

Nina arată cu ochii spre copii.

— Degeaba îmi faci cu ochiul, ştiu eu ce gândeşti!

Cât despre dânşii – şi dădaca arătă şi ea spre copii

Lîncă nu pricep nimic din treburile astea. Fără să-şi ridice ochii de pe caiet, Jenia zice:

— Ba să ne iertaţi, dădacă, noi pricepem tot. NUM aşa, Saşa?

— Nu mă interesează chestiile astea. Eu sunt comandant de divizie – îi răspunde Saşa cu nepăsare.

În odaie intră căpitanul Maksimov. Se îndreaptă spre băiat şi, punându-i mâna pe frunte, întreabă:

— A fost doctorul?

— Trebuie să vină îndată – îi răspunde dădaca.

Maksimov pare tulburat. Se apropie de Nina şi-i şopteşte:

— Nina...

Dar, întâlnind privirea aţintită a dădacei, se zăpăceşte şi se uită la tabloul pe care sunt pictaţi fel de fel de oameni, de diferite vârste şi naţionalităţi. Cu braţele încărcate cu fructe şi flori, oamenii se îndreaptă către un drum larg, care urcă spre piscurile unor munţi luminaţi de soare.

— Tabloul se numeşte „Drumul spre comunism", nu-i aşa? întreabă Maksimov.

Nina încuviinţează în tăcere şi rămâne cu urechea aţintită, să audă ce-o să mai spună. Maksimov arătă spre tablou:

— Tractorul ăsta tot într-acolo merge? N-o să ajungă niciodată la destinaţie: rezervorul de benzină e prea mic, iar pinioanele de conducere sunt prea mari I

Nina se aprinde:

— Cum, nu-ţi place? Bineînţeles, tu ai vrea ca înaintea acestor oameni să meargă patrulele de recunoaştere şi, de o parte şi de alta, flancgărzi! Uite, aici ar fi bine să aşez un observator de artilerie... nu-i aşa?

Ciudat mai eşti, Stepan!... Doar asta nu-i decât o ale gorie, o fantezie!...

Zâmbind, Maksimov îi arătă petliţele de artilerist de pe veston:

— Nu ştiu. Se vede că artileria mea nu înţelege ale goria ta... După mine, toţi ăştia nu-s decât nişte oameni lipsiţi de griji, care se întorc acasă de la un pic nic... Văzându-i faţa tulburată, Maksimov urmează mai împăciuitor şi prieteneşte: Nu te supăra, fetiţo, dar asemenea drumuri care să ducă spre comunism nu există.

Se uită la Nina, dar ea se trage îndărăt, face ochii mari şi-l întreabă:

— Şi tu... şi tu zici că nu-s decât o fetiţă?

— Apoi, ce alta eşti decât o fetiţă? zice dădaca, fără să se tulbure şi fără să-şi întrerupă lucrul. El e comandant, e căpitan. Meseria lui e

milităria, aşa că ştie mai bine unde duce fiecare drum. De aceea au ei fel de fel de planuri, fel de fel de hărţi. Pe când tu pita ştii: comunism şi iar comunism!… Şi de cine ştie dacă în capul tău mai ai altceva decât vânt!

— Dădacă! o opreşte Maksimov, cu dojana.

Jenia se amestecă şi ea în vorbă, cu diplomaţie:

— Tată, ştii? Acuşi vine vacanţa şi o să facem un pom de iarnă frumos…

— Îmi pare foarte rău că n-o să fiu şi eu la pomul

— Yostru. Peste o oră, o oră şi jumătate, trebuie să plec departe, într-o delegaţie.

Pe faţa Ninei se aşterne spaima, pe a dădacei îngrijorarea. Jenia parcă s-a zăpăcit. Iar Saşa se uită drept în ochii tatii şi-i arată cu mâna harta Finlandei, atârnată de perete:

— Nu-i adevărat, tată! Pleci cu bateria acolo… pe front!

Un bulgăre de zăpadă loveşte surd în fereastră. Dădaca se întoarce şi-şi ridică braţele în sus:

— Ce înseamnă asta, doamne iartă-mă? Să nu poată avea omul linişte în casa lui!…

În odaie intră doctorul Kolokolcikov. Se scutură de zăpadă şi zice:

— Vă rog să mă iertaţi, dar în curte lupta e în toi, şi ca să ajungă cineva până la voi, trebuie să treacă cu un automobil blindat!

— Uite, tătucă, Saşa are temperatură – zice dădaca, arătând spre băiat.

— Fiecare om are temperatură.

— Are o sută de grade! strigă Jenia.

— E dţept că temperatura asta n-o are oricine! recunoaşte doctorul.

— Dumnealor, tătucă, s-au apucat să facă război – caută să-l lămurească dădaca – şi aleargă cât e ziulica

8*

de mare prin nămeţi. Şi uite aşa s-a făcut că a prins, pe undeva, o răceală.

— Apoi o să vedem noi îndată dacă el a prins răceala, ori răceala l-a prins pe el I

Doctorul se apropie de Saşa, care stă întunecat lângă soldaţii lui de plumb.

— Ce ai, tinere?

Saşa arată cu mâna înspre soldaţi:

— Am o armată.

— Bine, bine, dar eşti bolnav.

— Sunt comandant de divizie.

— Prin urmare, sunteţi… sunteţi general. Doctorul îi ia pulsul. Generalul trebuie să meargă la spital. Generalul are temperatură mare.

Şi doctorul îl duce pe Saşa în odaia lui. Dădaca, după ei. Maksimov se întoarce spre Nina:

— Te-ai supărat?

— Doar pleci… Dar aş vrea să ştiu de ce râzi?

— Ca să nu plângi tu.

— N-o să plâng… Că a mai fost şi campania din Mongolia, şi cea din Polonia… Ne-am deprins.

Deodată, cineva bate la uşă şi în prag se opreşte nu băiat plin de zăpadă din cap până-n picioare, îmbrăcat cu paltonul şi încins pe deasupra cu o curea. îl salută politicos şi demn pe căpitanul Maksimov şi zice:

— Mă cheamă Timur. Sunt comandantul cetăţii de zăpadă. Vă rugăm să ne iertaţi dacă vreo câteva din proiectilele noastre au căzut, din greşeală, pe terito râul dumneavoastră neutru…

Şi Timur arată spre fereastră.

Auzindu-i glasul, Saşa intră în odaie aşa cum e – în cămaşă albă şi cu gulerul descheiat – şi se opreşte, sprijinindu-se de uşă. Faţa lui e palidă şi mândră.

— Hoarda dumitale s-a retras astăzi de pe toată linia frontului – zice Timur către Saşa. Însă dum neata eşti bolnav, iar ajutorul dumitale, Iurka, nu ştie să comande. De aceea am venit să-ţi propun un armistiţiu.

Închizându-şi ochii şi strângându-şi buzele, Saşa clatină din cap.

Jenia se uită cu mirare la Timur. Timur ridică uşor din umeri:

I

— Cum pofteşti. Însă cetatea n-o s-o cuceriţi! Ca să puteţi duce lupta, trebuie să aveţi schiuri, cârlige, frânghii și scări portative. îmi eşti duşman, dar ţi-o spun ca unui prieten…

Saşa deschide ochii și răspunde, cu ură:

— Pleacă, pleacă! Orice s-ar întâmpla, cetatea ta o să cadă în mâinile noastre!

— O s-o topească soarele, or s-o dărâme ploile, are s-o spulbere vântul, dar a voastră n-o să fie niciodată! îi răspunde Timur cu aprindere, apoi se întoarce şi pleacă…

Jenia aleargă după el.

— Hei, tinere comandant! strigă doctorul în urma lui Timur. Eu reprezint Crucea Roşie şi vă rog să-mi asiguraţi libera trecere pe teritoriul vostru plin de primejdii…

Deschizându-i uşa din sală, Jenia îl întreabă pe Timur:

— Prin urmare, dumneata şi fratele meu sunteţi duşmani?

— Da. De asta eşti supărată pe mine?

— Nu – suspină Jenia. De ce-aş fi?… Voi sunteţi în război…

După ce închide uşa, Jenia se întoarce în sufragerie, unde doctorul și căpitanul Maksimov vorbesc despre boala lui Saşa.

— Sunt aproape sigur că băiatul are o congestie pulmonară – zice doctorul. Trebuie să stea în pat şi să ţină regim: mâncăruri uşoare., băuturi acre. Uite reţeta. Să se ducă cineva, repede, la farmacie.

Dădaca vârî reţeta în mâna Ninei:

— Du-te tu, Nina. Eu trebuie să-l pregătesc de drum pe căpitan.

Încurcată, Nina se uită la dădacă.

— Bine, dădăcuţă, dar putem să dăm un telefon sau să trimitem portarul… – zice Jenia, înţeleaptă. Te pomeneşticā vine maşina să-l ia pe tata şi Nina n-o să-şi mai poată lua rămas bun de la el!

— Ba o să poată. Că ia tramvaiul de aici, după aceea se urcă în celălalt şi de acolo până la farmacie nu-s decât doi paşi! îi răspunde dădaca, cu linişte.

Îngrijorată, Nina se uită în ochii lui Maksimov. Căpitanul aruncă

o privire la ceas şi dă din cap, în tăcere.

— Nina, nu te duce! strigă Saşa din odaia lui, stând acum în pat. Eu pot să mai aştept. Nu mă doare nimic…

Nina intră la el, se apleacă şi-l sărută pe frunte:

— Mulţumesc, comandante. Dormi. Totul o să fie bine!

Nina pleacă. Dădaca pătureşte lucrurile în geamantan. Maksimov se aşază pe un scaun lângă Saşa, iar Jenia se cuibăreşte lângă el.

La căpătâiul lui Saşa e o măsuţă pe care sunt flori, o cutiuţă, un pahar şi un detaşament de soldaţi de plumb.

Cineva bate în uşă. E şoferul Kolea, care-i întinde lui Maksimov un plic:

— Tovarăşe căpitan, maşina vă aşteaptă… Bună seara.

Saşa!

Rupând plicul, Maksimov îi spune şoferului:

— Ai venit cu un ceas mai devreme. Apoi scoate ordinul şi-l citeşte. Da, am înţeles. Copii, trebuie să plec. Dădacă, să-i spui Ninei că n-am mai putut-o aştepta… Şi nu mai fi supărată pe ea. S-o săruţi din partea mea.

Saşa se ridică în coate:

— Tată, să-mi scrii cât de des… Să-mi scrii şi tu.

Kolea, poate că tata o să plece în luptă, sau o să fie ocupat… Şi zicând aşa, ia un soldat de plumb de pe măsuţă şi i-l întinde şoferului: Uite, să ai o amintire de la mine.

Kolea se apropie în vârful picioarelor şi întinde mâna, de departe:

— Am înţeles, Saşa: să scriu des. Fii sigur că sol datul tău o să se întoarcă din război cu o medalie.

Şi-i vârî soldatul de plumb în buzunar.

— Ascultă, zăpăcitule, vezi să nu alergaţi pe front după medalii, tu şi căpitanul tău! îi zise dădaca lui

Kolea poruncitor. Când o să vezi că pe undeva e primejdie şi-i greu de trecut, mai bine aşteaptă, sau ia-o pe-alături şi ocoleşte!…

— Am înţeles: s-o iau pe-alături şi s-ocolesc!

Saşa îi face tatii un semn cu mâna şi-i spune nu ştiu ce la ureche. Tata se gândeşte puţin, dă din cap misterios, scoate o foaie de hârtie din geanta de campanie, şi scrie ceva la repezeală. Dădaca e numai ochi şi urechi. Maksimov pătur este bileţelul şi-l dă lui Saşa. Băiatul ia cutiuţa de pe masă, vâră bileţelul înăuntru îşi pune cutiuţa la loc. Apoi se mai gândeşte puţin şi aşază lângă cutiuţă două santinele de plumb. I Maksimov îl ia de mână şiji sărută:

— Tovarăşe general! îţi doresc sănătate, fericire şi succes în bătălii!… Urează-mi şi mie acelaşi lucru…

Când se întoarce Nina de la farmacie, nu-l mai găseşte pe căpitanul Maksimov. În sufrageria goală e dezordine. Fără să se uite la dădacă, o întreabă încet:

— Alina Egorovna, Stepan n-a spus nimic înainte de plecare? Nu mi-a lăsat nicio vorbă?

— El? face bătrâna, căutând parcă să-şi aducă aminte. Nimic. Adică, nu. Te-a rugat să duci cărţile l-ai la biblioteca regimentului.

— Bine – răspunde Nina, lăsându-şi capul în piept. Apoi se întoarce şi o întreabă cu glas tremurat: Spune-mi, te rog, de ce nu mă iubeşti?

— Eu iubesc pe toată lumea – îi răspunde dădaca, fără prietenie. Dar trebuie să înţelegi că el are copii mari, şi că lor le trebuie o mamă adevărată, nu o fetişcană ca tine.

* * *

Santinelele păşesc cu paşi măsuraţi de-a lungul cetăţii de zăpadă.

Cu puşti de lemn pe umăr, uşor încovoiaţi, vin unul în întâmpinarea celuilalt. Apoi se opresc în faţa focului. Orologiul bate, sonor, sferturile.

Cea dintâi santinelă trage cu urechea:, – N-o să vină – îi răspunde cea de-a doua, încălzindu-şi mâinile la foc. N-or să-i lase cei de-acasă să plece.

— S-au dus vremurile acelea! Acum or să-i lase.

Santinelele întorc capul; schimbul vine pe cărare, umăr la umăr. Pâslarii mari, vârâţi în galoşi, bat tactul pas după pas, pe zăpada care

scârţâie. Garda se schimbă.

— E linişte peste tot? întreabă cea de-a treia santinelă.

— A trecut un câine în goană şi în zbor o cioară. Hoarda doarme, aşa că nici n-ai ce păzi – îi răspunde cea de-a doua.

— Totul e în ordine 1 adăugă prima santinelă? Avem un comandant straşnic! Un comandant care ştie ce face!

— Comandantului nu-i merge tocmai rău. El doarme liniştit sub plapuma lui caldă... – mormăie al treilea.

— Comandantul inspectează gărzile! zice Timur, ieşind de după un tufiş. Dar văzând faţa tulburată a santinelei numărul trei, îi strânge mâna-Să trăieşti» Grişka, tu ai venit, n-ai tras chiulul. Apoi se îndreaptă din mijloc: Luaţi poziţia potrivit regulamentului! Trage umerii înapoi! Nu sta ţeapăn şi fii cu ochii în patru 1

Printr-o spărtură a zidului de piatră se ivesc feţele mirate ale lui Vovka şi Iura.

— A înnebunit! Pe un ger ca ăsta... Brrr!... Şi Vovka se zgribuleşte. Uite colo o pisică îngheţată... Şi ei îşi schimbă din nou santinelele... Trebuie să mă duc acasă. Tata nu mi-ar zice nimic, dar bunică-mea e dată dracului. Ar fi în stare să-mi şi ardă vreo câteva!

— Bună recunoaştere am făcut, n-am ce zice! îi şopteşte Iurka, posomorât. Ce-ar fi să aşezăm o bombă bună sub zidurile cetăţii?

— O bombă? Vovka se uită împrejur, şi zărind pe zăpadă un pâslar rupt, îl ridică: Distrage atenţia santinelelor! Cronometrează timpul! Bomba urmează să fie aruncată imediat!...

Vovka şi Iurka se furişează spre zidurile cetăţii.

— Stai! Cine-i? strigă a treia santinelă.

Vine în goană şi cea de-a patra. Amândoi ostaşii scrutează întunericul. În vremea asta, pâslarul rupt zboară peste zidul cetăţii şi cade în partea cealaltă, pe zăpadă.

t Fără să-l observe, santinelele continua să meargă cu paşi măsuraţi de-a lungul zidului.

*”.

I întins în pat, cu braţele aruncate în lături – semn rău – Saşa mormăie nu ştiu ce prin somn. Temperatura i se urcă mereu.

Peretele de lângă patul lui e plin de arme de lemn. Pe masa de la căpătâi se află o floare într-un pahar şi şutiuţa. Lângă cutiuţă stau încremenite două santinele de plumb. Mai încolo, chiar la marginea mesei, s-a aliniat detaşamentul întreg.

Saşa deschide pe jumătate ochii strălucitori de friguri şi se uită la soldaţii lui. Deodată, cele două santinele coboară cu mişcări sigure de pe piedestalele lor şi, ridicând uşor puştile, pornesc cu pas măsurat, unul în întâmpinarea celuilalt, de-a lungul spaţiului de pază. Saşa zâmbeşte. Dar iată că chipul lui arată o atenţie încordată. Cu mişcări iuţi „cele două* santinele fac stânga-mprejur şi întind puştile în poziţia de tragere. Se dau puţin îndărăt. Două rotocoale de fum, mici şi caraghioase, se înalţă unul după altul. Apoi, santinelele scot de la cingătoare câte o grenadă şi o aruncă. Şi pe loc izbucnesc, fără zgomot, flăcări şi se înalţă nori de fum.

Iar când fumul lăptos se risipeşte, pe deasupra santinelelor răsturnate se întinde o mână care deschide cutiuţa şi ia bileţelul. E dădaca. Vâră grăbită bileţelul în buzunar şi se întoarce: în prag stă Nina, îmbrăcată într-un halat pestriţ.

— Arma Egorovna – zice ea – du-te, că rămân eu. Tot nu mi-e somn...

I Dădaca potriveşte perna sub capul lui Saşa, iese şi după ce închide uşa, desface în grabă bileţelul. Pe faţă i se aşterne o expresie de nedumerire: în mână are o foaie de hârtie albă, pe care nu scrie nimic.

În vremea asta, Nina ia termometrul de pe masă, clatină din cap, pune la loc sticluţa răsturnată şi se aşază pe marginea patului. Când să ridice mâna lui

Saşa, căzută de pe pat şi strânsă pumn, vede că băiatul ţine în palmă o hârtiuţă. Nina desface degetele încleştate, ia „bileţelul şi citeşte: „Dragă Nina, ai grijă de copii. Să creşti mare. Rămâi cu bine. Când o să mă întorc, totul o să fie bine.

— Stepan”.

Faţa Ninei se înroşeşte de emoţie. Începe să zâmbească. Pune bileţelul în cutiuţă şi aşază alături cele două santinele de plumb. Apoi, recunoscătoare, îşi lasă capul pe pieptul lui Saşa.

Santinelele de plumb sunt din nou la postul lor.

* * *

Santinelele de sub zidurile cetăţii de zăpadă stau şi ascultă bătăile orologiului din turn.

— Trebuie să vină schimbul – zice unul.

— N-o să vină niciun schimb. N-or să-i lase cei de acasă – se împotriveşte celălalt.

— Nu mai sunt vremurile de altă dată. Acum or să-i lase.

Chiar în aceeaşi clipă, cele două santinele aud tropot regulat de paşi grei pe zăpada care scârţâie şi întorc capul. Vine Kolea Kolokolcikov şi încă un băiat, 1 înfofolit din cap până-n picioare.

Garda se schimbă în faţa porţilor larg deschise. 1 Deodată, Kolokolcikov se repede în cetate, ridică de jos pâslarul rupt şi, bâlbâindu-se de emoţie, răcneşte drept în obrazul santinelelor uluite:

— Gură-cască ce sunteţi 1 Nu mai iau postul în primire! O să-i raportez comandantului!

* * *

În poiana acoperită cu zăpadă, totul e răvăşit. Într-o margine se înalţă o construcţie de beton armat, pe i jumătate năruită, mai la o parte zace un tun cu roţile în sus.

Un schior în halat alb traversează poiana şi dispare în desişul pădurii. Peste tot sunt numai copaci negri şi stânci colţuroase. De jur-împrejur domneşte o linişte mohorâtă.

1 Schiorul aleargă. Halatul i se agaţă de un ciot şi se rupe. Ostaşul se opreşte şi-l dezbracă. Deodată, aude de sus un glas cârâitor:

— Atenţie la picioare, să nu-mi atingi cablul!

Schiorul înalţă capul şi vede între crengi un observator de artilerie. Are faţa aspră şi un nas de vultur. De gât îi atârnă un binoclu, iar în mină ţine un receptor telefonic.

— Hei, Corbule! Căpitanul Maksimov e la voi în baterie? îl întreabă schiorul.

Observatorul întinde scurt braţul, ca pe o aripă, îi arată direcţia, apoi îşi duce binoclul la ochi.

* * *

Într-o cazemată fineză, pe jumătate distrusă, doi ostaşi roşii şi şoferul Başmakov stau la o masă de lemn, lângă o sobă de tablă, şi beau ceai.

Un telefonist recepţionează o telefonogramă, o copiază pe hârtie şi, la intervale regulate, repetă:

— Zi-i înainte… zi-i înainte…

Kolea scoate din buzunar foiţa, chibriturile, mahorcă şi soldatul de plumb. Aşază soldatul pe masă – şi, răsucindu-şi o ţigară, zice:

— Războiu-i greu, nevasta-i hăt, în ţară. În jurul tău, numai mantale şi şrapnele… Hai, frate, să fiu măm câte o ţigară I

Unul din ostaşi, un başkir, soarbe din ceai şi zâmbeşte:

I – Om mare joaca cu jucăria mica!… Asta mort de râs…

— N-ai decât să râzi – îi răspunde Kolea. Soldatul

[ăsta e dintr-o armată vrăjită… Nu înţelegi? Cum se spune pe limba voastră vrăjitor?

— Asta coţcar, nu?

— Nu, n-ai nimerit în ţintă I Soldatul ăsta mi l-a dăruit un general. E deştept nevoie mare: ştie să şi

I vorbească! Ia spune, băiete, de ce Abdul Murtazin bea ceai fără zahăr?

Kolea dă drumul unui iotocol gros de fum, care-i învăluie aproape tot obrazul şi-şi răspunde singur, cu glas subţirel:

— Pentru că în post a stat fără rost, l-a mâncat când zorile s-au revărsat.

Celălalt ostaş izbucneşte în hohote de râs. Telefonistul îi ameninţă pe câteşitrei cu pumnul.

— Mai ştie şi altele! zice Kolea cu mândrie, aplecându-se iarăşi peste soldatul de plumb. Un, doi, trei, patru, cinci! Şi slobozind o şuviţă groasă de fum, învăluie jucăria într-un nor cenuşiu. Apoi îi spune başkirului: Ia-ţi zahărul.

Fumul se risipeşte. Lângă cana de aluminiu a baş-kirului e o bucăţică de zahăr.

Başkirul râde cu voie bună.

Deodată, rogojina care înlocuieşte uşa smulsă se dă la o parte.

Învăluit în rotocoale de abur, intră căpitanul Maksimov. Ostaşii se ridică în picioare.

Rogojina se dă încă o dată la o parte şi în cazemată intră un schior. îşi ţine halatul pe braţ. Schiorul îi întinde lui Maksimov un plic şi raportează:

— Tovarăşe căpitan, sunt schiorul de legătură Egorov, de la statul-major al batalionului. La ordinele dumneavoastră.

Maksimov citeşte repede hârtia.

— Unde ţi-e halatul de camuflaj?

— L-am. agăţat şi s-a rupt. O să-l cârpesc numaidecât. Tovarăşe căpitan, aveţi o telegramă de la soţia dumneavoastră. Din întâmplare, nimerise la bateria a treia. E deschisă, deoarece a fost transmisă prin telefon la bateria a doua, a treia fiind nevoită să-şi schimbe poziţia.

Schiorul îi întinde telegrama, se apropie de soba de fier şi începe să-şi încălzească mâinile.

— Eu… de la soţia mea? întreabă Maksimov mirat

Apoi citeşte telegrama, zâmbeşte şi i-o arată lui Kolea, şoferul.

Kolea citeşte tare:

— „Saşa merge spre bine, se pregăteşte să dea ia răşi asalt cetăţii. Noi organizăm un pom de iarnă pentru răniţi. Te sărutăm cu toţii, Jenă Nina”.

Căpitanul arată cu creionul semnătura şi zice, încet: I – Jenia, Nina…

Apoi scrie ceva, repede, pe telegramă. Pe faţa lui trece o expresie de viclenie.

Ostaşul başkir zâmbeşte şi zice, lăudându-se oarecum:

— Şi la mine acasă, la Ufa, este nevasta… Şi ea – scrie la mine scrisori caraghios.

— Minţi, minţi! strigă celălalt ostaş. Tu n-ai nicio; nevastă…

— Am logodnica la Streliţamaka, cheamă pe ea Lola

— Răspunde fără supărare başkirul, pe gânduri. Şi ea scrie la mine scrisori caraghios…

Maksimov vâră telegrama în plic şi i-o întinde lui

— Ia spune, tovarăşe agent – îl întreabă căpitanul Maksimov pe

schior – drumul prin marginea pădurii de-a lungul lacului, nu e sub focul inamicului?

— Când am trecut eu era linişte, tovarăşe căpitani Dar ce-s eu? O umbră… o săgeată… un iepure…

— Un iepure? râde telefonistul. Când dau de asemenea iepuri, lupii se urcă în copaci!…

* * *

Prin pădure se furişează doi schiori cercetaşi finezi.

Auzind zgomot, îşi ascut auzul şi se îndreaptă spre drumul pe care căpitanul Maksimov şi şoferul Kolea se duc la statul-major. J –…

Maksimov se uită tăcut înainte. Kolea, cu ochii la drum, vorbeşte fără să se întoarcă:

— Tovarăşe comandant, daţi-mi voie să vă întreb:

de ce nu v-a plăcut tabloul Ninei? Mie mi-a plăcut.

Sunt acolo oameni care merg cu flori în mână. Pe un drum bătut aleargă copii călărind pe beţe. Peste teffl e veselie… Kolea suceşte volanul când la dreapta, când la stânga, maşina saltă mereu. Ce, ăsta-i drum? E cu-l

rată nenorocire 1 zice el, schimbând tonul şi trăgând cu coada ochiului la faţa îngrijorată a lui Maksimov. Maya bine aţi povesti ceva, tovarăşe căpitan… Prea-s mohorâte locurile pe-aici!

Şi, într-adevăr, totul în jurul lor e mohorât: şi pădurea duşmănoasă, şi cheresteaua neagră a unei izbe arse, şi stâncile sfărâmate, şi copacul despicat, şi arătările monstruoase şi bizare plăsmuite de zăpadă…

— Ai dreptate, drumul din tabloul Ninei e frumos – răspunde Maksimov pe gânduri. Numai că prea fi drept şi neted, prea e fără piedici şi fără luptă…

— Cum fără luptă? strigă Kolea şi, schimbându-se deodată la faţă, frânează maşina şi înşfacă mitraliera.

— O explozie, fum…

Kolea s-a trântit în zăpadă. Puşca-mitralieră stă cu ţeava sprijinită de un trunchi. Înainte de a apăsa ptrăgaci, Kolea mai strigă o dată:

— Cum fără luptă? Astăzi nu mai sunt drumuri fără luptă!

Finezii albi gonesc pe schiuri. Căpitanul Maksimov trage. Kolea sloboade o rafală de jumătate de încărcător.

Deodată, pe cer se ivesc două avioane. Pe aripile lor se desluşesc stele roşii. Observatorul se uită cu atenţie în jos, apoi, pe neaşteptate, face un gest scurt: a văzut un detaşament de schiori împresurând, pe drum, o maşină mică. Cât ai clipi, cele două avioane se lasă pe o aripă.

Unul dintre finezi aruncă grenade de mână. Kolea i cade pe spate. Atunci Maksimov apucă mitraliera şi trage o rafală asupra finezilor. Apoi se uită la încărcătorul gol, îşi scoate naganul şi trage în închizătorul mitralierei.

Vuietul motoarelor creşte ameţitor: zburând jos de tot deasupra drumului, avioanele trag asupra finezilor. Maksimov îl apucă-pe Kolea de umeri. Însă şoferul rămâne nemişcat. Atunci căpitanul se lasă în genunchi, scoate un pansament individual din trusa găurită de glonte şi-l pansează la cap. După ce termină pansamentul, Maksimov se ridică în picioare, scoate mantaua de pe un finez mort, apoi de pe altul şi încă de pe unul şi-l înfăşoară pe Kolea. După aceea îşi pune schiurile şi, cercetându-şi busola, se depărtează.

Avioanele şi-au luat zborul. În drum n-au rămas decât maşina sfărâmată, şi cadavrele finezilor. Nu departe de acolo zace Kolea, înfăşurat în mantale.

În vremea asta, căpitanul Maksimov alunecă pe schiuri la vale, prin pădure. Deodată se poticneşte şi, cade, din viteză, în zăpadă. Unul din schiuri i se rupe în două. Maksimov, scufundat în zăpadă până la brâu, îl cercetează. îl aruncă cât colo, se sprijină de un copac şi începe să mănânce zăpadă.

* * *

Pe drum înaintează, legănându-se, o turelă din care iese ţeava unui tun. E o maşină blindată. În urma ei mai vin încă trei. Pe câteşipatru se văd stele roşii.< Conducătorul maşinii din faţă vede, prin deschizătura îngustă de tragere, drumul pustiu, cadavrele finezilor ucişi şi, alături, sfărâmăturile acoperite de zăpadă alei maşinii căpitanului Maksimov. Autoblindatul se opreşte şi din el coboară

ostaşii roşii.

Kolea aude zgomot. Se ridică într-un cot, deschide ochii şi se uită în jurul lui. Lângă el, pe zăpadă, zace mănuşa căpitanului.

* * *

Clopoţelul începe să sune fără veste. E recreaţia cea mare. Şcoala vuieşte de larma obişnuită. Într-un colţ vorbesc în şoaptă două fetiţe: Jenia Aleksandrova şi Katia.

Jenia Maksimovă l-a prins pe Vovka cel mic de mână şi-l zgâlţâie:

— De ce-ai intrat azi-dimineaţă la Saşa cu paltonul pe tine? Nu ştii că e bolnav şi nu-i voie?... Eu ştiu, fiindcă eu îs infirmieră... Şi-i arată insigna de pe piept.

— Ştiu... Dar era o chestie urgentă I O chestie importantă! Aveam numaidecât nevoie de el.

— „Urgent, numaidecât, important" 1 îl îngână Jenia repede. O să-i rog pe Iura şi pe Petka să-ţi tragă o bătaie, urgent 1

Deodată, zărind pe cele două fetiţe care şoptesc între ele şi parcă neputând să-şi creadă ochilor, Jenia. surprinsă, dă drumul încet mâinii lui Vovka. Băiatul o şi ia la sănătoasa. Dar nu face nici doi paşi, şi Timur îl înşfacă zdravăn de mână.

— Stai drept I Nu bâţâi din picioare şi uită-te ţintă în ochii mei 1 îi zice cu asprime.

— Iaca, mă uit! îi răspunde Vovka, cam cu frică.

— Şi ce vezi?

— Nimic... Văd o vânătaie, o zgârietură...

— Nu te uiţi unde trebuie! Uită-te mai adânc!...

— Văd nişte cercuri... Pupila, o gaură...

— Ba vezi mânia, asta vezi! Cine a vărsat astăzi o căldare cu cenuşă, cine a aruncat ieri un pâslar şi o pisică îngheţată peste zidurile cetăţii noastre? Aha, taci? Timur e gata să-i dea un bobârnac, dar se răzgândeşte şi surâde: Piei din ochii mei! Ai noroc că ne aflăm pe teritoriu neutru. Dar păzeşte-te să nu-mi cazi în mână pe câmpul de bătaie!

Timur dă drumul mâinii băiatului şi Vovka se grăbeşte s-o ia la

fugă, însă nimereşte imediat în braţele lui Iura.

I – Stai! Ce-ai şuşotit acolo cu Tima Garaev? îl întreabă Iura. Aha, trădare! Vrei să-ţi trădezi curtea jta natală şi să treci de partea străinilor?

— Nu, nici nu-i trece prin gând să treacă la străini, da – aşa-i el, lăudăros, şi-l plictiseşte pe Saşa, care-i bolnav – zice Jenia Maksimova, cu dispreţ. Iurka!

Prin urmare, hotărât, nu-i aşa? Facem un pom de iarnă pentru răniţi!

Iurka se întoarce spre Vovka:

— Bagă de seamă: deocamdată, nicio vorbă nimă nu-i!

— Nimănui, fraţilor… Cremene… mormânt!…

Jenia Maksimova se apropie în grabă de Katia şi o trage de mânecă:

— Cu cine ai stat de vorbă toată recreaţia?

— Cu Jenia Aleksandrova, o fată dintr-a şasea „B”. îmi spunea ce rochiţă îşi face pentru pom…

— O ştiu eu pe Aleksandrova asta! Mereu îţi făceam semne cu ochiul, dar tu… Şi ce fel de rochie îşi face, mă rog? Din pânză sau din hârtie?

— Mi-a spus să nu-ţi spun… Zice că faci pe grozava şi că ţi-ai dat paltonul la garderobă înaintea ei, peste rând.

I Tenia încremeneşte, apoi îşi plesneşte palmele una de alta şi zice, înecându-se de furie:

— Eu fac pe grozava? Eu mi-am dat paltonul peste rând? Asta-i o calomnie cum nu s-a mai pomenit!

În clipa aceea se aude clopoţelul şi Jenia îşi ia tonul ei obişnuit…

— Să n-o crezi, Katia. Niciodată nu mi-am dat pal tonul peste rând…

9 – Timur şi băieţii lui 129

Dar întorcându-şi capul, o vede cu mirare pe Jenia Aleksandrova cum se apropie de Timur, îl ia de mână şi încep să râdă amândoi.

— Ia te uită la ea, prinţesa garnizoanei din cetatef strigă Jenia, strâmbându-se. Lasă că se face el Saşa sănătos: o să cucerească cetatea,

iar lor o să le tragş o bătaie…

— Ce tot spui acolo? Care prinţesă? E fata comandantului unui tren blindat…

— Şi eu sunt fata unui căpitan de artilerie. Ş-apoi, eu m-am gândit întâi să facem un pom de iarnă pentru răniţi, nu ea!

— Ei, vezi că faci pe grozava? Recunoaşte, Jenica, cât de puţin, măcar atâtica, că faci pe grozava!…

În camera de odihnă a secţiei de convalescenţă de la un spital de campanie stă la o masă şoferul Kol ea Başmakov. E îmbrăcat în halat şi cu capul bandajat. Are în faţă o foaie de hârtie mototolită, un plic şi un soldat de plumb. Kolea desenează ceva pe foaia albă de hârtie şi vorbeşte, dar nu se ştie cu cine: cu ostaşul rănit, care stă cu o carte în mână de partea cealaltă a mesei, sau cu soldatul de plumb:

— Când închid ochii, văd înaintea mea un tablou neasemuit… E cald… e lumină… Iată oameni mergând, şi printre ei, copii şi fete frumoase. Toţi cântă… Braţele li-s încărcate cu flori, cu lămâi, şi cu fel de fel de fructe… Şi e atâta veselie 1 În faţa lor se deschide un drum… Kolea îşi lasă pleoapele peste ochi. Drumule… zboară, învârtindu-te ca bila rotundă pe faţa biliardului! Se uită la foaia de hârtie pe care a reconstituit din memorie, şi destul de exact, tabloul Ninei. Numai că oamenii lui sunt grozav de caraghioşi: gurile care cântă sunt prea larg deschise, mănunchiurile de flori pe care le duc în braţe sunt prea mari, iar feţele lor vesele, cu ochi bulbucaţi, sunt prea inexpresive. Dar în clipa când văd înaintea ochilor tabloul acesta neasemuit, îmi răsare imediat în minte şi alt drum: o emka” sfărâmată, fum, încărcătoare goale. Iar pe zăadă, mănuşa căpitanului meu, care m-a învelit în câteva mantale, pentru ca eu, Başmakov, să nu crap, i s-a trăiesc pentru binele obştesc şi, în parte, şi al leu…

Rănitul îşi ridică ochii de pe carte şi se uită cu mirarei Kolea, care vorbeşte acum numai cu soldatul jucă-e:

— Ciudat! Ce am eu cu tabloul ăsta? Carton…

opsele… Ecoul unei muzici depărtate… Exact ca şi ine, soldat caraghios. Nici tu nu eşti decât o bucăţică e plumb şi atâta tot… Atunci de ce, când mă uit la oi, mi se strânge inima de mila oamenilor?…

— Pentru că stai de dimineaţa cu nasul în hârtia ceea – îi spune rănitul cu cartea. O să chem sora, a-ţi ia condeiul şi călimara cu cerneală.

Kolea se apucă din nou să scrie, grăbit. Doi răniţi joacă dame: altul stă într-un fotoliu şi întă încet, acompaniindu-se cu mandolina:

— Scrisoarea asta când o va primi, O lacrimă ea va strivi-n tăcere… Şi ochii ei frumoşi se vor umbri, şi ochii ei vor plânge, cu durere…

Kolea lăsă o clipă scrisul şi-i spune rănitului:

— N-au trecut decât patru zile, şi mi se pare că au recut patru ani…

Răra îne pe gânduri. Apoi începe iar să vorbească, poate cu rănitul, poate cu el însuşi.

— Când am intrat în partid, un tovarăş m-a întrebat: „Ce-ţi doreşti de aci înainte?" I-am răspuns:

Ce-şi doresc toţi oamenii: fericire…" „Despre asta au scrie în program, zice. Scopul nostru e socialismul, apoi comunismul în toată amploarea lui. Iar fericirea

3 o noţiune ned. determinată şi neştiinţifică…" „Nu – i-am răspuns – pentru individul izolat aşa e, într-ade văr. Cine poate să ştie ce doreşte el în viaţă? Unul vrea să aibă o nevastă, altul o casă, al treilea vrea să cânte la pian… Dar ceea ce le trebuie tuturor oamenilor la un loc, asta se poate determina şi ştiinţific".

— * 131

Tocmai atunci trece pe acolo o soră:

— Tovarăşe Başmakov, ce tot mormăi acolo? Laşl

cerneala şi hârtia şi du-te de te plimbă sau joacă dami

— Jocul ăsta e o distracţie deşartă, nu-i pentru mine… Soră, dar cum aş face să-mi pot lua hainele de la magazie? Am în bluză o scrisoare a căpitanului, p care n-am apucat s-o trimit.

— Hainele şi actele o să le primeşti poimâine, când pleci în concediu.

Sora pleacă şi Kolea i se adresează din nou rănitului:

— Doctorul mi-a spus aşa: „Cazul dumitale cu: caz ciudat. Dacă

loveşti în cap pe un om obişnuit înnebuneşte. Grenada aruncată în dumneata te-a făcu să te izbeşti cu capul de un copac. Şi totuşi stai acuţi şi discuţi cu mine ca un adevărat filosof...”

— Doctorul a glumit. Ţi-a spus aşa ca să te îmbăr băteze. Şi rănitul îi arată hârtia ruptă în bucăţi: Uite e a zecea oară de când rupirserisoarea şi iar o începi... Asta se cheamă filosofie? Ba e nebunie curată!

— Îi scriu familiei comandantului meu, care a fos ucis... Am început aşa: „Dragă fată, şterge florile din tabloul dumitale. Căpitanul avea dreptate, nici astăz nu există drum fără luptă...”

Rănitul ridică din umeri:

— Hotărât lucru că doctorul a glumit. E cazul ce mai banal în medicină...

Sora se apropie din nou şi zice, mai apăsat încă

— Başmakov, lasă condeiul şi cerneala. Du-te de te plimbă, odihneşte-te sau joacă dame...

Kolea ia în grabă plicul, vâră scrisoarea înăuntru şi scrie adresa: „Leningrad, strada Krasnoarmeiskaia nr. 119. Familiei Maksimov. Pentru Nina, personal”. Apoi se duce repede spre cutia de scrisori, care e chiar acolo, în odaie. O clipă stă la îndoială.

Rănitul cu mandolina începe din nou să cânte: – Scrisoarea asta când o va primi, O lacrimă ea va strivi-n tăcere...

Cu un gest repezit, Kolea aruncă scrisoarea în cutie. Cei care jucau dame şi-au terminat, cu gălăgie, partidaJ

rănitul care citea şi-a închis cartea. Şi toţi împreună reiau cupletul:

— Şi ochii ei frumoşi se vor umbri, şi ochii ei vor plânge, cu durere...

Nina stă pe marginea patului lângă Saşa. îl ia de mână şi-i spune:

— Ştii, Jenia e la şcoală şi dădaca e în oraş. Trebuie să plec şi eu, dar mă întorc repede. Însă te rog să nu te mai duci la fereastră...

— Jenka nu dă demâncare porumbeilor mei. Şi nu ştiu cine încearcă să-i momească la altă fereastră.

— Lasă, de azi înainte o să le dau demâncare chiar jeu. Nu mă

crezi?

— Spune-mi, Nina, de ce n-a răspuns tata la telegrama ta?

— De ce? Foarte simplu: fără îndoială că au trecut a ofensivă, iar telegrama mea nu l-a mai găsit acolo unde era înainte.

— Dar unde era?

— Nu ştiu... Cred că pe undeva în pădure – şi Nina zâmbeşte – sub vreun brad. De altfel, şi tu eşti comandant şi cunoşti mai bine decât mine chestiile astea.

— Da, desigur – răspunde Saşa, cu un zâmbet de recunoştinţă. Au trecut la ofensivă. Şi eu o să trec la afensivă. Bine, Nina, du-te. Te iubesc. I Nina pleacă. Saşa se apropie de fereastră, zgârie cu unghia gheaţa de pe sticlă până face un rotocol. Prin achiul acela zăreşte porumbeii lăsându-se din zbor pe anchiciul ferestrei.

Tocmai atunci aude sunând clopoţelul. Iese în sală şi zăreşte strecurându-se prin crăpătura uşii o scrisoare. 3 ridică şi fuge în odaie. Se vede bine că e tulburat, întoarce scrisoarea pe toate feţele, o pune în dreptul [uminii şi se uită. Grozav ar vrea s-o deschidă! Dar 3 f, plic e scris: „Pentru Nina, personal”.

Saşa lasă scrisoarea pe pervazul ferestrei şi rămâne acolo, în picioare. Deodată vede că pe prichiciul acoperit cu zăpadă, al uneia din ferestrele casei înalte de pestei drum, se aşază câţiva porumbei. Omânăse strecoară prin I gemuleţ şi le aruncă firimituri. Porumbeii ciugulesc. Atunci Saşa se înfurie, întoarce minerul şi deschide largi fereastra. Un val de abur năvăleşte în odaie. Saşa scoatel capul afară, pipăie pervazul căutând o cârpă, o găseşte şi o trage spre el. Scrisoarea s-a agăţat de cârpă şi cârpa târăşte după ea şi soldaţii de plumb.

Saşa strigă:

— Care-i acela care-mi momeşte porumbeii, har?

De jos, din curte, Kolea Kolokolcikov îl urmăreşte cu

mirare.

Saşa azvârle cârpa. Şi în acelaşi timp zboară jos şi I scrisoarea şi se rostogolesc şi soldaţii de plumb. Saşa sej apleacă peste fereastră şi se uită în curte deznădăjduit însă scrisoarea nu e nicăieri. Băiatul îşi înalţă capul şi] rămâne încremenit: la fereastra de peste drum stă

acum o fetiţă de o neasemuită frumuseţe. Buclele blonde îl cad în inele peste umeri de sub cercul care-i încinge I fruntea, împrăştiind raze sclipitoare. E îmbrăcată cu ol rochiţă uşoară ca fumul, presărată toată cu stele. Fetiţa I arată cu degetul undeva, jos. Într-adevăr, după o ieşitură pe care Saşa n-o poate vedea, zace scrisoarea.

Saşa se apleacă şi mai tare peste fereastră. Dar chiar I în clipa aceea intră în odaie Nina, îl apucă de umeri, îl trage îndărăt şi închide fereastra. Saşa se repede în sală. Nina îl ajunge la uşă şi-l prinde.

Băiatul bombăneşte: t < e

— Lasă-mă! Dă-mi drumul!… Am scăpat jos o scrisoare… E de pe front, de la Kolea, trebuie să fi scris despre tata…

— Saşenka… Saşa!… Lasă, o să găsim noi scrisoarea.] O s-o căutăm…

Simţind deodată o slăbiciune în tot trupul, Saşa îşi] lasă capul pe pieptul Ninei. Ochii i se închid. Îngână:

— Scrisoarea a căzut în zăpadă… acolo, la fereastră, e o fetiţă, o stea… O să-ţi arate, că ea a văzut unde-a căzut scrisoarea…

Nina e nedumerită.

Iar fetiţa cea misterioasă se uită încă prin fereastra îngheţată. Deodată, vede jos ceva care o face să-şi împreuneze mâinile.

Saşa zace în pat. Fierbinţeala îl chinuieşte iarăşi.

Temperatura se urcă din nou. Regimentul de soldaţi de plumb stă încremenit într-un colţ al odăii, iar motănaşul cel roşcat s-a lungit pe covorul de dinaintea uşii.

Deodată, cu mişcări măsurate, toţi soldaţii coboară de pe piedestalele lor de plumb, se aşază în formaţie de marş şi cântă: i

— Comandantul nostru-şi doarme
Somnul lui neliniştit.
Sus, soldaţi de plumb, la arme.
Timpul nostru a sosit!
Făr-a-i tulbura odihna.
O, nici vorbă să-l trezim!
Să pornim în marş cu toţii
Şi scrisoarea să-i găsim!

Trata-ta-ta-ta!
Tra-ta-ta!
Prin păduri şi prin troiene
Grabnic să ne risipim
Şi în cea mai scurtă vreme
Scrisoarea să-i găsim.

La aceste vorbe, întreg regimentul se împarte în detaşamente, care se risipesc în toate părţile.

Cu puştile în poziţie de tragere, înfundaţi în zăpadă până la brâu, soldaţii de plumb au încremenit lângă pâslarul cel rupt.

Ceva mai la o parte stă Timur, iar lângă el Kolea Kolokolcikov. Timur ţine în mână o scrisoare desfăcută.

— Am găsit-o aici… – arată Kolea. În clipa aceea vede soldaţii de plumb: Ia te uită unde-au ajuns soldaţi de plumb care au căzut de pe fereastră! zice el, îi ducându-i.

— De ce-ai deschis scrisoarea? îl întreabă Timur

— Era udă şi mi s-a dezlipit în buzunar. Întâi mi-an zis: hai să le duc scrisoarea. Dar după ce am făcu câţiva paşi, mi-am zis: hai mai bine s-o citesc.

— Scrisoarea asta e cam alarmantă. Şi nici nu-i tamai limpede. Şi-apoi, nu ştiu dacă asemenea scrisori t bine să ajungă la destinaţie.

Timur ascunde repede scrisoarea în buzunar: dădaca se apropie de ei.

— Hei, războinicilor! N-aţi găsit nimic pe aici? întreabă ea.

— Ba da 1 Uite, ăştia, care au căzut de pe fereastră – zise Kolea, întinzându-i soldaţii de plumb. Sunt ai voştri?

— Altceva nimic? N-aţi găsit pe zăpadă o scrisoare?

Băieţii tac.

— Nu ştiu de ce tot spune: „Steaua albastră a văziş
scrisoarea” – zice dădaca, pe gânduri. O fi aiurind, o fi de vină fierbinţeala… Despre ce scrisoare vorbeşte?

Despre care stea? Dar poate că… Şi dădaca se uită ţintă în ochii băieţilor. Băgaţi de seamă, că tot o să aflu eu adevărul, odată şi odată I

Saşa e în pat şi ţine în mâini o carte intitulată: „Cum străpung

tancurile o zonă întărită”. Vovka stă lângă el Saşa citeşte:

— „După ce tancurile grele străbat limita dinainte a apărării, comandantul artileriei trebuie să mute toată puterea de foc în spatele apărării, ca să împiedice înaintarea rezervelor duşmane...” Saşa azvârle cartea: Nu, asta nu ni se potriveşte...

— Poate găsim în alt loc ceva care să ni se potrivească – zice cu îndoială Vovka, frunzărind cartea.

*

— Nu, nici în alt loc n-o să găsim nimic care să ni se potrivească... Cu toate astea, trebuie să cucerim cetatea şi s-o distrugem. Dă ordin lui Iurka să pregătească băieţii cu schiuri, cu scări, cu scuturi, cârlige şi frânghii...

— Bine, dar la început nici nu voiai să auzi de toate astea? Cine ne-a poruncit să luăm la goană compania de geniu? Cine zicea că doar nu suntem nici dulgheri, nici tâmplari, ci cazaci?

— „Cazaci, cazaci 1” Cazacii au unităţi de recunoaştere, pe când noi ce avem?... Stau şi mă întreb: oare nu suntem în stare să aflăm ce surprize ne-a pregătit comandantul cela al cetăţii?

— Doar ţi-am spus că-i nebun! De două zile santinelele se schimbă întruna, iar de după ziduri se aude mereu ciocănind şi bocănind – răspunse Vovka întunecat. Dar imediat se şi luminează la faţă: Stai, am o idee I Nu mă-ntreba nimic 1 O să trimit în cetate agenţii mei.

— Mare bucluc că-s bolnav 1 În orice caz, atacaţi cetatea 1 Chemaţi într-ajutor băieţii de la casa numărul treizeci şi şase şi pe cei de la patruzeci şi patru. Că doar fi noi i-am ajutat astă-toamnă. Să vă faceţi rost de rogojini şi de scânduri i s-a daţi asaltul noaptea, pe întuneric... Mai mare ruşinea 1 Ei îs aşa de puţini şi tot ei râd de noi, făcându-ne când „Divizia sălbatică”, când „Hoarda cea Mare”. Păcat că nu-i acasă tata 1 Să fi fost el acum, ne-ar fi învăţat şi ne-ar fi spus ce trebuie să facem. Vovka, dovedeşte că-mi eşti prieten... Şi Saşa îi arată fereastra cu pricina: Află cine stă în apartamentul acela. Am descoperit acolo, la fereastră, o fetiţă. Era ca o stea. Părul îi împrăştia scântei şi purta o rochiţă albastră... Fetiţa asta a văzut cine a ridicat de jos, din

zăpadă, scrisoarea în care era vorba de tata.

— Bine, dar intrarea în casa asta e pe strada cealaltă. Ca să ajung acolo, trebuie să trec prin parc şi pe

lângă cetate... Şi cum o cheamă pe fetiţă?

— Ei, dacă aş şti!... Însă tu întreabă de nu cumva stă aici o fetiţă aşa şi aşa?

Şi Saşa încearcă să-i arate cum e fetiţa: îşi ia un aer mândru şi-şi răsuceşte degetele, de la cap spre umeri, închipuind buclele.

— O fetiţă „aşa şi aşa"? Şi Vovka imită gesturile lui l Saşa, apoi zice, cu îndoială: Bine, să adrmtem că o să găsesc apartamentul şi că o să întreb dacă nu stă acolo o fetiţă aşa şi aşa. N-or să creadă oamenii, şi pe bună dreptate, că nu-s în toate minţile?

— N-au decât să creadă. Ce-ţi pasă?

— Nu-i tocmai plăcut. Afară de asta, s-ar putea întâmpla să mă înhaţe, pe drum, santinelele care păzesc cetatea.

— Prin urmare, nu te duci? Nici de dragul unui tovarăş? Eşti un fricos!

— Cine, eu? Şi Vovka se uită la peretele împodobit cu tot soiul de arme de lemn: Dă-mi o sabie I Vovka ia o sabie din perete, o îndoaie şi o aruncă: Nu-i oţel de calitate... Ia s-o văd pe-asla. Dă-mi şi un pistol. Coboară din cui un pistol, apoi strânge cu importanţă mâna lui Saşa: Rămâi cu bine 1

Vovka pleacă, dar se opreşte în prag:

— Prin urmare, aşa şi aşa? întreabă el, închipuind în jurul capului o stea şi bucle. Cronometrează timpul!

O să-ţi aduc steaua ceea a ta... chiar dacă o fi nevoie s-o târăsc de păr!

* * *

Peste un sfert de oră, Vovka iese în curte cu surioara lui, o fetiţă de patru ani. Fetiţa parcă-i un balon. Mâinile i-a vârâte în mănuşi uriaşe, iar picioarele i-a încălţate cu pâslari grei.

Vovka vârî mâna în buzunar:

— Vezi, am aici o bomboană... Dar în loc de bomboană scoate o radieră pentru cerneală. Când o vede, se zăpăceşte: Hm! Nu-i

bomboană, dar o să fie şi bomboană… Una, două… patru! Uite ce să faci: să te duci acolo I Şi-i arată spre cetate: Vezi zidurile, porţile? Du-te. Ia în mână o nuieluşă, ca şi cum te-ai plimba, şi cântă un cântecel: „Tra-la-la, tra-la-la…” Ei n-or să se lege de tine. Dar tu trage cu ochiul înăuntru, pe poartă… Pe urmă să-mi spui tot ce-ai să vezi. Să ştii că pentru asta o să-ţi dau… ei, lasă că vedem noi ce… după treaba pe care ai s-o faci. Haide, du-te! Iar eu – oftează Vovka – eu trebuie să mă duc să caut steaua…

Vovka îşi înălţă privirea la zidul casei cu şapte etaje şi începu să numere ferestrele:

— Una, două, trei… trei cornişe, două balcoane. Prin urmare, a treia fereastră de jos, iar de la marginea zidului, a şaisprezecea. Un-doi, am plecat! Şi Vovka îşi i înalţă sabia, se întoarce, şi se pomeneşte faţă în faţă cu Kolea Kolokolcikov, înarmat.

— Sunt Kolokolcikov, cercetaşul cetăţii. Cine eşti tu? îl întreabă Kolea fără prietenie.

— Eu… eu sunt Vovka…

— Ce ai în mână?

— Eu? Ce să am, un băţ…

— Minţi, asta-i o sabie. Stai pe loc şi apără-te.

— Bine, dar asta-i foarte ciudat 1 Că, după câte ştiu, Ivoiaţi să încheiem un… un armistiţiu…

— Armistiţiul e pentru războinici, nu pentru diver-l sionişti! Iar tu ai aruncat astă-noapte o pisică îngheţată

la noi în cetate, şi mai adineauri nu ştiu care dintre voi a turnat peste zid o căldare cu cenuşă. Pentru isprava [asta, se cuvine să te facem praf 1

— N-am turnat eu cenuşa. A turnat-o Iurka.

— Şi pe Iurka o să-l facem praf. Fiecare la râni dul lui.

Kolea îşi scoate sabia, dar în aceeaşi clipă se uită descumpănit împrejur, se iereşte ia o parte şi o ia la să-l. nătoasa: văzuse portarul, care se apropia cu un mături! în mână. Omul strigă, gros, în urma lui Kolea:

— Hei, tu… cercetaşule! Fă bine şi şterge-o din curte. N-aveţi

decât să vă războiţi cât poftiţi, dar în altă

I parte, ca să nu-mi spargeţi mie ferestrele!

Văzând-o pe Jenia Maksimova, care se apropia, Vovka îşi ia un aer marţial, îşi vâră, grav, sabia pe după cingătoare şi strigă în urma lui Kolea:

— Fricosule! Crezi că mă sperii eu de tine? îmi j. pare rău că m-a împiedicat portarul. Jenia, ia-o pe surioara mea şi duceţi-vă de vă plimbaţi într-ăcolo… E

foarte interesant. Uite-l şi pe comandantul Timka! Apropie-te şi intră în vorbă cu el, despre una, despre alta… Te pricepi tu… în vremea asta, eu o să mă strecor ca un tigru pe lângă cetate…

Jenia ia fetiţa de mână şi, măsurându-l pe Vovka din cap până-n picioare, zice:

— Tigru, tu? Nu eşti decât un iepure de casă urecheat şi caraghios!

În piaţa cea mică de lângă parc e o înghesuială grozavă: se vând brazi. Mai la dreapta, printre copaci, se zăreşte cetatea de zăpadă, şi dincolo de ea, gardul de zid al unei case mari. Ceva mai la o parte stau Jenia Aleksandrova şi Katia.

— Şi pe tine te cheamă Jenia, şi pe ea – zice Katia. Vreau să vă împac. Ea e o fată foarte bună. Şi tatăl ei e pe front… Ne-am hotărât să facem un pom de iarnă pentru răniţi… Deodată, Katia se întoarce şi se răsteşte la Timur, care se apropiase de ele: Ce vrei?

— Ăsta e Timur, tovarăşul meu – zice Jenia, apoi îi şopteşte lui Timur: Ştii, „Hoarda cea Mare” îşi pregăteşte schiuri, cârlige şi prăjini pentru asalt.

— Ştiu.

— Totdeauna le ştii pe toate! îi răspunde Jenia puţin supărată. Apoi, văzând-o pe Jenia Maksimova venind spre ei, se întoarce cu spatele.

— Ce-i cu tine? se miră Timur.

— Nimic vine încoace o fată. Mi se pare că o cunoşti şi tu…

— Da, e Jenia Maksimova. O cunosc.

Şi Timur o ia de braţ pe Jenia Aleksandrova, cu gândul să iasă în

întâmpinarea celeilalte. Dar ea se smulge. Atunci, Timur se apropie singur de Jenia Maksimova-şi-i strânge mâinile cu prietenie.

— Hotărât lucru, Timur şi-a ieşit din minţi – zice

Jenia Alexandrova către Katia. Uite, o duce în cetatea noastră, iar ea o să-i spună lui frate-său tot ce-o să vadă acolo 1

Timur însoţeşte pe Jenia Maksimova şi pe sora lui Vovka până la cetatea cea minunată de zăpadă, cu forturile. turnurile şi zidurile ei crenelate. În urma lor vine şi Katia.

Pe unul din turnuri ffifâie un steag, având la mijloc o stea cu raze. Ceva mai jos, în zidul turnului, e un orologiu: un deşteptător înfipt în zăpadă. Deasupra orologiului se văd gratii. În faţa porţilor stă o santinelă, înăuntru trebăluieşte garnizoana cetăţii. Pe ciubucele zidurilor stau înșirate piramide de muniţii de zăpadă. Printre creneluri se zăreşte un periscop improvizat din oglinjoare. Într-un colţ se vede un obiect mătăhălos, învelit cu grijă într-o rogojină. Tot acolo arde un foc, deasupra căruia atârnă o gamelă. Cu o cană în mână, Ko-lea Eolokolcikov bea în grabă ceai şi mănâncă franzelă. Lângă foc stă culcat un câine mare.

Timur le arată fetelor vflittdţdgpplicat; în loc de culată, are un jgheab obli-irilttu apă îngheţată, pe care stau înşirate proiectile rotunde de zăpadă. În partea dreaptă se vede o roată cu un mâner, iar pe obada roţii sunt fixate plăci late de oţel. E un tun automat. În jurul lui se învârt câţiva artilerişţl Timur îi prezintă fetelor: ăsta-i mânuitorul închizătorului, ăstălalt ochitorul, celălalt servantul cu muniţie şi cel din urmă servantul încărcător.

— Ei, câte lovituri? întreabă Timur, arătând spre tun.

— O sută douăzeci pe minut: le-am numărat cu ceasornicul – îi răspunde mânuitorul închizătorului. N-am avut decât o singură întârziere, din pricina denivelării unui proiectil. Dar nu din vina noastră, dintr-a lor – şi el arată spre băieţii care fac bulgări de zăpadă.

Mânuitorul închizătorului învârteşte manivela roţii, şi placa de oţel se trage îndărăt Proiectilul lunecă pe jgheab şi se opreşte în faţa aşa-zisei ţevi. Placa scapă cu zgomot şi proiectilul zboară. În locul lui vine altul, apoi al treilea şi tot aşa mai departe.

Un şir întreg de proiectile îi trec lui Vovka pe deasupra capului. Vovka se furişează cu băgare de seamă pe cărarea din parc, apoi se face ghem la pământ. Mânuitorul închizătorului mai trage câteva lovituri de tun, spre marea bucurie a Jeniei şi a Katiei. Numai surioara lui Vovka habar nu are de ce se petrece în jurul ei, ci se uită, înfricoșată, la câinele cel uriaş.

Deodată, Jenia dă cu ochii de mogâldeaţa acoperită cu rogojină şi încearcă s-o descopere. Dar Timur trage repede rogojina la loc:

— Nu vă supăraţi, însă asta nu se poate: e secretul nostru militar.

Un fluierat ascuţit îl întrerupe: una din santinele l-a zărit pe Vovka strecurându-se printre copaci. Santinela pune mâna pe un bulgăre de zăpadă, dar Vovka a şi apucat a sări gardul.

— Ăsta-i semnalul de alarmă – zice Timur. Acum, aş ruga frumos femeile să părăsească incinta cetăţii…

„Femeile" – Jenia şi Katia – îl salută cu demnitate. Iar fetiţa face o plecăciune sfioasă în faţa dulăului, fără să-şi ia de la el privirea neîncrezătoare.

— Ascultă – îi zice Jenia lui Timur – de ce vorbeşti aşa cu noi? Ce, noi suntem femei? Ce tot îi dai zor cu incinta? Şi despre ce secret vorbeşti? îţi baţi joc de noi, asta-i!

Expresia severă dispare de pe chipul lui Timur. Acum are faţa obişnuită a unui băiat glumeţ. Zâmbeşte.

— Da, râd, dar nu de voi. Sunt mulţumit. Fratele tău e duşmanul nostru, însă n-o să poată cuceri cetatea noastră pentru nimic în lume! De ce fluieri? întreabă el pe santinelă.

— A trecut un spion, Vovka Brîkin.

— Ei, atunci prindeţi-l şi spânzuraţi-l în turnul de colo! dă ordin Timur.

În vremea asta, Vovka urcă scările casei celei străine. După ce se codeşte puţin în faţa unei uşi, sună. Un bărbat zdravăn scoate capul pe uşă şi-l măsoară în tăcere, aşteptând să-l întrebe ce are de întrebat.

— Vă rog, nu stă aici o fetiţă? întreabă Vovka. Bărbatul cel zdravăn se întoarce şi strigă gros:

— Varvara… te caută cineva.

În uşă se iveşte o fetiţă mică de tot, cu şorţuleţ pe dinainte şi cu mâinile pline de făină. Se scutură, frecându-şi mâinile una de alta, apoi întreabă;

— Pe mine mă cauţi, băiatule? Vezi că n-am vreme…

— Nu, nu-i asta. Am greşit uşa – şi Vovka se trage îndărăt ţi o ia la goană pe scări în jos.

Fetiţa cea mică ridică din umeri şi zâmbeşte:

— Mi se pare că s-a speriat de mine…

Vovka se opreşte în faţa altei intrări şi sună. Uşa se deschide încet. Prin crăpătură se strecoară o mână, care-l înhaţă şi, fără multă vorbă, îl trage în săliţa întunecoasă. O bătrânică slabă ti zgâlţâie:

— Ţi-am dat voie numai pe o jumătate de ceas, iar tu mi-ai lipsit două ceasuri încheiate. Ai să mă bagi în mormânt, tâlharule!

Da' de unde, mătuşica, eu nu vreau de loc să te în mormânt! îngână Vovka, bâlbâindu-se.

— Cine eşti? întreabă atunci bătrâna, mirată, aprin-rând lumina.

— Voiam să te întreb, mătuşica, dacă n-aveţi aici, în apartament, o fetiţă.

Bătrânică îl împinge pe uşă afară:

— N-avem nicio fetiţă! N-avem decât un băiat, îl mi-e de ajuns!

Vovka coboară din nou şi sună iarăşi la o uşă, a treia. În casă se aude muzică. Cineva cântă la acordeon. Uşa te deschide larg şi în faţa lui Vovka se iveşte Jenia Aleksandrova. E îmbrăcată cu un halat lung, prea larg pentru ea…

— Ce vrei? întreabă Jenia.

— Am vrut să întreb… nu stă aici vreo fetiţă?

— Eu stau. Ci doar şi eu sunt fetiţă. – Tu? Şi numai stă şi alta… mai altfel? zice Vovka. uitându-se la Jenia cu o privire cercetătoare.

— Fetiţele nu sunt „mai altfel” – râde Jenia. Toate fetiţele sunt la fel.

— Asta aşa-i. Dar voiam să întreb… dacă nu stă aici alta… mai frumoasă…

— Eşti un prost şi nu te înţeleg ce vrei! se înfurie

Jenia şi, trântindu-i uşa în nas, intră în casă.

Acolo Olga. sera ei, cântă din gură acompaniindu-se cu acordeonul:

— Av uitO-i! Mitraliere, bombe I

Plecat acum hi lungul vostru drum…

Olga lasă acordeonul din mână şi o întreabă:

— Jenia, nu înţeleg: eşti supărată pe Timur?

— Nici eu nu ştiu… S-a schimbat – îi răspunde Jenia, amărâtă. Oare-i într-adevăr comandant, sau şef?

— Ştiu eu ce-o fi acum?… însă mai târziu Timur ăsta o să fie, desigur, un mare comandant… Cine era la uşă?

— Un băieţaş. Întreba de o fetiţă…

Jenia îşi scoate halatul şi rămâne într-o rochiţă minunată, toată numai stele. Apoi se apropie de oglindă şi-şi aşază pe cap o perucă blondă, cu bucle prinse de o diademă aurită, care împrăştie raze sclipitoare.

Era „steaua albastră", de care Saşa avea atâta nevoie.

* * *

Pe sala unei instituţii militare, Timur stă în poziţie de drepţi, în faţa unui ofiţer. Lângă ofiţer e un recrut tânăr şi încă stângaci.

— Vă rog să-mi spuneţi dacă atunci când cineva a fost ucis, sau rănit, sau a dispărut fără urmă… se poate vorbi despre asta într-o scrisoare trimisă de pe front? întreabă Timur.

— Se poate, dar n-ar trebui! îi răspunde militarul. Noi îi înştiinţăm pe cei în drept, dar numai după ce cercetăm fiecare caz.

Timur ar vrea să mai întrebe ceva, însă dintr-odată o vede pe dădacă venind din fundul coridorului. Femeia cercetează tăbliţele de pe uşi.

— Se poate, dar n-ar trebui? Mulţumesc! zice repede Timur, ducândirşi mâna la cozoroc. Atâta voiam să ştiu. Şi, făcând stânga împrejur, pleacă.

— Tovarăşe, îndreaptă-ţi gulerul şi potriveşte-ţi cingătoarea. Uite ce ţinută au astăzi pionierii noştri!… zice militarul către recrut, arătându-i-l pe Timur, care se depărta.

În vremea asta, găsind biroul de care avea nevoie, dădaca vorbeşte cu un militar despre Maksimov.

— Va să zică, Stepan nu-i mort? întreabă ea. Militarul ridică din umeri cu amărăciune şi milă.

— Atunci, poate că a căzut prizonier?

— Mă îndoiesc – zice militarul, dar imediat se îndreaptă: Deocamdată, căpitanul Maksimov e considerat ca dispărut… Are copii?

— Are. Doi.

— Dumitale ţi-am spus, dar deocamdată te sfătuiesc să nu le spui copiilor… Şi nici nevestei lui…

— N-are nevastă… N-are decât logodnică.

— Nici logodnicei eu nu i-aş spune nimic câteva zile.

— Va să zică, e dat dispărut?

Dădaca ridică spre ostaş obrazul ei bătrân şi cinstit şi zice, parcă pentru ea, parcă întrebându-l pe el:

— Război…

Militarul se ridică în picioare, se uită drept în ochii ei şi încuviinţând cu capul, îi răspunde apăsat:

— Război!

[Jenia Maksimeva stă la masa încărcată cu hârtii, cu panglici şi cârpe şi-şi coase o rochie pentru balul mascat.

I într-un fotoliu, lângă ea, Saşa, cu o pătură peste picioare, în faţa lui stă Vovka, şi pare descumpănit.

— Închipuieşte-ţi, a fost în cetate şi nu vrea să ne spună nimic! zice Vovka furios, arătând spre Jenia.: – Am fost ca oaspete al comandantului şi nicidecum spioana voastră! Aţi înţeles? I – Am înţeles, am înţeles! îi răspunde Saşa cu ne-l caz, apoi se întoarce spre Vovka: Ei, dar spioana ta ce-a făcut?

— Spioana mea e o proastă! O întreb: „Ce-ai văzut?” „Un câine”, zice. „Şi altceva?” „Avea nişte gheare la labe”. „Bine, dar afară de câine ce-ai mai văzut?” „Am văzut nişte băieţi. Câinele nu se uita de loc la ei, dar de la mine nu-şi mai lua ochii şi mereu îşi arăta colţii”. Încearcă, te rog, să faci vreo ispravă cu asemenea spioană!

— Schiurile, prăjinile, rogojinile şi cârligele le-aţi pregătit?

— Toate-s gata. Până la căderea nopţii, din cetate n-o să mai rămână decât scrum.

— Băgaţi de seamă, o să mă uit pe fereastră. Şi dacă văd că iarăşi vă retrageţi ca nişte laşi, o să ies eu singur în stradă!

— Cine să se retragă? Noi? Vovka îi întinde mâna. I Poţi să consideri cetatea fiind ca şi distrusă! N-au mai rămas din ea decât dărâmături… tăciuni, fum şi cenuşăl Pe sus îi dau târcoale ciorile, iar câinii şi lupii sfâşie cadavrele…

Şi Vovka plecă, luându-şi un aer măreţ.

— Eh, dar mare lăudăros mai e şi Vovka ăsta! zice Jenia, aproape încântată.

— Jenia, când am primit noi ultima telegramă de la-tata? o întreabă Saşa.

— De mult, de două săptămâni – îi răspunde Jenia, scoţând telegrama din buzunar şi repetând textul pe care-l învăţase pe de rost: „Leningrad, Krasnoarmeiskaia 119, Maksimov. Scrieţi-mi mai des cum merge; Saşa cu sănătatea. Sărutări. Tata”.

— „Scrieţi-mi mai des”, dar el nu scrie de loc… Je mă, Vovka n-a reuşit… Află tu a cui e fereastra ceea 11

— Dar cum să aflu? Ferestre de-astea sunt o sută. Iar intrarea în casă e prin cealaltă stradă… După ce cunoşti care-i fereastra? Are vreun semn?

— Pe marginea ei se aşază porumbeii mei. Acolo stă o fetiţă. E ca o stea… Neînchipuit de frumoasă…

— Porumbelul e un semn care zboară: când ici, când dincolo. Iar fete într-adevăr frumoase nici nu sunt în cvartalul nostru – şi Jenia ridică din umeri. Dar văzând-o pe Nina că intră în odaie, strigă bucuroasă: Nina, fă-mi mai repede rochiţa! Acuşi o să fie serbarea pomului de iarnă şi toată lumea şi-a făcut pregătirile…

— Nina, tu îl iubeşti pe tata? întreabă Saşa.

— Da, mult de tot – îi răspunde Nina, simplu şi deschis.

— Atunci caută o pe fetiţa ceea. Ea ştie unde-a cănit scrisoarea. Şi în scrisoare era vorba despre tata…

— Saşenka, tu aveai temperatură atunci. Poate că i (-a părut…

— Nu. Numai după aceea mi s-a părut... Dar atunci în...

— Nu striga aşa! Ia te uită la el cum s-a înfierbântat!; ice dădaca, intrând în odaie. Bunicul tău a fost soldat, trăl tău e căpitan. Iar tu... ei, fără îndoială că tu ai să îi general...

I Nina se uită cu atenţie la Saşa:

— Saşa, îţi strălucesc ochii şi-ţi arde obrazul. Iar ai smperatură I

În timpul acesta, Saşa s-a uitat ţintă pe fereastră.

Pe înserat, profitând de amurg, „Hoarda cea mare" 3 concentrează în grabă în spatele şoproanelor. Pe la orţile caselor se adună simpatizanţi şi curioşi. La o oartă stă Jenia Aleksandrova, la alta – Jenia Maksi-lova.

Băieţii duc în xnâini cârlige, prăjini şi frânghii. Pe zăadă se văd urme de schiuri Cea mai mare parte din ăieţi sunt înfofoliţi în halate de camuflaj, făcute din îarşafuri, feţe de pernă sau şorţuri. Unii şi-au croit irbane albe din ştergare. Însă cel mai extraordinar din îţi e Vovka. O pânzătură oarecare îi acoperă pieptul pântecele, dar spinarea i-a rămas neagră. Într-o mână ne o trompetă, în cealaltă – un steag cu o emblemă sstul de complicată, înfăţişând un tigru vărgat, care & pe picioarele dindărăt şi-şi cască larg gura. Alt steag Ifiie deasupra turnului cetăţii. Acesta are la mijloc o mplă stea cu raze – emblema lui Timur şi a băieţir lui.

În turnul de zăpadă de deasupra orologiului, grăta-u de fier e lăsat în jos. Porţile de lemn, acoperite cu i strat de gheaţă, au fost trase din ziduri şi închid

nădejde cetatea. Printr-una din metereze se uită

Ilu atent Timur. Alături de el stă gornistul Kolea Kolokol-I cikov. În spatele tunului automat s-au aliniat servanţii. Toată garnizoana s-a înşirat, gata de luptă, de-a lungul! zidurilor. Băieţii par liniştiţi, dar stau cu ochii în patru. Într-un colţ se desluşeşte mogâldeaţa cea mare, acoperită cu rogojină.

În timpul acesta, băieţii „Diviziei Sălbatice" se strecoară prin tufişurile parcului, spre cetate. Printre ce-ţi O

păci înaintează cu băgare de seamă un detaşament de la schiori. Alţi băieţi, înotând prin zăpadă până la brâuji ni târăsc după ei câteva

scări. I re

Timur se întoarce şi ridică braţul. Băieţii dau la fi parte rogojina şi de sub ea iese la iveală un proiector I di improvizat dintr-un far de automobil. Băieţii încep să-i învârtească o roată. Deasupra sticlei se lasă o reţea de I sârmă. Apoi proiectorul se ridică deasupra zidurilor şi f dă drumul unei raze luminoase. Băieţii care se stre-ŢI di coară prin parc se aruncă în zăpadă.

— Tu, cercetaşule, cum de n-ai aflat că au un projjj p iector? îi şopteşte cu necaz Iurka lui Vovka, apoi l-ai!

porunceşte celorlalţi: Staţi la pământ şi nu mişcaţii

Iar tu, Vovka, întoarce-te, dar caută să te târăşti ca o I

pisică, şi comunică unităţii de asalt şi detaşamentului I

de schiori să se regrupeze şi să-i atace din spate.

Băieţii trag săniuţe şi târăsc scări peste troiene.

Baza de lumină a proiectorului se apropie. Şi iarăşi I

se trântesc cu toţii în zăpadă. I ti

Dar, pe neaşteptate, în megafonul din parc răsună I glasul crainicului:

— Atenţiune! începe exerciţiul de alarmă aeriană.

Stingeţi imediat luminile şi camuflaţi ferestrele 1

Lumina proiectorului se stinge. În întuneric se aude glasul încântat al lui Iurka:

— Aha, s-a stins I Vovka, comunică celor care atacă I şi schiorilor să-şi urmeze înaintarea în aceeaşi direcţie în care au pornit.

— N-or să mai vrea. Le-a pierit cheful…

Sirenele urlă. În sufrageria Maksimovilor, Nina a stins lumina şi tot ea lasă acum în grabă la ferestre stol rurile de camuflaj. În odaia de alături, Saşa se repede la fereastră şi se uită la casa de peste drum. Şi acolo luminile se sting pe rând. Nu rămâne luminată decât o singură fereastră – cea care-i trebuie lui.

Băiatul sare pe fereastră şi deschide gemuleţul.

Din curte se aud strigăte:

— Stingeţi lumina!

— Ce apartament o fi acela?

— Douăzeci şi patru…

În vremea asta, în apartamentul Aleksandrovilor; Olga e în baie, cu capul săpunit. Deodată se aude telefonul zbârnâind şi, aproape în acelaşi timp, soneria sunând asurzitor. Olga iese ca o furtună din baie şi se [repede la şaltăr.

Lumina se stinge. Saşa sare de pe fereastră şi iese din odaie în goană, mormăind:

— Douăzeci şi patru, douăzeci şi patru…

Se aude trântindu-se uşa de la intrare.

— Cine-i acolo? întreabă Nina îngrijorată şi aprinde lumina: doar lăsase în jos storurile.

Nu-i răspunde nimeni. În sală e pustiu. Nina se repede în odaia lui Saşa. Saşa însă nu mai e acolo. Atunci, Nina iese în capul scării şi strigă, îngrozită:

— Saşa! Saşa!

Crainicul anunţă sfârşitul exerciţiului de alarmă aeriană. Sirenele sună încetarea.

Dinspre cetate se aude glasul lui Timur:

— Lumină! Proiectorul!

Prins în raza proiectorului, Vovka se trage îndărăt, în panică. Echipele de asalt care târăsc cârligele şi scălile se opresc locului zăpăcite. Fâşia de lumină a proiectorului cercetează pe îndelete parcul şi deodată îl prinde în raza ei pe Saşa, care aleargă pe cărare, printre nămeţi. E fără palton, fără căciulă şi cu părul răvăşit. Mai face câţiva paşi, dar lumina îl orbeşte: se clatină şi se agaţă de un tufiş.

— De ce-o fi făcând pe eroul? întreabă Kolea Kolokolcikov, nedumerit. Se vâră drept în bătaia bateriei!

— Nu face pe eroul, e bolnav – îi răspunde Timur.

— Comandantul ecu noi 1 strigă Vovka din tufişuri. La atac! Ura! Şi începe să sune atacul.

O clipă mai târziu, Kolea Kolokolcikov dă şi el, în cetate, semnalul de bătălie.

— Nu trebuie! strigă Timur, smulgând trompeta din mâna lui Kolea.

Kolea îşi scoate pistolul din cingătoare şi dă drumul unei rachete. Se aud strigăte: „Urr-rra-a-a-UL", din gurile tunurilor iese fum negru. Bulgări de zăpadă zboară din tunul automat. O ploaie de proiectile cade peste detaşamentul care atacă. Orbit de lumina proiectorului şi împroşcat de obuze, detaşamentul se împrăştie în fugă.

Pe cărare se arată Nina, numai într-o rochie subţire. E drept în centrul focului.

— Staţi I Staţi! strigă ea.

În urma ei vine într-un suflet Jenia Maksimova, aproape ciocnindu-se cu Jenia Aleksandrova, oare se iveşte chiar atunci din cealaltă parte a cărării.

— Sună retragerea I înalţă steagul alb 1 strigă Timur.

— Ce retragere? strigă Kolea cu mânie. Nu-i vezi că dau îndărăt?

— Înainte! înainte, laşilor! le strigă Saşa băieţilor lui, care se retrag.

Şi se aruncă spre cetate. Dar se poticneşte, se clatină I şi cade în troiene.

Timur smulge goarna din mâna lui Kolea:

— Eu sunt comandantul cetăţii. Ordon retragerea!

Proiectorul spre steag! înalţă steagul alb!... Şi Timur sună retragerea.

Tupilat în tufişuri, Vovka ridică puţin capul şi-i spune lui Iura: jjH

— Ia te uită, mi se pare că am biruit!... Se predau.

Deasupra cetăţii se înalţă steagul alb. Lumina proiectorului se târăşte în sus, după el.

— Ura! Am biruit! înainte 1 Cu mai mult curaj.

urla Vovka.

Băieţii din „Divizia Sălbatică" se reped din toate părţile asupra cetăţii mute. Porţile se deschid încet. Cel jdintâi iese Timur şi, cu paşi grăbiţi, se îndreaptă spre Saşa.

În vremea asta, Nina îl ridică pe Saşa şi-l strânge la piept, iar Jenia Maksimova se munceşte să-şi scoată şuba, rupându-i copcile. Dar înainte de a reuşi, Jenia Alexandrova aruncă şuba ei pe umerii lui Saşa,

spunându-i Jeniei Maksimova:

!

— Lasă! Tu eşti numai în bluză, pe când eu am un pulover... Acum e rândul meu să-mi dau paltonul... „peste rând” 1

„Divizia Sălbatică”, sub comanda lui Vovka, se aruncă şi distruge cetatea. O lovitură de par face să sară închizătorul tunului automat. Proiectorul se prăbuşeşte la pământ.

Arătând spre cetate, Kolea Kolokdicikov îl întreabă, deznădăjduit, pe Timur:

— Spune-mi de ce, de ce ai făcut asta?

Şi Kolea îşi aruncă trompeta în zăpadă, apoi se sprijină de trunchiul unui copac. îi tremură umerii: plânge. Saşa deschide ochii:

— Aţi cucerit cetatea?

— Da, comandante, am cucerit-o! îi răspunde Vovka, ivindu-se fără veste. N-or să rămână din ea decât tăciuni... fum... şi scrum...

* * *

E dimineaţă. Pe unul din crenelurile cetăţii distruse s-a aşezat o cioară. Deasupra turnului se vede prăjina ruptă a steagului. Înăuntrul cetăţii, totul e răvăşit şi plin de cenuşă. Pe jos zac, aruncate, închizătorul tunului automat, proiectorul sfărâmat şi periscopul spart.

Porţile cetăţii sunt smulse şi rezemate de perete. Pe poartă se vede steaua cu raze a lui Timur. În faţa ei stă Timur, adâncit în gânduri.

Jenia Aleksandrova se apropie pe la spate. Se uită cu milă la Timur şi începe să cânte, încetişor:

Luminează, luminează... steaua mea.

Timur se întoarce. Jenia fluieră melodia, apoi cântă din nou, arătând spre stea:

Numai tu să luminezi, nepreţuito, Niciodată alta n-o mai îi aşa.

— De ce ai cedat cetatea?

— Să nu-i spui nimic lui Saşa. Asta tot n-o să-mi uşureze inima...

— Pe el nu-l cunosc, iar cu sora lui sunt certată... Pentru o prostie! O ceartă fără niciun rost. Ea e fata unui artilerist, eu a unui comandant de tren blindat şi amândoi părinţii noştri sunt pe front. împacă-ne tu. Ştiu că sunteţi prieteni... Timur, vino astă-seară pe la

mine.

Jenia pleacă. Timur mai rămâne. își simte sufletul greu. Îngână:

— Numai tu să luminezi, neprețuito…

În timp ce Timur vorbea cu Jenia, doi ochi îi urmă-lreau prin spărtura metereze. Îndată după plecarea Jeniei Aleksandrova, pe porţile acum sfărâmate vine încet Jenia Maksimova.

— Înadins le-ai cedat cetatea, nu-i aşa? De ce-ai: făcut asta? îl întreabă ea.

— Fiindcă fratele tău e bolnav. Afară de asta… Mai este o cauză, dar n-o să ţi-o spun. Unde te duci, Jenia?

— Mă duc în curtea cealaltă. Nu cumva ştii cine stă în apartamentul douăzeci şi patru?

— Ce nevoie ai tu de apartamentul douăzeci şiji patru? Şi Timur începe să fie atent.

Ş-Saşa zice că acolo stă o fetiţă care a văzut de la fereastră cine a ridicat scrisoarea tatii de pe front.

— Nu v-a mai scris de mult?

— De ce întrebi?

— Aşa 1 Am şi eu un unchi pe front. Şi-mi scrie rar. Ce vrei, e război, n-are timp…

— Şi nouă ne scrie rar… Jenia scoate telegrama din buzunar: Asta-i cea din urma…

— E de acum două săptămâni. Apoi nu-i chiar aşa

[mult de atunci… Unchiu-meu nu scrie decât o dată pe lună… – minte Timur.

Jenia vâră telegrama în manşeta şubei. Se simte mai liniştită.

— Da? Prin urmare şi ţie îţi scrie rar… Dar tot nu lânţeleg, Timur.: de ce-ai lăsat cetatea în mâinile lui gă aşa?

Timur se apropie şi mai mult şi o apucă de mânecă: – Aşa trebuia 1 Dar poate că nu trebuia… Ba nu.

Întrebuia 1 1…

Şi în timp ce vorbeşte aşa, Timur sustrage încetişor telegrama din manşeta Jeniei Maksimova.

Pe masă, în faţa lui Timur, sunt două telegrame. Pe una scrie:

„Leningrad, Krasnoarmeiskaia 119, Maksi-mov. Scrieţi-mi mai des cum merge Saşa cu sănătatea. Sărutări. Tata”. Pe cealaltă: „Leningrad, Puşkinskaia 6, Timur Garaev. Sunt bine, sănătos. Felicitări pentru Anul nou. Sărutări. Unchiul tău”.

Timur înmoaie o pensulă mică în sticluţa cu clei şi lipeşte pe prima telegramă un rând luat din a doua. Şi iese aşa: „Leningrad, Krasnoarmeiskaia 119, Mak-simov. Sunt bine sănătos. Felicitări pentru Anul nou. Tata”.

Apoi ia din perete o manta de ploaie din pânză aspră de prelată şi o geantă de vânătoare.

Peste zece minute, la uşa Maksimovilor sună un poştaş foarte ciudat. E îmbrăcat cu o manta din pânză de prelată, gluga i-e trasă adânc peste cap şi ţine în mână o geantă de vânătoare. E legat la o falcă, de parcă l-ar aurea măselele. În cealaltă mână are o condică.

Uşa se deschide puţin, atât cât îngăduie lănţişorul, în crăpătură se iveşte capul dădacei. Stând pieziş, poş-taşul îi vâră grăbit prin deschizătură telegrama, condica şi creionul, şi-i spune, răguşit: t – Aveţi o telegramă. Semnaţi, vă rog. \ Dădaca semnează şi-i dă condica îndărăt. Uşa se închide. Poştaşul e gata să plece, dar tocmai atunci o vede pe Jenia urcând scara. Speriat, poştaşul suie în goană încă un etaj şi, suflând din greu, se sprijină de uşa unui apartament străin.

Jenia se opreşte la intrare şi scoate cheia din buzunar. Deodată, dincolo de uşă aude larmă, bătăi din picioare şi strigăte de bucurie. Jenia rămâne încremenită. Cu mâna tremurătoare, vâră în grabă cheia în broască, apoi dispare înăuntru. Strigătele şi larma sporesc.

În capul scărilor din faţa apartamentului stă un poştaş caraghios şi ascultă larma stârnită de o mare bucurie. E Timur. În ochi îi strălucesc lacrimi.

Pe uşa din faţa apartamentului Maksimovilor atârnă o tăbliţă: „Colţul roşu”. Alături e o placardă, înfăţişând un brad şi un ostaş roşu rănit. În partea de sus a placardei e scris: „Slavă eroilor!”, iar în partea de jos: „Bine aţi venit!”

Dinăuntru se aude muzică veselă. Uşa se deschide şi se închide mereu. Trec, alergând „băieţi costumaţi. În sală, câţiva copii atârnă în

grabă pe pereţi tablouri şi ghirlande de verdeaţă. Două fetiţe mătură pe jos. Cu părul căzut, îmbrăcată într-un halat de lucru, Nina le arată băieţilor cum să împodobească bradul. Într-un colţ, orchestra de jaz face repetiţie. Orchestra e compusă din cincisprezece băieţi mai mică iar dirijorul e Vovka. Deodată, jazul amuţeşte. Se aude cum scânceşte cineva.

— Dirijor Brîkin, ce înseamnă cearta asta în orchestra dumitale? întreabă Nina, apropiindu-se în grabă.

— Toba mare s-a certat cu toba mică. Zice că n-am cucerit ieri cetatea. Minte!

Pe scară se aud strigăte:

— Vin, vin 1 Au sosit!

— Hai, pregătiţi-vă! Vovka, dă-i drumul! Cântaţi I porunceşte Nina. Toată lumea să danseze şi să râdă 1 Uite, o să dansez şi eu cu voi I

Orchestra începe să cânte un marş săltăreţ.

— O, dar eu nu sunt încă îmbrăcată… nici pieptănată! își aduce aminte Nina şi dispare.

Jos, la intrare, mai mulţi băieţi iau de subsouori răniţii sosiţi cu maşinile, şi-i ajută să urce scările. Câţiva ostaşi se sprijină în cârje.

Doctorul Kolokolcikov, încercând să scape de băieţii care-l trag de mâini, strigă:

— Hei, băieţi, staţi puţin 1 Fie-vă milă de mine! Eu nu-s rănit, sunt doctorul…

Scara răsună de strigăte de veselie.

Din odaia lui, Saşa Maksimov aude aceste strigăte şi-şi încalţă în grabă pâslarii. Dădaca îi pune la gât un fular. Saşa îl aruncă cât colo.

— Doctorul a zis să te îmbraci gros, să nu te zbenguieşti în jurul bradului şi să nu ieşi în capul scărilor

— Îi dă în grijă dădaca. Tu trebuie să mă asculţi ca pe o mamă.

Jenia aleargă la oglindă. E îmbrăcată cu o rochie nemaipomenită.

— Bine, dădacă, dar mai înainte spuneai că el n-o asculta de loc pe mama!

— Apoi pe-atunci era mititel şi nu înţelegea nimic, dar acum e

mare şi înţelege tot.

— Nici acum nu înţelege nimic.

— Bine că înţelegi tu, coţofano!

— Da, înţeleg... – în răspunde Jenka, printre dinţi, frecându-se la gât. Uite, am o vânătaie. M-a atins un proiectil aruncat din cetate. Dar lasă c-o să-i arăt eu t acuşi lui Timur.

— Adică cum, acuşi? întreabă Saşa, uluit. Poate că vine şi el... după tot ce s-a petrecut ieri?

— L-am invitat eu.

— Aşa-a!... Dar eu sunt sigur că toată lumea o să râdă de el.

— „Eu sunt sigur..." Mereu „eu" şi iar „eu" 1 se înfurie Jenia. Ia te uită eroul, parcă-i Ceapaev!... Dar să ştii de la mine că n-aţi cucerit voi cetatea: Timur singur a sunat încetarea luptei şi a deschis porţile, fiindcă i-a fost milă de tine.

Saşa strigă, tulburat:

— Nu-i adevărat!

După o scurtă tăcere, Saşa îşi scoate pâslarii şi rf runceşte scurt:

— Dă-mi cizmele!

Jenia se uită la el nedumerită şi-i aduce cizmei Saşa aruncă fularul de la gât şi zice, tot atât de setu şi de poruncitor:

— Dă-mi centura tatii...

Spilcuit, bine strâns cu centura şi cu diagonala pe] trecută peste umăr, Saşa intră în Colţul roşu şi-l caută cu ochii pe Timur. Timur e liniştit, Saşa tulburat.

— Cine te-a rugat să faci asta? îl întreabă Saşa, Ce-ţi pasă ţie de mine?

— N-am făcut decât ceea ce ai fi fost dator să faci şi tu pentru mine.

— Eu... pentru tine?...

— Da, tu pentru mine! Bineînţeles, dacă... – şi Timur stă o clipă la îndoială – dacă aş fi avut un necaz şi aş fi fost bolnav.

— N-nu ştiu... – îi răspunde Saşa, încurcat.

— Nu ştii? Timur i se uită drept în ochi, de parol vrea să-l sugestioneze: Ba ştii foarte bine. Doar eşti băiatul unui comandant şi

trebuie să-ţi fie milă de ai tăi.

Tulburat, Saşa nu mai zice nimic. Deodată, Timur izbucneşte în râs. Acum, faţa lui e veselă şi deschisă.

— Trebuie să înţelegi că odată, cândva, noi doi o să luptăm cot la cot… chiar dacă nu aşa de curând.

Vovka îi aude. Rămâne o clipă încremenit, cu bagheta lui de dirijor în aer. Dar imediat îi face vânt în sus şi jazul începe să cânte, Pe un drum de campanie”. Şi toată lumea, şi băieţii, şi răniţii, cântă cu veselie.

Melodia ajunge până în apartamentul Maksimovilor, unde Nina, gătită, se preaptănă în grabă. Aruncă o privire spre portretul lui Maksimov, apoi ia telegrama del pe măsuţa oglinzii şi o duce la buze. O mai citeşte o dată, dar parca o muşcă un şarpe: rândul de deasupra s-a dezlipit şi sub el se vede textul vechi: „Srieţi-mi mai des cum merge Saşa cu sănătatea. Sărutări. Tata. I

Peste măsură de tulburată, Nina mototoleşte telegrama.

ce-mi ascundeţi adevărul?

— Cum asta, plăsmuită? Şi, ca trăsnită, dădaca se lasă să cadă în fotoliu. Prin urmare, Stepan n-a venit? Nu s-a întors?

— De unde? Şi când? Spune-mi drept. Doar nu mai sunt o fetiţă I

— Lasă-mă în pace – zice dădaca şi braţele îi cad, obosite. Nici eu nu ştiu nimic…

Deodată, Jenia intră ca o furtună şi, fără să observe tulburarea de pe feţele lor, începe să turuie din gură:

— Nina, tu ştii că Saşka nu poate să trăiască fără tine. Şi nici eu. La noi, acolo, e mare veselie! Se uită mirată la Nina şi la dădacă: Ce, iar v-aţi certat? În ajunul Anului nou? Într-o seară ca asta? Nina, hai cu noi, trebuie să dansezi!…

— Du-te, Jenia, că vin şi eu îndată… ceva mai târziu…

— Bine – zice Jenia cu nepăsare – atunci Saşa o să iasă pe sală dezbrăcat, să te ia…

— Pe care sală? întreabă Nina zăpăcită, ţinându-şi ochii închişi. Dar venindu-şi în fire, se ridică şi aleargă spre uşă: Nu, nu se poate să iasă dezbrăcat pe sală!…

* * *

La pom, veselia e în toi. Timur şi Saşa stau alături, umăr lângă umăr.

— Da, o să ridicăm cetatea la loc, o s-o dregem pe unde-i stricată, o să v-o lăsăm vouă şi o să-ncepem i lupta de la început – zice „Saşa.

— Ba nu. Luaţi-o pentru voi. E bună, e solidă, şi o să vă folosească încă multă vreme…

— Bine, dar voi?… Voi cu ce rămâneţi?

— Noi?… O să găsim… Şi Timur se întoarce spre Kolea Kolokolcikov şi-l bate pe umăr: Ei, ce zice vechea gardă? O să ne mai găsim noi de lucru.

I nu-i aşa?

Fără să se uite la nimeni, Nina îşi croieşte dr spre Saşa. De jur-împrejur se aud glasuri: „Linişte! linişte!” Saşa o ia de mână pe Nina şi o sileşte să se aşeze lângă el.

Pe estradă se urcă un ostaş roşu rănit, cu braţul bandajat. Orchestra porneşte din nou, rănitul cântă

— În ropot de arme, în tunet şi-n fum.
Pornesc pe duşman să-l înfrunte.
Iar când din zăpezi se ridică – şi-acum
Compania – a patra-i în frunte!
Compania – a patra, brigada de şoc.
Porneşte cu zâmbet pe buze.
I-aşteaptă mitralii, şi săbii, şi foc.
Şi-obuze… obuze… obuze…
Căciuli brumării poartă roşie stea…
Adat comandantul poruncă:
Pe loc, cazemata blindată s-o ia.
Compania – a patra s-aruncă.
La luptă, tovarăşi, la luptă, băieţi
Cu inima tare ca piatra.
Cu ghidul la patria scumpă, semeţ
Atacă compania – a patra I

— O, dacă m-ar lăsa… dacă m-ar primi… – şopteşte Saşa, mişcat, către Timur – aş face armata numai la compania a patra… Şi tu tot aşa, nu?

— Nu. Eu m-aş duce la a cincea.

— De ce?

— Pentru că a noastră, a cincea, o să fie şi mai: straşnică decât a voastră, a patra! îi răspunde Timur cu mândrie.

Saşa se aprinde şi vieea să-i răspundă, dar dintr-odată face ochii mari: în uşă stă Jenia Aleksandrova, îmbrăcată cu o rochie fumurie, toată numai stele, cu buclele blonde strânse cu o diademă, care împrăştie raze sclipitoare.

Saşa o prinde de mână pe Nina:

— Asta e 1 Asta e „steaua albastră”! Hai s-o între băm despre scrisoare!

Jenia Maksimova iese repede înaintea Jeniei Aleksan-i drova. Se cercetează cu atenţie una pe alta, dar deodată izbucnesc amândouă în râs şi se prind de mâini.

— Spune-mi, cine a ridicat atunci scrisoarea mea] <din zăpadă? o întreabă Saşa.

— Cine?… Jenia Aleksandrova zâmbeşte şi se întoarce spre Kolea Kolokolcikov. Dar Kolea e tulburat! iar Timur o priveşte cu asprime şi ochii lui îi poruncesc: „Să nu spui”. Şi uitându-se drept în faţa lui Kolea, care se zăpăcise de tot, Jenia răspunde: Nu-l cunosc, nu ştiu cine era…

— He-he-hei! strigă Vovka triumfător, zărindu-l pe Kolea Kolokolcikov. Dar ştii că pisica cea moartă tot eu v-am aruncat-o în cetate?…

Apoi îşi avântă bagheta şi jazul începe un dans săltăreţ, într-un tempo îndrăcit.

Descumpănită şi abătută, Nina se trage lângă fereastră. Se sprijină de pervazul lat, încărcat cu jucării, şi se întoarce cu spatele spre sală, ca să nu-i vadă nimeni lacrimile.

Bradul sclipeşte de lumini. Dansatorii lunecă perechii perechi. În vârtejul dansului măştile strălucesc.

Ceva mai la o parte stau Saşa, Timur, Jenia Aleksandrova şi Jenia Maksimova şi vorbesc prieteneşte. Deodată, vine în goană Katia, gâfâind:

— Staţi I Bucuraţi-vă I strigă ea. O să vedeţi îndată…

Şi în aceeaşi clipă în uşă se arată dădaca. Iar în urma ei, sprijinindu-se în baston, intră un ostaş: e şoferul Kolea Başmakov. Nina se uită la el cu groază.

— Nu vă speriaţi 1 Căpitanul trăieşte! strigă Kolea.

Nici măcar nu-i rănit… O patrulă de-a noastră l-a găsit în pădure. Şi Kolea îi întinde Ninei, care încremenise, o scrisoare, adăugând: Scrisoarea a cam întârziat, dar o să-ţi facă multă bucurie…

Nina ia plicul, ca pe altă lume. Citeşte întâi adresa: „Leningrad, Krasnoarmeiskaia 119, Maksimov.

— Pentru soţia mea Nina”. În plic găseşte o telegramă desfăcută:. „Saşa e neliniştit că nu scrii, te sărutăm cu toţii. Jenă Nina”.

— Dar e o greşeală! Trebuia: Jenia şi Nina… – zice Nina, buimăcită.

— Ei, ce zici? Drumul nu e aşa cum trebuie să fie?

I „întreabă Nina, tulburată.

— Nu te supăra, dar o să-ţi spun drept: nu. Drumul colo e mult mai cotit, iar oamenii mult mai hotărâţi. Colea pune mâna pe umărul rănitului care cântase întecul companiei a patra şi-i arată pictura: Nu ştiu e-or fi cântând oamenii din tablou, dar cântecul lor, ară îndoială, nu e un cântec de luptă. Nu-i aşa, to-rarăşe necunoscut?

— Acum am înţeles şi eu… O să pictez altul…

— Vrei să-ţi dau o idee? zâmbeşte Jenia Aleksan-trova. Pictează-i pe ei. Şi arată spre Saşa, spre Kolea, pre Iurka şi Timur. Viaţa lor de fiecare zi e un adevărat cântec de luptă!

În clipa aceea Vovka se apropie şi-şi vâră capul între >aşa şi Kolea.

— Nu, nu, pe şmecherul de Vovka, cel care aruncă

Inâţe moarte să nu-l pictezi, te rog 1 adaugă repede jenia Maksimova.

Timur îşi lasă mâna pe umărul lui Vovka:

— De ce? Aşteaptă puţin şi ai să vezi că ăsta o să fie cel mai bun aruncător de grenade!

— Ei, dacă aşa spune fostul comandant al celei mai straşnice cetăţi de zăpadă – şi Jenia Aleksandrova îşi desface braţele – atunci aşa o să fie!

ÎI – Timur şi băieţii lui J61

Bradul străluceşte. Colţul roşu răsună de cântece! vesele ale orchestrei. În jurul bradului dănţuiesc copiii

Dar printre crengile bradului sclipitor, în larma cari sporeşte, se străvede alt brad, mare şi negru, în mif] locul unei poieni acoperite cu zăpadă. De crengile d [jos sunt atârnate două gamele, trei puşti, un halat alb şi un steguleţ de semnalizare.

Ceva mai la dreapta bradului e o baterie.

Comandantul ridică mâna: răsună o salvă.

Comandantul se uită cu binoclul şi vede infanterii ridicându-se din zăpadă şi pornind cu pas hotărât. Mai ridică o dată mâna, şi iarăşi răsună o salvă, mai puternică încă. Deodată, comandantul întoarce capul. Faţa lui e simplă şi energică, uşor obosită. îşi scoate mănuşi şi cu dosul palmei îşi şterge fruntea asudată.

E căpitanul Maksimov.

Pentru cea din urmă oară apare înaintea spectato-i rului cetatea înaltă de zăpadă. Deasupra ei fâlfâie drapelul noii garnizoane.

Armata lui Saşa, aliniată în faţa zidurilor, îşi ia rămas bun, cu onorurile cuvenite, de la armata fostului comandant al cetăţii, Timur, care pleacă pe schiuri undeva, aiurea.

Anul 1940

Pe vremuri, băieţii mai trăgeau câte o raită pe acolo, să se zbenguiască şi să se caţăre prin hambarele pe jumătate năruite, aplecate pe-o coastă. Era plăcut în hambare.

Cândva, nemţii care ocupaseră Ucraina, depozitaseră acolo fân şi paie. Dar nemţii fuseseră goniţi de roşii. după roşii veniseră haidamacii2, haidamacii fuseseră goniţi de petliurişti, iar petliuriştii de alţii. Şi finul rămăsese să zacă în grămezi negre, pe jumătate putrede.

Dar de când hatmanul Krivolob – cel care purta o panglică

galbenă cu albastru petrecută peste toată căciula – împuşcase acolo patru muscali şi un ucrainean, băieţilor le pierise gustul să se mai caţăre şi să se mai ascundă prin cotloanele îmbietoare. Şi bambarele rămaseră în picioare, negre, mute şi pustii.

1 R.V.S. – Sovietul Militar Revoluţionar, (n.t.)

2 Haidamac – soldat din detaşamentele contrarevoluţionare din Ucraina, în timpul războiului civil, (n.t.)

11*

I

Numai Dimka se ducea destul de des la hambare, pentru că soarele încălzea acolo mai bine ca oriunde, pelinul dulce-amărui mirosea frumos, iar bondarii bâzâiaii domol pe deasupra brusturilor cu frunzele larg desfăcute.

Dar morţii?… Apoi, ei nu mai erau de mult acolo I îi aruncaseră într-o groapă comună şi-i acoperiseră cu pământ. Iar bătrânul cerşetor Avdei, cel de care se tem aşa de tare băieţii cei mici, înjghebase din două beţe o cruce trainică şi o înfipsese, într-ascuns, la căpătâiul mormântului. Nimeni nu-l văzuse, afară de Dimka. Dimka îl văzuse, dar nu spusese nimănui nimic.

…Dimka se opri într-un ungher mai ferit şi se uită cu atenţie în jurul lui. Neobservând nimic suspect, scotoci prin paie şi scoase de acolo două lame cu cartuşe, o vergea de puşcă şi o baionetă austriacă, ruginită şi fără teacă.

La început, Dimka făcu pe cercetaşul. Cu alte cuvinte, se târî în genunchi, iar în momentele critice, atunci când avea motive serioase să presupună că duşmanul era pe aproape, se culca la pământ şi, înaintând cu multă băgare de seamă, cerceta cu de-amănuntul dispozitivul inamicului. Printr-o întâmplare fericită, sau cine ştie din ce altă cauză, toate îi mergeau astăzi în plin. Izbuti să ajungă teafăr până în imediata apropiere a închipuitelor posturi inamice şi, urmărit de o grindină de gloanţe de puşcă şi de mitralieră, iar uneori chiar de proiectile de artilerie, se întoarse nevătămat în tabăra lui.

După aceea, luând în consideraţie rezultatele recunoaşterii, puse în mişcare cavaleria şi se năpusti, chiuind, în tufele de ciulini şi de

scaieţi, care muriră vitejeşte, neacceptând s-o ia la fugă nici chiar sub presiunea unui atac atât de vijelios.

Dimka preţuia eroismul, de aceea îi luă în captivitate pe toţi cei rămaşi în viaţă. Apoi, comandând prizonierilor: „aliniaţi” şi „drepţi”, le adresa o cuvântare plină de indignare:

— Împotriva cui luptaţi? împotriva fraţilor voştri

muncitori şi ţărani?

Sau: „J”.

just

I-V-a venit gust să faceţi comună? V-a venit e libertate? împotriva puterii legale?...

Asta depindea de armata pe care-şi închipuia ca o omandă în momentul acela, deoarece tot el le coandă, pe rând, când pe una, când pe cealaltă.

Astăzi se cam întrecuse cu joaca şi nu-şi dădu seama şi întârziase decât atunci când auzi tălăngile cirezii.

„Ei, drăcia dracului! îşi zise el. Parcă văd ce săpu-laală o să capăt de la mama, ba te pomeneşti că nici Ismâncare n-o să-mi dea!” Şi ascunzându-şi armele, luă la goană spre casă, chibzuind ce minciună mai Dtri\ită să cârpească.

Dar, spre marea lui mirare, nu se alese cu nicio I ipuneală şi nici nu mai avu nevoie să spună vreo liinciună.

Maică-sa nici nu se uită la el, cu toate că Dimka aproape că dăduse buzna peste ea în cerdac. Zăngă-[indu-şi cheile, bunica scotea din cămară un surtuc behi şi o pereche de pantaloni.

Fratele lui cel mic, Top, săpa de zor o gropiţă cu surcea într-o movilă de lut.

Cineva îl trase încetişor, pe la spate, de pantaloni. I ăiatul se întoarse şi-l văzu pe Şmel cel lăţos, care-l [riyea cu tristeţe.

— Ce-i cu tine, măi prostule? îl întrebă Dimka llând, şi deodată observă că buza căţelului era plesnită, iie ştie de ce.

— Mamă, cine a făcut asta? întrebă Dimka, înfuriat.

— Ei, lasă-mă în pace! îi răspunse mama necăjită, litorcându-se în altă parte. Ce, eu stau să-l păzesc pe Imel?

Dar Dimka simţi că mama îi ascundea ceva.

— I-a dat una unchiul cu cizma! îl lămuri Top.

— Care unchi?

— Un unchi... unul cenuşiu... stă colo, în casă.

Înjurându-l pe „unchiul cenuşiu", Dimka deschise

[? a. Pe pat stătea un flăcău voinic, îmbrăcat cu bluză hidăţească. Alături de el, pe laviţă, era o manta cazonă, bnuşie.

— Goloveni!... se miră Dimka. De unde-ai ieşit? H

— De-acolo – îi răspunse scurt celălalt.

— De ce l-ai bătut pe Şmel?

— Pe care Şmel?

— Câinele meu...

— Ca să nu latre. Că dacă mai latră, îi sucesc gâtul 11

— Mai bine ţi l-ar suci careva ţie! îi răspunse Dimka I cu năduf şi o zbughi după cuptor, deoarece mâna lui Goloveni se şi întinsese după cizma grea, care zăceai la picioarele lui.

Dimka nu era în stare să înţeleagă de unde ieşise I Goloveni. Nu era mult de când îl luaseră roşii în armată! iar acum era din nou acasă. Nu se poate să fie atât del scurt serviciul la ei!

La masa de seară, Dimka nu mai putu să se stăpi-lnească şi-l întrebă:

— Ai venit în concediu?

— În concediu.

— Aha! Şi pentru multă vreme?

— Pentru multă...

— Minţi, Goloveni! strigă Dimka cu convingere. I Nici roşii, nici albii şi nici verzii nu te lasă acum multă vreme în concediu, pentru că-i război. Nu mai încape vorbă că ai dezertat!

În aceeaşi clipă, Dimka primi o palmă zdravănă peste I ceafă.

— De ce baţi copilul? îi luă apărarea mamă-sa i

Ţi-ai găsit cu cine să-ţi pui mintea!...

Goloveni se făcu şi mai roşu, îşi" scutură capul cui urechile clăpăuge – din pricina cărora şi primise porecla de „Goloveni" – şi răspunse cu grosolănie:

— Mai bine tacă-vă gura… proletari din Piter!… Lasă că vine ea vremea să vă dau afară din casă I

Atunci mama parcă se închirci, se făcu mai mică şi-11 certă pe băiat, care tăcu, înghiţindu-şi lacrimile.

— Iar tu, diavole, nu te amesteca unde nu-ţi fierbe, oala! Că de nu, ai s-o păţeşti şi mai rău decât atâtall

După-masă Dimka se furişă în tindă, se întinse pe uni maldăr de fân, după nişte lăzi, se înveli cu cojocul 1 maică-sii şi rămase multă vreme culcat, fără să poată!

adormi. Într-un târziu, Şmel se strecură încetişer lângă el şi-şi sprijini capul de umărul lui.

— Mamă, hai să plecăm la Piter, la tata.

— Eh, Dimka! Aş pleca eu chiar în clipa asta… Dar parcă poţi să călătoreşti acum? Trebuie fel de fel de permise. Şi pe urmă, vezi şi tu ce se petrece în jurul nostru…

— Mamă, dar la Piter cine-s acum?

— Cine-i mai ştie! Se zice că roşii. Dar poate că nu-i adevărat. Parcă poţi să mai înţelegi ceva?

Dimka era de aceeaşi părere, că-i greu să mai înţelegi ceva. Cât de aproape de ei e satul unde-i reşedinţa plăşii, şi vezi, tot nu poţi să ştii în mâinile cui se află!; Se vorbeşte că a fost ocupat, mai zilele trecute, de tuiul Kozolup… Dar cine o fi acest Kozolup şi din care partid face parte?

Şi Dimka o întrebă pe mamă-sa, care căzuse pe gânduri:

— Mamă, Kozolup e verde?

— Lua-i-ar dracu’ pe toţi laolaltă I îi răspunse ea, cu năduf. Toţi erau oameni ca toţi oamenii, şi acum, poftim I…

În tindă e întuneric. Pe uşa dată de perete se vede cerul presărat cu stele dese şi un corn de crai nou. Dimka se cuibăreşte mai adânc în fân, pregătindu-se să-şi reia visul întrerupt, de astă-noapte. Şi adormind, îl simte pe credinciosul Şmel aţipit lângă dânsul, cum îi încălzeşte plăcut gâtul…

Pe cerul albastru, soarele poleia cu argint marginile norilor. Peste ogoarele întinse, cu holde galbene, se juca vântul, iar ziua de vară

era senină şi liniştită. Numai oamenii nu erau liniştiţi. De dincolo de pădurea întunecată se auzea ţăcănitul puternic al mitralierelor. Undeva, în depărtare, tunurile se strigau unele pe altele.

În vremea asta, Goloveni umbla tot ursuz. De câte ori trecea prin sat vreun detaşament roşu, se ascundea şi Dimka se convinse că Goloveni era dezertor.

Odată, bunica îl trimise pe Dimka să-i aducă lui Goloveni, în podul de fân, o halcă de slănină şi un codru de pâine. Apropiindu-se de ascunzătoarea lui, Dimka observă că Goloveni, care stătea cu spatele la el, robotea nu ştiu ce.

„O puşcă! se miră Dimka în sinea lui. Asta-i bună! La ce i-o fi trebuind?...”

Goloveni şterse cu grijă închizătorul, astupă ţeava cu o cârpă şi vârî puşca în fân.

Toată seara şi câteva zile după aceea Dimka se perpeli de nerăbdare să vadă ce fel de puşcă avea Golo-veni: „Rusească sau nemţească? Ori poate c-o fi chiar un nagan?...”

Se întâmplă că tocmai atunci lucrurile se potoliră în jurul lor. Roşii îl alungaseră pe Kozolup şi plecaseră mai departe, pe alt front. Acum, sătucul era pustiu şi liniştit, iar Goloveni începu să iasă din podul de fân şi să dispară nu se ştie unde pentru mai multă vreme. Şi iată că într-o seară, când iazul trandafiriu răsuna de orăcăitul broaştelor, când rândunelele iuţi lunecau prin văzduh, iar musculiţele începuseră să bâzâie fără rost, Dimka se hotărî să se furişeze în pod.

Uşa era încuiată cu lacăt, însă Dimka îşi avea trecătoarea lui, prin poiata găinilor. Scândura dată la o parte scârţâi, şi găinile, tulburate, începură să se cotcodăcească. Speriat de gălăgia pe care o stârnise, Dimka o zbughi repede sus. În podul de fân era zăduf şi linişte. Se strecură prin ungherul unde se vedea o pernă roşie, umplută cu pene, scotoci sub streaşină şi dădu peste ceva tare: „Patul puştii!” Trase cu urechea: în curte nu era nimeni. Apucă, puşca şi o scoase afară. Nu era nagan. Era o puşcă rusească. Dimka o răsuci multă vreme în mâini, pipăind-o şi cercetând-o cu băgare de seamă. „Ce-ar fi. să-i trag închizătorul?...”

Niciodată nu trăsese un închizător, dar văzuse de multe ori cum făceau soldaţii. Trase încet şi mânerul se ridică, uşor. După aceea îl împinse spre el, până la efuz. „Ehei, mă pricep 1” îşi zicea, plin de mândrie. Dar în aceeaşi clipă văzu ţâşnind de sub închizător un artuş galben. Lucrul acesta îl nelinişti puţin şi băiatul e hotărî să tragă închizătorul la loc. Dar acum mergea hai greu şi Dimka văzu cum cartuşul cel galben se) ăga de-a dreptul în ţeava. Se opri nehotărât, cu puşca atinsă.

„Unde dracu' se bagă!...”

Totuşi trebuia să se grăbească. Trase la loc închiză-arul şi începu să împingă puşca la loc, în fân, de unde luase. O vârî aproape toată, când deodată uşa se deschise şi drept în faţa lui se ivi Goloveni, nedumerit $ furios.

— Ce faci acolo, câine?

— Nimic 1 îi răspunse Dimka, speriat. Dormeam... Şi, pe nesimţite, mai împinse puţin cu piciorul patul puştii. În fân. În aceeaşi clipă răsună o împuşcătură înăbuşită, Iar puternică. Dimka se repezi la uşă, gata să-l răstoarne pe Goloveni de pe scară, sări de sus de-a dreptul pe pământ şi o luă la goană prin grădina de zarzavat. Sărind gardul dinspre drum, se împiedică şi căzu în şanţ. Când să se ridice în picioare, simţi cum Goloveni, peste măsură de înfuriat, îl înşfacă de cămaşă.

„Mă ucide I îşi zise Dimka. Nu-i pe aproape nici mama, nici nimeni. S-a sfârşit cu mine 1” Primi un pumn zdravăn în spinare, de i se făcu negru înaintea ochilor şi căzu la pământ, aşteptând pumnii care trebuiau să urmeze.

Dar de pe drum se auzi un zgomot. Mâna lui Goloveni slăbi, cine ştie de ce. Şi un glas mânios şi poruncitor strigă:

— Să nu te-atingi de el 1

Când deschise ochii, Dimka zări întâi mai multe picioare de cai – un gard întreg de picioare de cai! Mâini puternice îl apucară de umeri şi-l ridicară în sus. Abia atunci văzu călăreţii care-l înconjurau. Unul avea haine negre şi o stea roşie pe piept, iar în faţa lui stătea Goloveni, buimăcit.

— Să nu te-atingi de el I repetă necunoscutul şi, axfxaoand o privire spre obrazul plin de lacrimi al lui Dimka, adăugă: Nu plânge, băiete, şi nu-ţi fie frică. N-o să se mai atingă de tine nici acum, nici mai târziu! făcu un semn cu capul către unul dintr-ai lui, apoi plecă înainte cu detaşamentul.

Cel ce rămase îl întrebă pe Goloveni, cu asprime:

— Cine eşti?

— Localnic – îi răspunse Goloveni, întunecat.

— De ce nu eşti în armată?

— Nu mi-a venit sorocul.

— Cum te cheamă?... Când ne-om întoarce, o să te cercetăm! Şi cavaleristul dădu pinteni calului, care porni în galop.

Iar Dimka rămase în drum, nedumerit şi parcă buimac. Se uită în urmă – nimeni. Se uită în dreapta, se uită în stânga – Goloveni nicăieri. Se uită înainte şi văzu câteva puncte negre: detaşamentul roşu zbura, dispărând dincolo de zare.

Lacrimile din ochi i se uscaseră. Încetul cu încetul, durerea îi trecu. Dar Dimka se temea să se întoarcă acasă, aşa că se hotărî să aştepte până s-o înnopta şi s-o culca toată lumea. O luă spre pârâu. Lângă mal, pe sub tufe, apa era întunecată şi liniştită, dar la mijloc răsfrângea o lumină rumenă şi juca uşor, rostogolindu-se peste pietrele de pe fundul fără adâncime.

Pe malul celălalt, în marginea pădurii Nikolskoe, strălucea mocnit luminiţa unui foc. Lui Dimka i se păru că focul acela era foarte departe, tainic şi atrăgător. „Oare cine să fie? se gândi el. Ciobani?... Ori poate bandiţi? îşi fierb mâncarea, cartofi cu slănină sau altceva în felul ăsta...” îi era grozav de foame.

Pe măsură ce se însera, focul părea tot mai via şi parcă-i făcea cu ochiul de departe, prieteneşte. Dar pădurea Nikolskoe cea veşnic neliniştită arăta şi mai mohorâtă, şi mai întunecată în amurg.

I

Dimka cobori pe cărare, însă deodată se opri: pe mal, dincolo de cotitură, cineva cânta cu glas tremurător de contralto, despărţind cuvintele în silabe în chip ciudat, dar frumos:

To-vărăşi, to-vărăşi – Le răspunse el – Trăiască

Rusia Trăiască; v>Sovietele!

„Măi, lua-l-ar naiba, că straşnic îi mai zice 1” se gândi Dimka cu admiraţie şi o luă în goană la vale.

Pe mal stătea un băiat mărunţel şi slab, culcat lângă geanta lui ponosită. Auzind paşi, îşi întrerupse cântecul şi se uită cu frică la Dimka:

— Ce cauţi aici?

— Nimic... Aşa!

— Aha-a! lungi vorba celălalt, mulţumit pesemne de răspuns. Va să zică n-ai venit să te baţi cu mine?

— Ce? „**

— N-ai venit să te baţi cu mine, te întreb?... Bagă de seamă! Nu te uita că-s mic, dar când ţi-oi arde una...

Lui Dimka nici nu-i trecuse prin minte să se bată, şi-l întrebă la rândul lui:

— Tu cântai?

— Eu; 4

— Dar cine eşti tu?

— Eu sunt Jigan – îi răspunse celălalt cu mândrie. Jigan, şi am venit din oraş... Aşa-i porecla mea.

Dimka se trânti pe neaşteptate la pământ şi văzu cum băiatul se trage la o parte, speriat.

— Eşti o cârpă, nu jigan!... Parcă jiganii îs aşa, ca tine?... Dar de cântat, ce-i drept, cânţi frumos.

— Eu, măi frate, ştiu fel de fel de cântece. Tot timpul am cântat prin trenurile militare de prin gări. Şi la roşii, şi la petliurişti, la toţi... Dacă erau, să zicem, tovarăşi, atunci le cântam „Alioşa-şa”, sau cântece despre burjui. Dar albilor le trebuie altceva: „Altă dată erau bani.

1 Jigan – (în limba rusă) matahală, sălbăticiune, (n.t.)

erau şi bumăşti”, „S-a dus Roşia” sau „Iablociko”. Asta, se înţelege, poţi să-l cânţi şi unora, şi altora, numai de. trebuie să-i schimbi cuvintele. Tăcură.

— Şi ce cauţi tu pe aici?

— Am venit la nănaşa-mea, la bunica Onufriha. Mi gândeam c-o să stau la ea măcar o lună, să mă îndop şi eu cât s-o putea. Dar ţi-ai găsit! „O săptămână-două, şi pe urmă, să nu te mai văd pe-aici”, mi-a spus nănaşa.

— Şi după asta, unde te duci?

— Unde s-o nimeri, unde mi-o fi mai bine.

— Unde anume?

— Unde? Bine-ar fi dacă aş şti!... Trebuie să mi gândesc.

— Vino mâine dimineaţă la pârâu, Jigan, să prindem raci!

— Nu cumva vrei să-mi întinzi o cursă?... Bine, o să vin negreşit 1 îi răspunse celălalt, cât se poate de mulţumit.

Dimka sări gardul, se strecură în curtea întunecată şi o zări pe maică-sa stând pe cerdac. Se apropie de ea şi, trăgând-o de broboadă, îi zise grav:

— Mamă, să nu mă cerţi... Am întârziat anume, pen «! tru că mi-a tras Goloveni o bătaie cumplită...

— Nu te-a bătut destul 1 îi răspunse mama, întorcându-se. Ar fi trebuit să te bată şi mai zdravăn...

Însă Dimka simţi în vorbele ei orice: mâhnire, amărăciune, părere de rău, numai supărare nu.

Odată, Dimka veni la pârâu grozav de necăjit.

— Hai să fugim, Jigan I îi propuse el băiatului. Să plecăm undeva, cât mai departe, pe cinstea mea I

— Dar o să-ţi dea voie mamă-ta?

— Prost mai eşti şi tu, Jigan! Când vrei s-o ştergi, nu mai ceri voie de la nimeni. Goloveni e rău, mă bate toată ziua. Din pricina mea vrea să-i alunge din casă pe mama şi pe Top.

— „Pe care Top?

— Pe frate-meu cel mic. Când merge, calcă aşa mărun ţel cu picioruşele: top-top-top, încât i-am zis Top...

Şi pe urmă m-am săturat de toate. Parcă mare scofală e şi. acasă?

— Să fugim! încuviinţă Jigan, înviorat. Pentru mine nu-i mare lucru s-o şterg 1 îs gata să plec chiar şi acum. O să strângem şi noi prin

trenurile militare…

— Cum adică, să strângem?

— Uite-aşa: eu o să cânt ceva şi pe urmă o să spun: „Respecte şi plecăciuni la tovarăşii cei buni! De zile bune s-aveţi parte şi de front cât mai departe. Vă doresc să căpătaţi numai pâine şi cârnaţi, şi vă mai doresc acum să n-aveţi parte de drum, nici de puşcă, nici de tun, ci de-un pachet de tutun”. Atunci toţi or să înceapă a râde, iar tu ai să-ţi scoţi căciula şi ai să le spui: „Cetăţeni 1 Fiţi buni şi răsplătiţi truda unor copii 1”.

Dimka se minună de uşurinţa şi de siguranţa cu care spunea Jigan aceste vorbe, dar un asemenea mijloc de trai nu-l prea încânta. Îi răspunse că ar fi mult mai bine să intre ca voluntari în vreun detaşament, sau să-şi organizeze singuri un detaşament al lor, sau să se ducă la partizani. Jigan nu se opuse, dimpotrivă: când Dimka începu să vorbească cu îngăduinţă despre roşii „fiindcă sunt pentru revoluţie”, descoperi că Jigan era în slujba lor.

Dimka îl privi cu mirare, adăugând că nici la verzi nu-i chiar aşa de rău, „deoarece mănâncă gâşte multe”. Şi atunci află că Jigan umblase şi cu verzii, de la care îşi primise porţia regulat: câte o jumătate de gâscă pe zi.

Îşi pregătiră planul îndelung şi cu de-amănuntul. Dimka respinse cu hotărâre propunerea lui Jigan de a fugi imediat fără să mai treacă pe acasă.

— Mai întâi de toate trebuie să ne luăm pâine, măcar pentru primele zile – zise el – că de nu, cum plecăm, cum trebuie să începem a umbla cu cerutul prin vecini. Pe urmă, avem nevoie de chibrituri…

— N-ar strica să avem şi un ceaunel. Scoţi câţiva cartofi de pe câmp, şi gata-i masa 1

Dimka îşi aduse aminte că Goloveni adusese cu el un ceaunel bun, de aramă. Bunica îl frecase cu cenuşă, iar când începuse să strălucească întocmai ca un samovar într-o zi de sărbătoare, îl vârâse în cămară.

— Numai că uşa de la cămară e încuiată şi buniol poartă cheia la ea.

— Nu-i nimic 1 zise Jigan. Dacă eşti meşter, îl scoţfl de sub orice încuietoare I

Se hotărâră să înceapă a-şi aduna imediat proviziile. Dimka propuse să le ascundă sub paie, în hambar.

— De ce numaidecât în hambar? se împotrivi Jigan. Doar se poate şi în altă parte… Chiar aşa, lângă morţi? I

— Ce te încurcă morţii? îl întrebă Dimka în bătaia de joc.

În aceeaşi zi, Dimka aduse o bucată de slănină nu prea mare, iar Jigan trei chibrituri înfăşurate cu grijă într-o hârtiuţă.

— Nu pot să aduc multe deodată – explică el. Onufriha n-are decât două cutii, aşa că trebuie să le şterpe lesc fără să bage de seamă.

Din clipa aceea, fuga lor era hotărâtă cu tot dinadinsul.

În vremea asta, în jurul lor viaţa clocotea neliniştită. Pe undeva, nu departe de acolo, trecea linia frontului celui mare, iar şi mai aproape, câteva fronturi secundare, mai mici. Pretutindeni ostaşii roşii fugăreau bandele, bandele îi fugăreau pe ostaşii roşii, sau se băteau atamanii între ei. Atamanul Kozolup era puternic. O brazdă în zigzag îi tăia de-a latul fruntea încăpăţânată, iar ochii lui priveau aspru pe sub sprâncenele cărunte. Ursuz ataman I Atamanul Levko era viclean ca un diavol. Până şi calul lui râdea, arătându-şi dinţii albi întocmai ca el. Dar de când plecase de sub comanda lui Kozolup, o duşmănie la început ascunsă, apoi făţişă, se iscase între ei.

Kozolup le-a dat ţăranilor un ordin: „Să nu i se dea lui Levko nici slănină pentru oameni, nici fân pentru cai, nici casă de înnoptat".

Levko a făcut haz şi a dat alt ordin.

Roşii le-au citit pe amândouă şi au dat şi ei unul: „Declarăm în afară de lege şi pe Levko, şi pe Kozolup" / Atât. N-aveau timp să scrie mai mult, deoarece frontul lor principal se clătina amarnic.

Şi se porni atunci un talmeş-balmeş, de nu-i mai puteai da de capăt! Cât de umblat prin lume era moş Zahăr II Doar luase parte la trei războaie. Şi totuşi, când se aşeza

pe prispă lângă căţeluşa lui cea roşcată, căreia un petliurist beat îi tăiase cu sabia o ureche, zicea:

— Ce vremuri!

În un aceea veniseră verzii, vreo douăzeci. Doi dintre ei trecuseră pe la Goloveni. Stătuseră de vorbă şi băuseră cu ceştile rachiu tulbure şi tare, de casă. Dimka se uita la ei plin de curiozitate. După plecarea lui Goloveni, Dimka, care de mult voia să afle gustul rachiului de casă, turnă ce mai rămăsese rprin ceşti într-una singură.

— Dim-ka, şi mie Un pic! se rugă Top, cu glas plângător. făm

O să-ţi las, o să-ţi las!

Dar abia îşi răsturnă ceaşca pe gât, că şi începu să f scuipe cu deznădejde, zbughind-o în curte ca ars. Lângă hambare dădu peste Jigan.

— Am să-ţi spun ceva, frăţioare.

— Ce anume?

— Verzii sapă un şanţ de-a curmezişul drumului, în spatele casei noastre. De ce, numai dracu' ştie. Pesemne ca să nu mai treacă nimeni pe-acolo.

— Cum adică, să nu mai treacă? îi întoarse vorba Dimka cu neîncredere. Altceva trebuie să fie. Desigur că pun ceva la cale.

Apoi plecară amândoi să-şi cerceteze proviziile. Erau – încă puţine: două bucăţi de slănină, una de carne fiartă şi vreo zece chibrituri.

strâmb. Iar după ce se aşeză, se gândi: „Oare ce sărbătoare o fi mâine?" Şi moş Zahăr bătu cu băţul în ferestruie şi o întrebă pe baba lui, care-şi scoase capul pe gemuleţ:

— Corpina, Corpina, oare mâine să fie duminică?

— Ce-i cu tine, moşnege? îi răspunse Corpina înciudată, plină toată de făină. Cum o să fie mâine duminică, dacă azi e miercuri?

— Aşa mă gândeam şi eu…

Şi moş Zahăr se întrebă dacă nu-şi făcuse cruce degeaba şi dacă nu cumva bătăile de clopot prevesteau ceva rău.

Un vânt uşor se abătu pe-acolo, abia mişcându-i barba căruntă. Şi moş Zahăr văzu cum babele îşi scoteau curioase capetele la ferestre şi cum băieţii dădeau buzna pe portiţe, în uliţă. Deodată, dinspre câmp, veni un vuiet prelung şi ciudat, de parcă mugea un taur sau o vacă din cireada, numai că mugetul era mai aspru şi mai prelung:

— U-i-uu-uuu…

Pe neaşteptate, în văzduh răsunară pocnete şi imediat se auziră, dinspre ocolul vitelor, împuşcături. Cât ai clipi, ferestrele se închiseră şi băieţii se făcură nevăzuţi de pe uliţă. Numai moşneagul, speriat, nu putu să se urnească din loc, până nu strigă Corpina la el:

— Pleacă mai repede, moşneag prost ce eşti! Nu vezi ce se porneşte?

În vremea asta, inima lui Dimka bătea tot atât de neregulat ca şi împuşcăturile. Mult ar fi dorit să iasă în uliţă, să vadă ce se petrece! Dar îi era frică, deoarece mamă-sa se îngălbenise şi-i spusese, cu glas stins şi străin:

— Culcă-te… culcă-te pe podea, Dimuşka! Doamne, de n-ar începe să tragă şi cu tunurile!

Ochii lui Top se făcuseră mari, mari de tot, şi băieţelul încremenise pe podea, cu capul lipit de piciorul mesei. Dar nu-i era la îndemână acolo şi scânci, cu glasul lui plângător:

— Mamă, nu vreau pe podea! Mâi bine mă sui pe
cuptor…

— Stai acolo, stai culcat! Lasă că vine haidamacul… şi-ţi arată el ţie!

În clipa aceea se auzi o bubuitură mult mai puternică, geamurile zăngăniră, şi lui Dimka i se păru că se cutremură pământul. „Aruncă grenade!” îşi zise el şi ascultă cum alergau oamenii, strigând şi bocănind, pe sub ferestrele întunecate.

Dar totul se potoli. Mai trecu aşa o jumătate de oră. Apoi se auzi zgomot în tindă şi cineva se împiedică de Căldarea goală şi înjură. Uşa se deschise larg şi în odaie Intră Coloveni înarmat.

Se vede că era grozav de furios din cine ştie ce pricină, pentru că, după ce goli dintr-o sorbitură urciorul leu apă, îşi trânti cu necaz puşca într-un colţ, şi strigă, cu o mânie pe care nu şi-o mai ascundea:

— Eh, fir-ar al dracului să fie!

I A doua zi, băieţii se întâlniră mai devreme.

— Jigan – întrebă Dimka – nu ştii de la ce s-a stârnit tărăboiul cela aseară? Ce-a fost?

Ochii neastâmpăraţi ai lui Jigan sclipiră de mulţumire. Răspunse, luându-şi un aer grozav de important:

— Ehei, frate, ce-am avut noi de furcă ieri…

— Numai să nu-mi umbli cu minciuni! Că doar te-am văzut cum fugeai de-ţi scăpărau călcâiele prin fundul grădinii de zarzavat!

— Dar de unde ştii? Poate că anume am luat-o primprejur! se supără Jigan.

Lui Dimka nu-i prea venea a crede, dar nu mai zise birnic.

— Nu… Că cei din maşină au deschis un foc grozav, nici gând să te poţi apropia de ei 1 Când au văzut că se îngroaşă gluma, s-au împrăştiat… Dar i-au împuşcat. Cu toate astea, unul tot a scăpat. A zvârlit o grenadă nu departe de aici. La Onufriha s-au făcut geamurile ţăndări. Au tras după el cu puştile, au alergat după el, însă omul a sărit peste gard, a luat-o prin grădinile de zarzavat, şi pe-aici ţi-e drumul I

— Şi maşina?

— Maşina e tot acolo… numai că nu mai este bună de nimic, pentru că înainte de a fugi au aruncat în ea cu o grenadă. E stâlcită de tot… Eu am şi fost acolo… Numai că Fedka Marin mi-a luat-o înainte şi a şterpelii claxonul. Strângi de gumă, şi când începe să urle…

Toată ziua nu se mai vorbi în sat decât de întâmplarea aceea. Verzii o şterseseră încă de cu noapte. Şi sătucul rămase din nou fără stăpânire.

În vremea asta, pregătirile de fugă ale băieţilor erau pe sfârşite.

Nu le rămăsese decât să fure ceaunelul, lucru pe care hotărâseră să-l facă a doua zi pe seară, vârând un băţ lung, cu un cui la capăt, pe ferestruia dinspre grădina de zarzavat.

Jigan se duse să mănânce.

Dimka n-avea astâmpăr şi ieşi să-l aştepte la hambare.

Cum ajunse acolo, se trânti în paie şi începu să se joace cu Şmel, apărându-se de atacurile lui înverşunate. Dar curând se ridică într-un cot, neliniştit. I se păru că snopii erau împrăştiaţi altfel decât de obicei. „Să fi fost pe-aici vreunui dintre băieţi? Ia te uită, diavolii 1” Şi se duse să vadă dacă nu descoperise cineva locul unde îşi ascunseseră ei proviziile. Scotoci cu mâna. Da, erau acolo 1 Scoase slănina,

chibriturile, pâinea. Mai vârî o dată mâna după carne, dar carnea – ia-o de unde nu-i.

— Eh, diavolul! se înfurie el. Apoi numai că Jigan, nu altul, a şterpelit-o! Că dacă era vreunul dintre bă ieşi, lua tot 1

Curând sosi şi Jigan. Abia mâncase şi era foarte bine dispus. Se apropia fluierând cu nepăsare.

— Ai mâncat carne, hai? îl întrebă Dinika mânios, privindu-l ţintă.

— Am mâncat – îi răspunse Jigan. Grozav de bună era!…

— „Grozav de bună!" se repezi Dimka la el înfuriat. Cine ţi-a dat voie? Aşa ne-a fost vorba? Şi pe drum ce ne facem?… Când ţi-oi trage una peste căpăţână, ai să vezi tu ce bună o să fie!…

Jigan se uita la el nedumerit.

— Da' eu acasă am mâncat carne, la prânz. A pălit-o dărnicia pe Onufriha şi mi-a dat cogeamite bucată de carne din borş!

— Şi pe asta de aici, cine-a luat-o?

— Habar n-am!…

— Jură-te!

— Zău i s-a mor uite aici dacă am luat-o eu!

Şi, fie din pricină că Jigan nu căzu mort pe loc, fie din pricina căldurii neobişnuite cu care se apăra, Dimka îşi zise că de data aceasta, şi în chip cu totul excepţional, Jigan nu minţea.

Uitându-se jos, pe paie, Dimka întinse mâna după nuieluşă şi-l strigă pe Şmel:

— Şmel, ia poftim încoace!

Dar lui Şmel nu-i plăcea să i se vorbească pe tonul acesta. Şi lăsând în pace legătoarea unui snop de care trăgea, îşi vârî coada între picioare şi se depărta.

— Să ştii că el a halit-o – zise Jigan indignat. Şi ce bucăţică grasă!

Îşi ascunseră apoi proviziile mai sus şi le acoperiră cu o scândură, peste care puseră o cărămidă.

După aceea rămaseră mult timp lungiţi, croindu-şi visuri îmbietoare despre viaţa care-i aştepta în viitor.

— Să te prindă noaptea în pădure, lângă un foc… minunat lucru!

— Numai că noaptea-i întuneric – observă Jigan cu părere de rău.

— Ei şi, ce dacă-i întuneric? Doar o să avem puşti. şi pe urmă, nici noi…

12» 179

— Dar dacă ne omoară?… începu din nou Jigan şi-l adăugă cu seriozitate: Mie, frate, nu mi-ar plăcea să mă omoare. L.

I-Nici mie – recunoscu şi Dimka. Să stau în groapă… ca ăştia… Şi arătă cu capul spre crucea aplecată, care abia se mai desluşea în umbra înserării.

La gândul acesta, Jigan se ghemui, ca şi cum aerul s-ar fi răcorit spre seară.

Totuşi, căutând să facă pe viteazul, răspunse cu nepăsare:

— Da, frate… Ştii, am avut noi aşa, un caz…

Dar se opri, deoarece Şmel, care stătea culcat lângă Dimka, înălţă capul, ciuli urechile şi mârâi furios, de parcă voia să le dea de veste ceva.

— Ce este? Ce-i cu tine Şmel? întrebă Dimka ne liniştit, mângâind câinele pe cap.

Şmel tăcu şi-şi lăsă din nou capul pe labe.

— Simte guzganii – zise Jigan în şoaptă şi, căscând prefăcut, adăugă: Ar fi timpul să mergem acasă, Dimka.

— Îndată… Şi ce caz zici că aţi avut?

Dar lui Jigan nu-i mai ardea de niciun „caz” şi, afară de asta, minciuna pe care se pregătea s-o spună îi zburase din minte.

— Să mergem – se învoi atunci Dimka, bucuros că

Jigan renunţase la poveste.

Se ridicară.

Şmel se ridică şi el, dar nu plecă imediat. Se opri lângă paie mârâind iarăşi neliniştit, ca şi cum l-ar fi asmuţit cineva din întuneric.

— Simte guzganii 1 zise de data asta Dimka.

— Guzganii? întrebă Jigan cu glasul scăzut. Dar înainte de ce nu-i simţea?

Şi adăugă încet:

— E cam frig. Hai s-o luăm la goană, Dimka!... Bolşevicul cela care-a fugit trebuie să fie pe undeva, pe-aici, nu departe de sat.

— De unde ştii?

— Aşa cred eu 1 Mai adineauri m-a trimis Onufriha la Corpina, să împrumut o jumătate de ceaşcă de sare. În dimineaţa asta îi dispăruse Corpinei o cămaşă de pe J gard. Când am ajuns eu în tindă, am auzit-o ocărind:

„... şi şi-a aruncat, cine-o fi fost – zicea – cămaşa sub gard. Ne uităm noi la ea, Egoriha şi cu mine: ruptă. Şi nu numai aşa, puţin, ci ruptă ferfeniţă 1” Iar moş Zahăr a ascultat, a ascultat, şi la urmă a zis: „Of, Corpina...”

Ajungând aici, Jigan făcu o pauză plină de înţeles, trase cu coada ochiului la Dimka, şi numai când băiatul întrebă nerăbdător: „Ei, şi? Ei, şi?” urmă:

— Da, şi moş Zahăr a zis: „Of, Corpina, mai bine ţi-ai ţine gura!” Atunci am intrat eu în odaie. Mă uit şi văd pe o laviţă o cămaşă ruptă şi plină toată de

sânge. Cum m-a văzut, Corpina s-a şi aşezat pe cămaşă şi i-a poruncit moşului: „Moşnege, zice, dă-i băiatului o jumătate de ceaşcă de sare”. Ea însă nu s-a urnit din loc. Dar mie nu-mi mai păsa, că doar văzusem tot. De aceea zic că bolşevicul trebuie să fi fost atins de vreun glonte.

Tăcură o vreme, cântărind în minte întâmplarea aceea aflată fără voie. Unul rămăsese cu ochii pe jumătate închişi, nemişcaţi, şi gravi, în timp ce ochii celuilalt sclipeau, jucăuşi.

În cele din urmă, Dimka zise:

— Ascultă, Jigan, mai bine să nu mai spui nici tu la nimeni. Şi aşa au fost ucişi destui roşii lângă satul nostru, şi tot pe rând, unul câte unul.

Fuga fusese hotărâtă pentru dimineaţa următoare. Toată ziua aceea Dimka nu se simţise în apele lui. Spărsese din nebăgare de seamă o ceaşcă, îl călcase pe Şmel pe coadă şi era cât pe ce să răstoarne oala cu lapte acru din mâinile bunică-sii, care tocmai intra în odaie, din care pricină primise o palmă zdravănă de la Goloveni.

Iar timpul trecea. Ceas după ceas, se scurse dimineaţa şi după-amiaza, până sosi şi seara.

Băieţii se pitiră în grădina de zarzavat, după tufişurile de lângă gard, şi începură să aştepte.

Dar se ascunseseră cam prea devreme, deoarece încă mult timp după aceea cei ai casei s-au tot foit prin curte, când unul, când altul. În sfârşit, sosi şi Goloveni. Mama îl chemă pe Top. Apoi strigă din cerdac:

— Dirnka! Dirmişka I Unde eşti?

„Mama 1” îşi zise Dimka, dar bineînţeles că nu crâcni. Mama aşteptă ce aşteptă, apoi intră. În casă.

Au mai stat şi ei puţin aşteptând. Apoi au ieşit pe furiş şi s-au oprit lângă peretele cămării. Ferestruia era înaltă. Dimka se aplecă, sprijinindu-şi mâinile pe genunchi, iar Jigan se urcă pe spatele lui şi-şi vârî capul cu băgare de seamă pe ferestruie.

— Mai repede, măi! Că doar spinarea mea nu-i de piatră!

— E întuneric beznă! răspunse Jigan în şoaptă. Prinse cu mare greutate ceaunul în cârlig, îl trase şi sări jos: Gata!

— Jigan – întrebă Dirnka – dar cârnatul de unde l-ai luat?

— Era atârnat acolo, lângă ceaun… Hai s-o ştergem mai repede!

Se depărtară în grabă, dar dincolo de gard îşi aduseră aminte că uitaseră sub perete băţul cu cârlig. Dimka se întoarse îndărăt. Abia înşfăcase băţul, când deodată îl văzu pe Top, care-şi scosese capul prin ostreţe şi se uita la el curios.

Cu băţul într-o mână şi cu cârnatul în cealaltă, Dimka se zăpăci aşa de tare, încât nu-şi veni în fire decât atunci când Top îl întrebă:

— De ce-ai şterpelit cârnatul?

— Nu l-am şterpelit, Top – îi răspunse Dimka grăbit, îmi trebuie ca să le dau demâncare la vrăbiuţe. Ţie nu ţi-s dragi vrăbiuţele, Top? Cirip-cirip!… Cirip-cr rip!… Numai să nu spui la nimeni. Nu-i aşa că n-ai să spui? C-apoi mâine am să-ţi dau un cui cum nu s-ar mai pomenit!

— Vrăbiuţele?… întrebă Top, serios.

— Da, crede-mă!… Ele n-au… că-s sărace!…

— Şi zici că ai să-mi dai un cui?

— Am să-ţi dau un cui… Dar n-ai să spui, Top, nu-i aşa? Că de nu,

nu-ţi dau niciun cui şi nici cu Şmel nu te mai las să te joci.

După ce Top îi promise că o să tacă – deşi Dimka se îndoia grozav de asta – el alergă la Jigan, care-l aştepta cu nerăbdare.

Amurgul se lăsa repede. Când băieţii ajunseră în goană la hambare să ascundă căzănelul şi cârnatul cel cu bucluc, se înnoptase de-a binelea.

— Ascunde-le mai repede I

— Dă-le încoace! Şi Jigan se vârî printr-o spărtură sub acoperiş: Dimka, da' tare-i întuneric! şopti el îngrijorat. N-o să găsesc nimic…

— Cel fel de vorbă-i asta, prostule, că n-o să găseşti nimic? Te-ai speriat, şi atâta tot 1

Şi Dimka se vârî după el. Îi căută mâna pe întuneric şi văzu că tremura.

— Ce-i cu tine? îl întrebă, simţind că-l prinde frica şi pe el.

— Acolo… Şi Jigan îl strânse şi mai tare de mână.

Atunci Dimka auzi desluşit un geamăt adânc şi înăbu şit, care venea din fundul întunecat al hambarului.

În clipa următoare se rostogoleau amândoi la pământ urlând, şi, fără să mai ţină seama nici de drum, nici de gropi, nici de cărări, o luară la fugă în neştire, îngroziţi.

cărămizi nearse şi sfărâmate şi se opri speriat: într-un colţ, pe paie, zăcea cu faţa în jos un om. Auzind zgomot, omul ridică puţin capul şi întinse mâna spre naganul de lângă el. Dar, fie că puterile îl părăsiseră, fie din altă pricină, se uită doar la băiat, cu ochii lui tulburi şi înroşiţi, îşi desfăcu degetele de pe pistol şi, ridicându-se uşor, şopti răguşit, mişcându-şi limba cu greu:

— Apă!

Dimka făcu un pas înainte. O steluţă cu o coroniţă albă sclipi în lumina slabă din hambar şi băiatul era gata să ţipe de mirare, recunoscând în rănit pe necunoscutul care-l scăpase nu de mult din mâinile lui Goloveni.

Toată frica, toate îndoielile lui se risipiră şi nu-i rămase decât un sentiment de milă pentru omul care-i luase apărarea cu atâta căldură.

Înşfăcând căzănelul, Dimka alergă cât putu mai repede la pârâu,

după apă. În timp ce se întorcea în goană îndărăt, era cât pe ce să dea peste Fedka Marin, care-i ajuta maică-sii să care acasă rufele spălate. Cât ai clipi, Dimka o zbughi într-un tufiş, de unde îl văzu pe Fedka cum încetinea pasul, întorcând mereu capul, curios, spre partea unde se afla el. Şi dacă maică-sa, care simţise că i se îngreuiase coşul, n-ar fi strigat înciudată: „Dar mişcă-te odată, diavole, ce tot căşti gura?”, fără înl doială că Fedka n-ar fi putut să se stăpânească şi să nu cerceteze cine se ascunsese aşa de repede în tufiş.

Când se întoarse în hambar, Dimka văzu că necunoscutul zăcea cu ochii închişi şi-şi mişca încet buzele, ca şi cum ar fi vorbit prin somn. îl atinse uşor pe umăr. Când rănitul deschise ochii şi-l văzu, un fel de zâmbet şters trecu pe buzele lui uscate. După ce-şi potoli setea, necunoscutul întrebă, de data aceasta mai tare şi mai desluşit:

— Roşii sunt departe?

— Departe. Nu se mai aude nimic despre ei.

— Dar în oraş cine-i acum?

— Mi se pare că-s petliuriştii… Rănitul îşi lăsă capul în jos şi zise:

— Ascultă, băiete, n-o să spui nimănui?

Şi în cuvintele lui era atâta îngrijorare, încât Dimka aprinse şi căută să-l asigure că n-o să spună nimănui mic.

— Numai lui Ţigan I

— Băiatul cu care le pregăteai să fugi?

— Da – îi răspunse Dimka, ruşinat. Dar uite, mi pare că vine şi el.

Se auzi un tril răsunător de privighetoare: era Ţigan, ire-şi căuta tovarăşul, întrebându-se unde-a putut să spară.

Cum nu voia să-l strige, Dimka ieşi prin spărtură şi uncă în el cu o pietricică.

— Ce te-a apucat? îl întrebă Jigan.

— Mai încet I Vino încoace… Am nevoie de tine.

I-Dar puteai să mă strigi, nu să mă baţi cu pietre I a mir că n-ai aruncat cu vreo cărămidă… Se întoarseră amândoi în hambar. Văzându-l pe străin văzându-i naganul în paie, Jigan se opri speriat. Necunoscutul deschise ochii şi întrebă simplu:

— Ei, cum e povestea, băieţi?

— Ăsta-i Jigan I Şi Dimka îşi împinse încetişor prienul de spate.

Necunoscutul nu răspunse nimic, doar îşi aplecă uşor ipul.

Dimka scoase din rezervele lor o bucată de pâine şi matul furat cu o seară înainte.

Rănitul era flămând. Totuşi, la început mâncă puţin; ai mult bău decât mâncă.

Iu vremea asta, Jigan şi Dimka aproape că nu sco-au o vorbă.

Un glonte de-al verzilor îl rănise pe necunoscut în icior. Şi pe deasupra, de trei zile omul nu pusese în ară o picătură de apă, aşa că era peste măsură de lovit.

După ce mâncă puţin, păru a se simţi mai bine şi diii începuseră să-i strălucească.

— Băieţi I zise el, de data aceasta desluşit. Şi auzinu-i glasul, Dimka recunoscu încă o dată în el pe straiul care strigase atunci la Goloveni: „Să nu te atingi e el!” Voi sunteţi băieţi buni… De multe ori v-am

I

ascultat vorbind… Dar dacă scăpaţi cumva vreo vorbă, să ştiţi c-or să mă ucidă…

— N-ar trebui… – începu Jigan, nesigur.

— Cum adică, n-ar trebui? se înfurie Dimka. Spune „nu”, şi gata!… Dar nu-l asculta – se întoarse el către] necunoscut, aproape cu lacrimi în ochi. Zău că n-o să spunem 1 Sa nu mă mişc de-aici, uite, mă jur pe orice… I Lasă că-i arăt eu lui I

Dar Jigan îşi dăduse seama că spusese o prostie şi răspunse, de parcă îşi cerea iertare:

— E adevărat că eu, Dim… da, văd şi singur… că nu trebuie, adică, în niciun caz…

Şi Dimka văzu că necunoscutul zâmbea din nou.

La masă, Top tăcu cât tăcu, apoi îi dădu drumul:

— Dimka, dă-mi cuiul 1 Că de nu, te spun la mama]

că al cârnatul pentru vrăbiuţe.

Dimka era cât pe ce să se înece cu un cartof. îşi I hârşâi scaunul

pe podele, ca să facă zgomot. Spre norocul lui, Goloveni nu se afla acolo, mama scotea ciorba din cuptor, iar bunica era cam tare de ureche.

Şi Dimka îi şopti lui Top, făcându-i semn cu piciorul! pe sub masă:

— Stai să terminăm masa. Ţi-am şi pregătit cuiul.1

„Lua-te-ar naiba! îl certă el în gând, ridicându-se d «jj la masă. Te mănâncă limba, hai?”

După ce căută puţin, Dimka scoase din peretele şojj pronului un cui mare de fier şi i-l aduse lui Top.

— E prea mare, Dimka! zise Top, uitându-se nedu-i merit la cuiul lung şi gros.

— Cum mare? apoi tocmai asta-i, că-i mare! Cil să faci cu unul mic? îl baţi dintr-odată, şi gata. Pe I când cu ăsta ai de lucru: toc, toc!... Straşnic cui! grai în aceeaşi seară, Jigan găsi la Onufriha o fâşie de pânză curată, bună de legat rana. Iar Dimka, în timp ce lua din rezervele lor o bucată bună de slănină, se hotărî să facă rost de tinctură de iod.

Părintele Perlamutri, în anteriu, dar desculţ, stătea J lungit pe divan şi se gândea cu amărăciune că tare mult îi scăzuseră veniturile de când arsese biserica, aW

recut, incendiată de un proiectil. Dar după ce mai tatu puţin culcat, îşi aduse aminte că se apropia hramul: u nelipsitele pomeniri. Şi imaginea purceilor fripţi, a) oţurilor de unt şi a oalelor pline cu smântână, îi întoarse, pesemne, gândurile în altă parte, deoarece tuşi: u putere şi zâmbi, amintindu-şi de ceva.

Dimka intră în odaie şi, ţinând bucata de slănină la paté, zise încet:

— Bună ziua, părinte.

(Părintele Perlamutri oftă, se uită la Dimka şi-l înrebă, fără să se ridice:

— Ai venit la mine, fiule, sau la preoteasă?

— La dumneaei, părinte.

— Hm... Dar fiindcă ea nu-i acasă, deocamdată, îi în eu locul.

— M-a trimis mama, că s-a zdrelit puţin, şi mi-a (pus: „Du-te şi vezi dacă nu ţi-o da preoteasa un pic le tinctură de iod”. Uite, mi-a dat şi un şipuşor.

— Hm… Şipuşor… şi părintele Perlamutri tuşi a înloială. Şipuşor, zici?… Da’ de ce ţii mâinile la spate?

— Am o bucată de slănină. Mi-a dat-o mama şi ai-a spus aşa: „Dacă-ţi toarnă iod, dă-i-o drept mulţumire”.

— Dacă-ţi toarnă iod, zici?

— Zău că aşa mi-a spus I

— Obo-ho! făcu părintele Perlamutri, ridicându-se. În loc să mi-o trimită aşa, dumneaei nu: „Dacă-ţi: oarnă!…” Şi părintele dădu din cap: Ei, haide, dă încoace slănina… Hm, e veche!

— N-am tăiat porc anul ăsta încă, părinte.

— Asta ştiu eu, dar chiar dacă-i veche, trebuia să eie mai grasă. Unde ţi-e şipul?. De ce nu ţi-a dat încalţe unul de un sfert? apoi se poate să-ţi umplu un şip ca ăsta?

— Dar nu încap în el nici două degetare, părinte I

Cum putea să fie mai mic?

Părintele rămase câtva timp pe gânduri.

— Du-te la maică-ta şi spune-i să vină mai bine singură. Am s-o ung eu. Ce rost are să mai torn în

Şip?

I

J’P

se p

Tot că căti bn rări tna pe aş;

Istr

Însă Dimka scutură din cap cu desperare.

Pei

DU!

ÎN

IDiir la II Iţim} Imti Irali ca N

e, lei ai sii i

— Hm… De ce dai din cap?

— Dar toarnă odată, părinte 1 strigă băiatul grăbit] Că mama mi-a spus așa: „Dacă nu-ţi dă, ia slănini Dimka, şi ad-o înapoi acasă”.

— Uite ce să-i spui mamă-ţi: „Cel ce dăruieşte şi nu mai poarte de grijă darului său, că el va fi depururi în faţa Celui de sus”… Ai să ţii minte?

— Am să ţin!… Cu toate astea, toarnă, părinte! 1 Părintele Perlamutri îşi vârî picioarele goale în papuci, cu care prilej Dimka se minună de mărimea lor neobişnuită, şi, luând slănina şi şipul, trecu în alta odaie.

— Ţine – zise el întorcându-se. Asta numai fiindcă-J

eu om bun… Şi după ce se mai gândi puţin, întrebă]

Dar găinile voastre nu ouă, băiete?

„Asta înseamnă bunătate? se înfurie Dimka. Nici măcar jumătate de sticluţă…” Iar la a doua întrebare! îi răspunse cu seriozitate, în timp ce ieşea pe uşă:

— Apoi noi, părinte, n-avem găini, avem numi cocoşi!

În vremea asta nu se mai auzea nimic despre roşu. aşa că băieţii trebuiau să fie cu ochii în patru.

Şi totuşi se duceau destul de des la hambare şi petreceau mult timp în tovărăşia necunoscutului.

Omul stătea bucuros de vorbă cu ei, le povestea felu’ rite întâmplări, ba câteodată mai şi glumea. Numai rareori, mai ales atunci când venea vorba despre fronturi, o brazdă adâncă i se aşeza între sprâncene şi el tăcea, gândindu-se îndelung la un ştiu ce.

— Ei, băieţi, n-aţi mai auzit nimic de pe-acolo?

„Pe-acolo” însemna frontul. Dar zvonurile care um blau prin sat erau nelămurite şi se băteau cap în cap.

Atunci necunoscutul se încrunta şi se mânia. Se vede că inactivitatea şi nesiguranţa îl apăsau mai mult decât primejdia clipei de faţă, decât teama pentru soarta lui.

Cei doi băieţi se împrieteniseră cu el. Mai ales Dimka. Odată, după ce o lăsase pe mamă-sa acasă plângând, Dimka veni la hambare trist şi întunecat.

— Goloveni mă bate… – îi explică el străinului.

În pricina mea vrea să-i dea afară din casă pe mama i pe Top… Ne-am duce la tata, la Piter… Dar nu e poate.

— De ce nu se poate?

— Nu se poate trece: trebuie tot soiul de permise.

? e urmă bilete de la cine să faci rost? Şi fără bilete în se poate.

Necunoscutul se gândi puţin, apoi zise:

— Dacă ar fi roşii aici, ţi-aş face eu rost de permis.

Imka.

I-Tu? se minună băiatul. Şi după ce stătu puţin a îndoială, îi puse întrebarea care-l urmărea de atâta imp: Cine eşti tu? Lasă că ştiu eu: eşti comandant nitralior. Te-am văzut odată cu un soldat şi cu o miralieră „Louis”.

(Necunoscutul începu să râdă şi să dea din cap aşa el, încât putea să însemne şi „da” şi „nu”.

Şi de atunci Dimka dori şi mai fierbinte să vină roşii, a vină cât mai curând.

Î Necazurile se ţineau lanţ de capul lui. Fără milă, Şop îi cerea pentru a cincea oară un cui. Şi cu toate: a îl căpătase de fiecare dată, tot scăpase o vorbă atre mama. Apoi, mama şi găsise în buzunarul pantaonului firimituri din mahorcă pe care Dimka i-o ducea (nitului. Dar abia astăzi îl lovise nenorocirea cea mai n-are. Cu prilejul sărbătorii, Perlamutri se abătuse şi se la masa lor, ca să adune daruri benevole. Vorbind. şa, de una şi de alta, îi spusese la un moment dat namei:

— Cu toate astea, slănina a fost veche, aşa că n-ar trica să mai dai vreo zece ouşoare pe deasupra pentru lectoria ceea…

— Pentru care doctorie?

Î Dimka se răsucea pe scaun cu nelinişte, făcându-se nic sub privirile aţintite asupra lui.

— Eu, mamă… pentru căţel, pentru Şmelik… – ngăimă el în doi peri. Avea o zgârietură grozavă…

Tăcură cu toţii, iar Goloveni, răsucindu-se pe laviţă: i se:

I

— Chiar astăzi am să-ţi împuşc javra I Adăugă apoi, privindu-l

cam ciudat: De altfel, eu cred că minţi. Şi nu mai zise nimic, nici măcar nu-l cârpi.

— Cum se poate?! Pentru o javră ca asta o doctorie aşa de scumpă? făcu părintele Perlamutri indignau iar pentru că ai minţit, eşti de două ori vinovat: o dată pe pământ şi o dată în ceruri! Zicând acestea, fi înălţă cu un aer plin de înţeles degetul cel mare, îşi mută privirea de la podeaua de lut în tavan, şi după ce se încredinţa că vorbele lui făcuseră efectul cuvenit, adăugă întorcându-se către mama lui Dimka: Atunci, pot să contez pe zece ouşoare...

În aceeaşi seară, ieşind din casă, Dimka întoarse capul şi-l văzu pe Goloveni stând lângă gard şi petre-;, cându-l cu o privire ascuţită.

Băiatul o luă înadins spre pârâu.

— Dimka, ştii că se vorbeşte în sat despre rănitul;

nostru? îl sperie Jigan, de cum se întâlniră. Se zicaj că ar fi pe undeva, pe aici, prin apropiere. Asta din pricina cămăşii celeia... Şi pe deasupra, Şemka al sta – (

rostelui a găsit lângă gardul Corpinei un carnet, plină

de sânge tot. Am văzut şi eu o foaie. Era albă, iar;, într-un colţ avea trei litere: „R.V.S”. Şi două beţişoarej ca minutarele de la ceas.

Lui Dimka i se păru că-l pocneşte cineva în moalele capului:

— Jigan – îi răspunse el în şoaptă, cu toate că nu era nimeni în jurul lor – ştii... nu trebuie să te mai duci acolo de-a dreptul... Mai bine s-o iei cu ocol, să nu te vadă careva.

Îi dădură de veste şi necunoscutului.

— Ei, băieţi – zise el – trebuie să fiţi mai cu; băgare de seamă. Dar dacă nu s-o putea altfel, ce să-i faci?... E drept că n-aş vrea să mă curăţ aşa, prosteşte.

— Dar neprosteşte?...

— Asemenea cuvânt nu există, Dimka. În zadar, da, s-ar putea spune...

— Este şi un cântec în felul ăsta – se amestecă în vorbă Jigan. Dacă n-am fi aşa cum suntem, ţi l-aş cânta.

Şumos cântec! Un comunist e pus la zid, dar înainte le-a fi împuşcat, el îi lămureşte pe ceilalţi: „Noi ştim, fie el, pentru ce luptăm,

ştim pentru ce murim”… mai că, vezi, spus aşa, cu vorbele mele, cântecul îni frumos. Însă când plecau soldaţii pe front, straş-uc îi mai cântau!… Până şi feroviarii rămâneau cu gu-ile căscate, aşa-ţi răscoleşte sufletul cântecul ăsta… Ieşiră pe rând. Dimka plecă cel dintâi; conştiincios im era, o apucă spre pârâu şi de acolo spre casă, n timp ce Jigan, nepăsător ca de obicei, luă bidonul recunoscutului ca să-i aducă apă şi, uitând de învoiala or, pomi pe drumul cel mai scurt, prin grădinile de: arzavat. Fluiera, cu gândul aiurea. Dar se opri înaltă, auzind cum trosnesc tufişurile. – Stai, diavole! strigă cineva. Stai tu, câine!

Se trase înapoi speriat şi o luă la goană, apoi se caţără pe un gard, însă se simţi înşfăcat zdravăn de oantaloni. Făcând un efort peste puterile lui, Jigan lădu cu piciorul, nimerindu-şi pesemne urmăritorul

I drept în obraz. Sări apoi gardul în straturile cu varză.

[scăpă bidonul din mână şi dispăru în întuneric…

Dimka se întoarse acasă şi, fără să bănuiască nimic, pe culcă imediat. Nu trecură nici douăzeci de minute Îşi goloveni intră în odaie înjurând şi se repezi cu gura la mama:

— Ar face mai bine diavolul tău de băiat să nu se mai întoarcă acasă… M-a izbit cu piciorul drept în lobraz… Am să-l ucid!

— Când te-a izbit? îl întrebă mama speriată.

— Când? Chiar adineauri.

— Dar el doarme de cine ştie când!

— Aha, diavolul! Va să zică a venit acasă într-un suflet! El mă izbeşte cu călcâiul cizmei în obraz, iar i dumneaei îmi cântă că „doarme”! Şi Goloveni deschise [uşa, îndreptându-se spre Dimka.

— Ce tot spui! Ce tot spui! se repezi mama în

grozită. Cu care toc? Doar ştii că din primăvară băiatul nu mai are niciun fel de încălţăminte. Umblă des culţ! Cine era să-i cumpere?… Ce, ţi-ai pierdut i minţile?

lin.

y

Din hd nor tot

Se vede că Goloveni îşi aduse şi el aminte că Dimka n-avea

ghete. Se opri, înjură şi se întoarse în odaie.

— Hm… – mârâi el, aşezându-se pe laviţă şi aruncând bidonul pe masă. Mi s-a părut… Cu toate astea, cine-l ascunde, şi unde? Întâi cămaşa, apoi carnetul, acum bidonul… După ce tăcu un timp, adăugă: Dar câinele tot l-am ucis I

— Cum l-ai ucis? întrebă mama.

fjibi

— Uite-aşa! I-am dat una în cap, şi gata.

Cu obrazul înfundat în blană, ghemuit adânc în loaia tind jomj şuba mamei, Dimka tremura din tot trupul şi plângea fără zgomot, dar cu adâncă amărăciune. Când toată casa se linişti şi Goloveni plecă în podul de fân, mama veni lângă el şi, văzându-l cum plânge în hohote, îi zise ca să-l liniştească:

— Ei, lasă, Dimuşka! Pentru un câine…

Dar auzind-o, lui Dimka i se păru că vede şi mai idesluşit, ca aievea, ochii blânzi ai lui Şmel, îşi aduse aminte cum dădea el mereu din coadă şi, înfundându-şi şi mai adânc obrazul în blana de oaie udă de lacrimi, I începu să suspine cu obidă…

mir

— Eh, tu I făcu Dimka şi nu mai adăugă nimic.

Dar Jigan simţi în vorbele lui atâta dojana şi atâtal durere, încât îşi pierdu cu desăvârşire cumpătul.

— Parcă eu am ştiut, Dimka?

— „Parcă am ştiut”! Dar eu ce ţi-am spus?… Ce, „I

era greu s-o iei mai cu ocol? Şi acum, poftim! Golo veni pune şaua pe cal, să plece încotrova. Dar unde?

Desigur că la Levko, sau la altul ca el, să ceară oa-l

meni pentru percheziţie 1

Necunoscutul îi aruncă şi el lui Jigan o privire, în care nu se vedea decât o uşoară dojana, apoi zise cu I blândeţe:

— Sunteţi băieţi buni… Şi nu se supără de loc, de parcă nici nu era vorba de dânsul. tr

P

Jigan stătea ca mut. Nu-i mai umblau ochii în toate părţile, ca de

obicei. Nu putea să spună nimic ca li se apere, şi, de altfel, nici nu voia s-o facă. Răspunse întunecat, dar nu la întrebarea lui Dimka:

I-Ştiţi că roşii sunt în oraş? A venit Avdei, cerşe-irul. Zice că-s mulţi şi că cea mai mare parte sunt ilari. Apoi ridică ochii şi adăugă încet, cu acelaşi las de om vinovat: Eu aş încerca… Poate că o să mă ot strecura… cred că o să izbutesc s-o fac la timp. Dirnka rămase mirat. Se miră şi necunoscutul vând ochii mari şi întunecaţi ai băiatului aţintiţi cu înozitate asupra lui. Dar mai mult decât ei se miră însuşi Jigan de gândul care-i venise, aşa, pe neaşteptate, într-adevăr, aşa şi hotărâră. Necunoscutul rupse în rabă o foaie dintr-un carnet şi, în timp ce scria,) imka văzu în colţul stâng al hârtiei literele misterioase R.V.S”. Şi cele două beţişoare ca minutarele de la ceas.

— Uite – zise necunoscutul, întinzându-i lui Jigan oaia – ia-o. Stai să însemn şi viteza: două cruci. Jlând o vedea semnul ăsta, oricare soldat o s-o ducă comandantului, ziua sau noaptea. Numai bagă de seamă a nu te prindă.

— Vezi să n-o buclariseşti! adăugă şi Dimka. Alt-ninteri, mai bine nu te prinde… Lasă-mă pe mine.

Dar ochii lui Jigan străluceau din nou. Răspunse cu ngâmf area lui obişnuită:

ţ-ştiu eu cum să mă descurc!… Ce, parcă asta mi se întâmplă întâia oară?

Jigan ieşi prin spărtură, se uită în jur şi, nevăzând nimic suspect, trecu drumul şi o luă drept înainte.

Soarele era încă sus, deasupra pădurii Nikolskoe, când Jigan, care ajunsese în şosea, îl văzu pe Goioveni trecând pe lângă el în trap şi îndreptându-se nu se ştie încotro.

I Nu departe de marginea pădurii, Jigan ajunse din urmă câteva căruţe, încărcate cu făină şi cu slănină, însoţite de cinci oameni înarmaţi. Căruţele se urneau cu greu, iar Jigan trebuia să se grăbească. De aceea trecu prin hăţiş şi o luă înainte, dar nu pe drum, ci prin marginea pădurii.

Întâlni poieni pline de flori înalte şi galbene. În umbră începeau să bâzâie musculiţele. Ici şi colo se

zăreau bobiţe de zmeură sălbatică. Culese câteva d mers, fără să se oprească o clipă.

„Oi fi făcut vreo cinci verste I îşi zise el. Bine ar fi să merg şi de aci înainte tot aşa, fără să mă împiedice nimic”. Cioatele îi îngreuiau mersul şi băiatul ieşi din nou la drum.

După ce trecu de cotitură, îşi închise pe jumătate! ochii: razele ascuţite şi roşii ale soarelui în apus îi băteau drept în faţă. În vârful unui arţar înalt şuiera ca pe înserat, o păsărică, iar în desiş foşni nu ştiu ce.

— Hei! auzi el un strigăt înăbuşit. Jigan se întoarse, dar nu văzu pe nimeni.

— Hei, băiete, ia fă-te încoace!

În dosul unui stoguleţ de fân de la marginea dro»mului, Jigan zări doi bărbaţi cu puşti, care aşteptau, se vede, pe cineva. Mai la o parte, lângă copaci, stăteau caii lor.

Jigan se apropie.

— De unde vii?… Şi încotro te duci?

— De-acolo… – se încurcă Jigan arătând cu mâna şi socotindu-se ce să mai spună după aceea. Sunt din cătun. Ne-a fugit vaca… Poate că aţi întâlnit-o pe undeva? Una roşcată, cu cornul rupt… Parcă a intrat în pământ, pe cinstea mea 1 Iar fără ea, nici nu mă mai întors acasă!

— N-am văzut-o… Rătăcea pe aici o juncană, dai au mâncat-o ai noştri încă de dimineaţă… Dar ia spune, n-ai întâlnit pe drum nişte căruţe?

— Ba da, vin câteva… trebuie să fie pe-aproape.

Această veste păru a-i interesa grozav pe cei care-l iscodeau, deoarece se şi repeziră la cai.

— Urcă-te! îi strigă unul lui Jigan, aducând caii. Urcă-te la spatele meu 1

— Dar eu trebuie să mă duc acasă, trebuie să caut vaca… – se tângui jalnic băiatul. Unde vreţi să bPfti duceţi?…

— Haide, urcă-te când îţi spun! mai încolo o să-ţi dăm drumul. Altfel eşti în stare să ne dai de gol faţă de căruţaşi.

În zadar încercă Jigan să-i convingă că trebuie să-şi caute vaca, că trebuie să se întoarcă acasă şi că n-a lă le sufle nicio vorbă căruţaşilor. Totul rămase în adar. Fără să-şi dea seama când, se pomeni călare la patele unuia dintre verzi. Porniră în trap. Altă dată, lucrul acesta i-ar fi plăcut grozav, acum însă nu-l îni înta de loc, mai ales când înţelese din vorbele lor: a se îndreptau spre detaşamentul lui Levko, care aştepta nu ştiu ce în pădure.

„Dar dacă Goloveni e acolo şi mă recunoaşte – I trecu deodată prin minte – ce mă fac?” Şi fără a mai stea la gânduri, cuprins de groază, se rostogolile pe cal şi părăsi drumul în goana mare.

— Încotro, afurisitule? strigă unul dintre oameni, mindu-şi calul şi luând puşca la ochi.

Şi poate că Jigan n-ar fi ajuns nici până-n marginea nourii, dacă celălalt călăreţ nu l-ar fi apucat pe cel lintâi de braţ, răcnind înciudat:

— Stai!... Nu trage, că ne strici toate socotelile!

Jigan intră în pădure ca o furtună. Alerga de-a dreptul prin tufişuri, adâncindu-se tot mai mult. Şi numai când se trezi în mijlocul unui desiş de plopi tineri şi-şi dădu seama că în niciun caz călăreţii n-ar putea să pătrundă până acolo, se opri şi-şi trase răsufletul.

I „La Levko! îşi zise el. Nu mai încape vorbă că tot la el s-a dus şi Goloveni. Şi deodată i se strânse inima: Măcar de n-ar ajunge înainte de a se întuneca 1 Noaptea tot n-or să-l găsească, iar dimineaţa poate că vin roşii...”

I Dinspre drum se auzi întâi o împuşcătură, pe urmă alta... Apoi împuşcăturile nu mai conteniră.

„S-au încăierat cu căruţaşii – îşi zise Jigan. Trebuie să mă grăbesc. Însă cum să mă grăbesc, dacă nu ştiu pe unde-i drumul?”

Dar pădurea se rări curând şi în faţa lui se ivi un drumuşor. Jigan răsuflă uşurat şi o luă la fugă tot înainte. Nu trecură nici douăzeci de minute şi deodată tu calea lui apăru un detaşament călare, gonind în trap întins. Înainte de a-şi veni în fire, Jigan se pomeni înconjurat de călăreţi. Speriat, se uită de jur-împrejurul lui şi cât pe ce să cadă din picioare de spaimă, când îl văzu în mijlocul lor pe Goloveni. Dar, fie că I Goloveni nu-l recunoscu, deoarece nu-l văzuse decât o

13* 195

dată sau de două ori, fie că nu se aştepta să dea peste el acolo, fie că era ocupat să strângă chinga şeii uzate puse la repezeală – ceea ce e sigur, e că nu-i dădu nicio atenţie.

— Măi băiete – îl întrebă un călăreţ greoi, cu mustăţi mari şi cărunte – încotro te împinge păcatul.

— Sunt din cătun… – începu Jigan. Vaca noastră.» o vacă neagră, bălţată…

— Minţi 1 Nu-i niciun cătun pe-aici.

Jigan se sperie şi mai amarnic şi răspunse bâlbâindu-se:

— Nu-i pe-aici… Dar când au început împuşcăturile m-am speriat şi am luat-o la goană.

— Aţi auzit? îl întrerupse cel dintâi. V-am spus eu că se aud pe undeva împuşcături?

— Zău că au tras! stărui Jigan, începând să bănuiască câte ceva. Pe drumul Nikolskoe… Nişte ţărani îi duceau provizii lui Kozolup şi oamenii lui Levki i-au atacat.

— Cum i-au atacat? strigă furios unul din călăreţi. Cum au îndrăznit?

— Să mor dacă nu i-au atacat!… I-am auzit eu, cu urechile mele, cum spuneau: „N-are decât să crape de foame Kozolup, diavolul cel bătrân 1 Că destul s-şi îndopat până acum!…”

— Aţi auzit? urlă cel verde. Cică m-am îndopat!

— Aşa ziceau, că s-a îndopat – întări Jigan, căruia începuse să-i umble gura ca o meliţă. „Dacă o să se dea la noi, ziceau, o să-i arătăm noi lui!”… Astea-8 vorbele lor, că eu n-am niciun interes…

Jigan era gata să arunce încă multe duzini de vorbe care să atingă demnitatea lui Kozolup. Dar Kozolup, şi aşa peste măsură de înfuriat, strigă cu glas înspăimântător:

— Încălecaţi!

— Şi cu ăsta ce facem? întrebă unul dintre călăreţi, arătându-l pe Jigan.

— Arde-i una cu nuiaua, să nu mai audă de acij înainte asemenea vorbe!

Detaşamentul o luă în galop într-o parte, în timp ce Jigan, după ce căpătă pe negândite o nuia peste spipare, o luă la goană în cealaltă parte, bucuros că scanase numai cu atâta.

I „Acuşi or să-şi dea seama – se gândea el, alergând. Dar până s-or dezmetici, poate că se înnoptează”.; Soarele asfinţise. Se iviră stelele şi se lăsă noaptea. ar Jigan aci alerga, aci mergea la pas, respirând din greu, aci se oprea să-şi mai tragă răsuflarea. Odată, auzind un clipocit neîntrerupt, căută prin întuneric pârâiaşul şi, înfierbântat, sorbi câteva înghiţituri de apă rece. Altă dată se izbi de o cruce singuratică, aplecată la marginea drumului, şi se trase îndărăt speriat. Încetul cu încetul începu să-l prindă deznădejdea. Alerga, alerga şi nu mai ajungea nicăieri. Poate că de mult: rătăcise drumul. Dacă ar putea să întrebe pe cineva-l…

Dar n-avea pe cine întreba. Nu întâlnea pe drum nici ţărani cu boi leneşi, nici cosaşi stând în preajma Ifocului, nici băieţi cu caii la păscut, nici drumeţi întârziaţi venind” de la oraş. Drumul negru era pustiu şi mut. Numai privighetoarea cânta mereu, numai ei nu-i era frică şi râdea cu glasul ei răsunător, sus, deasupra [vedeniilor nopţii, deasupra pământului liniştit acum.

Şi iată că tocmai când Jigan pierduse orice nădejde de a ieşi la vreun liman, ajunse la o răscruce de drumuri. „Alta acum! Pe care să apuc?” Şi se opri în loc.

„Ga-ga-ga”… auzi atunci un gâgâit domol. „Gâşte!” era gata să strige Jigan. Şi abia atunci văzu chiar în faţa lui, dincolo de tufişuri, o casă.

Un câine urlă deznădăjduit, de parcă se apropia un urs, nu un biet băieţel. Treziţi din somn, porcii începură să grohăie. Jigan bătu în uşă:

— Hei! Deschideţi!

La început nu-i răspunse nimeni. Apoi se auzi o tuse, cineva se mişcă şi un glas de femeie bătrână l zise încet:

— Doamne, dar cine-o mai fi?…

— Deschideţi! repetă Jigan.

Însă vremurile nu îngăduiau nimănui să deschidă: uşa la miezul

nopţii. Un glas adânc şi răguşit întrebă! somnoros:

— Care-i acolo?

— Deschideţi 1 Sunt Jigan!

— La dracu’, ce fel de jigan mai eşti şi tu? Când ţi-oi trimite acuşi un glonte prin uşă I

Jigan se trase repede la o parte şi, înţelegând că greşise, strigă:

— Nu, nu-s chiar jigan I Nu-s jigan de loc… Asta-i numai o poreclă. Mă cheamă Vaska… şi-s încă mic… Vreau numai să ştiu care-i drumul spre oraş.

— Cel din margine duce spre oraş, celălalt spre Podubovka.

— Apoi amândouă sunt la margine!… Parcă ce, poţi să înţelegi prin uşă I

În casă se făcu tăcere. Pesemne că cei dinăuntru se sfătuiau.

— Vino la ferestruie şi-ţi arăt. Dar înăuntru nu te las… asta nu 1 Ce-i dacă eşti mic? Poate că la spatele tău e cine ştie ce vlăjgan.

Ferestruia se deschise şi cineva îi arătă drumul.

— Nu-i departe, să tot fie o verstă. Îndată ce ieşi în marginea pădurii.

— Numai atât? Şi Jigan o luă din nou la goană, ca şi cum nădejdea i-ar fi dat aripi.

Pe uliţele întortocheate îl opri imediat o patrulă, care-i arătă unde era comandamentul. Acolo, un ostaş roşu somnoros îi răspunse în silă:

— Ce bilet 1 Vino mâine dimineaţă… Dar văzând cruciuliţele care arătau că era grabă, luă biletul şi strigă: Hei, care-i acolo?… Unde-i cel de serviciu?

Ostaşul de serviciu se uită la Jigări, despături biletul şi văzând în colţul din stânga cele trei litere misterioase „R.V.S., îl apropie numaidecât de lampă. Îndată ce-l citi, chemă la telefon pe comandant şi pe comisar, apoi începu să se plimbe grăbit prin odaie.

Nu trecu mult şi intrară doi bărbaţi.

— Nu se poate! strigă mirat unul din ei.

— El e!… Fără îndoială că-i el 1 îl întrerupse celălalt, cu veselie. E iscălitura lui, e parafa lui… Cine-a adus biletul?

Şi abia atunci privirile tuturor se îndreptară spre ungherul unde stătea, liniştit, Jigan.

— Cum e cel care te-a trimis?

I – Cu haine negre… poartă cizme… şi are şi o stea, cu un steguleţ roşu. I – Da, da, aceea e decoraţia!

I – Numai grăbiţi-vă 1 se rugă Jigan. Acuşi se luminează… Dacă-l găsesc bandiţii, îl ucid 1 [Şi se porni o zarvă I… Alergau toţi care încotro, telefoanele zbârnâiau, caii băteau din copite. Şi în mijlocul acelei învălmăşeli, Jigan, obosit, prinse câteva cuvinte răzleţe care se repetau mereu: „Fără îndoială… armata!… El trebuie să fie… Sovietul militar revoluţionar!”

Goarna sună grăbită şi geamurile. se cutremurară de tropot de cai.

— Unde-i? Şi izbind uşa de perete, un comandant cu pistol şi sabie intră în casă. Tu eşti băiatul cu pricina? Vasilcenko, ia-l pe calul tău… Nici nu se dezmetici bine Jigan, când braţele vân-joase îl ridicară şi-l aşezară în şa. Şi iarăşi se auzi goarna.

— Mai repede! strigă poruncitor cineva din cerdac.

Trebuie să ajungeţi la timp!

— Suntem gata! răspunseră laolaltă – zeci de glasuri. Apoi:

— A-arrş!

Şi detaşamentul de călăreţi, luând-o la galop, se cufundă în întuneric.

În vremea asta, necunoscutul şi Dimka aşteptau neliniştiţi şi trăgeau cu urechea, atenţi, la tot ce se petrecea în jurul lor.

— Mai bine te-ai duce acasă – îl sfătui de câteva ori necunoscutul pe Dimka.

Dar un fel de încăpăţânare pusese stăpânire pe băiat.

— Nu 1 şi dădea din cap. Nu mă duc!

Ieşi prin spărtură, răscoli paiele, astupă cu ele intrarea şi se strecură îndărăt.

Stăteau tăcuţi. Nu le ardea de vorbă. Numai o dată, Dimka zise, şi atunci cu oarecare sfială:

— I-am spus deunăzi mamei: „Poate c-o să pleca A] curând la

tata". Era cât pe ce să se înăbuşe de bucu? de dar după aceea a început să mă certe: „Ca tot baţi câmpii!"

— O să plecaţi, o să plecaţi, Dimka 1 Numai…

Dimka îşi dădea şi el seama cât de necuprins şi da înspăimântător era acest „numai". De aceea rămase tăcut în paie, gândindu-se nu ştiu la ce.

Se însera. În hambar, umbrele întunecate de prin ungherele năruite se înăspreau tot mai mult. Şi dungile de lumină care mai răzbăteau încă prin crăpături se topeau pe nesimţite în umbră.

— Auzi?

Dimka se cutremură:

— Audi

Necunoscutul îl prinse de umăr şi-l strânse cu putere.

— Cine să fie?

Pe câmpie, dincolo desat, se auzeau împuşcături grăbite şi neregulate. Vântul le aducea până la ei în chip de pocnete înăbuşite, ca din tunurile cu care se joacă copiii.

— Poate că-s roşii?…

— Nu, Dimka, nu! Roşii n-au avut timp să ajungă… Totul se linişti. Mai trecu o oră. Apoi tropotul cailor şi strigătele care umplură satul aduseră până la harrw bare vestea înspăimântătoare că străinii erau chiar acolo lângă ei.

Glasurile când păreau că se apropie, când se depărtau. Şi iată că se auziră aproape de tot.

— Şi prin beciuri? Şi prin hambare? întreba I» glas aspru.

— Peste tot – răspundea altul. Dar eu tot crea că trebuie să fie pe undeva, pe-aici.

„Goloveni!" îl recunoscu Dimka după glas. Necunoscutul întinse mâna, şi naganul, rece şi liniştit, sclipi uşor în întuneric.

— Ce beznă, lua-i-ar dracu'! Am întârziat din pricina lui Levko.

— Da, beznă – repetă altul. Poţi să-ţi frângi gâtul pe-aici. Am intrat într-un hambar, dar au început să [

cadă de sus grinzile peste mine… Cât pe ce să-mi spargă capul!

— Cred că ăsta e locul cu pricina… N-ar fi bun să punem în jurul

hambarelor vreo cinci băieţi, pin s-o lumina de zi?

— Ba să punem!

Cei doi se simţiră mai uşuraţi. Prinseră curaj. Print tr-o crăpătură se vedea, nu departe de ei, un foc. Un cal se apropie de uşa dărâmată şi apucă în silă o gură de paie.

Dimineaţa întârzia. În sfârşit, zorile începură să pâl-< päie şi stelele să pălească.

Curând or să înceapă a căuta… Pesemne că Jigan nu ajunsese la timp.

— Dimka – zise necunoscutul în şoaptă. Curând or să înceapă a căuta. În partea unde s-au năruit porţile; este o spărtură îngustă, chiar lângă pământ. Tu eşti mic şi o să poţi trece… Strecoară-te pe-acolo şi du-te.

— Şi tu?

— Eu rămân aici… Am ascuns porthartul, ştampild şi un bilet în care e vorba de tine, sub cărămizi, ştii tu unde. Să le dai roşilor oricând vor veni. Haide, şterge-o mai repede! Şi necunoscutul îi strânse mâna] ca unui om în toată firea şi-d împinse încetişor de lângă el.

Dimka simţea că-l îneacă lacrimile. îi era şi fricltjjj dar îi era şi. milă de celălalt să-l lase singur. Muşcân – du-şi buzele şi înghiţindu-şi lacrimile, se târî afară, împiedicându-se de cărămizile sfărâmate şi împrăştiate.

Tara-ta-ta! şi sunetul goarnei străpunse fără veste văzduhul. Tara-ta-ta! Bum-bum!… Tiu-u, tiu-u… şuieră pe deasupra hambarelor.

Strigătele oamenilor, tropotul cailor şi ecoul sonor al rafalelor de mitralieră se înfipseră în liniştea prei mergătoare a zorilor sfâşiind-o şi sfâşiind odată cu ea şi aşteptarea nesfârşită a celor doi. Totul se petrecu atât de pe neaşteptate, încât Dimka nici nu-şi dădu seama când se pomeni din nou lângă necunoscut. Şi nemaiputând să se stăpânească, izbucni într-un plâns neistovit.

— Minţi, Jigan… Fără îndoială că minţi! Nici măcar n-ai sabie – îi răspunse Dimka, râzând cu ochii încă plini de lacrimi.

Toată ziua a fost numai veselie.

Dimka era peste tot. Băieţii se uitau la el cu gura căscată şi se

duceau droaie să vadă locul unde stătuse ascuns fugarul, aşa încât, spre seară, paiele de lângă culcuşul lui erau atât de frământate şi de bătătorite, de parcă trecuse pe acolo o întreagă cireada de vaci.

Pesemne că prizonierul de până atunci era o căpetenie de seamă, deoarece îl ascultau şi comandanţii, nu numai ostaşii roşii.

Scrise pentru Dimka fel de fel de hârtii, iar pe fie –, care din ele i se puse câte o ştampilă, ca să nu le fetea în cale nicio piedică, nici lui Dimka, nici mamei şi nici lui Top, până vor ajunge la Petrograd.

Iar Jigan umbla ca un titirez printre ostaşi şi le cânta atâtea cântece, de nu se mai saturau ascultându-l.

Ostaşii râdeau, şi în acelaşi timp se minunau de glasul lui., – Ce ai de gând să faci acum, Jigan?

Jigan se opri o clipă, o umbră uşoară păru că lunecă peste obrazul lui mic, apoi scutură din cap cu semeţie:

— Eu, frate, mă întorc de unde am venit. îmi iau din nou în primire gările şi eşaloanele… Am prins – de la ăştia un cântec nou:

„În spital, noaptea grea-i pe sjirşite. Zi de vară senină-ncepea şi în zorile cald însorite Comandantul cel iânar murea…”

Frumos cântec! îl cânt eu aşa, şi când mă uit, Corpinei îi curgeau lacrimile I „De ce plângi, bunicuţă?” o întreb. „Apoi, cum să nu plâng dacă moare!” „Ei, buni-cuţo, moare numai aşa, în cântec”. „Dac-ar fi numai în cântec, zice. Dar câţi nu mor cu adevărat!…” Uneori însă – adăugă el bâlbâindu-se puţin – unii tovarăşi din eşaloane n-au „încredere în mine. „Şterge-o, îmi spun. Poate că eşti o haimana, ori un pungaş… Cine ştie pe ce pui mâna!” Eh, straşnic ar fi dacă mi s-ar. da şi mie o hârtie!

— Bine zici, hai să-i scriem şi lui una – propuse nu ştiu cine. – Să-i scriem, să-i scriem!

Şi au scris aşa: că „Jigan nu e nici haimana şi nici pungaş, ci un element care şi-a dovedit prin fapte spiritul revoluţionar”, prin urmare, să i se dea tot eon* cursul ca să cânte cântece sovietice prin toate gările, trenurile şi eşaloanele.

Şi mulţi ostaşi au iscălit hârtia aceea: o jumătate de coală de iscălituri, ba au trecut şi pe partea cealaltă. Până şi Pantiuşkin cel

ciupit de vărsat, care învăţase să scrie abia cu o săptămână înainte, îşi mâzgăli acolo numele de familie, literă cu literă, până la cea din urmă.

Duseră apoi hârtia la comisar, ca să-i pună parafa. Comisarul o citi.

— Nu se poate – zise el – să punem parafa regimentului pe o hârtie ca asta.

— Cum nu se poate? Parcă o să setocească ştampila? Pune-o, te rugăm noi. Ce, degeaba s-a căznit prichindelul?

Comisarul zâmbi:

— Care, acela datorită căruia l-am găsit pe Sergheev?

— El, mânca-l-ar purecii de şmecher 1

— În sfârşit, în mod excepţional… Şi apăsă ştampila pe hârtie.

Iar pe hârtie apărură imediat: R.S.F.S.R., secera şi ciocanul. Şi hârtia se prefăcu în act.

A fost o seară cum nu-şi aduceau aminte oamenii din sat să mai fi fost vreodată. Ce să mai vorbim de stelele care străluceau de parcă erau frecate cu praf de cărămidă, sau de vântul care îmbălsăma văzduhul cu parfumul pătrunzător al lanurilor de hrişcă în plină floare. Şi ce era pe uliţe! Toţi oamenii, până la unul, ieşiseră din case. Ostaşii roşii râdeau din toată inima, fetele chicoteau de răsuna tot satul. la r Pridorojnîi, ajutorul sanitarului, aşezat pe unul din buştenii care ţineau loc de estradă la mitinguri, cânta din armonică friulţimii care-l înconjura.

Noaptea se lăsa încetul cu încetul. Prin căsuţele împrăştiate începură să se aprindă luminile. Bătrânii şi copiii plecaseră acasă. Dar râsetele tineretului răsunară încă mult timp pe uliţele scăldate în lumina lunii. Şi încă multă vreme cântă cu măiestrie armonica lui Pridorojnîi, luându-se la întrecere cu trilurile în cascadă ale privighetorilor din dumbrava răcoroasă din apropiere.

A doua zi, necunoscutul plecă. Jigan şi Dimka îl petrecură până la ocolul vitelor. Lângă gardul aplecat, el se opri. În urma lui se opri întreg detaşamentul.

Şi, în faţa tuturor ostaşilor, necunoscutul strânse cu putere mâinile băieţilor.

— Poate că o să te mai văd cândva la Petrograd – zise el către Dimka. Iar pe tine… Şi se opri puţin.

— Poate, undeva – îi răspunse Jigan cu îndoială.

Vântul îi flutura uşor părul de pe capul mic şi zbârlit. Mâinile subţirele se ţineau cu putere de leaturi, iar ochii lui mari şi adânci se uitau ţintă în depărtare…

Detaşamentul se mai vedea încă pe drum, ca unj punct negru. Iată-l făcându-şi vânt pe cea din urmă colină, lângă râpa din Nikolskoe… Apoi dispăru. Nou-raşul de praf, ridicat de copitele cailor deasupra colaj noi, se risipi. Prin el se zări ogorul de hrişcă, dar pe ogor nu mai era nimeni.

Anul 1926

ŢINUTURI ÎNDEPĂRTATE!

Iernile noastre erau plictisitoare. Halta era mică. De jur-împrejur, numai pădure. Îndată ce începea să ningă şi să viscolească, s-a isprăvit, nu mai puteai scoate nasul din casă. Singura distracţie era să te dai cu săniuţa din vârful dealului. Dar nici să te dai cu săniuţa toată ziua nu era o afacere! Să zicem că te dai o dată, de două ori – hai, să zicem, de douăzeci de ori. Dar până la urmă tot te saturi. Şi pe urmă te şi oboseşti 1 Ei, dacă săniuţa ar merge şi la deal tot singură! Dar aşa, la vale merge cum merge, însă la deal, de loc.

Băieţi erau puţini în haltă; Vaska al cantonierului, Petka al mecanicului şi Seriojka al telegrafistului. Ceilalţi erau prea mici: unul avea trei ani, altul patru. Ce fel de tovarăşi puteau să-ţi fie ăştia?

Petka şi Vaska erau prieteni. Seriojka însă era arţăgos. Grozav îi plăcea să se bată.

Când îi trăsnea lui, îl striga pe Petka. De pildă, acum:

— Petka, vino încoace să-ţi arăt o boscărie. Oboscărie americană 1

Petka nu se lăsă amăgit. Şi nu se duse

— Şi rândul trecut mi-ai spus că ai să-mi arăţi o boscărie. Şi când colo, mi-ai tras doi dupaci după ceafă 1

— Ei, aceea a fost o boscărie simplă, dar asta e una americană, fără dupaci după ceafă! Vino repede să vezi ce sare în palmă la mine.

Petka se uită şi văzu că, într-adevăr, ceva sărea în palma lui Seriojka. Cum era să nu se ducă?

Seriojka al nostru era mare meşter în boscării. Legase de un beţişor un fir subţire de gumilastic, de care prinsese o jucărie – ceva ce aducea parcă a purceluş* parcă a peşte – şi o făcea să sară în palma lui.

— Ei, ce zici, e bună boscăria mea?

— Bună.

— Acum am să-ţi arăt alta şi mai straşnică! întoarce-te cu spatele.

Dar abia se întoarse Petka, şi Seriojka îi şi dădu un genunchi în spate, de-l făcu să intre cu capul în nămeţi.

— Şi asta se cheamă că-i boscărie americană!...

Încasa şi Vaska destule de la Seriojka. Dar când

Vaska şi Petka se jucau împreună, Seriojka nu se lega de ei. Oho! Numai să fi încercat! Amândoi la un loc aveau şi ei curaj!...

Într-o zi, Vaska se îmbolnăvi – îl durea gâtul – şi nul mai lăsară să iasă din casă.

În vremea asta, maică-sa se duse la o vecină, iar tată-său la canton, să primească trenul accelerat. În casă era linişte.

Stătea Vaska şi se gândea: „Ce-ar fi să născocesc şi eu ceva? Vreo boscărie, sau vreo şmecherie ca Seriojka?” Se gândi el ce se gândi – degeaba, nu-i venea nimic în minte.

Arunci luă un scaun şi-l apropie de dulap. Deschise uşiţa. îşi aruncă ochii pe poliţa de sus, unde era un borcan cu miere legat la gură. îl ciocăni cu degetul.

N-ar fi rău, desigur, să dezlege borcanul şi să ia o lingură bună de miere...

Totuşi, nu luă. Se mulţumi să ofteze şi coborî de pe scaun, deoarece ştia dinainte că o „şmecherie” ca asta n-ar fi fost pe placul mamei. Se aşeză la fereastră şi începu să aştepte trenul accelerat. I Păcat însă că niciodată n-ai timp să vezi ca lumea ce-i în trenul acela accelerat!

I împrăştiind scântei, pufăind, urlând şi făcând un zgomot de se cutremurau pereţii şi începeau să zăngănească farfuriile pe poliţe,

acceleratul trecea ca o nălucă, sclipind din luminile lui orbitoare. Şi abia dacă apucai să desluşeşti umbrele câtorva feţe omeneşti de la ferestre, florile de pe mesele albe din vagonul-restaurant, mânerele grele şi galbene ale uşilor, cu luciul lor de aur, geamurile de felurite culori, boneta albă a bucătarului – şi gata, s-a sfârşit... Nu mai vedeai decât lumina de semnalizare din coada trenului, licărind din ce în ce mai pierdut.

Iar în halta lor cea mică, acceleratul nu se oprise niciodată, nici măcar o singură dată!

Totdeauna era grăbit, alergând spre o ţară grozav de depărtată, spre Siberia.

Alerga ca o nălucă, şi când se ducea în Siberia, şi când se întorcea de acolo. Zbuciumată viaţă mai avea şi trenul ăsta accelerat!

Cum şedea aşa Vaska la fereastră, îl văzu deodată pe drum pe Petka. Avea un aer grozav de important şi ţinea la subsuoară un pachet. Puteai să juri că era un tehnician în toată puterea cuvântului sau un lăcătuş de revizie, cu geantă!

Vaska rămase nedumerit. Încercă să-i strige pe fereastră: „Încotro, Petka? Şi ce ai în pachetul acela învelit în jurnal?”

Dar abia deschise fereastra, că mama şi intră în odaie şi începu să-l certe că-şi scoate capul afară, în ger, când îl doare gâtul.

Chiar în clipa aceea trecu, urlând şi zguduind pământul, trenul accelerat. Se aşezară apoi la masă, aşa că Vaska uită de misterioasa plimbare a lui Petka prin faţa cantonului.

14 209

Dar a doua zi îl văzu iarăşi trecând pe drum şi J ţinând la subsuoară nu ştiu ce învelit într-un ziar. Ca şi ieri, avea acelaşi aer plin de importanţă, de-ai fi zis că era un impiegat de serviciu dintr-o gară principală.

Vaska începu să bată cu pumnul în cerceveaua ferestrei, dar mama strigă la el să se astâmpere.

Şi Petka trecu, căutându-şi de drum.

Vaska nu mai putea de curiozitate: ce se întâmplase cu Petka? înainte, toată ziua nu făcea altceva decât să fugărească câinii, să facă pe

comandantul cu cei mici, sau să se ferească din calea lui Seriojka… Pe când acum, călca aşezat, iar chipul lui era foarte mândru.

După ce tuşi ca să-şi dreagă glasul, Vaska îi spusei mamei, liniştit:

— Ştii ceva, mamă? Nu mă mai doare gâtul.

— Ei bravo, bine că nu te mai doare.

— Mi-a trecut de tot. Nu mă mai doare niciun pic. Curând, curând, o să pot şi eu ieşi afară, să mă plimb.

— Desigur că ai să poţi – îi răspunse mama. Astăzi, însă, stai în casă, că doar nu mai departe decât azi-dimineaţă vorbeai răguşit.

— Ei, asta a fost azi-dimineaţă, iar acum e seară – îi întoarse vorba Vaska, chibzuind cum să facă să poată ieşi în uliţă.

Începu să se plimbe în tăcere, apoi bău apă şi se porni să cânte încetişor. Cânta un cântec pe care-l auzise în vara aceea de la comsomoliştii veniţi în tabără, un cântec în care era vorba de lupta eroică dusă de un detaşament de comunarzi sub focul ucigător al grenadelor. La drept vorbind, n-avea chef de cântat, totuşi cânta, nădăjduind că mama, auzindu-l, să creadă că nu-l mai doare gâtul şi o să-l lase să iasă afară. Dar cum maică-sa, ocupată cu treburile bucătăriei, nu-i dădea niciun pic de atenţie, Vaska începu să cânte şi mai tare despre comunarzii lui: cum căzuseră ei prizonieri în mâinile unui general crud, care se pregătea să-i supună la torturi.

Când văzu că nici asta nu-i ajută la nimic, se porni să cânte cât îl ţinea gura: cum comunarzii, fără să se sperie de ameninţările generalului, începuseră să-şi sape mormântul…

Nu s-ar putea spune că Vaska avea voce. În schimb, cânta grozav de tare şi, deoarece mamă-sa tăcea, îşi închipuia că-i plăcea cum cântă şi că, fără îndoială, o să-i dea voie imediat să iasă din casă.

Dar abia ajunsese la partea cea mai dramatică a cântecului, acolo unde se povestea cum comunarzii, după ce-şi săpaseră mormântul, se porniră într-un glas să-l huiduiască pe blestematul cela de general – că mamă-sa încetă să mai umble cu blidele în bucătărie şi-şi vârî pe uşă faţa mânioasă şi nedumerită.

— Ce te-a apucat, diavole, de urli aşa? strigă ea. Stau eu, stau şi

ascult şi mă gândesc: nu cumva şi-o fi ieşit din minţi? behăi ca ţapul Mariei când se rătăceşte I

Vaska tăcu, jignit. Şi nu pentru că îl asemuise mamă-sa cu ţapul Mariei, ci pentru că toate încercările lui fuseseră zadarnice şi că, oricum, tot n-o să-l lase să iasă astăzi din casă.

Bosumflat, se urcă pe cuptorul cald. își puse cojocul de oaie sub cap şi, întovărăşit de torsul monoton al cotoiului roşcat, zis şi Ivan Ivanovici, se cufundă în gânduri amare asupra sorţii lui nenorocite.

„Ce plictiseală 1 Şcoală n-avem! Pionieri în tabără nu sunt I Trenul accelerat nu se opreşte în haltă la noi. Iarna nu se mai sfârşeşte 1 Mare plictiseală! De-ar veni odată vara 1 Vara este peşte, este zmeură, sunt alune, ciuperci...”

Şi Vaska îşi aduse aminte cum prinsese vara trecută un biban mare, aşa de mare că se minunase toată lumea.

Când se întorsese acasă, se înnopta. îşi lăsase bibanul în tindă, cu gândul să-l dăruiască mamei a doua zi. Dar peste noapte, ticălosul de Ivan Ivanovici, cotoiul, se strecurase în tindă şi mâncase tot bibanul, lăsând doar capul şi coada.

Aducându-şi aminte de această întâmplare, înciudat, Vaska îi dădu un ghiont lui Ivan Ivanovici şi-i zise, furios:

14* 211

— Altă data, pentru o chestie ca asta, o să-ţi sucesc gâtul!

Cotoiul cel roşcat tresări cu spaimă, miorlăi mânios şi sări alene de pe cuptor. Iar Vaska mai rămase câtva timp culcat, apoi adormi.

A doua zi nu-l mai durea gâtul şi mama îi dădu voie să iasă din casă.

Peste noapte începuse dezgheţul. Ţurţuri groşi şi ascuţiţi atârnau de streşini. Sufla un vânt domol şi umed. Se apropia primăvara...

Vaska tocmai voia să dea o fugă ca să-l caute pe Petica, când iată-l pe Petka venind înaintea lui.

— Pe unde-mi umbli, Petka? îl întrebă el. Şi de ce n-ai trecut niciodată pe la mine? Când te-a durut pe tine burta, eu am fost şi te-am văzut, dar când m-a durut pe mine gâtul, tu n-ai venit.

— Ba am fost – îi răspunse Petka. Am ajuns chiar până la casa voastră, dar mi-arr Tadus aminte de căldarea ceea pe care am scăpat-o amândoi nu de mult în fâpq tână... Ei, mi-am zis, când o ieşi acuşi mama lui Vaska şi mi-o trage o batjocură... Am mai stat ce-am mai stat, pe urmă m-am răzgândit şi n-am mai intrat.

— Ei, şi tu 1 Mama şi-a vărsat de-atunci năduful pe mine şi a şi uitat de asta. Iar căldarea a scos-o tata? alaltăieri. De aci înainte, vino pe la mine negreşit... Dar ce comedie ai acolo, învelită în ziar?

— Nu-i nicio comedie. Sunt cărţi. Una e o carte de citire, cealaltă o aritmetică. Asta-i a treia zi de când mă duc cu ele la Ivan Mihailovici. De citit mai ştiu eu, dar de scris, nici pomeneală, şi nici de aritmetică n-am habar. Iar el, vezi, îmi dă lecţii. Vrei să-ţi pun o problemă de aritmetică? Să zicem că ne-am dus amândoi la pescuit şi că eu am prins zece peşti, iar tu trei. Cţi peşti am prins împreună?

— Dar de ce să prind aşa de puţini? se supără Vaska. Tu zece, şi eu numai trei 1 îţi mai aduci aminte ce mai biban am prins eu vara trecută? Tu nu eşti în stare să prinzi unul ca acela!

— Bine, Vaska, dar acum e vorba de aritmetică 1

— Ei şi ce dacă-i vorba de aritmetică? Oricum, e prea puţin. Auzi dumneata: eu trei şi el zece!

Undiţa mea are plută adevărată, pe când a ta n-are decât un dop. Unde mai pui că prăjina undiţei tale e strâmbă...

— Strâmbă? Na-ţi-o bună! De unde ai scornit şi asta, că-i strâmbă? E drept că se îndoise puţin, dar de când am îndreptat-o... Ei bine, să zicem că eu am prins zece peşti, iar tu şapte.

— Şi de ce şapte?

— Cum de ce? Nu mai trage peştele la undiţă, şi gata!

— La mine nu mai trage, iar la tine trage! Ce fel de aritmetică tâmpită mai e şi asta?

— Măi, dar sucit mai eşti 1 oftă Petka. Hai să zicem că eu am prins zece peşti şi tu tot zece. Câţi fac la un foc?

— Cred că mulţi – îi răspunse Vaska, după ce se gândi puţin.

— „Mulţi”! apoi aşa se face socoteala? La un loc fac douăzeci de peşti, asta-i. De azi înainte o să mă duc în fiecare zi la Ivan Mihailovici.

O să mă înveţe

I

şi să socotesc, şi să scriu. Altfel, ce să fac? Să rămân un prost, fără carte, fiindcă n-avem şcoală?…

tu mecanicul, şi copiii călătorii. Iar mâine mergem amândoi la Ivan Mihailovici, să-l rugăm să-ţi dea lecţii şi ţie. E om de treabă şi o să se învoiască… Vrei, Vaska?

— Cum nu!

Şi băieţii nu numai că nu se certară, dar se împrieteniră şi mai mult. Toată seara se jucară, dându-se de-a săniuţa cu cei mici. Iar a doua zi dimineaţă se duseră împreună la Ivan Mihailovici, omul cel de treabă.

Vaska şi Petka se duceau la lecţie. Deodată, Seribjka cel arţăgos ieşi pe portiţă şi strigă în gura mare:

— Hei, Vaska, ia fă socoteala: întâia oară ţi-am dat trei dupaci după ceafă, pe urmă ţi-am mai dat încă cinci. Câţi fac cu totul?

— Ia hai, Petka, să-l scărmănăm puţin – zise Vaska supărat. Dă-i un pumn şi-i dau şi eu unul. Amândoi îi facem noi de petrecanie! îi tragem fiecare câte un pumn şi ne căutăm de drum.

— Da, şi pe urmă ne prinde pe câte unul şi ne snopeşte! îi răspunse Petka, mai prevăzător.

— Bine, dar noi n-o să umblăm decât împreună, totdeauna împreună! Tu cu mine şi eu cu tine. HaiJ Petka, să-i tragem câte una! Pe urmă ne căutăm de drum.

— Nu – i-o tăie Petka scurt – pentru că s-ar putea ca în timp ce ne batem, să ne rupem cărţile. Când o veni vara, i-om arăta noi lui să ne mai aţâţe şi să ne mai ia peştele din leasă 1

— N-ai ce-i face, că tot o să ni-l ia! oftă Vaska.

— Nu cred. O să aşezăm leasă într-un loc unde să n-o găsească măcar să crape 1

— O s-o găsească – îi răspunse Vaska mâhnit. El e viclean ş-apoi mai are şi o cange buna şi ascuţită.

— Ei şi ce dacă-i viclean? Acum şi noi suntem vicleni. Tu ai opt ani şi eu tot opt. Câţi fac la un loc r

— Şaisprezece – socoti Vaska.

— Ei, vezi? Noi avem şaisprezece, iar el n-are decât nouă. Prin urmare, noi suntem mai vicleni!

— Dar de ce unul de şaisprezece e mai viclean decât nouă?

— Totdeauna e mai viclean. Cu cât omul e mai bătrân, cu atât e mai viclean. Iată, de pildă, Pavlik Priprîghin. Are patru ani. Cum ar putea el să fie viclean? Poţi să-i ceri orice, poţi să-i şterpeleşti orice. Dar ia să-l luăm acum pe Danila Egorovici, cel cu casa cea mare şi cu acareturi multe. Are cincizeci de ani şi om mai viclean decât el nu se mai află. L-au impus cu o cotă de două sute de puduri de grâne, dar el a făcut ce-a făcut, a dat ţăranilor de băut şi, după ce i-a îmbătat cu votcă, i-a pus să iscălească nu ştiu ce bine. După aceea s-a dus cu hârtia la raion şi i-au scăzut o sută cincizeci de puduri!...

— Oamenii spun altfel – îl întrerupse Vaska. Oamenii spun că nu-i viclean pentru că-i bătrân, ci pentru că-i chiabur. Dar ce-o fi asta, chiabur, Petka? De ce unii oameni sunt ca toţi oamenii, iar alţii sunt chiaburi?

— Dacă eşti bogat, gata: eşti chiabur, vezi, tu, care eşti sărac, nu eşti chiabur, iar Danila Egorovici e chiabur.

— Dar de ce sunt sărac? se miră Vaska. Tatăl meu are o sută treizeci şi şapte de ruble pe lună, iar acasă avem un purcel, o capră şi patru găini. De unde ai scos-o că suntem săraci? Tata e om muncitor, nu ca păcătosul cela de Epifan, care cere de pomană în numele Domnului!

— Bine, aşa-i, nu eşti sărac. Însă tată-tău munceşte singur pentru el, al meu tot aşa, şi ceilalţi tot aşa. Pe când la grădina de zarzavat a lui Danila Egorovici au muncit astă-vară patru fete şi încă nu ştiu ce nepot şi parcă şi un cumnat, iar pe beţivanul de Ermolai l-a tocmit să-i păzească livada. Ţi-aduci aminte cum te-a bătut Ermolai cu urzici când ne-am furişat în livadă după mere? Grozav ai mai urlat atunci! Eu stăteam ascuns în tufe şi mă gândeam: „I-auzi ce t mai urlă Vaska! Nu mai încape vorbă că-l bate Ermolai cu urzici!”

— N-am ce zice, că bun mai eşti! se încruntă Vaska... Ai şters-o şi m-ai lăsat.

— Cum adică, trebuia să te aştept? îi răspunse Petka liniştit. Eu, frate, am sărit gardul ca un tigru 1 E drept că tot mi-a ars Ermolai două nuiele peste spinare. Pe când tu te-ai învârtit ca un curcan, de aceea te-a şi găbjit…

Pe vremuri, de mult, Ivan Mihailovici fusese mecanic, înainte de revoluţie fusese mecanic pe o locomotivă obişnuită. Dar când se pornise revoluţia şi începuse războiul civil, trecuse de pe o locomotivă obişnuită pe una blindată.

Petka şi Vaska văzuseră tot felul de locomotive. Cunoşteau locomotiva de tip „S”, înaltă, uşoară şi rapidă, care gonea în capul trenului accelerat spre ţara cea depărtată, spre Siberia. Văzuseră şi locomotivele cele uriaşe, cu trei cilindri, tip „M”, care urcă pante repezi, remorcând garnituri lungi şi grele şi văzuseră şi locomotivele de manevră „O”, greoaie, care nu bat altă cale decât aceea dintre semaforul de la intrare şi cel de la ieşire, văzuseră fel de fel de locomotive. Dar o locomotivă ca aceea din fotografia lui Ivan Mihailovici nu mai văzuseră niciodată. Nici locomotivă ca aceea şi nici vagoane ca acelea nu mai văzuseră.

Coş nu avea. Roţile nu se vedeau. Ferestrele ei grele, de oţel, erau astupate de tot. În locul ferestrelor se vedeau nişte crăpături lungăreţe şi înguste, din care ieşeau la iveală ţevile mitralierelor. N-aveau nici acoperişuri. În locul acoperişurilor se vedeau cupole turtite, din care parcă ţâşneau ţevile grele ale pieselor de artilerie.

Trenul blindat n-avea nimic care să sclipească! nici minere galbene şi lustruite, nici vopsele de lac viu colorate, nici geamuri luminoase. Tot trenul blindat – masiv, greoi, turtit parcă – era vopsit într-o culoare verde-cenuşie.

Şi nu vedeai pe nimeni: nici mecanic, nici conductori cu felinare, nici şef de tren cu ţignal.

Undeva, înăuntrul trenului, la adăpostul blindajului şi al armăturii de oţel, stăteau cu urechea aţintită, ghemuiţi în jurul pârghiilor uriaşe, în jurul mitralierelor şi al tunurilor, ostaşii roşii. Dar toate acestea erau ascunse şi zăvorâte, totul stătea cufundat într-o tăcere adâncă.

Stătea însă cufundat în tăcere numai câtva timp. Iată-l furişându-se noaptea, fără să dea vreun semnal, fără să fluiere, în apropierea duşmanului, sau făcându-şi vânt pe o câmpie unde se dădea o luptă grea între roşii şi albi. Şi unde începeau atunci să pârâie mitralierele ucigătoare prin crăpăturile întunecate! Şi unde. Începeau să bubuie tunurile uriaşe, trezite din somn, scuipând foc din turele!

Dar iată că odată un obuz din cele grele nimeri drept în trenul blindat. îi sparse blindajul, iar schijele îi retezară un braţ mecanicului militar Ivan Mihai-Bovici.

De atunci, Ivan Mihailovici nu mai era mecanic. Primea pensie şi stătea în oraş, la fecioru-său mai mare, lăcătuş, la atelierele de locomotive. Aici, în haltă, venea din când în când să-şi vadă o soră. Unii pretindeau că obuzul nu-i retezase numai braţul, dar că-l atinsese şi la cap, din care pricină rămăsese puţin cam… cum să spunem? Nu bolnav, dar cam ciudat.

Dar nici Petka şi nici Vaska nu dădeau crezare acestor oameni răi, deoarece Ivan Mihailovici era neînchipuit de bun la suflet. Un singur cusur avea: fuma din cale afară de mult. Şi mai era ceva: totdeauna când povestea lucruri interesante despre anii care trecuseră, despre războaiele cele grele pe care le începuseră alţii şi le sfârşiseră roşii, sprâncenele-i dese tresăreau puţin.

Primăvara veni pe neaşteptate. Aproape în fiecare noapte cădea câte o ploiţă caldă, iar soarele strălucea aproape în fiecare zi. Zăpada se topea repede, ca bucăţile de unt în cratiţă.

Se porniră puhoaiele, se sparse gheaţa de pe pârâul Tihi, sălciile scoaseră la iveală mâţişori, se întoarseră graurii şi stăncuţele. Şi toate acestea aşa, dintr-odată. Cu toate că nu trecuseră decât zece zile de când venise primăvara, zăpada nu mai era pe nicăieri, iar noroiul de pe drum se zvântase.

Într-o zi, după lecţie, în timp ce băieţii se pregăteau să dea o raită până la pârâu, ca să vadă cu cât a scăzut apa, Ivan Mihailovioi îi rugă:

— N-aţi vrea, copii, să vă repeziţi până la Aleşino?” Aş avea nevoie să-i trimit un bileţel lui Egor Mihai-lov. V-aş ruga să-i duceţi

bileţelul şi o procură, ca: să-mi încaseze el pensia din oraş şi să mi-o aducă aici.

— Ne repezim, cum nu! îi răspunse Vaska grăbit. O să alergăm repede, repede de tot, ca şi cum am merge călare.

— Noi îl cunoaştem pe Egor – adăugă Petka. Egor, cel care-i preşedinte, nu-i aşa? Are doi copii, pe Paşka şi pe Maşka. Anul trecut am fost cu ei în pădure, la zmeură. Noi am cules câte un coş încărcat, pe când ei, te miri ce, pe fund! Asta pentru că ei erau mici şi n-aveau cum să ne-o ia înainte…

— Întocmai. La el să vă duceţi – urmă Ivan Mi-i hailovici. Suntem prieteni vechi. În timp ce eram mecanic la trenul blindat, Egor, pe atunci băiat tânăr, era fochistul meu. Era cu mine când obuzul a spart blindajul şi schijele mi-au retezat braţul. După explozie, mi-am mai păstrat câtva timp cunoştinţa. „Eh, îmi ziceam, slută treabă I Flăcăul ăsta nici nu se prea pricepe şi nici maşina n-o cunoaşte. Acum, că rămâne singur pe locomotivă, o să dea de râpă tot trenul blindat 1” Am dat să mă ridic să mut manivela ca s-o luăm îndărăt şi să scot trenul din câmpul de bătaie, în clipa aceea, comandantul ne semnaliza: „Înainte, cu toată viteza 1” Atunci, Egor mă împinse într-un colţ, pe o grămadă de câlţi de şters piesele şi se repezi la manivelă: „S-a executat: înainte, cu toată viteza!” Am închis ochii şi mi-am zis: „Gata, s-a dus dracului trenul nostru 1”.

Când m-am trezit, era linişte. Bătălia se sfârşise. Mă uit şi-mi văd braţul legat cu o cămaşă, iar Egorka era pe jumătate gol, năduşit, cu buzele uscate şi cu arsuri pe trup. Se clătina, gata-gata să cadă. [Două ceasuri încheiate condusese singur trenul în luptă. Făcuse şi pe fochistul, şi pe mecanicul, ba chiar şi pe sanitarul 1

Sprâncenele lui Ivan Mihailovici tresăriră, omul tăcu şi clătină din cap, parcă adâncindu-se în gânduri, parcă încercând să-şi aducă aminte nu ştiu ce. Iar băieţii stăteau tăcuţi şi aşteptau să le mai povestească ceva, minunându-se că tatăl lui Paşka şi al Maşkăi era un erou ca nimeni altul, deoarece nu semăna de loc cu eroii pe care îi văzuseră pe pozele atârnate în colţul roşu din haltă. Eroii aceia erau înalţi, cu înfăţişare mândră şi ţineau în mâini drapele roşii sau săbii

sclipitoare. Pe când tatăl lui Paşka şi al Maşkăi era scund, avea faţa pistruiată şi ochii înguşti, totdeauna pe ju-gnătate închişi. Purta o cămaşă simplă, neagră, şi o şapcă cenuşie, cadrilată. Atâta doar că era încăpăţânat şi dacă îşi punea ceva în minte, nu se lăsa până n-o scotea la capăt.

Băieţii ştiau acest lucru şi de la ţăranii din Aleşino, şi de la cei din haltă.

Ivan Mihailovici scrise bileţelul, apoi dădu băieţilor câte o plăcintă, ca să le ţină de foame pe drum. Şi, după ce îşi rupseră câte o nuieluşă din răchitişul plin de sevă, Vaska şi Petka o luară în galop la deal, plesnindu-se din când în când cu nuiele peste picioare.

Până la Aleşino, pe drumul de care erau nouă kilometri, iar de-a dreptul, pe cărare, numai cinci.

De la pârâul Tihi începea o pădure deasă. Codrul acela fără sfârşit se întindea până hăt-departe. În pădure erau iazuri în care se găseau caraşi mari şi strălucitori ca arama bine lustruită. Dar băieţii nu se încumetară să se ducă până acolo: mai întâi pentru că era departe, apoi pentru că ar fi fost uşor să se rătăcească prin mlaştină. Pădurea era plină de ciuperci, de alune şi de zmeură. În râpile adânci, pe fundul cărora alerga pârâul Tihi, care izvora dintr-o mlaştină, ca şi pe povârnişurile drepte de lut roşu-aprins, se găseau, ascunse în crăpături, cuiburi de rândunele. Prin tufişuri se adăposteau arici, iepuri şi alte sălbăticiuni ne-vătămătoare. Dar mai departe, dincolo de iazuri, în ţinutul cursului de sus al râului Sineavka, acolo unde se duc ţăranii iarna să taie lemne de construcţie, care se transportă apoi pe apă, tăietorii întâlniseră de multe ori lupi, iar odată dăduseră chiar peste un urs bătrân şi năpârlit.

Iată ce pădure neasemuită se întindea pe meleagurile pe unde trăiau Petka şi Vaska!

Prin pădurea aceea, când veselă, când mohorâtă, băieţii alergau plini de voie bună, din colină în colină, prin vâlcele, peste punţile aruncate de-a curmezişul izvoarelor, pe cărarea care ducea de-a dreptul la Aleşino.

La un kilometru de Aleşino, acolo unde cărarea]; ieşea în

drumul de care, era gospodăria lui Danila Egorovici, ţăranul cel bogat.

Gâfâind, băieţii se opriră să bea apă.

Danila Egorovici, care tocmai îşi adăpa cei doi cai bine hrăniţi, îi întrebă de unde erau şi pentru ce alergau la Aleşino. Băieţii îi răspunseră îndată cine erau şi cu ce treabă se duceau la Aleşino, la preşedintele Egor Mihailov.

Ar fi stat ei şi mai mult de vorbă cu Danila Egorovici, deoarece erau tare curioşi să cunoască un om despre care lumea spunea că e chiabur, dar tocmai atunci văzură ieşind din curte şi îndreptându-se spre Danila Egorovici trei ţărani din Aleşino, iar în urma lor pe Ermolai, întunecat şi mânios, fără îndoială ameţit de băutură. Văzându-l şi aducându-şi aminte că Ermolai îl bătuse odată cu urzicile pe Vaska, băieţii o luară la trap şi în curând ajunseră la Aleşino, Inn piaţă, unde tocmai se adunau oamenii pentru nu ştiu ce miting.

Fără să se oprească, băieţii îşi urmară drumul spre Aleşino, cu gândul că, atunci când se vor întoarce de la Egor Mihailov, să afle de ce se adunaseră oamenii şi ce se punea la cale.

Dar, ajungând acasă la Egor, nu-i găsiră decât pe Paşka şi pe Maşka. Copiii erau gemeni, aveau şase ani, se împăcau minunat amândoi şi semănau leit unul cu altul.

Ca totdeauna, Paşka şi Maşka se jucau împreună. Paşka cioplea nişte surcele şi nişte scândurele, iar Maşka, aşa cum li se păru băieţilor, clădea din ele, pe nisip, ceva care semăna a casă sau a fântână.

De altfel, Maşka îi lămuri că nu era nici casă, nici fântână, ci un tractor şi că în curând o să fie un aeroplan.

— Măi, măi! se miră Vaska, înfigându-şi nuiaua de răchită în aeroplan. Măi, da’ proşti mai sunteţi I Unde aţi mai văzut voi aeroplan făcut din surcele? Aeroplanul se face cu totul din altceva I Unde-i tatăl vostru?

— Tata s-a dus la miting – îi răspunse zâmbind blând Paşka, fără să se supere câtuşi de puţin de vorbele lui Vaska.

— S-a dus la miting – repetă şi Maşka, ridicând spre băieţi ochii ei albaştri, miraţi parcă.

— El a plecat, dar bunica a rămas acasă. Stă pe cuptor şi

bodogăneşte mereu – adăugă Paşka.

— Bunica stă culcată pe cuptor şi bodogăneşte – repetă şi Maşka. Şi când a plecat tătuca la miting a bodogănit: „Înghiţi-te-ar pământul, zicea, cu colhozul tău cu tot!”

Şi fetiţa arunca o privire plină de îngrijorare înspre casă, unde stătea culcată pe cuptor bunica cea rea, care voia să-l înghită pământul pe tata.

— N-o să-l înghită – o linişti Vaska. Cum o să-l înghită şi pe unde? Ia încearcă şi bate cu piciorul în pământ… Bate şi tu, Paşka I Mai tare, nu aşa I Ei, a crăpat pământul, v-a înghiţit? Ia mai încercaţi o dată, şi mai tare!

Şi după ce-i făcură pe Paşka şi pe Maşka, încă neştiutori, să bată din picioare cu tot dinadinsul, de le ieşi sufletul – încântaţi de isprava lor ştrengărească, băieţii o luară spre piaţă, unde de mult începuse o adunare furtunoasă.

— Asta zic şi eu că-i treabă! zise Petka, după ce se băgară şi ei, împingându-se printre oamenii adunaţi acolo.

— Da, straşnică treabă! încuviinţă Vaska, aşezându-se pe marginea unui buştean gros, care mirosea a răşină şi scoţând din sân o bucată de plăcintă.

— Dar unde-ai fost, Vaska?

— Am băut apă. Ce-o fi cu ţăranii, de fac atâta zarvă? N-auzi decât „colhoz” 1 Colhoz în sus, colhoz în jos! Unii înjură colhozul, alţii spun că fără colhoz nu se poate. Până şi băieţii s-au încăierat. îl ştii pe Fedka Galkin? Unul ciupit de vărsat…

— Îl ştiu.

— Să vezi. Când m-am dus să beau apă, l-am văzut cum s-a luat la bătaie cu un băiat roşcovan. Roş-covanul îi ieşise în cale şi începuse să strige: „Fedka, colhozarul – porcul şi măgarul 1”… Fedka s-a supărat, şi aşa s-au luat la bătaie. Eram gata să te strig, să-l vezi şi tu. Dar chiar atunci a venit o băbuţă gheboasă, care imâna un cârd de gâşte, şi când le-a ars la amândoi câte o nuia peste spinare, au luat-o la fugă băieţii care încotro I

Vaska se uită la soare, îngrijorat.

— Hai, Petka, să dăm bileţelul. Că până ajungem acasă, se face seară. Să nu ne-alegem cu vreo bătaie…

Făcându-şi loc cu îndemânare prin mulţime, băieţii izbutiră să ajungă până la grămada de butuci, lângă care şedea, la o masă, Egor Mihailov.

Un străin, venit pesemne de aiurea, stătea cocoţat pe butuci și le explica ţăranilor foloasele intrării în colhoz. Egor căuta să-i convingă nu ştiu ce pe doi membri ai sovietului sătesc, care stăteau aplecaţi asupra lui, vorbindu-le încet, dar cu hotărâre. Oamenii clătinau din cap, însă Egor, supărat se vede de şovăiala lor, îi dădea înainte şi mai îndârjit, căutând să-i facă să înţeleagă şi dojenindu-i în şoaptă.

Când cei doi membri ai sovietului sătesc se depărtară, îngrijoraţi, de lângă masă, Petka îi strecură lui Egor, în tăcere, procura şi bileţelul. Egor desfăcu bileţelul, dar n-apucă să-l citească, pentru că pe grămada de butuci se urcă alt vorbitor, în care băieţii

I recunoscură pe unul dintre ţăranii cu care se întâlniseră la fântâna lui Danila Egorovici.

Ţăranul acela începu să spună că colhozul era doar o încercare și că nu făcea să intre toată lumea chiar aşa, de la început. S-au înscris zece gospodării? Foarte bine, n-au decât să se pună pe muncă. Dacă cumva lucrurile vor merge cum trebuie, nu-i prea» târziu să intre şi ceilalţi; dar dacă n-or merge, înseamnă că n-are niciun rost să intre oamenii în colhoz şi că trebuie să-şi muncească fiecare pământul ca şi până atunci.

Omul vorbi mult, şi tot timpul cât vorbi, Egor Mi-l hailov ţinu bileţelul în mână, fără să-l citească. Cu I ochii pe jumătate închişi, mânios, se uita cu luare-a-l minte la feţele oamenilor care ascultau.

— E în slujba chiaburilor I zise el cu ură, bătând cu degetele în bileţel.

Atunci Vaska, temându-se ca nu cumva Egor să mototolească din nebăgare de seamă procura lui Ivan Mihailovici, îl trase încetişor de mânecă:

— Unchiu’ Egor, citeşte, te rog! Trebuie să ne întoarcem repede acasă…

Egor citi în grabă bileţelul şi le spuse băieţilor că o să facă tot ce trebuie, că o să se ducă în oraş peste o săptămână, dar că până atunci o să vină negreşit la Ivan Mihailovici. Ar fi vrut să le mai spună ceva, dar chiar în clipa aceea ţăranul îşi termină cuvântarea şi Egor, frământându-şi în mână şapca lui cadrilată, se urcă pe grămada de butuci şi începu să vorbească repede şi aspru.

Iar băieţii, ieşind din mijlocul mulţimii, o luară la goană îndărăt, spre haltă.

Trecând pe lângă gospodăria lui Danila Egorovici, nu văzură nici pe cumnatu-său, nici pe nepotu-său, nici pe Ermolai şi nici pe gospodina casei. Se vede că erau duşi cu toţii la adunare. Însă Danila Egorovici era acasă. Stătea pe cerdac şi-şi fuma luleaua lui veche şi curbată, pe care era săpat un chip rânjit şi părea că e singurul om din Aleşino pe care nu-l tulbura, nu-l bucura şi nu-l interesa cuvântul cel nou: colhoz.

În timp ce alergau prin tufişuri de-a lungul pârâului Tihi, băieţii auziră un plescăit, ca şi cum ar fi aruncat cineva în apă o piatră grea.

Furişându-se cu multă băgare de seamă, îl văzură pe Seriojka stând pe mal şi uitându-se în râu, acolo unde apa făcea cercuri din ce în ce mai largi.

— Să ştii că a aruncat leasă! bănuiră băieţii şi, uitându-se cu înţeles unul la altul, se traseră încetişor îndărăt, căutând să-şi întipărească bine locul în minte.

Ieşiră în cărare şi, bucuroşi de norocul lor neaşteptat, o luară şi mai repede la picior, cu atât mai mult, cu cât auziseră rostogolindu-se prin pădure ecoul stârnit de trecerea acceleratului. Asta însemna că era cinci, ora când tatăl lui Vaska îşi răsucea mai întâi steguleţul verde, apoi intra în casă, iar mama scotea din cuptor oala cu mâncare fierbinte.

Şi acasă începuse să se vorbească despre colhoz. Iar vorba o stârnise mama, care de un an punea banii la o parte ca să-şi cumpere o vacă. Ochise încă de cu iarnă o juncă de la Danila Egorovici, şi trăgea nădejde s-o poată plăti până la vară, ca să-i dea drumul în cireada. Acum însă, auzind că nu vor fi primiţi în colhoz decât acei care n-or

să-şi taie sau să-şi înstrăineze vitele, mama lui Vaska se îngrijoră, închipuindu-şi că dacă Danila Egorovici intră în colhoz, o să-şi ducă acolo şi junca. Şi atunci ea o să fie nevoită să-şi caute alta. Dar unde mai găseşte alta la fel?...”

Tata însă era om cu scaun la cap. El citea în fiecare zi ziarul feroviar „Sirena” şi-şi dădea seama încotro merg lucrurile.

Râse de mama, explicându-i că unul ca Danila Egorovici nu merita să se apropie de colhoz, cu juncă sau fără juncă, nici măcar la o sută de paşi, deoarece era chiabur. Iar colhozurile tocmai pentru asta se făceau, ca să poată trăi oamenii fără chiaburi, şi că] atunci când tot satul o să intre în colhoz, o să se sfârşească cu cei de teapa lui Danila Egorovici, a mora –, rului Petunin şi a lui Semion Zagrebin, pentru că gospodăriile chiabureşti or să se ducă de râpă.

Însă mamă îi aminti că anul trecut lui Danila Egorovici i se scăzuse cota de grâne cu o sută cincizeci;

[de puduri, că ţăranii se cam temeau de el şi că nu ştiu cum se făcea, dar toate ieşeau aşa cum îi venea lui la socoteală. De aceea se îndoia că gospodăria lui Danila Egorovici o să se ducă de râpă, ba dimpotrivă, [zise că se teme ca nu cumva să se ducă de râpă colhozul, deoarece Aleşino era un sat uitat de Dumnezeu, de jur-împrejur nu erau decât păduri şi mlaştini, aşa că n-aveai de la cine să înveţi cum trebuie să munceşti în colhoz şi nici nu te puteai aştepta la vreun ajutor de la vecini.

Tata se înroşi şi-i răspunse ea povestea cu cota era o afacere suspectă şi că el era aproape sigur că Danila Egorovici umblase cu înşelăciuni, dar că urciorul nu merge de multe ori la apă şi că, pentru asemenea treburi, nu era lucru mare să nimerească acolo unde i se cuvenea. În acelaşi timp îi certă şi-i făcu dobitoci pe cei din sovietul sătesc, care se lăsaseră prostiţi de jibanila Egorovici, adăugând că acum, când preşedinte era Egor Mihailov, nu s-ar mai putea întâmpla asemenea matrapazlâcuri.

În timp ce părinţii lui discutau, Vaska înghiţi două bucăţi de carne, o farfurie de ciorbă şi băgă în gură, ca din greşeală, o bucată mare de zahăr, pe care o luă din zaharniţă. Zaharniţa era pe masă,

pentru că tatii îi plăcea să bea îndată după-masă două-trei pahare de ceai. Cu toate astea, mama nu-l crezu că luase bucata de zahăr din greşeală şi-l alungă. Vaska scânci, dar nu atât de supărare, cât mai curând din obişnuinţă, apoi se urcă pe cuptorul cald, alături de Ivan Ivanovici, cotoiul cel roşcat şi, ca de obicei, aţipi îndată.

Şi, ori că visase, ori că auzise cu adevărat, i se păru, în amorţeala în care căzuse, că tata povestea despre un ştiu ce uzină nouă, despre un ştiu ce construcţii, despre oameni care umblă şi caută nu ştiu ce prin râpi şi prin păduri. I se păru că mama se mira, că nu-i venea a crede şi nu mai contenea minunându-se.

Apoi, după ce mama îl dădu jos de pe cuptor, îl dezbrăcă şi-l culcă pe laviţă, Vaska visă un vis adevărat: se făcea că în pădure ardeau nenumărate focuri, că pe pârâul Tibi plutea un vapor uriaş, ca

acelea de pe mările albastre, şi că el şi cu Petka mergeau cu vaporul, călătorind spre ţări neasemuite, depărtate, foarte depărtate…

Într-o după-amiază, cam la vreo cinci zile după ce fuseseră la Aleşino, Petka şi Vaska o luară pe furiş spre pârâul Tihi, să vadă dacă nu cumva se prinsese niscaiva peşte în leasă.

Ajungând la locul acela ferit, cotrobăiră mult timp pe fundul apei cu cangea – o ancoră mică, făcută din două cuie îndoite. Erau cât pe ce să rupă sfoara, agăţând cangea de un ciot greu. Scoaseră la mal o grămadă mare de alge vâscoase, care miroseau a nămol, dar leasă nu era nicăieri.

— Să ştii că ne-a şterpelit-o Seriojka! scânci Vaska. Ţi-am spus eu c-o să ne urmărească. Şi vezi, ne-a urmărit. Ţi-am spus s-o aşezăm în alt loc, şi tu n-ai vrut.

— Apoi ăsta-i „alt loc” – se înfurie Petka. Doar tu singur l-ai ales, iar acuma dai vina pe mine. Te poftesc să nu mai scânceşti atâta! Şi mie mi-e ciudă, dar eu nu scâncesc!

Vaska se potoli, dar nu pentru multă vreme. Atunci Petka îi propuse:

— Ai uitat, se vede, că l-am surprins pe Seriojka pe malul pârâului, lângă stejarul cel ars, în timp ce ne întorceam de la Aleşino?

Hai acolo, să căutăm. Poate că dăm de leasă lui. El pe a noastră, noi pe a lui! Haide, Vaska. Şi nu mai scânci atâtai la te uită la el: mare şi voinic, și scânceşte 1 Eu de ce nu scâncesc niciodată? Ţi-aduci aminte cum m-au înţepat trei albine deodată în piciorul gol? Nici atunci n-am scâncit.

— Cum n-ai scâncit? îi răspunse Vaska, bosumflat. Ba ai început să plângi aşa de grozav, încât, de spaimă, am scăpat din mâini coşul cu fragi I

— Ce plâns, că n-am plâns de loc! Numai când îţi curg lacrimile se cheamă că plângi, iar eu doar am ţipat, pentru că m-am speriat. Şi pe urmă, mă şi durea. Am ţipat trei secunde şi m-am oprit. Nici n-am plâns şi nici n-am scâncit. Ei, ia hai s-o luăm la fugă, Vaska 1

Ajungând la stejarul cel ars, scotociră multă vreme fundul apei.

[Se căzniră, osteniră, se udară, dar «nu găsiră nici leasă lui Seriojka, nici pe a lor.

Atunci se aşezară, abătuţi, pe un tăpşan, lângă o tufă de răchită plină de muguri şi, după ce se sfătuiră, hotărâră să înceapă, chiar de a doua zi, să-l urmărească pas cu pas pe Seriojka, ca să găsească locul unde aruncase cele două lese.

Paşii cuiva – e drept că încă depărtaţi – îi făcură să asculte cu atenţie, apoi să se ghemuiască în grabă sub tufa de răchită.

Dar nu era Seriojka. Pe cărarea dinspre Aleşino veneau agale doi ţărani. Unul, necunoscut, nu părea a fi de prin partea locului. Celălalt era moş Serafim, un ţăran sărac din Aleşino, pe capul căruia se abătuseră de la o vreme încoace tot felul de necazuri: ba îi murise calul, ba îi călcaseră vitele lanul de griu, ba i se năruise acoperişul şopronului şi-i strivise purcelul şi gânsacul şi aşa, nu trecea an să nu cadă câte o năpastă pe capul lui moş Serafim.

Era un om muncitor, dar fără noroc, speriat el însuși de atâtea cumpene.

Moş Serafim mergea la canton, să ducă o pereche de cizme roşii de vânătoare, cărora le pusese petice, pentru care lucru tatăl lui Vaska îi făgăduise două ruble.

Cei doi ţărani îl vorbeau de rău pe Danila Egorovici. îl vorbea de

rău mai ales celălalt, necunoscutul care nu era din Aleşino, iar moş Serafim îl asculta, dând din cap din când în când, posomorât, în chip de încuviinţare.

Pentru ce îl vorbea de rău

Egorovici băieţii nu prea înţt f rea. Danila Egorovici cumpă

1 acela pe un preţ e nimic, că o să-i împrumute trei saci ranul se dusese să-şi ridice ovăzul, Danila Egorovici îi ceruse un preţ atât de mare, cum nu se cerea nici pe piaţă, în oraş, spunându-i că-i face hatâr, deoarece acum, în ajunul însămânţărilor, preţul ovăzului o să se urce cu încă cincizeci la sută.

După ce trecură cei doi ţărani amărâţi, băieţii ieşiră de sub tufă şi se aşezară din nou pe tăpşanul cald şi verde. Se însera. Dinspre pârâu venea o adiere umedă şi miros de răchită. Undeva, se auzea cucul cântând, iar în razele roşietice ale soarelui se vedeau învârtindu-se în tăcere roiuri de musculiţe de primăvară, mici, mici, cât firul de praf.

Dar iată că în mijlocul acestei linişti se auzi, răzbind de după norii trandafirii, un zgomot ciudat, la început depărtat şi uşor ca zumzetul unui roi de albine.

Apoi, desprinzându-se din marginea unui nor rotund şi gros, în înaltul cerului sclipi un punct luminos, ca de argint. Punctul creştea mereu. Întâi se desluşiră două perechi de aripi întinse, iar peste câteva clipe, pe aripi se aprinseră două steluţe în câte cinci colţuri…

Şi aeroplanul, mare şi frumos, trecu lin şi repede, în vuietul motoarelor puternice, pe deasupra pădurii întunecate, pe deasupra haltei singuratice, pe deasupra pârâului Tihi, pe malul căruia şedeau băieţii – trecu mai repede decât cea mai iute locomotivă, dar mai uşor decât cel mai sprinten vultur de stepă.

— Se duce departe – zise Petka încet, fără să-şi ia ochii de la avionul care se pierdea în zare.

— Spre ţinuturi îndepărtate! adăugă Vaska, aducându-şi aminte de visul lui frumos pe care-l avusese de curând. Aeroplanele zboară numai spre ţinuturi îndepărtate. Ce să caute ele în cele mai apropiate? în cele mai apropiate poţi să ajungi şi călare. Pe când aeroplanele se

duc numai spre ţinuturi îndepărtatei şi noi, Petka, când o să fim mari, o să plecăm în ţinuturi îndepărtate. Acolo sunt şi oraşe, şi uzine uriaşei şi gări mari, mari. Pe când noi n-avem nimic.

— Da, noi n-avem nimic! încuviinţă şi Petka. Noi n-avem decât halta asta şi Aleşino, şi altceva nimicit

Deodată băieţii tăcură şi-şi înălţară din nou capetele, miraţi şi îngrijoraţi. Vuietul se auzi iarăşi, din ce în ce mai tare. Pasărea puternică de oţel se întorcea şi se lăsa tot mai jos. I se vedeau acum şi roţile mici, şi cercul luminos şi sclipitor al elicei care strălucea în bătaia soarelui.

Ca şi cum s-ar fi jucat, avionul se lăsă, lunecând, pe aripa stângă, ocoli şi descrise câteva cercuri largi deasupra pădurii, deasupra câmpiilor din Aleşino şi deasupra pârâului Tihi, pe malul căruia stăteau băieţii, cuprinşi de mirare şi, în acelaşi timp, de bucurie.

— Şi tu… tu care spuneai că nu zboară decât spre ţări depărtate! zise Petka, bâlbâindu-se de emoţie. Parcă la noi, aici „sunt ţinuturi îndepărtate?

Avionul luă din nou înălţime şi curând se mistui, mai licărind doar din când în când prin golurile dintre norii trandafirii şi groşi.

„De ce s-o fi învârtit oare pe deasupra noastră?” se întrebau băieţii, în timp ce mergeau, iuţind pasul, spre haltă, ca să povestească cât mai repede ceea ce văzuseră.

Erau atât de preocupaţi, încercând să ghicească de ce venise aeroplanul şi ce căuta el să vadă, încât aproape că nu dădură nicio atenţie unei împuşcături care răsună înfundat undeva, departe, în spatele lor.

Când ajunse acasă, Vaska îl mai găsi încă pe moş Serafim, căruia părinţii lui îi dăduseră să bea ceai.

Moş Serafim povestea despre felul cum mergeau treburile la Aleşino. Jumătate din sat intrase în colhoz. Intrase şi el, cu gospodăria lui. Cealaltă jumătate aştepta să vadă ce-o să se întâmple. Strânseseră cotele cuvenite şi adunaseră trei mii de ruble, fond de bază, pentru înjghebarea unui centru de tractoare. Însă de semănat, în primăvara asta va semăna fiecare pe parcela lui, deoarece încă nu se hotărnicise

pământul necesar colhozului.

Se hotărâse doar locul de fâneaţă: terenul de pe malul stâng al pârâului Tihi.

Dar şi cu fâneaţa se întâmplase o poznă: se rupsese stăvilarul de la moara lui Petunin, şi toată. apa din iaz se scursese, fără să se reverse pe partea din stânga pârâului.

Din pricina asta iarba o să fie de proastă calitate, deoarece fâneaţa era aşezată pe loc inundabil şi nu dădea recolte bune decât în urma revărsărilor mari de ape.

— Cum, s-a rupt stăvilarul de la moara lui Petu-nin? întrebă tata cu neîncredere. De ce nu s-a rupt până acum?

— Cine poate să ştie – răspunse moş Serafim cam în doi peri. Poate că l-a rupt apa, dar poate că s-a rupt şi din altă pricină.

— Petunin ăsta e un ticălos – zise tata. Ce mi-e el, ce mi-e Danila Egorovici, ce mi-e Semion Zagre-bin! Toţi îs la fel. Şi ei ce zic, sunt furioşi?

— Cum să-ţi spun? răspunse întunecat moş Serafim. Danila are aerul că toate astea nu-l interesează. „E treaba voastră, zice. Vreţi să intraţi în colhoz, intraţi în colhoz: vreţi să intraţi în sovhoz, intraţi în sovhoz. Pe mine nu mă priveşte!” Petunin, morarul, nu mai încape vorbă că-i furios. Ascunde el, dar tot se vede că plesneşte de necaz. În lotul de păşune al colhozului a intrat şi partea lui de imaş. Şi ce imaş I Care nu se mai află 1 în ce-l priveşte pe Zagrebin, doar îl ştii cum e. Toate le ia în zeflemea. Mai zilele trecute ne-ausosit prin poştă un teanc de afişe şi lozinci. Şi a pornit paznicul Bociarov prin sat, să le lipească ori pe garduri, ori pe pereţi. Trecând pe lângă casa lui Zagrebin, se opreşte şi stă la îndoială: să lipească, să nu lipească? Să nu cumva să se supere gospodarul. Deodată iese Zagrebin în stradă şi începe a râde: „De ce stai şi nu lipeşti? Eh, tu, cap de colhoznic! Adică, cum vine asta: pentru unii să fie sărbătoare, iar pentru mine zi ca toate zilele?” Şi a luat două afişe dintre cele mai mari şi le-a lipit chiar el!

— Dar Egor Mihailov? întrebă tata.

— Egor Mihailov? răspunse moş Serafim, împin-gând la o parte paharul gol. Egor e un om şi jumătate! Numai că se cam vorbesc despre

el fel de fel de lucruri…

— Ce anume?

— Apoi se spune, de pildă, că atunci când a lipsit doi ani din sat, ar fi fost dat afară de nu ştiu unde

* pentru matrapazlâcuri şi că era cât pe ce să fie dat şi I în judecată. Poate din pricina unor încurcături bă-l neşti, ori poate din altă pricină…

— Degeaba flecăreşte lumea – îi tăie vorba hotărât tatăl lui Vaska.

— Aşa gândesc şi eu, că degeaba. Şi se mai spune – şi moş Serafim se uită cu coada ochiului la mama

I lui Vaska şi la Vaska – că ar avea în târg o… cum îi I zice… o logodnică parcă – adăugă el după oarecare tăcere.

— Ei, şi ce-i dacă are omul o logodnică? N-are decât să se însoare, că doar e văduv. Să aibă Paşka şi Maşka o mamă.

— Vezi dumneata că-i târgoveaţă – stărui moş Se

[rafim cu ironie. Domnişoară… ori cum se mai spune.

Una ca asta are nevoie de unul bogat, iar el ce leafă poate să aibă?… Ei, eu am plecat, zise moşul, ridicându-se. Mulţămesc că m-aţi ospătat.

— Nu vrei să rămâi pe noapte la noi? îl opriră părinţii lui Vaska. Uite ce întuneric s-a făcut. Trebuie s-o iei pe drumul mare. Că pe cărarea din pădure te poţi rătăci.

— Nu mă rătăcesc eu – le răspunse moş Serafim. În nouă sute douăzeci am bătut cu partizanii de nu mai ştiu câte ori cărarea asta!

Îşi îndesă pe cap pălăria veche de pai, cu boruri mari şi pleoştite şi, aruncând o privire pe fereastră, adăugă:

— I-ha, ia uite ce puzderie de stele! Acuşi trebuie să răsară şi luna. O să am lumină la drum.

Nopţile erau încă Răcoroase, dar Vaska, 1 plapuma cea veche şi ce mai rămăsese din cojocul de oaie, se mută să-doarmă în podul de fin.

Se învoise încă de cu seară cu Petka să-l trezească cât mai devreme, ca să se ducă amândoi la pescuit ochiană cu undiţa.

Dar când se trezi, era târziu, aproape nouă, şi Petka nu venise. Se vede că se luase şi el cu somnul.

Vaska mâncă la repezeală cartofi prăjiţi cu ceapă, îşi îndesă în buzunar o bucată de pâine presărată cu zahăr pisat şi dădu fuga la Petka, cu gândul să: i tragă o ocară bună şi să-l facă somnoros şi leneş.

Dar Petka nu era acasă. Atunci Vaska intră în magazia de lemne. Uneltele de pescuit erau acolo. Un lucru însă îl miră grozav pe Vaska: undiţele nu erau în colţ, la locul lor obişnuit, ci în mijlocul magaziei, la întâmplare, ca şi cum fuseseră aruncate acolo în grabă. Văzând aceasta, Vaska ieşi în uliţă, să întrebe pe băieţii cei mici dacă nu-l văzuseră pe Petka. În uliţă însă îl întâlni pe Pavlik Priprîghin* un băieţel de vreo patru ani, care se căznea să se urce călare pe o căţea mare, roşcată. Dar abia izbutea să ridice piciorul, gâfâind şi icnind, că Kudiaha se şi trântea la pământ cu burta în sus şi, dând alene din coadă, îl dădea la o parte cu labele ei mari şi stângace.

Pavlik Priprîghin îi spuse că nu-l văzuse pe Petka şi-l rugă să-l ajute să se urce călare pe Kudiaha.

Dar lui Vaska nu-i ardea de aşa ceva. Tot chibzuind în fel şi chip unde ar putea să fie Petka, plecă mai departe şi curând după aceea îl văzu pe Ivan Mihailovici, care stătea pe prispă şi citea un ziar.

Nici Ivan Mihailovici nu-l văzuse pe Petka. Vaska se întrista şi se aşeză alături de el.

— Ce citeşti dumneata acolo, Ivan Mihailovici? întrebă el uitându-se peste umărul lui. Citeşti şi parcă râzi. E vorba de vreo întâmplare „ceva?

— E vorba de locurile noastre, frăţioare. Scrie colea, în ziar, că vor să construiască o uzină lângă halta noastră. O uzină uriaşă. Vor să scoată din lut aluminiu, este un metal care se cheamă aşa. Şi mai scrie că locu – iile noastre sunt foarte bogate în aluminiu de ăsta. Şi noi, cei de pe-aici, credeam că-i lut ca tot lutul… Halal lut, n-am ce zice!

Îndată ce Vaska auzi despre asta, sări numaidecât de pe prispă, să alerge la Petka, ca să-i spună el cel dintâi noutatea aceea de necrezut. Dar aducându-şi aminte că Petka dispăruse nu se ştia unde, se aşeză din nou, întrebându-l mereu pe Ivan Mihailovici cum o să fie

construită uzina, în ce loc anume şi dacă coşurile ei or să fie înalte.

Undeva aveau s-o construiască, nici Ivan Mihailovici nu ştia, dar în ce priveşte coşurile, îi spuse că uzina n-o să aibă coşuri de loc, deoarece o să lucreze cu electricitate. Pentru asta, or să construiască un stăvilar de-a curmezişul pârâului Tihi, unde or să se aşeze turbine puse în mişcare de presiunea apei, iar turbinele, la rândul lor, or să învârtească nişte dina-muri, de la care o să pornească, pe cabluri, curentul electric.

Auzind că până şi pârâul Tihi o să aibă zăgaz, Vaska, uimit, sări din nou de pe prispă, dar aducându-şi din nou aminte că Petka nu putea fi găsit, se înfurie de-a binelea pe el:

— Mare dobitoc! Aici se pun la cale lucruri aşa de grozave, iar el bate drumurile!…

Deodată, Vaska o zări la capătul străzii pe Valka Şarapova, o fetiţă mică, dar foarte isteaţă, care de vreo câteva minute sărea într-un picior în jurul colacului fântânii. Era gata să se îndrepte spre ea, ca s-o întrebe dacă nu-l văzuse pe Petka, dar Ivan Mihailovici îl opri:

— În ce zi aţi fost la Aleşino, tu şi cu Petka? Vineri sau sâmbătă?

— Sâmbătă – îşi aduse aminte Vaska. Sâmbătă, că era ziua de baie.

— Sâmbătă, zici… Va să zică a trecut o săptămână. De ce n-o fi venit la mine Egor Mihailov?

— Egor? Mi se pare că a plecat la oraş de ieri. Aseară a fost la noi moş Serafim din Aleşino, a stat de-a băut un ceai şi spunea că Egor a plecat.

— Dar de ce n-o fi venit pe la mine? repetă cu necaz Ivan Mihailovici. Mi-a promis că o să treacă, şi n-a trecut. Voiam să-l rog să-mi cumpere din oraş o lulea.

Ivan Mihailovici împături ziarul şi intră în casă, iar Vaska se îndreptă spre Valka, s-o întrebe de Petka.

Uitase însă că nu mai departe decât ieri îi dăduse câteva dinapoi, aşa că rămase foarte mirat când în timp ce se apropia de ea, Valka cea isteaţă scoase limba la el, apoi îşi luă tălpăşiţa spre casă.

Şi totuşi Petka nu era departe.

În vreme ce. Vaska rătăcea gândindu-se unde i-o fi dispărut tovarăşul, Petka şedea pitit în tufe, dincolo de grădinile de zarzavat, aşteptând cu nerăbdare să-l vadă pe Vaska întorcându-se acasă.

Nu voia să se întâlnească cu el, şi asta din pricină că în dimineaţa aceea i se întâmplase un lucru ciudat, un lucru foarte neplăcut.

Trezindu-se dis-de-dimineaţă, aşa cum hotărâseră, Petka îşi luase undiţele cu gândul să se ducă la Vaska şi să-l scoale. Dar nici n-apucă să iasă în uliţă, că-l şi zări pe Seriojka.

Nu mai încăpea nicio îndoială că Seriojka se ducea la pârâu să-şi cerceteze lesele. Fără să bănuiască măcar că era urmărit, Seriojka o luă pe lângă grădinile de zarzavat, spre cărare, pregătindu-şi cangea din mers.

Petka se întoarse acasă, aruncă undiţele în mijlocul magaziei şi alergă din nou după Seriojka, care în vremea asta dispăruse în tufişuri.

Fluierând un cântec vesel dintr-un fluier pe care şi-l făcuse singur, Seriojka îşi căuta de drum, ceea ce-i convenea lui Petka, deoarece putea să meargă la oarecare depărtare în urma lui, fără primejdie de a fi descoperit şi de a mânca bătaie.

Era o dimineaţă plină de soare şi de freamăt. Pretutindeni plesneau mugurii. Din pământ iarba cea tânără îşi scotea colţii. Mirosea dulce a rouă şi a sevă de mesteacăn, iar pe ciorchinii galbeni ai sălciilor înflo „rite bâzâiau voios albinele pornite după hrană.

Petka se simţea fericit: şi pentru că dimineaţa era frumoasă, şi pentru că izbutise să dea de urma lui Seriojka. De aceea, se furişa, sprinten şi cu băgare de seamă, pe cărarea îngustă şi şerpuită.

Trecu aşa cam o jumătate de oră. Se apropiau de locul unde pârâul Tihi făcea o cotitură bruscă, luând-o prin râpi.

„Se duce cam departe… e şiret” – îşi zise Petka, închipuindu-şi de mai înainte cum se vor petrece lucrurile şi bucurându-se: Vaska şi cu el vor lua cangea, vor veni în fugă la pârâu, vor scoate şi leasă lor. şi pe-a lui Seriojka, aşezându-le apoi într-un loc atât de bine ales, încât Seriojka n-o să le mai găsească, măcar să crape!

Deodată, trilurile fluierului de soc încetară.

Petka mări pasul. Trecură câteva minute… Nimic, tot linişte.

Atunci, îngrijorat, Petka o luă la goană înainte, şilindu-se să nu tropăie. Când ajunse la cotitură, scoase capul dintre tufe: nici urmă de Seriojka.

Deodată îşi aduse aminte că puţin mai în urmă dăduse peste o cărăruie care ducea spre locul unde pârâiaşul Filkin se varsă în Tihi. Se întoarse la gura pârâiaşului, dar Seriojka nu era nic să acolo.

Înciudat şi necăjit de neatenţia lui şi întrebându-se nedumerit unde putuse să dispară Seriojka, îşi aminti că ceva mai sus de gura pârâiaşului Filkin era un iaz mic. Şi, cu toate că nu auzise niciodată că în iazul acela ar fi peşti, se hotărî să tragă o fugă-şi până acolo. Că, mai ştii? Seriojka ăsta era aşa de şiret! Te pomeneşti că descoperise şi acolo vreun loc de pescuit…

Însă, în ciuda presupunerilor lui, iazul nu era chiar atât de aproape.

Era mic de tot, plin de mâl şi, afară de broaşte, n-avea aerul că ar adăposti ceva de seamă în el.

Seriojka nu se afla nici acolo.

Descurajat, Petka se duse până la pârâiaşul Filkin şi-şi potoli setea cu apa lui, atât de rece încât după fiecare înghiţitură simţea cum i se taie răsuflarea. Era gata să se întoarcă îndărăt.

„Fără îndoială că-n vremea asta Vaska s-a trezit. Dacă n-o să-i spun de ce n-am venit să-l scol, o să se supere. Iar dacă o să-i spun, o să râdă de mine: «Ei, tu, gură-cască, l-ai scăpat! Să fi fost eu în locui tău… De mine nu scăpa…» şi aşa mai departe” – se gândea Petica.

Dar deodată văzu ceva care-l făcu să uite şi de Seriojka, şi de lese, şi de Vâslea.

La dreapta, cam la o sută de metri de el, se înălţa printre tufişuri vârful ascuţit al unui cort. Iar deasupra cortului se ridica spre cer o şuviţă subţire şi străvezie de fum.

La început, Petka se sperie. Se aplecă repede şi, lăsându-se într-un genunchi, se uită cu luare-aminte de jur-împrejur.

Era o linişte adâncă. Atât de adâncă, încât se auzea murmurul vesel al Filkinului cel cu apă rece şi zumzetul albinelor, care roiau în

jurul scorburii unui mesteacăn bătrân, acoperit cu muşchi.

Şi, pentru că era atâta linişte, iar pădurea luminată de razele blânde ale soarelui era atât de îmbietoare, Petica se linişti. Luând-o tiptil pe după tufe – dar nu pentru că-i era frică, ci mai curând pentru că aşa era obiceiul lui – începu să se apropie de cort.

„Să fie vânători? încerca el să ghicească. Nu, nu-s vânători... Dacă ar fi vânători, n-ar umbla cu cortul după ei! Să fie pescari? Nu, nu-s nici pescari, pentru că prea s-au aşezat departe de râu. Şi dacă nu-s nici vânători şi nici pescari, atunci ce pot să fie?... Dar dacă of şi tâlhari?" se gândi Petka, aducându-şi aminte de o poză pe care o văzuse de mult, într-o carte veche, şi care înfăţişa o pădure, iar în pădure un cort în jurul căruia stăteau şi benchetuiau câţiva bărbaţi înspăimântători la chip. Şi lângă ei stătea o fată frumoasă, dar nespus de slabă şi de tristă, şi le cânta, purtându-şi degetele pe coardele lungi ale unui instrument ciudat.

La gândul acesta, Petka nu se mai simţi în apele lui. Ochii începură să-i sclipească, buzele să-i tremure şi era gata să se tragă îndărăt. Dar chiar în clipa aceea zări în luminişul dintre tufe p frânghie întinsă, iar pe frânghie o pereche de izmene ca toate izmenele şi două perechi de ciorapi albaştri, încă uzi.

Şi nu ştiu prin ce minune izmenele acelea ude şi ciorapii care fluturau în vânt îl liniştiră imediat, iar ideea cu tâlharii i se păru caraghioasă şi idioată. Se apropie de cort. Acum se vedea bine că nu era nimeni nici în jurul, nici înăuntrul cortului.

Desluşi apoi două saltele umplute cu frunze uscate şi o pătură mare – şi cenuşie, iar în mijlocul cortului, pe o prelată întinsă, hârtii albastre şi albe, câteva bucăţi de lut şi pietre, din acelea ce se găsesc la fiecare pas pe malul pârâului Tihi. Tot acolo, pe prelată, mai erau câteva lucruri de care Petica nu mai văzuse niciodată, cu un lustru fără strălucire.

Focul abia mai scotea fum. Lângă el se vedea un ceainic pântecos de tinichea afumat tot, iar ceva mai departe, pe iarba călcată, un os mare şi alb, pe care-l rosese pesemne un câine.

Prinzând curaj, Petka înainta până la cort. Mai mult decât orice,

îl interesau obiectele acelea de metal, necunoscute. Unul avea trei picioare, întocmai ca aparatul cu care venise fotograful, anul trecut. Altul era rotund, mare, cu cifre pe el şi cu un fir întins de-a curmezişul cadranului. Al treilea, tot rotund, dar ceva mai mic, semăna cu un ceas de buzunar şi avea înăuntru un ac ascuţit.

Petka îl luă în mână. Acul tremură, oscilă şi se întoarse la loc.

„E o busolă" – ghici Petka, aducându-şi aminte că citise despre aşa ceva într-o carte.

Şi, ca să se încredinţeze, se învârti de jur-împrejur.

Acul ascuţit se învârti şi el şi, după ce se legănă de câteva ori, se opri cu vârful lui negru în direcţia unui pin bătrân şi stufos, care se înălţa la marginea pădurii. Asta îi plăcu lui Petka. Atunci făcu înconjurul cortului, o luă pe după o tufă, apoi pe după alta şi se învârti aşa pe loc de vreo zece ori, încercând să înşele şi să încurce acul. Dar îndată ce Petka se oprea, acul oscila întâi domol într-o parte şi în alta, apoi îi arăta băiatului, cu vârful lui negru, cu aceeaşi încăpăţânare şi stăruinţă că el nu putea fi înşelat oricât s-ar învârti băiatul. „Parcă-i viu" – îşi zise Petka fericit, dar în acelaşi timp cu părere de rău că n-avea şi el o drăcie ca aceea. Oftă, şi tocmai se pregătea să pună busola la loc, când deodată un câine mare şi lăţos ieşi din marginea pădurii şi se repezi la el, lătrând înfiorător.

Speriat, Petka începu să ţipe şi o luă la goană de-a dreptul prin tufe. Câinele după el, lătrând furios. Şi fără îndoială că l-ar fi ajuns, dacă nu le-ar fi ieşit în cale pârâiaşul Filkin, pe care Petka îl trecu intrând în apă până la genunchi.

Ajungând la pârâiaşul care acolo era destul de lat, câinele începu să alerge încoace şi încolo pe mal, căutând un loc pe unde să treacă pe malul celălalt.

Dar Petka, fără să aştepte una ca asta, alerga mereu, sărind peste cioturi, peste buturugi şi muşuroaie, ca un iepure urmărit de copoi.

Se opri să-şi tragă răsufletul numai atunci când ajunse pe malul pârâului Tihi.

Umezindu-şi buzele uscate, Petka se apropie de pârâu, bău cu

sete şi, gâfâind, o luă domol spre casă. Nu se prea simţea la largul lui.

Fără îndoială că dacă n-ar fi fost câinele, n-ar fi luat busola.

Totuşi, cu câine sau fără câine… era ca şi cum ar fi furat-o.

Iar Petka ştia că pentru o asemenea ispravă tata o să-l ia la răfuială, Ivan Mihailovici bineînţeles că n-o să-l laude, ba te pomeneşti că nici Vaska n-o să-l aprobe!

Dar cum fapta era gata săvârşită, iar să se întoarcă îndărăt cu busola îi era şi frică, şi cam ruşine, Petka se mângâia cu gândul: în primul rând că nu era vinovat, în al doilea rând că nu-l văzuse nimeni afară de câine şi al treilea, că la urma urmei ar putea să ascundă bine busola, iar mai târziu, la toamnă, sau la iarnă, când cortul va dispărea din pădure, să spună că a găsit-o şi, în felul acesta, să-i rămână lui

Iată gândurile. care-l frământau pe Petka şi iată de ce stătea şi aştepta în tufe, dincolo de grădinile de zarzavat, şi nu se ducea la Vaska, care îl căuta de dimineaţă, înciudat.

Nici după ce ascunse busola în podul magaziei de lemne, Petka nu se repezi să-l caute pe Vaska, ci se duse în grădină şi acolo începu să-şi frământe mintea ce minciună mai potrivită să ticluiască.

De obicei se pricepea grozav să născocească minciuni, când era nevoie. Dar astăzi, parcă era un făcut, nu-i venea în minte nimic vrednic de crezare. Fără îndoială că ar fi putut să povestească cum l-a urmărit zadarnic pe Seriojka, fără să pomenească nimic de cort şi de busolă.

Îşi dădea seama însă că n-o să-l rabde inima să nu vorbească despre cort. Nu de alta, dar dacă n-o să-i spun, te pomeneşti că Vaska află el singur, cine ştie cum, şi atunci să vezi ce se mai laudă şi ce se mai umflă în pene: „Eh, tu nu ştii nimic! Totdeauna le aflu eu toate înaintea ta…"

Şi Petka se gândi că, dacă n-ar fi busola şi afurisitul cela de câine, toate ar fi mai interesante şi mai bune… Atunci îi veni în minte un lucru cât se poate de simplu şi de împăciuitor; adică, ce-ar fi să se ducă la Vaska şi să-i povestească tot, şi despre cort, şi despre busolă? Că doar, la drept vorbind, el nu furase busola! Numai câinele era vinovat de toate. Şi or să ia amândoi busola, or să tragă o fugă până la

cort şi or s-o pună la loc. Dar ce te faci cu câinele? Ei şi ce dacă este un câine? Mai întâi, ar putea să ia cu ei o bucată de pâine sau un os, pe care să i-l arunce ca să nu latre. Ar putea, apoi, să-şi ia fiecare câte un băţ. Şi pe urmă, fiind împreună, poate că nu le-ar fi chiar atât de frică…

Aşa se şi hotărî să facă. Şi era gata să fugă la Vaska, dar tocmai atunci îl chemară să mănânce. Şi cum flămânzise grozav în timpul peripeţiilor lui, se duse cu mare plăcere la masă.

Nici după-masă nu izbuti să-l vadă pe Vaska. Mă-mă-sa plecă să spele rufele şi-l lăsă să păzească pe surioara lui cea mică, Elenka.

De obicei, de câte ori pleca mama de acasă şi-l lăsa cu Elenka, Petka îi punea dinainte fel de fel de cârpe şi de nimicuri, şi în timp ce fetiţa se juca aşa, el o ştergea frumuşel în uliţă. Iar când o zărea pe mama, se întorcea la Elenka, de parcă nu s-ar fi depărtat un pas de lângă ea.

Dar tocmai în ziua aceea Elenka nu era în apele ei şi făcea mofturi. După ce-i vârî în mână o pană de gâscă şi un cartof rotund ca o minge, Petka se îndreptă spre uşă şi era gata să iasă, când deodată Elenka începu să urle atât de cumplit, încât o vecină care trecea pe acolo aruncă o privire pe fereastră şi-l ameninţă pe băiat cu degetul, bănuindu-l că-i făcuse cine ştie ce.

Petka oftă, se aşeză lângă Elenka pe plapuma groasă, aşternută pe podea, şi începu să-i cânte, cu glas trist, cântece vesele.

Se însera când mama se întoarse acasă şi, în sfârşit liber, Petka o zbughi afară şi începu imediat să fluiere, chemându-l pe Vaska.

— Ei, tu 1 îi strigă Vaska de departe, cu dojana în glas. Tu, Petka! Pe unde ai hoinărit toată ziua? Cum de nu te-am găsit, că doar te caut de dimineaţă?

Şi, fără să-l lase pe celălalt să scoată o vorbă, Vaska îi trânti toate noutăţile adunate peste zi. Şi adunase destule noutăţi.

Mai întâi, chiar lângă haltă o să se construiască o uzină. Al doilea, în pădure este un cort, în care stau nişte oameni foarte de treabă, cu care Vaska a şi făcut cunoştinţă. Iar al treilea, tatăl lui Seriojka i-a tras lui fecioru-său o bătaie atât de cumplită, încât Seriojka a urlat de-a răsunat uliţa 1

Dar nici vestea despre uzină şi despre stăvilar, nici faptul că Seriojka mâncase bătaie de la tată-său, nimic din toate acestea nu-l tulbură şi nu-l surprinse atât cât 11 surprinse faptul că şi Vaska aflase nu se ştie cum de existenţa cortului şi că i-o spusese el întâi.

— De unde ştii despre cort? îl întrebă Petka supărat. Eu le-am aflat pe toate înaintea ta, pentru că.

să vezi, astăzi am avut o adevărată aventură!

— Ce aventură? îl întrerupse Vaska. De unde aven tură? Aventura ta nu-i de loc interesantă, pe când a mea e grozavă! Când am văzut că ai dispărut, am început să te caut. Te-am căutat eu, şi ici, şi colo, şi peste tot. Mă săturasem căutându-te. După ce am mâncat, m-am dus în tufăriş, să-mi tai o nuieluşă. Deodată văd că vine spre mine un bărbat înalt, cu o geantă de piele la şold, ca a comandanţilor din armata roşie. Purta] cizme de vânătoare, dar nu era nici militar, nici vânător. Cum m-a văzut, m-a strigat: „Ia vino încoace, băieţaş 1” Crezi, cumva că m-am speriat? Aş, de unde! Când m-am apropiat, omul s-a uitat la mine şi m-a întrebat: „Ascultă, băieţaş, n-ai fost azi la pescuit?” „Nu, zic, n-am fost. Trebuia să vină să mă ia dobitocul cela de Petka, dar n-a venit. Făgăduise că vine, dar nu ştiu unde s-a mistuit”. „Da, zice, acum văd şi eu că nu eşti tu acela. Dar ia să-mi spui, nu este pe-aici un băiat, ceva mai înalt ca tine, care are părul cam roşcat?” „Ba este, zic, numai că nu-s eu acela, ci unul Seriojka, care a furat leasa noastră”. „Aşa-i, zice, l-am văzut aruncând o leasă în iaz, nu departe de cortul nostru. Şi unde stă?” „Hai cu mine, nene, zic, să-ţi arăt unde stă”.

...Şi cum mergeam amândoi pe drum. mă gândeam: „Ce nevoie o fi având ăsta de Seriojka? Mai bine ar avea de mine şi de Petka”.

Dar în timp ce-l însoţeam, mi-a spus tot. În cort, acolo, stau doi oameni, iar cortul e aşezat ceva mai sus de pârâiaşul Filkin. Şi amândoi oamenii aceia sunt geologi, adică cercetează pământul, caută lut şi pietre şi înseamnă pe hartă tot ce găsesc: unde sunt pietre, unde-i nisip, unde-i lut. Deodată i-am spus: „Ce-ar fi să venim şi noi acolo, Petka şi cu mine? Să căutăm şi noi. Că doar cunoaştem toate locurile de pe aici. Anul trecui am găsit o piatră aşa de roşie, că te prindea mirarea de roşie ce era I Iar la Seriojka, i-am spus, e mai bine să nu te duci,

nene. Seriojka ăsta e un zăpăcit. Nu face decât să se bată şi să fure lesele altora”. Vorbind aşa, am ajuns. Străinul a intrat în casă, iar eu am rămas în uliţă. Deodată văd că iese mama lui Seriojka şi începe să strige: „Seriojka! Seriojka! Vaska, nu l-ai văzut cumva pe Seriojka?” Iar eu îi răspund: „Nu, nu l-am văzut. Adică l-am văzut eu, dar nu acum. Acum nu l-am văzut”. Apoi omul acela, tehnicianul, a ieşit din casă, iar eu m-am dus cu el până la pădure, şi el mi-a spus că ne dă voie, mie şi ţie, să ne ducem la ei. În vremea asta, s-a întors şi Seriojka. Tatăl său l-a şi luat din scurt; „N-ai şterpelit tu ceva din cort?” Seriojka, nu şi nu. Se înţelege că tată-său nu l-a crezut şi a început să-l bată. Şi unde s-a pornit Seriojka să urle 1 Dar aşa-i [trebuie 1 N-am dreptate, Petka?

Lui Petka, însă, povestea asta părea că nu-i face nici

O plăcere. Faţa lui era posomorâtă şi tristă. Aflând că

Seriojka aruncase bătaie pentru busola furată de el, se simţea cât se poate de stingherit. Acum era însă prea târziu să-i mai povestească celuilalt cum se petrecuseră lucrurile. De aceea, luat prin surprindere, stătea descumpănit şi amărât şi nu ştia ce să-i spună lui Vaska şi cum să-i explice lipsa lui.

Tot Vaska îl scoase din încurcătură. Mândru de descoperirea pe care o făcuse, ţinea să se arate mărinimos.

— De ce eşti supărat? Îţi pare rău că n-ai fost şi tu cu mine? Nu trebuia să o ştergi singur. O dată ce ne-am înţeles, înseamnă că ne-am înţeles. Dar lasă, nu-i nimic, mergem mâine împreună, că doar le-am spus: „O să vin, şi o să vină şi tovarăşul meu Petka”.

Fără îndoială că ai fost la pichet, la mătuşă-ta, nu-i aşa? Mă uit: tu lipseşti, dar undiţele sunt la locul lor, în magazie. „Ei, îmi zic, s-a dus, desigur, la mătuşă-sa”.

Aşa-i că acolo ai fost?

Însă Petka nu-i răspunse.

Tăcu câtva timp, apoi oftă şi, uitându-se undeva, în zare, îl întrebă pe celălalt:

— Şi zici că l-a bătut zdravăn pe Seriojka?

— Cred şi eu că zdravăn, dacă urla aşa de tare de se auzea până în uliţă 1

— Dar ce, parcă mai este voie să baţi copiii? zise Petka întunecat. Doar nu mai suntem sub Vechiul regim… Iar tu o ţii înainte cu „zdravăn l-a mai bătut, zdravăn!” Te mai şi bucuri încă! Dacă ţi-ar fi ars taică-tău o bătaie ca asta, ţi-ar fi părut bine?

— Apoi nu m-a bătut pe mine, ci pe Seriojka! îi răspunse Vaska, tulburat de vorbele lui Petka. Şi pe

1 urmă, nu l-a bătut degeaba, că merita: de ce s-a bă gât într-un cort străin? Oamenii s-au dus la treburile lor, iar el, în vremea asta, le-a furat busola! Dar ce-i cu tine, Petka, de eşti aşa de nu ştiu cum? Toată ziua hoinăreşti, şi pe urmă stai bosumflat I

— Nu-s bosumflat – îi răspunse Petka încet. Ca să-ţi spun drept, ima durut o măsea, dar acum a început să-mi treacă.

— Şi o să-ţi treacă repede? îl întrebă Vaska, compătimitor.

— Repede. Ştii ceva, Vaska? Mai bine mă duc acasă şi mă culc. O să stau ce-o să stau culcat, şi o să-mi treacă.

Băieţii se împrieteniră curând cu stăpânii cortului.

Erau doi. Aveau cu ei un câine mare şi lăţos, – pe care-l chema Vernîi. Cu Vaska, Vernîi a făcut cunoştinţă cu plăcere, dar la Petka a mârâit. Şi Petka, înţelegând pentru ce era supărat dulăul pe el, se ascunse repede după spinarea lată a geologului, bucuros că Vernîi putea doar să mârâie, nu să şi spună ce ştia.

Acum, băieţii petreceau zile întregi în pădure.

Cercetau împreună cu geologii malurile pârâului Tihi.

Se duceau şi la mlaştină, iar odată ajunseră tocmai la Lacurile Albastre, acolo unde Petka şi Vaska nu se încumetaseră să se ducă până atunci.

Când cei de acasă îi întrebau pe unde umblă toată ziua şi ce tot caută, băieţii răspundeau cu mândrie:

— Căutăm argilă.

Ştiau acum că sunt fel de fel de argile: argile uscate şi argile grase, atât de grase încât, în stare naturală, se pot tăia cu cuţitul în felii, ca untul presat. De-a lungul cursului inferior al pârâului Tihi, se găseau straturi masive de lut afinat şi amestecat cu nisip, adică argilă nisipoasă. Pe cursul superior al pârâului, în regiunea lacurilor, se găsea

ici şi colo argilă amestecată cu var, sau, cum i se mai zice, marnă, iar în apropiere de haltă se aflau zăcăminte uriaşe de humă, de un roşu-întunecat.

Toate acestea îi interesau nespus de mult pe băieţi, deoarece, înainte, tot lutul li se părea la fel: pe timp uscat nu erau decât bulgări, iar pe timp ploios, noroi ca tot noroiul, gros şi lipicios, pe când acumştiau că lutul nu era numai noroi, ci materie primă din care se va extrage aluminiul. De aceea şi ajutau cu tragere de inimă pe geologi în căutarea speciilor de lut de care aveau nevoie, arătându-le cărările întortocheate, cât şi afluenţii pârâului Tihi.

Curând sosiră în haltă trei vagoane de marfă, iar lucrători necunoscuţi descărcară pe terasament lăzi, buşteni şi scânduri.

În noaptea aceea, băieţii n-au putut închide ochii multă vreme, tulburaţi şi fericiţi că halta lor începea să trăiască o viaţă nouă, o viaţă care nu va semăna de loc cu cea de până atunci.

Totuşi, viaţa cea nouă nu se prea grăbea să vină. Lucrătorii construiră un şopron de scânduri, îşi vârâră înăuntru uneltele, tocmiră un paznic şi, spre marea supărare a băieţilor, plecară toţi, până la cel din urmă.

Într-o după-amiază, Petica şedea lângă cort. Vasili înanovici, geologul-şef, îşi cârpea cămaşa ruptă în coate, iar celălalt, cel înalt, care semăna a comandant din armata roşie, măsura ceva cu compasul pe un plan.

Vaska lipsea. Rămăsese acasă să răsădească castraveţi, dar promisese că o să vină mai târziu.

— Mare belea! zise deodată cel înalt, împingând planul cât colo. Fără busolă sunt ca şi fără mâini. Nu pot face nicio ridicare de plan şi nu pot nici să mă orientez pe hartă. Trebuie să stau şi să aştept până ne-or trimite din oraş altă busolă.

Apoi îşi aprinse o ţigară şi-l întrebă pe Petka:

— Seriojka ăsta al vostru a fost totdeauna aşa de pungaş?

— Totdeauna – îi răspunse Petka.

Se înroşi şi, ca să-şi ascundă zăpăceala, se aplecă asupra focului stins şi începu să sufle în cărbunii acoperiţi cu spuză.

— Ce faci, Petka? îl repezi Vasili Ivanovici. M-aii umplut tot de cenuşă! De ce sufli?

— Am crezut că… poate… ceainicul… – îngăimă Petka.

— E aşa de cald, iar el o ţine înainte cu ceainicul I se miră cel înalt, apoi începu din nou să-l descoasă: Şi la ce i-o fi trebuind lui busola? Ce e mai curios, e că nu vrea să recunoască. Zice că n-a luat-o. Ce-ar fi, Petica, să te duci la el şi să-i spui aşa, tovărăşeşte: „Du-te, Seriojka, şi dă-le-o înapoi. Dacă ţi-e frică, dă-mi-o mie, să le-o duc eu”. Noi n-o să ne supărăm şi nici n-o să-l reclamăm. Vrei, Petka?

— O să-i spun – îi răspunse Petka, întorcându-şi faţa. Dar când şi-o întoarse, dădu cu ochii de Vernîi.

Cu labele întinse şi cu limba scoasă, Vernîi stătea culcat şi răsufla repede, uitându-se ţintă la Petka, de parcă ar fi vrut să-i spună: „Minţi, frăţioare! N-o să-i spui nimic lui Seriojka”.

— Dar parcă ştim sigur că Seriojka ne-a furat bu sola? întrebă Vasili Ivanovici, după ce termină de cusut, înfigând acul” în căptuşeala şepcii. Poate că noi – singuri am pus-o pe undeva şi bănuim băiatul pe degeaba!…

— Ar trebui să mai căutaţi – se grăbi să încuviinţeze

Petka. Să căutaţi şi dumneavoastră, şi să căutăm şi noi.

Vaska şi cu mine. Să căutăm prin iarbă, peste tot…

— De ce să mai căutaţi? se miră cel înalt. Doar când ţi-am cerut busola, dumneata singur, Vasili Ivanovici, mi-ai spus că ai uitat s-o iei din cort. Aşa că, de ce să mai căutăm?

— Da, dar acum parcă încep să cred că totuşi am luat-o. Chiar aşa de bine nu-mi mai aduc aminte, dar parcă am luat-o… – zise Vasili Ivanovici, zâmbind cu şiretenie. îţi mai aduci aminte că am stat pe malul Lacului Albastru, pe un copac căzut? Un copac uriaş. Mă întreb dacă nu cumva oi fi scăpat-o acolo…

— Ciudată poveste, Vasili Ivanovici! zise cel înalt. Înainte susţineai că n-ai luat-o din cort, acum spui că…

F – Nu-i de loc ciudată – îi luă apărarea Petka, cu căldură. Se întâmplă uneori… Se întâmplă chiar foarte fles: crezi că n-ai luat un lucru, şi când colo, l-ai luat. Ni s-a întâmplat şi nouă, lui Vaska şi mie.

Odată ne ducem noi la pescuit. Pe drum îl întreb: „Ascultă, Vaska, nu cumva ai uitat să iei cârligele cele mici?” „Vai. zice el, chiar am uitat!” Am luat-o la goană înapoi. Căutăm, căutăm, degeaba, nu dăm de ele. Deodată, mă uit la hăinuţa lui şi le văd înfipte în mânecă! Iar dumneata zici că-i ciudat! Nu, nu-i ciudat de loc! I Petka mai povesti o întâmplare cu Ghenadi cel saşiu, care căutase toporul o zi întreagă, iar toporul stătea rezemat după uşă, lângă mătură! Vorbea cu convingere, iar geologul cel înalt schimba mereu priviri cu Vasili Iva-novici.

[– Hm… ai dreptate, ar trebui să mergem şi să căutăm… Dar mai bine trageţi voi o fugă, băieţi, până acolo fi căutaţi.

— O să căutăm – se învoi Petka bucuros. Numai să fie acolo, c-o găsim noi negreşit! Nu scapă ea de noi! Dacă ne punem noi pe-atâta, apoi o găsim în doi timpi şi trei mişcări, hotărât!

După aceea, Petka se ridică, zicând că-şi adusese aminte că avea nu ştiu ce de făcut, îşi luă rămas bun şi, cuprins de o veselie neînţeleasă, o luă la goană spre cărare, fără să-l mai aştepte pe Vaska, sărind sprinten peste movilitele verzi, acoperite cu muşchi, peste pârâiaşe şi peste muşuroaiele de furnici.

Când ajunse pe cărare, văzu un grup de ţărani din Aleşino, care veneau de la haltă.

[Păreau foarte tulburaţi, erau furioşi şi se certau în tura mare, dând din mâini şi întrerupându-se unul pe altul. În urma lor venea moş Serafim. Se vedea după faţă că era amărât, mai amărât decât în ziua când i se prăbuşise acoperişul şopnului şi-i ucise \elul şi capul lui moş.

Satul Aleşino clocotea. Aproape nu era zi să nu se ţină i câte o întrunire. Venise de la oraş şi judecătorul de i instrucţie. Şi cu toate că satul întreg vorbea, cu mult i înainte de această întâmplare, că Egor ar fi având m şi târg o logodnică, cu toate că oamenii cunoşteau tot felul t de amănunte: cine era, cum arăta şi ce caracter avea – se dovedi acum că nimeni nu ştia nimic. Şi nu se putea descoperi cu niciun chip cine o văzuse pe aceasta logodnică şi, îndeobşte, de unde se aflase despre existenţa ei. Şi, deoarece treburile colhozului se încurcaseră, niciunul dintre membrii sovietului sătesc nu se învoia să ţină locul preşedintelui.

Se trimisese un om de la raion, dar ţăranii din Ale-şino îl primiseră cu răceală. Începu să umble zvonul că şi Egor tot de raion fusese, trimis, şi acum, vedeţi: se duseseră pe apa sâmbetei trei mii de ruble, bănişorii ţăranilor!

În mijlocul acestor întâmplări – rămânând fără conducător, dar mai cu seamă neavând rădăcini adânci, de-oarece fusese înjghebat în grabă – colhozul începu să se destrame.

Mai întâi, făcu unul cerere să iasă din colhoz, apoi altul. După aceea începură să iasă cu zecile, fără niciun fel de cerere, cu atât mai mult cu cât se apropia timpul însămânţărilor, şi fiecare se repezea la ogorul lui. Numai cincisprezece gospodării se ţineau tare, cu toată pacostea care se abătuse asupra colhozului, şi nu voiau să-l pă –, răsească.

Printre acestea era şi gospodăria lui moş Serafim.

Ţăranul acela înspăimântat de necazuri şi doborât de

[nevoi umbla din casă în casă mai întunecat ca oricând şi, cu o încăpăţânare dârză, pe care vecinii n-o înţelegeau.

I le spunea tuturor acelaşi şi acelaşi lucru: că trebuie să reziste, că dacă ar ieşi acum din colhoz n-ar mai avea

unde să se ducă şi că nu le-ar rămânea altceva de făcut decât să lase totul şi să-şi ia lumea în cap, deoarece viaţa cea veche numai viaţă nu fusese.

Bătrânul era sprijinit de fraţii Şmakov, ţărani cu familii numeroase, tovarăşi de-ai lui de pe vremuri din detaşamentul de partizani, care fuseseră bătuţi cu biciul în aceeaşi zi cu el de către oamenii din batalionul colonelului Martinovski. Mai era sprijinit şi de Igoşkin, membru în sovietul sătesc, un tânăr care se despărţise de curând de taică-său. Pe neaşteptate, Pavel Matveevici luă şi el partea colhozului şi, parcă în ciuda tuturor, făcu cerere să fie primit tocmai acum, când atâţia alţii părăseau colhozul.

Aşa se închegă colhozul; numai din cincisprezece gospodării. Colhoznicii ieşiră la câmp să semene, nu prea veseli, dar dârji în hotărârea lor neclintită de a nu părăsi drumul pe care apucaseră.

Din pricina tuturor acestor întâmplări, Petka şi Vaska uitară

câteva zile de cort. Alergară şi ei la Aleşino. Şi, împreună cu toţi ceilalţi, se indignară şi ei de purtarea lui Egor şi se mirară de dârzenia blândului moş Serafim, compătimindu-l din toată inima pe Ivan Mihailovici.

— Se întâmplă şi asta, copii. Se mai schimbă omul – zicea Ivan Mihailovici, trăgând adânc în piept fumul din ţigara puturoasă, răsucită în hârtie de ziar. Se întâmplă să se schimbe omul… Dar cine ar fi crezut că Egor o să se schimbe? Era cremene.

Ţin minte că odată… se însera. Intrasem într-o haltă. Macazurile stricate, ramificaţiile deşurubate şi date la o parte, linia din urma noastră demontată şi podeţul ars… În gară nu era ţipenie de om, iar de jur-împrejur numai pădure. Înaintea noastră era frontul, de o parte şi de alta tot front şi peste tot numai bande. Ai fi zis că n-o să se mai sfârşească niciodată cu bandele şi cu fronturile!…

Ivan Mihailovici tăcu şi se uită cu gândul aiurea, pe fereastră, la cerul roşietic al asfinţitului, acolo unde se ridicau încet, dar ameninţător, nori grei de furtună.

Ţigara scotea fum şi rotocoalele, risipindu-se unul câte unul, se înălţau de-a lungul peretelui pe care atârna fb4 tografia decolorată a vechiului tren blindat de luptă:

— Unchiu' Ivan! îl strigă Petka.

— Ce este?

— Va să zică aşa: „Şi peste tot numai bande. Ai fi zis că n-o să se mai sfârşească niciodată cu bandele şi cu fronturile…" – repetă Petka, cuvânt cu cuvânt.

— Aşa… Şi halta aceea era într-o pădure. Linişte. Primăvară. Nu se auzea decât ciripitul păsărelelor. Ieşim noi din locomotivă, Egor şi cu mine, murdari, asudaţi şi plini de ulei din cap până-n picioare, şi ne aşezăm pe iarbă. Ce-i de făcut? ne întrebăm.

Şi iată că Egor îmi spune: „Moş Ivan, ramificaţiileşi macazurile din faţa noastră sunt deşurubate şi stricatei podeţul din urma noastră ars. Şi-s trei zile de când urni blam înainte şi înapoi prin pădurile astea pline de ban-i din în faţa noastră e frontul, de o parte şi de alta tea front. Cu toate astea, noi o să învingem, nu alţii 1* „Fără îndoială că noi,

i-am răspuns. Nici nu mai încape vorbă. Atâtadoar că nu prea cred că detaşamentul nostru-şi trenul nostru blindat or să scape din capcană”. Iar el zice: „Dacă n-or să scape, n-or să scape, şi gata 1 Şi ce-i cu asta? O să se prăpădească trenul nostru, numărul 16, dar o să rămână trenurile blindate 28 şi 29. Or să sfârşească ele ce-am început noi”.

Apoi rupse o crenguţă de măcieş roşu, o mirosi şi o înfipse în petliţa bluzei lui de fochist. Şi, zâmbind ca şi cum n-ar fi fost pe lume om mai fericit decât el, luă cheia de piuliţe şi gresorul şi se vârî sub locomotivă…

Ivan Mihailovici tăcu din nou, iar Petka şi Vaska nu mai aflară cum scăpase trenul blindat din capcană, deoarece Ivan Mihailovici trecu repede în odaia de alături.

— Dar cu copiii lui Egor ce s-a făcut? întrebă bătrânul din cealaltă odaie, – după câtva timp. Avea doi, parcă.

— Da, doi: Paşka şi Maşka. Au rămas cu bunica lor, iar bunica lor e bătrână. Bodogăneşte tot timpul şi când stă pe cuptor, şi când se dă jos. De dimineaţă şi până seara atâta face: se închină şi bodogăneşte.

— Ar trebui să mă reped până acolo să văd ce s-ar butea face. Oricum, mi-e milă de copii – zise Ivan Mihailovici. Şi băieţii îl auziră pufăind din ţigara lui de mahorcă.

I A doua zi, Vaska şi Ivan Mihailovici plecară de dimineaţă la Aleşino. îl chemaseră şi pe Petka, dar el nu primise, zicând că nu avea timp.

Vaska rămase surprins: cum se făcea că, aşa deodată, Petka n-avea timp?… Dar Petica nu mai aşteptase să i se ceară explicaţii şi o ştersese.

F Când ajunseră la Aleşino, se duseră întâi la noul preşedinte, dar nu-l găsiră. Plecase pe imaş, peste râu. [Din pricina imaşului se dădea acum o luptă apriga între ţărani. Înainte vreme, imaşul fusese proprietatea câtorva gospodari, însă partea cea mai mare o stăpânise morarul Petunin. Când luase fiinţă colhozul, Egor Mihai-lov izbutise să treacă imaşul în întregime pe seama colhozului. Acum însă, desfăcându-se colhozul, foştii stăpâni cereau să li se înapoieze vechile lor parcele, zicând că, în urma furtului de bani, raionul n-o să mai dea

colhozului secerătoarea făgăduită, iar fără ea nu s-ar putea face faţă cositului.

Dar cele cincisprezece gospodării rămase în colhoz nu voiau în ruptul capului să parceleze imaşul şi să înapoieze mai ales lui Petunin vechea lui parcelă. Preşedintele era de partea colhozului, dar mulţi dintre ţărani, întărâtaţi de ultimele întâmplări, luau apărarea lui Petunin.

Iar Petunin umbla liniştit, spunând că dreptatea era de partea lui şi că, dacă o să fie nevoie, o să plece şi la Moscova, dar n-o să se lase până n-o izbuti.

Moş Serafim şi tânărul Igoşkin stăteau la administraţie şi se căzneau să scrie o hârtie.

— Iaca, scriem! zise înciudat moş Serafim, răspunzând la bună ziua lui Ivan Mihailovici. Ei au trimis hârtia

Llor la raion, dar şi noi o s-o trimitem pe-a noastră. Citeşte-o, Igoşkin, să vedem dacă am ticluit-o cum se cuvine. Dumnealui e străin şi o să-şi dea seama mai bine.

Până să citească Igoşkin hârtia şi până să se mai sfătuiască, Vaska alergă în stradă, unde se întâlni cu Fedka Galkin, băiatul cel ciupit de vărsat, care mai zilele trecute se luase la bătaie cu roşcovanul, pentru că-l stârnise, zicându-i: „Fedka colhozarul, porcul şi măgarul”.

Fedka îi povesti lui Vaska multe lucruri interesante. Mai întâi că zilele trecute arsese baia lui Semion Zagrebin şi că Semion se jura pe toţi sfinţii că i-ar fi pus cineva foc. Şi-i mai povesti că focul fusese cât pe ce să se întindă la magazia colhozului, unde era griul gata curăţat pentru semănat.

Îi mai spuse apoi că, de atunci, colhoznicii stau de pază în fiecare noapte, cu rândul. Iar când tatăl lui, care venea la rând, întârziase la haltă, se dusese chiar el, Fedka, să facă inspecţia de noapte, iar mai târziu îl înlocuise mama, care-şi luase toaca şi venise să stea de pază.

— Şi toate astea îs din pricina lui Egor – încliei Fedka. El e vinovatul, iar lumea ne ţine de rău pe noi. „Toţi sunteţi meşteri, zice, când e vorba să puneţi mina pe lucru străin!”

— Bine, dar până mai ieri Egor era un erou – zise Vaska.

— Nu numai până mai ieri, totdeauna a fost un erou I şi este şi acum. Ţăranii noştri nici până azi nu se pot – dumeri ce i-a venit aşa, deodată. E drept că n-are o înfăţişare prea grozavă, dar când se apucă de o treabă, ochii i se închid pe jumătate şi încep a străluci. Iar când spune o vorbă, e vorbă! Ai văzut ce repede a întors-op cu imaşul? „împreună o să cosim, zicea, şi tot îmi preună o să semănăm şi griul de toamnă”.

— Atunci de ce a făcut un lucru aşa de urât? h>l treabă Vaska. Oamenii spun că din dragoste.

— Din dragoste oamenii fac nuntă, nu se apucă de furat – se indignă Fedka. Închipuieşte-ţi ce-ar fi dacă toată lumea ar fura din dragoste? Nu, nu-i dragostea de vină, dar ce-i, nici eu nu ştiu… Şi nimeni nu ştie. Este la noi unul Sidor, un moşneag şchiop. Daci începi să-i vorbeşti de Egor, el nici măcar nu te ascultă: „Nu-i nimic adevărat din tot ce spui”. Şi nu mai stă, se întoarce şi pleacă repede, şchiopătând şi bombănind ceva nelămurit, şi-n vremea asta îi curg lacrimi pe obraz… E un bătrân aşa de cumsecade I într-o vreme se tocmise la prisaca lui Danila Egorovici, care la un moment dat îl dăduse afară nu ştiu pentru ce, iar Egor îi luase apărarea.

— Fedka – îl întrebă Vaska – dar ce-o fi cu Ermo-lai, de nu-l mai vede nimeni pe nicăieri? Ori poate că anul ăsta nu mai păzeşte livada lui Danila Egorovici?…

— Ba o păzeşte. Chiar ieri l-am văzut venind din pădure. Era beat. Totdeauna e beat. Până s-or coace merele, o să tot bea. Dar cum s-o apropia vremea merelor, Danila Egorovici n-o să-i mai dea bani de votcă, şi-atunci Ermolai o să stea de pază, treaz. Al dracului om I Ţi-aduci aminte cum te-a urzicat?

— Mi-aduc, mi-aduc – îi răspunse Vaska grăbit, căutând să treacă repede peste această amintire neplăcută. Ascultă, Fedka, de ce nu vrea Ermolai să treacă în rândul celor care muncesc, de ce nu se duce la arat? Că doar e aşa de voinic I

— Nu ştiu – îi răspunse Fedka. Am auzit că Ermolai ar fi dezertat pe vremuri din armata roşie. Pe urmă, cică a stat nu ştiu cât la puşcărie. Şi de-atunci a rămas aşa, fără niciun rost. De multe ori pleacă

din Aleşino şi hoinăreşte cine ştie pe unde, dar vara se întoarce. Mie, Vaska, ce să-ţi spun, nu-mi place de loc Ermolai ăsta. Numai cu câinii e bun, şi nici cu ei totdeauna, doar când e beat.

Multă vreme au stat băieţii de vorbă. La rândul lui, Vaska îi povesti lui Fedka ce se întâmplase pe la ei, în jurul haltei. îi povesti şi despre cort, şi despre uzină, şi despre Seriojka, şi despre busolă.

— Ce-ar fi să veniţi şi voi acolo? îl îndemnă Vaska. Noi venim aici, dar să veniţi şi voi acolo. Să vii tu, şi Kolka Zipunov, şi încă vreunul sau doi… Fedka, tu ştii să citeşti?

— Puţin.

— Şi eu, şi Petka tot puţin ştim.

— Dacă n-avem şcoală… Când era Egor, tare se mai zbătea să ne facă şcoală I Dar acum, nu ştiu ce-o să mai fie. Prea-s furioşi oamenii, nu le arde lor de şcoală I

— Când or să înceapă a construi uzina, or să facă şi şcoală – îl încuraja Vaska. Poate că le-or rămâne ceva scânduri, buşteni, cuie… Parcă mult trebuie pentru b şcoală? O să ne rugăm de lucrători şi ei or să ne-o facă. O să le dăm şi noi o mână de ajutor. Veniţi la noi, Fedka, şi tu, şi Kolka şi Alioşka. Să ne adunăm cu toţii şi să inventăm ceva.

— Bine – se învoi Fedka. Îndată ce terminăm cu cartofii, venim.

Când Vaska se întoarse la administraţia colhozului, nu-l mai găsi pe Ivan Mihailovici. Dădu de el lângă casa lui Egor, unde stătea de vorbă cu Paşka şi cu Maşka. Paşka şi Maşka ronţăiau turtă dulce adusă de bătrân şi, întrerupându-se şi ajutându-se unul pe altul, îi povesteau, încrezători, despre viaţa lor şi despre bunica cea veşnic mânioasă.

Io

— Haida-hai! Hop-hop! Frumoasă-i viaţa! Soarele străluceşte, hop, tare-i frumos! Ţac-ţac, ţac-ţac I

Pârâiaşele clipocesc! Păsărelele cântă! – Haida, cavaleria 1

Aşa alerga în galop, prin pădure, chipurile călare, îndrăzneţul şi veselul cavalerist Petka, ţinând drumul spre ţărmurile depărtate ale Lacului Albastru. În mâna dreaptă ţinea o nuieluşă, care înlocuia, pe rând, când cravaşa, când sabia ascuţită, iar în cea stângă, şapca, în care-şi ascunsese busola. Trebuia s-o dosească astăzi pe undeva, iar

mâine s-o caute împreună cu Vaska, şi s-o găsească* negreşit lângă copacul cel căzut, pe care se odihnise acum câteva zile uitucul de Vasili Ivanovici.

— Haida-hai! Hop-hop! Frumoasă-i viaţa! Gro zav om Vasili Ivanovici! Şi cortul e grozav! Şi uzina e grozavă! Toate-s grozave! Stop!

Şi Petka» în acelaşi timp şi cal, şi călăreţ, se împiedică de o rădăcină de copac şi, din plină viteză, se lăţi pe! iarbă.

— Ho, diavole, te poticneşti 1 îl certă Petka-călăreţul pe Petka-bidiviul. Când ţi-oi arde una cu cravaşa, n-ai să te mai poticneşti tu!

Se ridică, îşi şterse mâna cu care dăduse într-o băltoacă, şi se uită în jur.

Pădurea era deasă şi înaltă. Mesteceni bătrâni, uriaşi şi liniştiţi, îşi răsfrângeau sus sclipirile frunzişului lor proaspăt şi viu colorat. Jos era umbră şi răcoare. Albine sălbatice roiau cu zumzet monoton în jurul scorburii unui plop de munte, pe jumătate putrezit şi acoperit cu muşchi. Mirosea a ciuperci, a frunziş putred şi a umezeală de la mlaştina care se întindea prin apropiere.

— Haida-hai! strigă cu necaz Petka-călăreţul către

Petka-bidiviul. Nu vezi că ai greşit drumul?

Şi, smucind de frâul stâng, o luă la galop spre urcuş.

„Frumoasă-i viaţa! se gândea viteazul călăreţ Petka, în timp ce galopa. Şi acum e frumos, dar când o să fiu mare, o să fie şi mai frumos. Când o să fiu mare, o să mă urc pe un cal adevărat, care-o să fugă iute ca vântul! Când o să fiu mare, o să mă urc în aeroplan, să zbor ca gândul! Când o să fiu mare, o să conduc un motor, să urle cât zece! Toate „ţările depărtate o să le cutreier, şi călare, şi în zbor. În război o să fiu cel dintâi dintre comandanţi. În aer o să fiu cel dintâi dintre aviatori. În conducerea motoarelor o să fiu cel dintâi dintre mecanici... Haida-hai! Hop-hop! Stop!”

Se opri, văzând la picioarele lui o poieniţă îngustă şi mlăştinoasă sclipind de nuferi galbeni. Mirat, Petka îşi aduse aminte că poiana aceea n-avea ce căuta în drumul lui şi că, fără îndoială, afurisitul de cal îl dusese unde n-avea nevoie!

Ocoli mlaştina şi, tulburat, o luă la pas, uitându-se cu luare-aminte în jurul lui şi căutând să ghicească unde se afla.

Dar cu cât înainta, cu atât îşi dădea seama mai bine că se rătăcise. Şi cu fiecare pas pe care-l făcea, viaţa începea să-i pară tot mai tristă şi mai mohorâtă.

După ce se învârti încoace şi încolo, Petka se opri, fără să ştie încotro s-o apuce, când deodată îşi aduse aminte că navigatorii şi exploratorii îşi găseau totdeauna drumul cu ajutorul busolei. Scoase busola din şapcă, apăsă pe butonul de pe margine şi acul, slobod acum, îi arăta cu vârful lui negru o direcţie în care nici nu i-ar fi trecut prin minte să apuce. Scutură busola, dar acul arăta cu încăpăţânare tot într-acolo.

Atunci Petka o luă spre partea unde-i arăta acul. zicându-şi că ştia ea, busola, ce face. Dar curând dădu peste un desiş de plopi tineri, prin care nu s-ar fi putut strecura fără să-şi rupă cămaşa.

Ocoli desişul şi se uită din nou la busolă. Dar acul. cu o încăpăţânare neroadă, îl trimitea când spre baltă, când spre desiş, sau spre alt loc cu neputinţă de trecut.

Înfuriat şi în acelaşi timp înspăimântat, Petka vârî busola în şapcă şi plecă înainte, la întâmplare, gândindu-se că toţi navigatorii şi exploratorii ar fi pierit de mult dacă ar fi urmat totdeauna calea pe care le-o arăta vârful înnegrit al acului.

Mersese mult şi era gata să se folosească de cel din urmă mijloc, adică să izbucnească în lacrimi, când zări, prin luminişurile. dintre copaci, soarele care cobora în asfinţit.

Şi în aceeaşi clipă, pădurea parcă-şi întoarse spre el o faţă cunoscută. Ce se întâmplase? îşi aduse aminte, pesemne, că pe cerul purpuriu al asfinţitului se vedeau totdeauna crucea şi cupola bisericii din Aleşino.

Şi îşi dădu seama imediat că Aleşino nu era la stânga lui, cum credea, ci la dreapta, şi că Lacul Albastru era în urma lui, nu înainte.

Îndată ce înţelese acest lucru, se simţi în pădure ca la el acasă, deoarece toate poienile, mlaştinile şi râpele, care se încurcaseră în mintea lui, îşi reluaseră acum, ascultătoare, locurile trainice în

succesiunea lor firească.

Curând îşi dădu seama unde se afla. Era destul de departe de haltă, dar nu chiar atât de departe de cărarea care ducea de la Aleşino spre haltă. Petka prinse; curaj, sări pe calul lui închipuit, dar deodată încremeni şi ascultă.

Undeva, foarte aproape, cânta cineva. Era un cântec ciudat, lipsit de înţeles, apăsător, înăbuşit parcă.

Lui Petka nu-i plăcu cântecul. Şi, uitându-se în jurul lui, se trase în umbră, aşteptând momentul potrivit să dea pinteni calului şi să fugă cât mai repede de noaptea care cobora, de pădurea neprietenoasă, de cântecul acela ciudat, ca să ajungă cât mai repede pe cărarea cunoscută, la haltă, acasă.

În timp ce se întorceau din Aleşino, Ivan Mihailovici şi Vaska auziră, nu departe de haltă, larmă şi zgomot.

După ce ieşiră din vale, văzură că linia de garaj era ocupată pe toată lungimea ei de vagoane şi ceva mai în fund răsărise o colonie întreagă de corturi cenuşii. O şuviţă de fum se înălţa deasupra unei bucătării de campanie şi peste tot ardeau focuri, deasupra cărora clocoteau cazane. Se auzea nechezat de cai. Pe lângă vagoane se îngrămădeau muncitori, descărcând de pe platforme buşteni, scânduri, lăzi, căruţe, hamuri şi saci.

După ce se învârti printre muncitori, după ce căscă gura la cai şi-şi vârî nasul prin vagoane şi prin corturi, ba chiar şi în plita bucătăriei de campanie, Vaska se repezi să-l caute pe Petica, să-l întrebe când veniseră muncitorii, cum se întâmplase totul şi de ce Seriojka îşi făcea de lucru pe lângă corturi şi căra vreascuri pentru focuri, fără ca nimeni să-l certe şi să-l alunge.

Dar pe drum o întâlni pe mama lui Petka, care-i răspunse furioasă că „diavolul” intrase în pământ încă de la amiază şi nu venise nici la masă.

Vestea aceasta nu numai că-l miră pe Vaska, dar îl şi scoase din sărite.

„Ce-o fi cu Petica ăsta? îşi zise el. Şi rândul trecut a dispărut nu ştiu unde, şi astăzi la fel. Mare şmecher! Face pe băiatul cel cuminte,

dar Dumnezeu ştie ce pune la cale într-ascuns!”

Tot gândindu-se la purtarea ciudată a lui Petka, purtare care nu-i era de loc pe plac, se simţi deodată cutremurat de un gând: dar dacă însuşi Petka, şi nu Seriojka, era acela care, ca să nu împartă peştele cu el.

17 – Timur şi băieţii lui 257

aşezase leasă cine ştie unde şi acum îşi lua prada pe furiş?...

Bănuiala aceasta prinse rădăcini şi mai adânci, atunci când Vaska îşi aduse aminte că Petka îl minţise deunăzi, spunându-i că fusese la pichet, la mătuşă-sa; de fapt, nici nu călcase pe acolo.

Şi, aproape încredinţat de adevărul bănuielii lui, Vaska se hotărî să-i ia lui Petka un aspru interogatoriu şi, în cazul când îl va prinde cu ceva, să-i tragă o sfântă de bătaie, pentru ca în viitor să-i piară gustul de asemenea isprăvi.

O luă spre casă. Încă din tindă îi auzi, pe tata şi pe mama, vorbind cu aprindere.

Temându-se ca în toiul fierbinţelii să nu încaseze vreuna, aşa, pentru te miri ce, Vaska se opri şi trase cu urechea.

— Dar cum vine asta? zicea mama, şi Vaska înţelese după glasul ei că era tulburată. Cel puţin dacă ne-ar fi dat timp să vedem ce şi cum! Am pus în pământ două baniţe de cartofi şi am trei straturi cu castraveţi! Şi acum, aşa, deodată, să prăpădim totul?

— Eh, ce femeie mai eşti şi tu! îşi ieşi din fire tata. Adică cum, ai vrea să te aştepte oamenii pe tine? „Să mai stăm, fraţilor, până şi-o culege Katerina castraveţii!” N-au unde să-şi descarce vagoanele, iar ea îi dă zor cu castraveţii ei 1 Şi pe urmă, de ce eşti aşa de sucită, Katia? Până mai ieri erai veşnic nemulţumită: ba că soba cantonului e proastă, ba că odaia e mică şi joasă... Şi dintr-odată nu mai poţi după canton! Lasă să-l dărâme, lua-l-ar naiba 1

„De ce să se prăpădească castraveţii? Despre ce fel de vagoane e vorba? Cine o să dărâme cantonul?” se întrebă Vaska, buimăcit şi, bănuind că se întâmpla ceva rău, intră în odaie.

Şi ceea ce află îl miră încă şi mai mult decât vestea despre construirea uzinei. Cantonul trebuia să fie dărâmat. Pe locul unde era

el, or să se întindă linii de garaj pentru vagoanele încărcate cu materiale de construcţie. Iari halta o să fie mutată în altă parte, unde o să se clădească pentru el o casă nouă.

— Tu crezi, Katerina – căuta tata s-o lămurească – că or să ne facă un canton ca ăsta? Acum nu mai sunt vremurile de altă dată, când li se făceau cantonierilor nişte cuşti, ca pentru câini 1 Or să ne ridice un canton mare şi luminos. Iar tu, în loc să te bucuri, îi dai înainte cu castraveţii tăi!…

Mama tăcu şi-şi întoarse capul în altă parte.

Dacă toate s-ar fi pus la cale încetul cu încetul, dacă n-ar fi venit aşa, dintr-odată, pe neaşteptate, ar fi fost şi ea mulţumită să plece din cămăruţa aceea veche, dărăpănată şi strâmtă. O speria însă gândul că toate acestea se hotărau, se porneau şi se făceau din cale-afară de repede. O speria şi faptul că evenimentele veneau unul după altul, cu o grabă ameţitoare, nemaipomenită. Halta trăia o viaţă tihnită. Aleşino trăia şi el o viaţă tot atât de tihnită. Şi deodată, ai fi zis că un val, venind de cine ştie unde, ajunsese acolo, acoperind şi halta, şi Aleşino. Colhoz, uzină, stăvilar, o casă nouă… Toate acestea o tulburau, ba chiar o speriau ca orice lucru nou, neobişnuit şi o speriau, mai ales, prin repeziciunea cu care se apropiau.

— De unde poţi să ştii, Grigori, că o să fie mai bine? întrebă ea, îngrijorată şi descumpănită. De bine, de rău, tot am trăit cum am trăit. Dar dacă pe urmă o să fie mai rău?

— Ei, destul! îi tăie vorba tata. Destul cu prostiile, Katia… Cum de nu ţi-e ruşine? Vorbeşti aşa, fără să ştii ce spui. Cum poţi să crezi că tot ce se face la noi se face ca să ne fie mai rău? Mai bine te-ai uita la mutra lui Vaska: stă şmecherul cu gura căscată şi ascultă. Aşa mic cum e, şi tot îşi dă seama că o să fie mai bine. Nu-i aşa, Vaska?

Dar Vaska nu găsi niciun răspuns şi doar dădu din cap, în tăcere.

Multe gânduri şi multe probleme noi îi frământau mintea neastâmpărată. Ca şi pe mamă-sa, îl surprindea viteza cu care veneau, unul după altul, evenimentele. Atâta doar că această viteză nu-l speria, ci dimpotrivă, îl atrăgea, aşa cum îl atrăgea viteza ameţitoare a trenului accelerat, care zbura spre ţinuturi îndepărtate.

17*

Se urcă în podul cu fân şi se cuibări sub cojocul cald, de oaie. Dar nu putea să adoarmă.

De departe ajungea până la el zgomotul neîntrerupt al scândurilor descărcate. O locomotivă de manevră pufăia. Se auzea cum se izbeau tampoanele şi cum răsuna, neliniştitoare, trompeta de semnalizare a acarului.

Prin scândura spartă a acoperişului, Vaska vedea o bucată de cer, de un albastru întunecat, şi trei stele sclipitoare.

Uitându-se cât de prietenos licăresc stelele, Vaska îşi aduse aminte de vorbele pline de încredere ale tatii, că vine o viaţă mai bună… Se înveli şi mai bine în cojoc, închise ochii şi se gândi: „Oare cât de bună o să fie viaţa aceea?” Şi deodată văzu în minte placarda atârnată la colţul roşu: un ostaş sovietic, voinic şi îndrăzneţ, stă lângă un stâlp şi se uită ager în zare, strângându-şi puşca la piept. La spatele lui se întind ogoare verzi, lanuri de secară înaltă şi deasă, care, dau în pârg, livezi nesfârşite şi neîmprejmuite, albe de floare şi sate întinse, bogate şi mândre, care nu seamănă de loc cu sărăcăciosul Aleşino…

Iar mai în fund, dincolo de ogoare, se înalţă falnic coşurile uzinelor uriaşe, luminate din plin de razele orbitoare ale soarelui. Prin ferestrele lor care sclipesc se văd roţi, focuri, maşini…

Şi, peste tot, oameni veseli şi plini de voie bună. Fie-l care îşi vede de treburile lui, pe ogoare, în sate sau în uzine, la maşini. Unii dintre ei muncesc, alţii şi-au terminat lucrul şi se odihnesc.

Un băieţaş, aducând puţin cu Pavlik Friprîghin, numai că nu-i atât de murdar, stă cu capul dat pe spate şi se uită cu interes la cerul pe care lunecă lin un diri-l jabil lung.

De câte ori se uita Vaska la placard, îi era puţin necaz că băieţaşul acela care râdea semăna cu Pavlik Priprîghin şi nu cu el.

Dar în alt colţ al placardului, departe, tocmai în fund de tot, acolo unde se uita ţintă ostaşul care păzea ţara aceea depărtată, era zugrăvit ceva care trezea totdeauna în Vaska un sentiment de vagă şi tulbure îngrijorare.

Din colţul acela ieşeau la iveală umbre negre şi nelămurite.

Acolo se desluşeau feţele unor oameni răi şi plini de ură. Şi aveai impresia că cineva priveşte ţintă dintr-acolo, cu ochi crunţi, aşteptând ca ostaşul să plece sau măcar să-şi întoarcă spatele.

Şi Vaska era nespus de fericit că ostaşul cel ager şi calm nu pleca nicăieri şi nici nu se întorcea cu spatele, ci se uita exact acolo unde trebuia, că le vedea şi le înţelegea pe toate.

Aproape adormise, când deodată auzi trântindu-se portiţa: venea cineva la ei, la canton.

Peste câteva clipe, îl strigă mama:

— Vaska… Vaska! Nu cumva dormi?

— Nu, mamă, nu dorm.

— Nu l-ai văzut astăzi pe Petka?

— L-am văzut de dimineaţă, dar de atunci nu l-am mai văzut. Dar ce-i cu el?

— A fost maică-sa, zice că lipseşte de-acasă dinainte de prânz şi nu s-a întors nici până acum.

După ce plecă mama, Vaska rămase pe gânduri. Ştia că Petka nu era destul de curajos ca să umble nopţile, aşa că nu putea cu niciun preţ să înţeleagă unde dispăruse tovarăşul lui cel zănatec.

Petka se întoarse acasă târziu de tot. Se întoarse fără şapcă. Avea ochii roşii de plâns, dar uscaţi. Se vede că era grozav de obosit, de aceea ascultă cu nepăsare dojenile mamei, nu voi să mănânce şi se vârî în tăcere sub plapumă.

Adormi repede, dar dormi neliniştit: se răsuci, gemu şi vorbi prin somn.

Maică-sii îi spusese că se rătăcise, atâta tot, şi ea îl crezuse. Acelaşi lucru i-l spuse şi lui Vaska, însă Vaska nu-l prea crezu. Ca să te rătăceşti, trebuie să te duci undeva anume, sau să cauţi ceva. Dar Petka nu spunea pe unde umblase şi pentru ce, mulţumindu-se să îngaime explicaţii încurcate şi fără rost. Aşa că Vaska îşi dădu seama de la început că minţea.

Însă când încercă să-l dea de gol, dovedindu-i că minţea, Petka, de obicei descurcăreţ, nici măcar nu-şi dădu osteneala să se apere. Clipi doar din ochi, des, şi-şi întoarse capul în altă parte.

Încredinţat că toate încercările de a scoate ceva de la el erau zadarnice, Vaska îl lăsă în pace şi nu-l mai întrebă nimic, rămânând cu bănuiala că Petka era un tovarăş ciudat, ascuns şi viclean.

În acelaşi timp cortul geologilor fusese ridicat de la locul lui, ca să fie mutat mai departe, spre cursul superior al râului Sineavka.

Vaska şi Petka ajutaseră la încărcatul lucrurilor pe samarele puse pe cai. Când erau gata de plecare, Vasili Ivanovici şi celălalt geolog, cel înalt, îşi luară rămas bun cu căldură de la băieţii cu care colindaseră de atâtea ori pădurile. Străinii aveau să se întoarcă la haltă abia spre sfârşitul verii.

— Ei, ce ziceţi, copii? întrebă Vasili Ivanovici, tocmai la despărţire. Nu v-aţi mai dus să căutaţi busola?

— Nu ne-am mai dus din pricina lui Petka – răsi punse Vaska. La început, chiar el îmi bătea capul: „Hai să mergem, hai să mergem!...” Dar când m-am învoit, s-a încăpăţânat şi n-a mai vrut să meargă. L-am rugat o dată, de două ori: degeaba, n-a vrut cu niciun preţ. Şi de aceea nu m-am mai dus.

— Cum aşa? se minună Vasili Ivanovici, care nu putea să uite cu cât entuziasm se oferise Petka să se ducă după busolă.

Nu se ştie ce ar fi răspuns şi cum s-ar fi descurcat Petka, care se zăpăcise şi se făcuse mititel, dacă unul din caii încărcaţi cu samare nu s-ar fi dezlegat de copac, luând-o la trap pe cărare.

Toţi se repeziră să-l prindă, ca nu cumva s-o ia la fugă spre Aleşino.

Ca lovit cu biciul, Petka se luă după cal de-a dreptul prin tufe, peste pajiştea udă. Se stropi cu noroi, îşi rupse poalele cămăşii, dar reuşi să iasă înaintea calului, să-i taie drumul şi să-l prindă de căpăstru, exact în clipa când era gata s-o apuce pe poteca spre Aleşino.

Iar când, gâfâind, cu ochii strălucitori, aduse în tăcere calul nărăvaş spre Vasili Ivanovici, care rămăsese în

urmă, răsuflând din greu, pe faţa lui Petka se putea citi cât era de mândru şi de fericit că avusese prilejul să facă un serviciu acestor oameni de treabă, care plecau la drum lung.

Nici n-apucaseră să termine casa cea nouă – abia puseseră

duşumelele şi începuseră să aşeze tocurile la ferestre – că şinele de oţel ale liniilor de garaj trecuseră deja peste straturile bătrânului canton, răsturnând gărduţul cel vechi, dărâmând şopronul de lemne şi ajungând până la pereţi.

— Ei, Katia – zise tata – azi ne mutăm. Uşile şi ferestrele pot să le aşeze şi cu noi. Pentru că, după cum vezi, nu mai putem întârzia aici.

Atunci se puseră cu toţii să înnoade boccele, să scoată afară lăzile, saltelele, oalele şi celelalte lucruri. Le încărcară toate în căruţă, o legară de loitrea din spate pe Manta, capra lor, şi plecară spre casa cea nouă.

Tata apucă hăţurile. Vaska ducea lampa de gaz şi abajurul subţire de sticlă, iar mama strângea cu grijă la piept două ghivece cu muşcate îmbobocite.

Înainte de a o lua din loc, îşi întorseseră tustrei capul, fără să vrea.

Cantonul lor cel vechi, cu pereţii lui de un galben murdar, era deja înconjurat de lucrători. Se auziră izbiturile topoarelor în acoperiş, scârţâitul cuielor ruginite care erau scoase, iar cele dintâi scânduri smulse de la locul lor căzură cu zgomot la pământ.

— Ca la foc! zise mama, mutându-şi privirea în altă parte şi lăsând capul în jos. Nu se văd flăcări, dar e drept ca la foc…

Curând sosi din Aleşino o gloată întreagă de băieţi: Fedka, Kolka, Alioşa şi încă doi necunoscuţi, Iaşka şi Şurka.

Plecară cu toţii pe şantierul de construcţii, să vadă excavatorul, apoi dădură o fugă până la stăvilar, unde se băteau în pământ stâlpii de consolidare şi, în sfârşit, se duseră să se scalde.

Apa era călduţă. Înotară, se zbenguiră împroşcârir du-se, şi râseră de Şurka cel fricos, care începu să urle cu deznădejde când Fedka se apropie de el pe sub apă şi-l apucă, fără veste, de un picior.

Rămaseră apoi tolăniţi pe mal, vorbind despre ceea ce fusese acolo şi despre ceea ce se făcea acum.

— Vaska, ce-s aceia pionieri? întrebă Fedka, stând culcat pe spate şi apărându-şi de soare, cu mâna, faţa pistruiată şi rotundă. De pildă, de ce merg totdeauna grămadă, bat toba şi cântă din trompetă?

Mi-a citit tata odată că pionierii nu fură, nu înjură, nu se bat şi nu fac câte şi mai câte… Sunt sfinţi, ori ce-s?

— Nu… nu-s sfinţi – îi răspunse Vaska nesigur. Anul trecut am fost la un unchi de-al meu. Băiatul lui, Borka, e pionier. Ei, şi mi-a tras de vreo două ori nişte bătăi, de-am văzut stele verzi! Şi tu ce zici că nu se bat? îs băieţi ca toţi băieţii şi fete ca toate fetele… Când or să crească mari, or să intre în Comsomol şi pe urmă M Armata Roşie. Şi eu o să intru în Armata Roşie când o să fiu mare. O să iau puşca şi o să păzesc.

Ip-ŢI Pe cine ai să păzeşti? întrebă Fedka, nedumerit.

— Cum pe cine? Pe toţi! Pentru că dacă nu păzeşti, năvăleşte hoarda aibă şi cucereşte toate ţările noastre. Eu ştiu, măi Fedka, ce-i aceea armata albă: mi-a povestit Ivan Mihailovici. Armata albă înseamnă tot felul de ţari, de negustori şi de chiaburi…

— Dar Danila Egorovici ce-i? întrebă Alioşka după ce ascultă în tăcere. El e chiabur. Va să zică face şi el parte din armata albă?

— El n-are puşcă – îi răspunse Vaska, după ce se gândi puţin. N-are puşcă, are numai o vergea verde de puşcă.

— Dar dacă ar avea? se încăpăţână Alioşka.

— Dar dacă, dar dacă!… Cine o să-i vândă lui puşcă? Parcă puştile şi mitralierele se vând cui pofteşte?

— Nouă nu ne-ar vinde – zise Alioşka.

— Nouă nu ne-ar vinde, pentru că suntem încă mici, dar lui Danila Egorovici din altă pricină nu i-ar vinde… Mai aşteptaţi puţin, când o să avem şi noi şcoală, o să le aflaţi toate.

— Oare chiar ci îndoială.

— O să avem, i lamina viitoare, zi să-l fugim să ne f

— Nu-i frumos mic.

— Cum adică, nu-i desigur ci n-ar fi Inn vorbească t Dar când treaba. Vreţi mă duc

Doar n-o să mi bată I

Băieţii din Aleşino i hotărî şi-i petreaci.

Când ajunseri la cir el stătea de mult acolo pie, ori să nu se apa

— Hai cu noi, Petl n-ai şi vrut să se tnto ţine de eşti aşa de ploi eşti plouat I

Petka se uită la soi zâmbind vinovat, se în

În timp ce se întorc cel înalt, care era deps pe Paşka şi pe Maşând

Mititeii stăteau pe un de pej. ts. firi îndoial

— Hai la ei – în nim ţi şi mai râdem ui

Făcut aşa de cuminte acasă.

Se apropiari de cap patru labe şi începuri

«— Mint... în...

Paşka şi Kiaşka sarirtoarei măcar capul, se mul!

Dar băieţii le ieşiri

— Vai, cum ne-aţi i cruntându-şi serios spri

un! îl asiguri Vatka. Venii rgem cu toţii la r. – rul şcoală.

fugim – zise Ali I

Frumos? Dacite; înos. Ia te uită cine să şi ne ducem cu toţii, te ac eu să-l rog. De i m-aţ t cau şi pk

1 văzură pe 1 r-viind ce ai faci i s-a * * le băieţi.

dar ţi strigă Vaska, pentru singur. Hai, Petka. O Toţi stntem veseli i au aminei \ te de casa lui Danila I

diinb înverzit şi e „di de anul trec.

— e –., 1,

pic. Haide, Pritfe

Laşi oi avea

Hptfl. r-şi uiirile fior.

şipe-nci uunte, tiiitflu

— Ps eenele – btki; r”. CU d

— Grozav ne-aţi speriat! întări şi Maşka, ştefgându-şi ochii plini de lacrimi.

— Dar ce credeaţi că este? întrebă Vaska, încântat de gluma lui.

— Credeam că-i un lup – răspunse Paşka.

— Ori un urs, aşa credeam! adăugă Maşka şi întinse băieţilor, zâmbind, un pumn de ghindă.

— Ce să facem cu ghinda? refuză Vaska. Jucaţi-vă voi. Noi suntem acum mari, nu ne mai jucăm cu ghindă.

— E un joc aşa de frumos! stărui Maşka. Şi neînţelegând,

pesemne, de ce nu se mai juca Vaska cu ghindă, râse veselă.

— Ia spuneţi-mi, tot aşa vă ceartă bunica? îi întrebă Vaska. Apoi, cu o cruzime neaşteptată, adăugă: Aşa vă trebuie dacă tatăl vostru e hoţ!

— Vaska, nu-i frumos! zise Petka, luând apărarea copiilor. Nu vezi că-s mici?

— Ei şi ce-i dacă-s mici? urmă Vaska, cu o veselie răutăcioasă. Dacă-i hoţ, e hoţ! Nu-i aşa, Paşka, că tatăl vostru e hoţ?

— Vaska, nu-i frumos! repetă Petka, aproape rugându-l.

Speriaţi oarecum de tonul aspru al lui Vaska, Paşka şi Maşka se uitau unul la altul în tăcere.

— E hoţ – răspunse Paşka încet, cu resemnare.

— E hoţ – repetă şi Maşka, zâmbind dulce. Dar e un hoţ aşa de bun!… Bunica nu-i bună, e rea, dar el e bun… Numai că… – aci glasul îi tremură uşurel, fetiţa tresări, ochii ei mari şi albaştri se umeziră şi se întristară, iar mânuţele mici i se desfăcură şi două boabe mari de ghindă căzură fără zgomot în iarba moale – numai că tătuca a plecat şi s-a dus departe, departe…

Un zgomot ciudat şi înăbuşit se auzi la spatele lui Vaska.

Băiatul se întoarse şi-l văzu pe Petka, cu faţa înfundată în iarba proaspătă şi parfumată. Umerii slabi şi ascuţiţi îi tresăreau… Plângea încet, fără să se poată stăpâni…

Ţările depărtate, la care visau atât de des băieţii, se apropiau strângându-şi tot mai mult cercul în jurul haltei fără nume nr. 216.

Ţările depărtate, cu gările cele mari, cu uzinele uriaşe, cu clădirile înalte, erau acum foarte aproape de ei.

Ca şi înainte, prin haltă trecea zburând ca vântul trenul accelerat. Dar trenul personal patruzeci şi doi şi trenul-poştă douăzeci şi patru începură să se oprească.

Terenul uzinei, cu săpăturile lui adânci, era încă pustiu şi gol. Totuşi, pe întinderea lui furnicau de pe acum sute de muncitori şi se vedea cum se târăşte, înfundându-se în pământ şi zăngănind din gura ei uriaşă de fier, maşina aceea ciudată, care semăna cu o dihanie domesticită: excavatorul.

Aeroplanul veni iarăşi să ia fotografii. În fiecare zi ieşeau ca din pământ tot alte barăci, depozite şi ateliere ajutătoare. Sosi şi cinematograful ambulant, apoi vagonul-baie şi vagonul-bibliotecă.

Megafoanele staţiunii de radio începură să dea glas. În sfârşit, veniră şi santinelele Armatei Roşii şi, cu arma la umăr, îşi luară în primire, în tăcere, posturile de pază.

În drum spre Ivan Mihailovici, Vaska se opri cam pe locul unde, încă mai zilele trecute, fusese vechiul lor canton.

Ghicindu-l doar după stâlpii barierei rămaşi în picioare, băiatul se apropie şi, uitându-se la şine, se gândi că una din şinele acelea sclipitoare trecea acum exact pe locul unde era cuptorul lor, pe care de atâtea ori se încălzise în tovărăşia lui Ivan Ivanovici, motanul cel roşcat, şi că, dacă ar fi să-şi aşeze patul acolo unde fusese înainte, ar veni exact peste ramificaţie, de-a curmezişul terasamentului.

Se uită apoi în jur. Prin grădina lor de zarzavat se târa, pufăind, o locomotivă veche de manevră, împin-gând câteva vagoane de marfă.

Din straturile cu castraveţi firavi nu mai rămăsese nici urmă, dar cartofii, mai rezistenţi, îşi făcuseră loc ici şi colo prin nisipul terasamentului, ba chiar şi prin pietrişul colţuros, înălţându-şi cu încăpăţânare tufele mici, de un verde proaspăt, pline de praf.

Vaska trecu mai departe, aducându-şi aminte de vara trecută, când la ceasurile acestea timpurii era pustiu şi linişte. Numai din când în când se auzeau gâştele gâgâind, bălăngănitul tălăngii de tinichea de la gâtul caprei legate de un par, sau zăngănitul căldării din mâna vreunei babe, plecată să ia apă de la fântâna a cărei cumpănă scârţia. În timp ce acum…

Acum, baroasele grele răbufneau înăbuşit, înfundând în malurile pârâului Tihi buşteni uriaşi.

Acum, şinele care se descărcau zguduiau pământul, ciocanele răsunau în atelierul de lăcătuşerie, iar conca-soarele de piatră ţăcăneau neîntrerupt, ca rafalele de mitralieră.

Vaska trecu pe sub vagoane şi se pomeni faţă în faţă cu Seriojka.

Seriojka ţinea în mâinile pline de clei o coarbă şi, aplecat, căuta ceva în iarba presărată cu nisip roşcat, îmbibat de ulei.

Căuta pesemne de mult, deoarece faţa lui arăta nelinişte şi îngrijorare.

Vaska se uită în iarbă şi văzu, din întâmplare, ceea ce pierduse Seriojka: un burghiu de metal, din cele care se introduc în coarbă ca să facă găuri.

Serioja nu putea să-l vadă, deoarece burghiul era ascuns după o traversă, în partea unde stătea Vaska.

Băiatul se uită la Vaska, apoi se aplecă iarăşi, căutând înainte.

Dacă Vaska ar fi prins în privirea lui Seriojka o umbră de provocare şi de duşmănie, sau măcar de batjocură, şi-ar fi căutat de drum, lăsându-l să caute până ce s-o înnopta. Dar pe faţa lui Seriojka nu se vedea nimic din toate acestea. Băiatul avea expresia obişnuită a omului îngrijorat de pierderea uneltei care-i trebuia la lucru şi amărât de zădărnicia căutărilor lui.

— Nu-l cauţi unde trebuie – zise Vaska fără să vrea. îl cauţi în nisip, iar el s-a vârât după traversă.

Şi Vaska ridică burghiul şi i-l întinse lui Seriojka.

— Cum de-a ajuns tocmai acolo? se miră acesta.

Veneam în fugă, se vede că a sărit… şi uite unde s-a vârât!

Erau gata să-şi zâmbească şi să înceapă a vorbi. Dar, aducându-şi aminte de ura lor veche şi neîmpăcată, se încruntară, cercetându-se mult timp din ochi.

Seriojka era mai mare de ani, mai înalt şi mai subţire. Avea părul roşcat, ochi cenuşii de ştrengar, trup mlădios şi, de obicei, era descurcăreţ şi rău.

Vaska era mai lat în spate, mai bine legat şi poate chiar mai puternic. Stătea cu capul uşor aplecat pe o parte, gata în acelaşi timp şi să se despartă în linişte, şi să se încaiere, cu toate că ştia că, în cazul din urmă, el o să fie acela care-o să încaseze mai din plin.

— Hei, băieţi! îi strigă de pe platformă un om, în care îl recunoscură pe maistrul-şef al atelierului mecanic. Ia veniţi încoace să-mi daţi o mână de ajutor!

Cum nu mai avea când să aleagă între pace şi război, căci a sări la bătaie însemna să-l lase fără ajutor pe maistrul care-i chemase,

băieţii îşi desfăcură pumnii încleştaţi şi se urcară în grabă pe platforma deschisă.

Acolo erau două lăzi, sfărâmate de un drug de fier care căzuse din întâmplare peste ele.

Din lăzi scăpaseră şi se împrăştiaseră pe toată platforma, ca mazărea dintr-un sac, tot soiul de piuliţe de fier: şi mici şi mari, şi scurte şi lungi, şi subţiri şi groase.

Băieţilor li se dădură şase saci, câte trei de fiecare, cu rugămintea să le aleagă după filet: într-un sac să pună piuliţele mecanice, în altul pe cele cu filet gaz şi în al treilea pe cele cu filet metric.

Şi băieţii se apucară de treabă, cu o grabă care dovedea că, deşi nu se luaseră la bătaie, spiritul de întrecere, ca şi dorinţa fiecăruia de a fi întâiul în toate, nu se stinsese în ei, ci doar luase altă formă.

Tot timpul cât îşi căutară de lucru, platforma era când împinsă, când trecută de pe o linie pe alta, când decuplată, când cuplată din nou.

Toate acestea le făcea o deosebită plăcere, mai ales întâmplarea cu manevrantul Semion, care, închipuindu-şi că băieţii se urcaseră de joacă în garnitura în plină manevră, încercase să-i croiască cu o nuia, dar văzându-i că aveau treabă, sărise de pe scara platformei înjurând şi drăcuind.

După ce terminaseră de ales piuliţele, se duseră să-i dea de veste maistrului, care-şi închipui că băieţii trebuie că le-au adunat toate la un loc fără să le mai aleagă, deoarece prea terminaseră repede.

El nu ştia că ei îşi dăduseră silinţa şi pentru că erau mândri de treaba care li se încredinţase, şi pentru că niciunul nu voia să rămână în urma celuilalt.

Aşa că maistrul rămase foarte mirat când desfăcu sacii aduşi de hamal şi văzu că piuliţele erau alese cu grijă, întocmai aşa cum trebuia.

El îi lăudă şi le îngădui să vină prin ateliere ca să dea ajutor la ce s-or pricepe, sau la ce vor mai învăţa.

Fericiţi, băieţii se întorceau acasă ca doi vechi şi buni prieteni, care învăţaseră acum să se preţuiască. Numai o singură dată se mai aprinse între ei scânteia urii, gata-gata să izbucnească. Asta se

întâmplă atunci când Vaska îl întrebă pe Seriojka dacă nu cumva luase el busola.

Ochii lui Seriojka se înrăiră, degetele i se strânseră pumn, dar gura continuă să zâmbească.

— Busola? întrebă el cu o îndârjire rău ascunsă, rămasă de pe urma bătăii celei de pomină. Voi trebuie să ştiţi mai bine unde-i busola! N-ar strica s-o căutaţi pe la voi, pe acasă!…

Ar fi vrut să mai spună ceva, dar se stăpâni, tăcu şi-şi încruntă sprâncenele. Făcură aşa câţiva paşi.

— Poate vrei să spui că nici leasă nu ne-ai luat-o? întrebă Vaska bănuitor, uitându-se la el cu coada ochiului.

— N-am luat-o – îi răspunse Seriojka, însă acum faţa lui luase expresia ei obişnuită, vicleană şi batjocoritoare în acelaşi timp.

— Cum n-ai luat-o? se indignă Vaska. Noi am căutat-o până n-am mai putut, dar degeaba: nu-i şi nu-i. Unde ar fi putut să dispară?

— Înseamnă că n-aţi căutat-o cum se cuvine. Ia căutaţi-o mai bine. Şi Seriojka izbucni în râs. Apoi, uitându-se la Vaska cu o bunăvoinţă ciudată, care-l încurcă şi mai mult, adăugă: În leasă trebuie să se fi adunat puzderie de peşte, iar voi staţi şi oftaţi!

Chiar a doua zi dimineaţă, Vaska îşi luă cangea şi se îndreptă spre pârâu, fără să-şi pună, totuşi, prea mare nădejde în vorbele lui Seriojka.

Aruncă de trei ori cangea, dar fără folos. A patra oară, însă, frânghia se întinse.

„Oare să fie adevărat că n-a luat-o? se gândea Vaska, trăgându-şi repede prada la mal. Ei, desigur că n-a luat-o… Uite-o, uite-o… Şi noi care… Eh, proşti mai suntem!”

Leasă împletită se ivi, grea, deasupra apei. Înăuntru parcă se zbătea şi plescăia ceva, stârnind în imaginaţia lui Vaska cele mai dulci nădejdi. Dar iat-o, în sfârşit, pe mal, acoperită toată cu ierburi încâlcite şi cu nisip. Şi Vaska se repezi să-şi cerceteze prada bogată.

Deschise portiţa împletită, dar nu mica îi fu surprinderea şi dezamăgirea când răsturnă pe mal vreo douăzeci de broaşte moarte.

„De unde naiba au năvălit atâtea, afurisitele? se miră Vaska. Da,

mi s-a mai întâmplat să intre câte una, rareori două. Pe când acum, poftim: niciun ghigorţ, nicio ocheană cât de mică! În schimb, în bătaie de joc parcă, o herghelie întreagă de broaşte!”...

Aşeză leasă în apă şi se întoarse acasă, gândindu-se că busola poate că n-o luase Seriojka, dar că leasă plină cu broaşte nu se afla din nou la locul ei decât de aseară.

Vaska venea grăbit de la depozit, ducând la atelier o bobină de sârmă. Când ajunse în dreptul casei lor, mama scoase capul pe fereastră şi-l strigă, dar băiatul era zorit: dădu din cap şi iuţi pasul.

Mama îl strigă şi mai tare, înşirându-i toate nenorocirile care urmau să cadă pe capul lui dacă nu venea acasă chiar în clipa aceea. Şi cu toate că, dacă ar fi fost s-o creadă pe cuvânt, urmările neascultării lui trebuia să fie grozav de neplăcute, deoarece îi ajunseră la ureche vorbe ca: „am să-ţi rup urechile” şi aşa mai departe, Vaska ştia că supărarea mamei nu ţinea mult. Şi, afară de asta într-adevăr că nu avea timp. Era gata să-şi caute de drum, când deodată mama începu să-l cheme cu vorbe dulci, fluturând în acelaşi timp o hârtie albă.

Vaska avea ochi buni şi văzu imediat că hârtia aceea nu era altceva decât o scrisoare, care desigur că sosise chiar atunci. Iar scrisoarea aceea nu putea fi decât de la fratele lui, Pavel, care era lăcătuş, undeva foarte departe. Iar Vaska îl iubea mult de tot pe Pavel şi-l aştepta cu nerăbdare să vină în concediu. Asta îi schimbă toate socotelile. Curios, atârnă bobina de sârmă în gard şi se îndreptă spre casă, luându-şi o mutră amărâtă, care trebuia să-i dea a înţelege mamei că-i făcuse o mare concesie.

— Citeşte, Vaska – îl rugă mama, cu glas cât se poate de blând şi de împăciuitor, cu toate că era înfuriată: ştia că dacă băiatul se încăpăţânează, nu mai faci nimic cu el, oricât l-ai ameninţa.

— Omul are treabă până peste cap, şi ea îi dă înainte cu „citeşte, citeşte”! îi răspunse Vaska cu nemulţumire, în timp ce lua scrisoarea şi desfăcea plicul fără grabă. Citeşte şi singură – Ai uitat, pesemne, că atunci când mă duceam la lecţii la Ivan Mihailovici, mă ţineai de rău: „Unde te tot duci, unde tot baţi drumurile?” Şi acum, citeşte, citeşte 1

— Parcă eu, Vasenka, te certam pentru că te duceai la lecţii? se

dezvinovăţi mama, încurcată. Te certam pentru că plecai curat şi te întorceai murdar şi împroşcat de noroi ca un drac!... Haide, citeşte odată, diavole! strigă ea în cele din urmă cu nerăbdare, văzând t: a Vaska deschisese scrisoarea, o pusese pe masă, apoi luase cana şi se dusese să bea apă şi abia după aceea se aşezase cu temei la masă, ca şi cum ar fi avut de gând să stea aşa până deseară.

— O s-o citesc acuşi. Dă-te puţin mai la o parte, că stai în dreptul luminii...

Pavel, fratele lui, aflase că la haltă se construia o uzină şi că era nevoie de lăcătuşi.

Construcţia la care lucrase el se terminase şi acum era hotărât să se întoarcă acasă. De aceea, o ruga pe mama să se ducă la vecina lor, Daria Egorovna, şi s-o întrebe dacă n-ar vrea să le închirieze o odaie pentru el şi pentru nevasta lui, pe timpul verii, deoarece, până la iarnă, uzina o să construiască, fără îndoială, locuinţe pentru muncitori. Scrisoarea aceasta le făcu multă plăcere la amândoi, şi mamei, şi lui Vaska.

Totdeauna visase mama să stea cu toţii la un loc. Dar înainte, când în haltă nu se găsea nimic de lucru, ici nu s-ar fi putut gândi la aşa ceva.

Afară de asta, Pavel se însurase de curând şi toţi erau curioşi să vadă cum arata nevasta lui.

— Însă mama nici nu voia să audă de Daria Egorovna.

— Auzi dumneata? zise ea, smulgând scrisoarea din mâinile lui Vaska şi uitându-se tulburată la semnele misterioase, dar scumpe inimii ei. Ce, noi suntem mai prejos decât Daria Egorovna?... Doar nu mai stăm în cocioaba de altă dată, acum avem două odăi, o sală şi o bucătărie. Într-una o să stăm noi, iar pe cealaltă o să i-o dăm lui Pavluşka. Nouă ne ajunge o singură odaie, ce să facem cu încă una?

În vremea din urmă, prietenia cu Petka se stricase. Petka se sălbăticise parcă, nu mai era ca înainte.

Câteodată părea acelaşi: se juca, vorbea, dar pe neaşteptate se încrunta, nu mai scotea un cuvânt şi nu se mai arăta cu zilele. Stătea acasă, în curte, cu Elenka.

Într-o zi, înainte de masă, în timp ce Vaska şi Seriojka se întorceau de la atelierul de tâmplărie, unde puneau cozi la ciocane, lui Vaska îi veni gust să se scalde.

Mândră de fecioru-său şi fericită că o să-l vadă curând, mama uitase cu „desăvârşire că până mai deunăzi îi păruse rău după cantonul cel vechi, că blestemase casa cea nouă şi, odată cu ea, pe toţi cei cărora le abătuse să dărâme, să refacă şi să construiască totul din nou.

O luă pe cărare spre pârâu, şi deodată îl zări pe Petka. Mergea înaintea lui şi mereu se oprea şi se uita îndărăt, ca şi cum i-ar fi fost frică să nu-l vadă cineva.

Atunci lui Vaska îi veni în minte să-l urmărească, să vadă încotro se furişează băiatul ăsta sucit şi zănatec.

Bătea un vânt puternic şi fierbinte. Pădurea vuia. Totuşi, de frică să nu facă zgomot călcând pe vreascuri, Vaska lăsă cărarea şi o luă de-a dreptul prin tufe, ţinându-se mai în urma celuilalt.

Petka mergea anapoda: când o rupea de fugă, de parcă prindea curaj, şi o bucată bună de drum alerga atât de repede, încât Vaska, nevoit să ocolească tufele şi copacii, abia se putea ţine după el, când se oprea şi se uita de jur-împrejur cu îngrijorare, pentru ca pe urmă să meargă încet, în silă parcă, ca şi cum l-ar fi mânat cineva de la spate, iar el n-ar fi putut, sau n-ar fi vrut să meargă.

„Oare încotro s-o fi ducând?” se gândea Vaska. Şi tulburarea lui Petka începea să se răsfrângă şi asupra lui.

Deodată, Petka se opri şi rămase aşa multă vreme. Avea lacrimi în ochi. Apoi îşi plecă fruntea abătut şi o luă încet îndărăt. Dar după câţiva paşi, se opri din nou, scutură din cap şi, luând-o brusc spre pădure, plecă în goană drept spre Vaska.

Vaska nu se aştepta la asta. Speriat, se trase repede după tufe, dar era prea târziu. Deşi nu-l văzuse, Petka auzise foşnetul crengilor date la o parte. Scoase un strigăt şi se năpusti spre cărare.

Dar când Vaska ajunse acolo, cărarea era pustie.

Cu toate că se însera şi bătea un vânt puternic, era zăpuşeală. Pe cer treceau nori grei, dar nu se adunaseră într-un nor de ploaie: treceau unul după altul, fără să acopere sau măcar să atingă soarele.

O îngrijorare nelămurită şi tulbure punea din ce în ce mai mult stăpânire pe Vaska. Pădurea zbuciumată şi plină de zgomot, de care Petka se temea aşa de tare, cine ştie din ce pricină, i se păru și lui Vaska, deodată, străină şi duşmănoasă.

Băiatul mări pasul și în curând se trezi pe malul pârâu-lui Tihi.

Aşchii proaspete de lemn, surcele de scânduri şi beţe pluteau în neorânduială, când ciocnindu-se între ele, când depărtându-se şi învârtindu-se fără zgomot în jurul vârtejurilor adânci şi repezi care se iveau şi dispăreau unul după altul pe faţa înspumată a apei.

Se vede că mai jos, la șantierul stăvilarului, începuse construcţia digului.

Vaska se dezbrăcă, dar nu se aruncă în valuri, cum făcea de obicei, nici nu se bălăci, speriind cu stropi jucăuşi de apă stolurile de pescăruşi argintii şi sprinteni.

Intră în apă chiar lângă mal, cu băgare de seamă, pipăi cu piciorul fundul, necunoscut acum, al pârâului şi, ţinându-se cu o mână de crengile de răchită, se cufundă de câteva ori, apoi ieşi, luând-o încet spre haltă.

Ajuns acasă, Vaska nu se simţi în apele lui. Mâncă fără chef, vărsă din nebăgare de seamă cana cu apă şi se ridică de la masă tăcut şi ursuz.

Plecă apoi la Seriojka, dar Seriojka era supărat, port tru că se tăiase cu dalta la un deget şi tocmai atunci îi pusese mamă-sa tinctură de iod.

Atunci Vaska se duse la Ivan Mihailovici. Negăsindu-l, se întoarse acasă, hotărât să se culce mai devreme.

Se culcă, dar nu adormi. îşi aduse aminte de vara trecută. Şi, poate din pricină că ziua aceea fusese pentru el atât de grea şi plină de ghinioane, i se păru că vara trecută fusese caldă şi frumoasă.

Pe neaşteptate, începu să-i pară rău şi de poiana pe care. O frământa şi o răscolea excavatorul, şi de pârâul Tihi, a cărui apă era aşa de curată şi de limpede atunci, şi de Petka, cu care îşi petrecea cu atâta voie bună şi înţelegere zilele lor vesele şi nebunatice – ba chiar şi de Ivan Ivanovici, cotoiul cel mustăcios şi roşcat, care, de când se

dărâmase cantonul cel vechi, tânjise şi plecase cine ştie unde, după cum cine ştie unde zburase şi cucul cel de totdeauna, speriat de bocănitul greu al

18 + 275

baroaselor, cucul, în al cărui cântec sonor şi trist adormea Vaska în podul de fân, visându-şi mereu aceleaşi visuri dragi.

Vaska oftă, închise ochii şi, încetul cu încetul, aţipi.

Şi visă un vis nou, pe care nu-l visase încă. Văzu, plutind printre norii cenuşii, un caras auriu şi greoi, cu dinţii ascuţiţi, care semăna şi el cu un nor. Venea de-a dreptul spre leasă lui Vaska, însă leasă era mică, iar carasul atât de mare, încât Vaska, speriat, începu să strige: „Băieţi!… Băieţi!… Aduceţi repede năvodul cel mare, altfel carasul o să rupă leasă şi-o s-o şteargă!” „Bine – îi răspunseră băieţii – îl aducem numaidecât, numai că, mai întâi, trebuie să tragem clopotele cele mari”.

Şi începură să tragă clopotele: bang!… bang!… bang!… bang!…

Iar în timp ce le trăgeau, dincolo de pădure, deasupra satului Aleşino, se ridica un stâlp de flăcări şi de fum. Şi toţi oamenii începură să strige în gura mare: „Foc! Ăsta-i foc!… E un foc grozav!”

În clipa aceea, mama îl strigă:

— Scoală-te, Vaska!

Şi cum glasul mamei era destul de puternic, ba chiar furios, Vaska îşi zise că strigătul ăsta nu mai este vis, ci aievea.

Deschise ochii. Era întuneric. Undeva, departe, se auzea sunând clopotul de alarmă.

— Scoală-te, Vaska! îi strigă iarăşi mama. Urcă-te în pod şi vezi ce este. Mi se pare că arde Aleşino.

Vaska îşi trase repede pantalonii şi se urcă pe scăriţă, în pod.

Lovindu-se prin întuneric de capetele grinzilor, ajunse la lucarnă şi-şi scoase afară trupul până la brâu.

Era o noapte neagră şi înstelată. În jurul terenului uzinei şi de-a lungul depozitelor felinarele abia clipeau, la dreapta şi la stânga se vedeau luminile de un roşu-aprins ale semafoarelor de intrare şi de ieşire, iar în faţă se zărea licărind apa pârâului Tihi.

Însă acolo, în întuneric, peste pârâu, peste pădurea nevăzută

care fremăta, acolo unde era satul Aleşino, nu se vedeau nici vâlvătăi de foc, nici scântei purtate de vânt, nici răsfrângerea roșiatică fumurie a unui pojar care se stinge. Acolo atârna un întuneric des, greu şi nepătruns, din care se desprindeau bătăile de alarmă, înăbușite, ale clopotului bisericii.

Un stog de fân proaspăt, bine mirositor. La umbra lui, în partea unde nu putea fi văzut de pe cărare, stătea culcat Petka.

Era grozav de obosit şi stătea atât de nemişcat, încât o cioară mare şi sperioasă se aşeză greoi, fără să-l bage de seamă, pe prăjina înfiptă în vârful stogului.

Stătea în văzul lui, potrivindu-şi liniştită, cu ciocul, penele tarişi sclipitoare. Fără să vrea, Petka se gândi cât de uşor i-ar veni, de acolo de unde se afla, să vâre în ea o încărcătură întreagă de alice. Dar gândul acesta fugar îi stârni altul pe care nu-l dorea şi de care-i era frică. Şi Petka îşi îngropa obrazul în mâini.

Cioara cea neagră îşi întoarse capul îngrijorată şi se uită în jos. Apoi, desfăcându-şi fără grabă aripile, trecu de pe prăjină pe un mesteacăn înalt, unde rămase cu privirea aţintită lacom asupra băiatului singuratic, care plângea.

Petka înălţă capul. Pe drumul dinspre Aleşino venea moş Serafim. Ducea se frâu un cal, la potcovit pesemne. Apoi îl văzu pe Vaska întorcându-se acasă pe cărare.

Şi deodată Petka se făcu mic, tulburat de un gând: peste Vaska dăduse atunci, în tufe, când voia să treacă de pe cărare în pădure. Asta însemna că Vaska ştia ceva, sau, în orice caz, bănuia: altminteri, de ce l-ar fi urmărit?... Prin urmare, oricât ar încerca el să ascundă, tot o să se afle! Dar în loc să-l strige pe Vaska şi să-i mărturisească totul, Petka îşi şterse lacrimile şi se hotărî să nu sufle o vorbă nimănui. N-aveau decât să descopere singuri, n-aveau decât să afle şi să facă orice-or vrea cu el!

Gândindu-se aşa, Petka se ridică în picioare şi se simţi mai liniştit şi mai uşurat. Apoi, cu o mânie stăpânită, se uită spre partea unde vuia pădurea de lângă Aleşino, scuipă furios şi scăpă o înjurătură.

— Petka I auzi că-l strigă cineva de la spate.

Petka se făcu mic, se întoarse şi dădu cu ochii de Ivan Mihailovici.

— Ce-i cu tine, băiete, te-a bătut cineva? îl întrebă bătrânul. Nu? Ori poate că te-a supărat cineva? Nici asta? Bine, dar atunci de ce ţi-s ochii plini de ură şi de lacrimi?

— Mi-e urât – îi răspunse Petka cu asprime, întorcându-se.

— Cum vine asta, „mi-e urât”? Doar erai aşa ăă; vesel şi dintr-odată: „Mi-e urât!” Uită-te la Vaska, la Seriojka şi la alţi băieţi. Totdeauna au câte ceva de făcut, totdeauna sunt împreună. Numai tu eşti veşnic singur. Vrând-nevrând, ţi se urăşte. Cel puţin dacă ai mai veni pe la mine. Uite, miercurea care vine plec cu cineva la vânătoare de prepeliţe. Dacă vrei, te luăm cu noi.

Ivan Mihailovici îl bătu pe umăr şi, cercetându-i de sus în jos, pe furiş, faţa slăbită şi trasă, îl întrebă:

— Poate că eşti bolnav? Poate că te doare ceva? Băieţii nu ştiu asta şi mi se plâng: „Ştiţi, Petka e mereu încruntat şi supărat!...”

— Mă doare o măsea – zise Petka repede. Ce, parcă ei înţeleg ce înseamnă asta? Nu înţeleg nimic, Ivan Mihailovici. Mie îmi vine să înnebunesc de durere, iar ei mă întreabă: „Şi de ce te doare, mă rog, de ce?”

— Trebuie s-o scoţi – îl sfătui Ivan Mihailovici când ne-om întoarce, să trecem pe la sanitar, să-l rog eu pe felcer şi o să ţi-o scoată imediat.

— Ivan Mihailovici!... zise Petka, după ce tăcu puţin. Ştiţi... nu mă mai doare. Ieri m-a durut grozav, dar astăzi mi-a trecut. Astăzi mă doare capul, nu măr şaua.

— Ei, vezi? Fără să vrei ţi se urăşte. Să trecem pe la sanitar, să-ţi dea vreo doctorie sau niscai prafuri...

— Tare m-a durut capul astăzi – urmă Petka, căi*tându-şi cu grijă cuvintele: n-avea niciun chef să i se scoată vreo măsea ori să-l îndoape cu doctorii acre şi cu prafuri amare. Straşnic m-a durut!... Grozav m-a durut!... Noroc că mi-a trecut.

— Ei, vezi? Măselele nu te mai dor, capul ţi-a trecut... Nici că se poate mai bine!... – răspunse Ivan

Mihailovici, zâmbind domol pe sub mustăţile lui că runte şi îngălbenite.

„Hm, bine! îşi zise Petka, oftând. Bine şi nu prea…”

Făcură câţiva paşi pe cărare, apoi se aşezară pe un buştean gros şi negru, să se odihnească.

Ivan Mihailovici îşi scoase punga cu tutun, iar Petka stătea lângă el şi tăcea.

Deodată, Petka se lipi de bătrân, apucându-l cu putere de mâneca goală.

— Ce-i cu tine? îl întrebă Ivan Mihailovici, văzându-l că se făcuse alb ca varul şi că-i tremurau buzele.

Petka tăcea. Se auzeau paşii greoi şi nesiguri ai cuiva care venea spre ei, îngânând un cântec.

Era un cântec ciudat, apăsător şi fără înţeles, iar glasul era răguşit de băutură:

— L-ha 1 Şi mergea, i-ha-ha-ha-ha… D-apoi ştiu eu că mergea, oha-ha-ha-ha… Şi-a ajuns, a ajuns, i-ha-ha-ha-ha… I-ha-lw! Hai-i-ha-ha…

Era acelaşi cântec sinistru, pe care Petka îl auzise în seara când rătăcise drumul spre Lacul Albastru. Şi, ţinându-se strâns de mâneca bătrânului, băiatul îşi îndreptă privirea înspăimântată spre tufe. De după cotitură se ivi Ermolai, clătinându-se atât de tare, încât atingea crengile. Se opri, dădu din capul zbârlit, ameninţă fără niciun rost cu degetul şi plecă în tăcere mai departe.

— Ei, dar bine s-a mai îmbătat! zise Ivan Mihai lovici, necăjit că Ermolai îl speriase pe băiat. De ce ţi-e frică, Petka? E un beţivan ca toţi beţivanii. Parcă nu mai sunt şi alţii ca el?

Petka tăcea. Sprâncenele-i erau încruntate, ochii îi sclipeau, iar buzele strânse cu putere îi tremurau. Deodată, un zâmbet rău şi necruţător i se aşternu pe faţă. Şi, ca şi cum abia atunci şi-ar fi dat seama de importanţa şi de nevoia de a rupe tăcerea, Petka se hotărî deodată:

— Ivan Mihailovici! strigă el, uitându-se drept în ochii bătrânului. Ştii că Ermolai l-a ucis pe Egor Mihailov?…

În aceeaşi seară, târziu, călare pe un cal fără şa, moş Serafim mâna în goană pe drumul mare de la haltă spre Aleşino, ducând vestea înspăimântătoare.

Ajuns în sat, bătu cu coada biciului la ferestruia celei dintâi case din margine şi-l strigă pe Igoşkin cel tânăr, spunându-i să vină imediat la preşedinte. Apoi mână mai departe, oprindu-şi de mai multe ori calul în faţa ferestrelor întunecate, ca să-şi adune tovarăşii., în sfârşit, bătu cu putere la poarta preşedintelui. Dar nu mai aşteptă să i se deschidă, ci sări gardul, trase zăvorul, îşi vârî calul în curte şi se repezi în casă, unde oamenii, treziţi din somn, se sculaseră şi aprindeau lampa.

— Ce-i cu tine? îl întrebă preşedintele surprins de intrarea furtunoasă a lui moş Serafim, de obicei atât de potolit.

— Ce să fie? strigă moş Serafim, aruncând pe masă o şapcă cadrilată şi mototolită, găurită de alice şi plină de pete întunecate de sânge închegat. Ce să fie, lua-v-ar dracu' pe – toţi!... JEşte că Egor n-a fugit, că l-au găsit ucis în pădurea noastră I

Casa se umplu de lume. Vestea că Egor fusese ucis în timp ce se ducea de la Aleşino la haltă, pe cărarea din pădure, ca să-şi vadă prietenul, pe Ivan Mihailovici, înainte de a pleca la oraş, se răspândise din om în om cu iuţeala fulgerului.

— L-a ucis Ermolai şi i-a pierdut şapca prin tufe.

A umblat pe urmă s-o caute prin pădure, dar n-a mai găsit-o. Din întâmplare, a dat peste ea băiatul Petka, care se rătăcise şi se nimerise pe acolo.

În mintea ţăranilor adunaţi se făcu dintr-odată lumină, şi multe li se păreau acum limpezi şi lămurite. Un singur lucru nu-l înţelegeau: cum şi de unde putuse să se iste bănuiala că Egor Mihailov, cel mai bun „şi mai încercat dintre tovarăşi, fugise cu banii statului?

Dar în timp ce căutau să dezlege această nedumerire, se auzi din mulţime, de lângă uşă, glasul prăpădit şi tremurat al lui Sidor cel şchiop, care întorcea spatele şi pleca de câte ori aducea cineva vorba despre fuga lui Egor:

— Ce tot vorbiţi de Ermolai! strigă el. Vorba-i, a cui e puşca?

apoi să vă spun eu: toate au fost puse la cale. Ei nu puteau să se mulţumească numai cu moartea lui Egor… Aveau nevoie să ne mai şi ruşi neze… Ce şi-au zis? Se duce cu banii… ia să-i facem felul 1 Şi pe urmă, spunem că a fugit… că-i un hoţ 1

Atunci ţăranii au să se înfurie: unde-s banii?… Ehei, a fost el colhoz, dar n-o să mai fie… O să ne luăm înapoi imaşul… Așa că, ce tot îi daţi cu Ermolai?…

Toate… toate au fost puse la cale 1

Oamenii începură să vorbească şi mai aspru, ridicând glasul. Casa nu mai încăpea de lume. Prin ferestrele şi uşile larg deschise, mânia şi ura răbufneau până în uliţă.

— Aici e mâna lui Danila! strigă cineva.

— Asta-i urzeala lor I se ridicară de peste tot glasuri înfuriate.

Deodată, clopotul bisericii începu să bată alarma şi glasul lui plin şi tremurător răsună greu de ură şi de durere.

Era Sidor şchiopul care, înnebunit de mânie, dar în acelaşi timp fericit că Egor al lui nu fugise, ci fusese ucis, se urcase în clopotniţă şi, îmbătat de ură, suna alarma.

— Lăsaţi-l să tragă clopotul. Daţi-i pace I strigă moş Serafim. Lăsaţi-l să ridice în picioare tot satul. De mult ar fi trebuit s-o facem!

În tot satul se aprindeau lumini, se deschideau ferestre, se trânteau porţi şi toţi oamenii alergau spre piaţă, să afle ce nenorocire se întâmplase, de ce era atâta zgomot şi atâtea strigăte şi de ce se trăgea clopotul.

Iar în vremea asta, Petka dormea adânc şi liniştit întâiul lui somn din ultimele zile. Totul trecuse. Toată pacostea care căzuse pe capul lui atât de pe neaşteptate şi-l apăsase atât de greu fusese înlăturată cât colo.

Îndurase multe. Un băiat ca atâţia alţii, şi curajos, dar şi sfios, uneori sincer, alteori ascuns şi destul de şmecher, tăinuise atâta timp de frica unei isprăvi neînsemnate, un lucru atât de grav. În clipa când voia să fugă acasă speriat de cântecul beţivului, văzuse, aruncată jos, o şapcă. Atunci lăsase în iarbă şapca lui cu busola, o ridicase pe cealaltă şi o recunoscuse: era şapca în carouri a lui Egor, găurită de alice şi

plină de pete de sânge închegat. Începuse să tremure, scăpase şapca din mână şi o luase la goană, uitându-şi în pădure şi şapca lui, cu busolă cu tot.

De multe ori încercase, după aceea, să se ducă în pădure, să-şi caute şapca şi să arunce în pârâu sau în mlaştină afurisita ceea de busolă, apoi să spună ce descoperise. Însă totdeauna îl cuprindea o frică pe care nu şi-o putea lămuri şi se întorcea acasă cu mâna goală.

Dar n-avea curaj să dea totul la iveală atâta timp cât şapca lui, în care era şi busola furată, stătea alături de şapca aceea ciuruită de alice. Din pricina blestematei de busole mâncase bătaie Seriojka, din pricina ei îl minţise pe Vaska. Şi apoi, de câte ori, chiar el, Petka, nu-l înjurase faţă de băieţi pe hoţul acela care nu fusese încă prins! Şi dintr-odată să afle că hoţul era chiar el? Ce ruşine! Te-apucă groaza numai cât te gândeşti! Fără să mai pui la socoteală că-l va scărmăna Seriojka şi că tata îi va trage o bătaie soră cu moartea! Şi băiatul începuse să slăbească, se făcuse tăcut şi închis, ascunzând taina şi păstrând-o numai pentru el. Abia aseară, când recunoscuse cântecul lui Ermolai şi înţelese ce căuta beţivul în pădure, Petka îi mărturisise lui Ivan Mihailovici tot adevărul, de la început şi până la sfârşit, fără să-i ascundă nimic.

După două zile, pe şantierul uzinei avea loc o serbare, încă de dimineaţă sosise orchestra, iar pe mai târziu era aşteptată o delegaţie din partea uzinelor din oraş, apoi detaşamentul de pionieri şi câţiva referenţi.

În ziua aceea trebuia să se pună piatra fundamentală a clădirii principale.

Toate acestea promiteau să fie foarte interesante, dar în aceeaşi zi, la Aleşino, se făcea înmormântarea preşedintelui Egor Mihailov, al cărui trup fusese găsit în pădure, într-o râpă adâncă şi neagră, ascuns sub un maldăr de crengi.

Şi băieţii stăteau la îndoială: unde să se ducă?

— Mai bine să mergem la Aleşino – le propuse Vaska. Uzina abia s-a început. Ea o să fie totdeauna aici, pe când pe Egor n-o să-l mai vedem niciodată.

— Tu şi cu Petka duceţi-vă la Aleşino – zise Se-riojka – iar eu rămân aici. Pe urmă, voi o să-mi povestiţi cum a fost acolo, iar eu o să povestesc cum a fost aici.

— Bine – se învoi Vaska. Poate că o să apucăm şi noi măcar sfârşitul... Hai, Petka, să ne luăm biciuş-teie, şi pe urmă sus pe cai, şi la galop!

După zile lungi de vânturi uscate şi fierbinţi, căzuse peste noapte o ploicică. Dimineaţa se arăta senină şi răcoroasă.

Şi, fie din pricina că soarele era neobişnuit de strălucitor şi în lumina lui fluturau vesel steagurile noi şi fâlfâitoare, fie din pricină că orchestra de pe pajişte îşi încerca instrumentele şi că, de pretutindeni, oamenii se îndreptau spre terenul uzinei, totul părea neînchipuit de vesel. Nu atât de vesel ca atunci când îţi vine să te joci, să zburzi şi să râzi, ci aşa cum se întâmplă înainte de a pleca departe, la drum lung, când parcă îţi pare rău după ce laşi în urmă, dar simţi că te tulbură şi te bucură acel nou şi necunoscut pe care trebuie să-l găseşti la capătul drumului ales. În ziua aceea era înmormântarea lui Egor. Tot în ziua aceea se punea piatra fundamentală la clădirea principală a uzinei de aluminiu. Şi tot în ziua aceea, halta nr. 216 primea numele de gara „Aripile avionului”.

Băieţii alergau în trap întins pe cărare. Lângă podeţ se opriră. În locul acela cărarea se îngusta, de o parte şi de alta era mlaştina, iar din faţă venea un grup de oameni. Patru miliţieni – cu naganele în mână – doi înainte şi doi în urmă – escortau trei arestaţi: Ermo-lai, Danila Egorovici şi Petunin. Lipsea numai Zagre-bin, chiaburul cel totdeauna vesel, care, aflând înaintea celorlalţi, în noaptea când bătuse clopotul, despre ce era vorba, îşi părăsise gospodăria, dispărând fără urmă. Văzând convoiul, băieţii se traseră chiar în marginea cărării, unde se opriră, lăsându-l să treacă.

— Nu te teme, Petka! şopti Vaska, observând cum se îngălbenise tovarăşul lui.

— Nu mă tem – îi răspunse Petka. Crezi că am tăcut fiindcă mi-a fost frică de ei? adăugă el, după ce trecuseră arestaţii. De voi mi-a fost frică, dobitocilor 1

Şi cu toate că Petka scăpase vorba aceea de ocară, pentru care ar fi meritat câţiva dupaci, se uitase în ochii lui Vaska atât de deschis şi cu atâta bunătate, încât Vaska zâmbi şi porunci:

— La galop!

Egor Mihailov n-a fost înmormântat la cimitir, ci dincolo de sat, pe malul înalt şi povârnit al pârâului Tihi. De acolo se vedeau lanurile nesfârşite de secară în pârg, şi imaşul Zabelin, cu pârâiaşul lui – imaşul întins de la care pornise lupta cea înverşunată.

Tot satul îl petrecu până la mormânt. De la şantier venise o delegaţie de muncitori, iar din oraş un referent.

Încă de cu seară femeile săpaseră din pământ, în livada popii, cea mai mare şi mai bogată tufă de măcieş bătut, din acela care străluceşte în fiecare primăvară cu nenumăratele lui flori de un roşu aprins şi i-o răsădiră la căpătâi, lângă groapa adâncă şi proaspătă.

— Să înflorească!

Băieţii adunaseră flori de câmp şi aşezaseră pe capacul sicriului de pin tânăr cununi simple şi grele. Bătrânul Ivan Mihailovici, fostul mecanic al trenului blindat, care venise la înmormântare încă de cu seară, îl petrecu pe tânărul fochist în drumul cel de pe urmă.

Pasul bătrânului era greoi, ochii umezi şi privirea aspră.

Urcaţi pe un dâmb, Petka şi Vaska stăteau în apropierea mormântului şi ascultau cuvântarea unui necunoscut venit din oraş.

Şi cu toate că dincolo, pe şantier, era sărbătoare, celălalt orator, pe care Seriojka, rămas în haltă, îl asculta de pe acoperişul unei barăci, spunea: „Deşi suntem în plină sărbătoare, lupta continuă pretutindeni, fără răgaz, fie că e zi de lucru, fie că e zi de odihnă”.

Iar când pomeni de preşedintele colhozului vecin, care fusese ucis, toţi se ridicară în picioare, îşi scoaseră şepcile, iar orchestra cânta marşul funebru.

Aşa vorbeau oratorii, şi cei de dincolo, şi cei de aici, deoarece uzinele şi colhozurile făceau parte din acelaşi tot.

Şi pentru că referentul acela străin, venit de la oraş, vorbea aşa fel de parcă ar fi cunoscut de mult şi cu de-amănuntul gândurile oamenilor de acolo, îndoielile lor şi ce trebuiau ei să facă, Vaska, stând

sus pe dâmb şi privind în jos cum se învolbura apa trecând prin stăvilar, îşi dădu seama deodată, foarte limpede, că într-adevăr toate făceau parte dintr-un singur tot.

Şi halta nr. 216, care cu începere de astăzi nu mai era haltă, ci gara „Aripile avionului”, şi satul Aleşino, şi uzina cea nouă, şi oamenii aceia care stăteau în jurul sicriului, şi împreună cu ei şi el, şi Petka – toate erau părticelele aceluiaşi tot; uriaş şi puternic, care se cheamă Ţara Sovietică.

Iar gândul acela, simplu şi limpede, se aşează temeinic în mintea tulburată a băiatului.

— Petka – zise el, cuprins pentru întâia oară de o emoţie ciudată şi neînţeleasă – Petka, nu-i aşa că dacă ne-ar fi ucis şi pe noi aşa cum l-au ucis pe Egor, sau dacă am fi căzut în război, asta n-ar avea nicio importanţă?... Nu-i aşa că nu ne-ar părea rău?

— Nu ne-ar părea rău! repetă Petka, ca un ecou, ghicind gândurile şi starea sufletească a lui Vaska. Numai că, ştii, tot e mai bine să trăim mult, mult de tot...

În timp ce se întorceau acasă, băieţii auziră încă de departe orchestra şi cântecele de veselie, cântate în cor. Serbarea era în toi.

Cu vuietul şi larma obişnuită se ivi de după cotitură trenul accelerat.

Trecu pe lângă ei ca vântul, zburând spre depărtata Siberie Sovietică.

— Şi băieţii îl întâmpinară cu voie bună, fluturându-şi mâinile şi strigând „drum bun” călătorilor necunoscuţi.

Anul 1932

CITRINS

Uooo

Redactor responsabil: E ŞI$_3$MANIAN Tehnoredactor: GH. CHIRU

Dai la culea 07.01.1964. Ban de lloat 28.02. W64. Apărut 1964 Comanda nr. 6499. Tiraj 30140. Broşale 281004 legale 2040. Bârfie tipar de 50 g/m» 540X840/16. Coli editoriale 15, 80. Coli de i/par 18. A.T. 13408. C.Z. pentru bibliotecile mici 8S-34 = R.

Tiparul executat sub comanda nr. 40010 la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii” – Piaţa Scânteii nr. 1.

— Bucureşti R.P.R.